

БИБЛИОТЕКА РОМАНУЯ

ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА

ИЗТОК
И
ЗАПАД

ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА РОМАН ОТ XIII В.

Превод: Галина Михова

chitanka.info

„Отвлечането на Гениевра“, роман в проза от началото на XIII век, пренаписва прочутия епизод от романа на Кретиен дьо Троя „Ланселот, Рицаря на каруцата“ (1180). Доразвит, осветен по нов начин, епизодът с отвлечането на съпругата на Артур и спасяването ѝ от Ланселот е разказ за опиянението от любовната страст и за драматичните последици от нея.

Интригата на този роман включва също приключения на редица други представители на рицарския елит от Артуровата Кръгла маса. Сред множеството сюжетни линии, проследявани по принципа на т.нар. преплетено повествование, все по-отчетливо звучи и мотивът за духовните възделения на рицарството. Техен символ е търсенето на Граала.

„Отвлечането на Гениевра“ е част от мащабния роман в проза „Ланселот“, който от своя страна се вписва в най-представителния романен цикъл на XIII век във Франция — „Ланселот-Граал“.

Стоян Атанасов

СТОЯН АТАНАСОВ

„ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА“ И РОМАННИЯТ ЦИКЪЛ „ЛАНСЕЛОТ-ГРААЛ“

Отвлечането на Гениевра е откъс от по-голям повествователен масив, чиито компоненти го предхождат или продължават. Затова пълноценното му възприемане изисква той да бъде ситуиран като част от едно по-голямо цяло. Ще започна от непосредствените връзки, преди да посоча и по-далечните.

Отвлечането на Гениевра е не самостоятелна творба, а част от Роман за Ланселот в проза, създаден във Франция през 30-те години на XIII в. Със своите 1200 страници *Роман за Ланселот* е най-внушителният роман от артуровския цикъл *Ланселот-Граал*. Неговата фабула е изградена на принципа на така нареченото преплетено повествование, проследяващо приключенията на множество рицари, като авторът прекъсва една събитийна нишка, за да подхване втора, трета и т.н., преди да се върне на предишните. Градивен материал в тази плетеница е епизодът — разказ за определена случка или приключение. Епизодът се прибавя към други, които очертават облика на героя и неговото развитие в хода на романното действие. Читателят лесно губи нишката в този сложен лабиринт. Затруднението му идва и от липсата на отделни глави със съответните заглавия. Единственото формално разграничение между епизодите са повтарящите се формули от типа на „тук разказът спира да говори за X и преминава на Y“. Аналогията с днешните телевизионни сериали е близо до ума. И в двата случая публиката е потопена в низ от случки, оставящи впечатление по-често за повтораемост, отколкото за развитие. Все пак тези гъсто надиплени истории протичат в определена посока, следват общ замисъл. Но той се разкрива след по-внимателен, и то няколкократно прочит — нещо, което могат да си позволят най-често специалистите. Така професионалният читател, тоест критикът, долавя по-ясно частите на масива и връзките между тях. И за улеснение на

публиката поставя заглавия на отделните епизоди. Почти всички заглавия на глави, творби и на цели цикли са дело не на средновековните автори, а на медиевистите.

Самият *Роман за Ланселот* е известен под няколко заглавия. Във Франция обикновено го наричат *Ланселот в проза*. Александър Миша, автор на последното пълно критическо издание на романа, го озаглавява просто *Ланселот* и добавя на нов ред „роман в проза от XIII в.“^[1]. Аз използвам заглавието *Роман за Ланселот*: за българската публика то е по-ясно. Традиционно критиката дели този роман на три големи части: „Галео“, „Каруцата“ (или „Мелеаган“) и „Агравен“ (или „Подготовка на Търсенето“ [на Светия Граал]). Частта, която публикуваме в настоящото издание, съответства на „Каруцата“ и включва следващи епизоди, които предхождат „Агравен“. Александър Миша я е озаглавил *От Каруцата до Агравен*^[2]. Настоящият български превод на тази част е осъществен по двуезичното (на старофренски и на съвременен френски) критическо издание, подготвено от квебекската медиевистка Мари-Луиз Олие. Епизодът с каруцата тук е нов вариант на същия епизод от романа на Кретиен дьо Троя *Ланселот, Рицаря на Каруцата*, писан в периода 1177–1181.^[3] За да избегне смесването с романа на Кретиен дьо Троя, Мари-Луиз Олие е озаглавила *Отвлечането на Гениевра* публикуваната от нея част от *Роман за Ланселот*. Намирам избора на това заглавие за основателен. То извежда на преден план темата за предговор отвлечането на кралицата. Както ще стане видно след малко, тази тема определя до голяма степен и общия дух на *Роман за Ланселот*. В същото време следва да отбележим, че епизодите, посветени на отвлечането на Гениевра от Мелеаган и на освобождаването ѝ от Ланселот, представляват само една четвърт от общия обем на текста, който публикуваме тук под заглавието *Отвлечането на Гениевра*. Става видно, че заглавието е условно и непълно.

Епизодите, включени в настоящия том, заемат средата от фабулата на *Роман за Ланселот*. Характерите на основните персонажи са вече изградени, а конфликтните линии — ясно очертани. Постъпките на героите са легитимирани от две ценностни системи — на светската рицарска слава и на християнския мистицизъм. По линия на първата героят търси признанието на рицарското общество, за да заслужи в крайна сметка и любовта на своята дама. Втората ценностна

система, наричана „небесно рицарство“, е принципно противоположна на първата, наричана тогава „земно рицарство“. Тя предполага отказ от земните блага и наслади, който се явява условие за осеняване от Светия дух и за приемане на Божията благодат. За светската ценностна система абсолютният шампион е Ланселот. Той си е извоювал прозвището Добрия рицар, защото е непобедим в битките. С подвизите си Ланселот укрепва властта на крал Артур и дава израз на безрезервната си любов към неговата съпруга — кралица Гениевра. В този роман двете каузи на Ланселот — предаността му към Артур и любовното му преклонение пред Гениевра — запазват своята самостоятелност и не си противоречат. Произтичащият дуализъм донякъде е в ущърб на психологическата правдоподобност, но пък отговаря напълно на тогавашния манталитет на рицарското съсловие.

Шампион на християнския мистицизъм е Галаад, синът на Ланселот. Той също носи прозвището Добър рицар^[4], но го изпълва с ново съдържание. За разлика от Ланселот, „омърсен“ от плътската си връзка с Гениевра, Галаад е „неопетнен“, защото е девствен. Непорочността на Галаад е предпоставка за неговото абсолютно превъзходство над останалите рицари така, както първопричина за превъзходството на Ланселот е страстта му по Гениевра. В еднаква степен непобедими в рицарските двубои, бащата и синът не са равни в изпитанията, зад които стои Божият промисъл. Тогава Галаад превъзхожда Ланселот, защото е богоизбран благодарение на своята духовна и плътска чистота. Съдбата му на богоизбран проличава най-силно в приключенията, свързани с търсенето на Граала. „Осквернен“ от плътския си грях с Гениевра, Ланселот се оказва недостоеен за тези приключения. Така, редом с дуализма *рицарска лоялност към суверена/рицарска любов към неговата съпруга*, двойката Ланселот-Галаад емблематизира друг вид дуализъм — на земното и на небесното рицарство, — който е основополагащ за целия романен цикъл, наричан *Ланселот-Граал* или *Артуровска Вулгата*.

Ще напомня, че цикълът включва пет романа: *Историята на Светия Граал*, *Историята на Мерлин*, *Роман за Ланселот*, *Търсенето на Светия Граал*, *Смъртта на крал Артур*. Вече повече от век критиката търси отговори на въпроси, свързани с автора или авторите на тези творби, както и с хронологията на тяхното създаване. Днес е прието, че най-старото ядро от цикъла е писано в годините 1225–1230.

То включва *Роман за Ланселот*, *Търсенето на Светия Граал* и *Смъртта на крал Артур*.^[5] Другите два романа — първи в поредицата — са писани малко по-късно. Първият, *Историята на Светия Граал*, проследява произхода на свещения съд, в който Иисус осветява виното по време на Тайната вечеря със своите ученици и в който Йосиф Ариматейски събира по-късно капки от кръвта на издъхналия на кръста Христос. Фабулата на *Историята на Мерлин* включва раждането и първите доказателства за предговор свръхестествените способности на пророка-магьосник с основна заслуга за възкачването на Артур на кралския престол. Вторична версия на тези два романа откриваме в тричастната творба на псевдо-Робер дьо Борон *Роман за Граала*.^[6]

Във фундаменталното си изследване върху *Роман за Ланселот*^[7] френският медиевист Фердинан Ло представя солидна аргументация в подкрепа на тезата си за един-единствен автор на цикъла с изключение на *Историята на Мерлин* и продълженията на този роман. Друг водещ специалист от следващото поколение, Жан Фрапие, коригира тезата на Фердинан Ло. Според Фрапие цикълът *Ланселот-Граал* следва общ план, дело на един творец-архитект, но отделните части на цикъла са писани от различни автори, всеки от които се отличава със собствен стил. Днес тезата на Фрапие се споделя от повечето медиевисти. Приемам я и аз, но не забравям и многобройните наблюдения на Фердинан Ло, които навеждат на мисълта ако не за един-единствен автор, то за идейно единство на цикъла. Всеки отделен автор е допринасял за това единство, като е враждал творбата си в общата динамика на цикъла.

Фактът, че *Отвлечането на Гениевра* е част от *Роман за Ланселот*, който пък се вписва в цикъла романи в проза, наричан *Ланселот-Граал*, изисква мрежов — или интертекстуален — прочит на романа. В същото време следва да отчитаме и друго ниво на интертекстуалност, доколкото в темата за отвлечането и освобождаването на кралицата авторът използва — и го признава открито — същата тема, залегнала в основата на романа на Кретиен дьо Троя *Ланселот, Рицаря на каруцата*.

Съвременната наука не е в състояние да посочи рождената дата на Ланселот като литературен герой. Две творби, които са оказали решаващо влияние за зараждането на артуровския роман и чиито дати

на създаване са ни познати — *История на британските крале от Джефри Монмутски* (1138] и *Роман за Брут* (1155], нейна адаптация от Вас на англонормандски диалект — изобщо не говорят за Ланселот. Първият достигнал до нас литературен източник, споменаващ за Ланселот, е романът на Кретиен дьо Троя *Ерек и Енида* (1170). Като изброява най-видните рицари в двора на Артур, Кретиен споменава и Ланселот. Но тук той е само едно име от сравнително дълъг списък на рицари, част от декора на кралския двор, без да участва по никакъв начин в действието. Истински герой Ланселот става едва в четвъртия роман на Кретиен — *Ланселот, Рицаря на каруцата*. Тук авторът премълчава раждането на любовната страст между Ланселот и Гениевра. Разказът е фокусиран върху отвличането на Гениевра от Мелеаган и върху изпитанията, на които Ланселот е подложен в усилията си да освободи кралицата. От Гастон Пари (1839–1903) насам критиката вижда в този роман първообраз на рицаря, чиято страст олицетворява това, което Пари нарича куртоазна любов. Ланселот изпълнява като абсолютен императив всички желания на своята дама. Да обича, за него означава да служи всеотдайно. Това обуславя и всичките му действия в *Отвличането на Гениевра*. Неслучайно героят споделя пред крал Бодмагю: „Аз не принадлежа на себе си“ (фрагмент 94).

Преди Кретиен дьо Троя във Франция е писан и друг роман за Ланселот. Кретиен не говори за него и по всяка вероятност не го познава. Интригата на *Рицаря на каруцата* е изградена от мотиви, които явно са липсвали в първия френски роман за Ланселот. Въпросният роман не е достигнал до нас. За него съдим по адаптацията му в 1195 г. на средновисоконемски, дело на швейцарския свещеник Улрих фон Цацихофен. Тя е озаглавена *Ланцелет* и представлява поредица от епизоди, връзка между които често няма. Накрая рицарят Ланцелет се оженва за красивата Иблис. Тук Гениевра е епизодична героиня. Отвлича я Валерин, а Ланселот участва в нейното освобождаване. Но любовна връзка между двамата няма. Най-вероятно от Кретиен дьо Троя води началото си идеята за любовта между кралицата и най-добрия рицар. Неговият *Рицар на каруцата* се различава значително от *Ланцелет*.

Авторът на *Роман за Ланселот* е повлиян много повече от първия френски роман за Ланселот. От него той заимства фигурата на

крал Бан, бащата на Ланселот; след смъртта на Бан невръстният му син бива отгледан от езерна фея; дълго време младежът не знае нищо за своя произход, не знае дори името си и т.н. Ала след посвещаването на героя в рицарско звание фабулите на *Ланцелет* и на *Роман за Ланселот* се разгръщат в различни посоки.

Авторът на *Роман за Ланселот* заимства от творчеството на Кретиен дьо Троя редица мотиви и похвати. Най-силна е връзката между *Отвлечането на Гениевра* и *Ланселот, Рицаря на каруцата*.^[8] Но авторът на *Роман за Ланселот* следва свой замисъл, различен и от романа на Кретиен, и от *Ланцелет*. Тук наблюдаваме типичния за Средновековието генезис на едно художествено произведение: новото се ражда не от разрыв със старото, а като негово надграждане и продължение.

Главният герой в *Отвлечането на Гениевра* е Ланселот. Той освобождава похитената кралица, като побеждава и накрая убива похитителя Мелеаган. Следват епизоди с приключения на група рицари на Кръглата маса, сред които се открояват Боорт, сеншалът Ке, Сагремор, Додинел, Говен, Хектор, Ивен, Мордред. Всички те са свързани по един или друг начин с Ланселот, или с Гениевра. Тези връзки осигуряват единството на романа, макар че то невинаги е видимо. Тъкмо раздробяването на интригата и множението на героите са отличителни черти на стила на автора, който обаче не губи основната нишка. Ще се опитам да представя нейното изходно начало, както и основната ѝ идейна ориентация.

Мотивът за отвлечането на кралицата не е инвенция на Кретиен дьо Троя. В него долавяме отзвук от стар келтски мит, засвидетелстван от редица разкази отпреди появата на артуровския рицарски роман. Така например скулптурна група от началото на XII в. в катедралата на италианския град Модена изобразява няколко артуровски герои. Американските медиевисти Роджър Шерман Лумис и Лаура Хъбърд Лумис^[9] интерпретират тази сцена като отвлечането на кралица Гениевра (тук тя носи името Уинлогей) и нейното освобождаване от Артуровите воители. Оказва се, че първото скулптурно свидетелство в Европа за крал Артур и неговото обкръжение е посветено именно на отвлечането на кралицата. Роджър и Лаура Лумис обясняват проникването в Северна Италия на този мотив с присъствието на нормандска войска, участвала в първия кръстоносен поход (1096–

1099). Сред бойците имало и разказвачи, чийто репертоар включвал най-вече келтски легенди от Уелс, Корнуол, Ирландия. Най-вероятно от тях местните ваятели са чули за легендарния Артур.

Френският историк на келтската култура Жан Маркс отделя специално внимание на мотива за отвличането на кралицата-фея, съпруга на Артур.^[10] В келтската традиция кралицата е отвлечена от владетел на Другия свят. Тогава роднина на Артур, или любовник на кралицата прониква в Другия свят и я освобождава. В по-ранните разкази освободителят е племенник на Артур. Затова и скулптурите от Моденската катедрала изобразяват как Говен ръководи военната операция по освобождаването на кралицата. Ланселот влиза в ролята на неин освободител по-късно, в първия френски роман, адаптиран впоследствие от Улрих фон Цахихофен. Едва Кретиен дьо Троя отрежда на героя двойното амплуа на любовник и на освободител на кралицата. Жан Маркс търси митичните корени на мотива, като го обвързва с гръцкия мит за Персефона, богиня на пролетното пробуждане на природата, похитена от владетеля на подземния свят. Друг историк на келтската митология, Жан Маркал, вижда в мотива за отвличането на кралицата космически мит за връзката между Слънцето и Луната: „Жената Слънце е в плен на нощта и само лунният мъж, огрян от Слънцето (тоест под въздействието на чувствата си към кралицата и на плътската си връзка с нея), може да съхрани светлината и да позволи на Слънцето да изгрее отново.“^[11]

Не смятам, че тези митологични препратки могат да бъдат ключ за тълкуване на *Ланселот*, *Рицаря на каруцата* или *Отвличането на Гениевра*. За разлика от Жан Маркал, че „никой от артуровските герои не е литературно творение: митът прозира зад лицата на куртоазните рицари, които са на мода през XII в.“^[12], аз мисля тъкмо обратното. Когато едно литературно явление носи заряда на толкова жизнена идеология, каквато е куртоазната рицарска етика, то поглъща дълбоко в себе си митичните архетипи, които го хранят, но ги претопява или преобразува до неузнаваемост. Ето защо търсенето на митичните пластове в мотива за отвличането на кралицата е полезно само доколкото ни позволява да видим колко много се отдалечава от тях художествената му обработка в артуровския роман.

В *Ланселот*, *Рицаря на каруцата* Мелеаган, син на краля на Гор Бодмагю, отвлича Гениевра пред очите на Артур. Постъпката на

Мелеаган е открито предизвикателство към краля. Тук, подобно на останалите романи на Кретиен дьо Троя, Артур олицетворява кралската власт, но не я отстоява с оръжие в ръка. Тази роля изпълняват най-храбрите рицари на Кръглата маса. Отправеното от Мелеаган предизвикателство създава кризисна ситуация в двора на Артур. Кризата е последица от нарушената хармония между кралската власт като принцип и кралската власт като действие. Двете хипостози на кралската власт се представляват съответно от Артур, от една страна, и от Ке, Говен и Ланселот, от друга. Разбира се, всеки от тримата рицари на Кръглата маса предприема да освободи Гениевра не само за да спаси кралската чест: Ке търси повод да задоволи болезненото си самолюбие; Говен е загрижен за репутацията си на образцов рицар; Ланселот е воден преди всичко от страстта си по Гениевра. В романа на Кретиен дьо Троя кралската власт няма безкористен защитник: нейните стожери следват и лични подбуди.

На пръв поглед *Отвлечането на Гениевра* възпроизвежда сюжета на *Ланселот, Рицаря на каруцата*. В действителност романът в проза вгражда творбата на Кретиен в общата структура на *Роман за Ланселот*, чиято основна идея е, както отбелязах, различна. Кретиеновият Ланселот е съвършеният рицар. Любовта си към Гениевра той изживява като абсолютен. Заради нея е готов на всякакви страдания. Неслучайно критиката вижда в героя на Кретиен наслаждане на две типологични фигури — на куртоазния влюбен и на светеца мъченик. Кретиен дьо Троя сигурно е разполагал с по-обширен изходен материал, но е изградил интригата на своя роман единствено около темата за любовта като всепоглъщаща страст и безрезервна преданост към дамата.

Отвлечането на Гениевра, пък и целият *Роман за Ланселот*, полагат тази страст в значително по-широк контекст. Тук Ланселот научава важни истини за своето родословие, което води началото си от ранното християнство и е свързано с пренасянето на Граала на Запад. Разбира също, че рицарското му превъзходство има своите граници заради греховната му любов към Гениевра. Така Ланселот претърпява неуспех в домогването си до Граала, символ на Божията благодат. Впоследствие в тайните на свещения съд ще проникнат само трима целомъдрени герои — Боорт, Персевал и Галаад. Последният, син на Ланселот и на дъщерята на краля на Корбеник, където се съхранява

Граалът, единствен ще бъде посветен в неговите тайни. И тук стигаме до основния дуализъм земно рицарство/небесно рицарство. В Търсенето на *Светия Граал* небесното рицарство излиза на преден план. В *Смъртта на крал Артур* обратно — действието проследява съдбата на земното рицарство.

С въвеждането на мотива за Граала започва християнизацията на рицарския роман. Първите стъпки прави Кретиен дьо Троя с последния си роман *Персевал или разказ за Граала*. Романите в проза от цикъла *Ланселот-Граал* задълбочават тази тенденция. В тях се чувства влиянието на цистерцианския религиозен орден, макар че църквата като институция не се намесва пряко в тази литература. Нещо повече, тя никога няма да приеме Граала като християнски символ. По същия начин никой християнски монарх няма да се отъждествява с крал Артур. Идеологическата рамка на цикъла *Ланселот-Граал* няма аналог в тогавашната историческа действителност.

Между двете разновидности на рицарството — земното и небесното — се наблюдават и редица пресечни точки. Ако най-изявен представител на първото е Ланселот, а на второто — синът му Галаад, то Боорт, първи братовчед на Ланселот, носи по нещо и от двамата полюсни герои. Много от приключенията и жестовете на Боорт възпроизвеждат тези на Ланселот. Така например Боорт се качва на каруцата на позора, на която вече е бил Ланселот. От единствената му любовна нощ с кралска дъщеря при обстоятелства, напомнящи за съдбоносната нощ на Ланселот с дъщерята на крал Пелес, се ражда син, бъдещ император на Константинопол. От друга страна обаче с отказа си от плътски отношения с жена Боорт подготвя появата на Галаад. Редица други рицари (Говен, Сагремор, Додинел, Хектор, Ивен) подражават — все по-бледо — на Ланселот. Героят е център, пораждащ кръгове, но заглъхващи вълни, които очертават траекторията на останалите герои.

По същата логика романът извежда последователно на преден план ключови мотиви. Мотивът за търсенето на похитената Гениевра е последван от мотива за търсенето на Ланселот, в което участва елитът на Кръглата маса. Това търсене пък предхожда търсенето на Светия Граал. Повествователната всеобхватност изисква строга организация на разказа — безпрецедентно явление в тогавашните повествователни жанрове. Множество епизодите и действащите лица, романът множи и

разказвачите. Много епизоди имат двуделна структура: на първо време един рицар се сражава с друг или помага на онеправдана девойка; след това победеният рицар или освободената девойка разказват своята история. Вставените епизоди пораждаат вставени разкази.

Колкото и да е обръгнал на насилие от заливащите го екшъни и трилъри, читателят на *Отвлечането на Гениевра* трудно приема нескончаемите двубои, пролятата кръв и отрязаните глави. Тези елементи са в центъра и в развързката на почти всеки епизод. Ала за разлика от днешния свят, в който за насилието няма правила, и от съвременната масова култура, където кръвопролитие е самоцелно зрелище, в *Отвлечането на Гениевра* то е строго регламентирано — или, по-точно казано — протича в рамките на рицарския кодекс. Парадоксално: насилието се оказва своеобразен език на куртоазната етика.

Негов контрапункт е куртоазната любов. И в това отношение *Роман за Ланселот* внася нещо различно от досегашната артуровска традиция. Докато в романите на Кретиен дьо Троя, в *Тристан и Изолда* на Томас, в *Роман за Тристан* в проза любовното слово съпътства чувствата на героите и нерядко носи белезите на схоластически трактат, *Отвлечането на Гениевра* е чужд на любовните теории от предишното столетие, на любовните монолози и диалози, на лирическите излияния.^[13] Тук предмет на повествованието е не толкова любовното чувство, колкото последиците от него. Любовта си към Гениевра Ланселот доказва с меч в ръка и се сражава срещу всеки, който дръзне да петни името на кралицата.

Любовта в средновековната литература се въплъщава от две емблематични двойки: Тристан и Изолда и Ланселот и Гениевра. Сравнението между тях е неизбежно. Изолда и Гениевра са съпруги на крале, на които изневеряват без видими угризения. Тристан и Ланселот дължат рицарска вярност на кралиците, чиито жени обичат. Но първоначалният тласък на любовта в двата случая е различен. Любовната страст на Тристан и Изолда се разпалва под въздействието на вълшебни биле. Ланселот се влюбва в Гениевра от пръв поглед. В първия случай любовта е плод на свръхестествена сила, във втория — на чисто човешко чувство. За повечето автори на разкази за Тристан и Изолда влюбените са заплаха за властта на крал Марк, докато Ланселот нито за момент не изпитва колебание и служи вярно на

Артур. У него лоялността към Артур и предаността към Гениевра съжителстват безконфликтно. Подвизите на Ланселот укрепват властта на Артур и защитават честта на Гениевра. Подвизите и находките на Тристан целят единствено да оневинят Изолда, или да му позволят да се срещне тайно с нея. Любовта на Тристан и Изолда е преди всичко прелюбодеяние. Основният конфликт тук е между любовта и брака. В този смисъл митът за Тристан и Изолда е модерен: от него води началото си богатата литература за несъвместимостта между любовта и брака. Любовта на Ланселот и Гениевра е немислима извън феодалния контекст на XIII в. Тя е по-средновековна и по-малко универсална от страстта на Тристан и Изолда.

Авторът на *Отвлечането на Гениевра* е усвоил и идейните, и естетическите уроци на предходниците си в артуровския роман. Но той отива по-далече от тях, като разширява значително обхвата на своя разказ и като го обвързва по-дълбоко с двете доминиращи идеологии — на светското рицарство и на християнския мистицизъм.

Стоян Атанасов

---

[1] Lancelot, Roman en prose du XIIIe siècle, édition critique avec introduction et notes par Alexandre Micha, Paris-Genève, Librairie Droz, 1978–1983. Текстът на романа е публикуван в първите осем тома. Последният, девети том съдържа бележки, показалци (тематичен и именован) и глосар. ↑

[2] Тази част се съдържа в том 2 от деветтомното критическо издание на романа под научната редакция на Александър Миша. ↑

[3] Вж. българския превод на романа: Кретиен дьо Троа, Ланселот, Рицаря на каруцата, дословен превод Стефан Бъчваров и Валентин Маринов, стихотворен превод Димитър Стефанов, изд. „Народна култура“, библиотека „Ариел“, София, 1986. ↑

[4] Най-вече в *Търсенето на Светия Граал*. ↑

[5] По този въпрос следвам френската медиевистка Еманюел Баумгартнер. Вж.: Emmanuile BAUMGARTNER, „LANCELOT-GRAAL“, *Encyclopedia Universalis* [en ligne], статия, консултирана на 3 май 2014. URL: <http://www.universalis-edu.com/encyclopedie/lancelot-graal/> ↑

[6] Неотдавна този роман бе публикуван и в български превод: Робер дьо Борон *Роман за Граала*, изд. „Изток-Запад“, София, 2012.

Романът съдържа три части: „Йосиф“, „Мерлин“ и „Персевал“. ↑

[7] Ferdinand Lot, *Etude sur le Lancelot en prose*, Paris, Librairie ancienne Honoré Champion, 1918. ↑

[8] За конкретни наблюдения върху приликите и отликите между двата романа препращам читателя към обяснителните бележки в края на настоящия том. ↑

[9] R. S. Loomis, L. H. Loomis, „Arthurian Legend in Mediaeval Art“, *Modern Language Association of America*, N.Y., 1936. ↑

[10] Jean Marx, *La légende arthurienne et le Graal*, Paris, P.U.F., 1952, по-специално страници 65, 340–341. ↑

[11] Jean Markale, *Lancelot et la chevalerie arthurienne*, Paris, Imago, 1985, р. 46. Преводът мой. — С.А. ↑

[12] Пак там, с. 10. ↑

[13] По този въпрос следвам наблюденията на Еманюел Баумгартнер: Emmanuele Baumgartner, „L’aventure amoureuse dans le *Lanceloten prose*“, in *De l’histoire de Troie au livre du Graal*, Orléans, Paradigme, 1994, р.302. ↑

**ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА
РОМАН ОТ XIII В.**

1. ДАМАТА ОТ ЕЗЕРОТО ИЗЦЕРЯВА ЛАНСЕЛОТ ОТ ЛУДОСТТА МУ

Тук разказът твърди, че след като напуснал незабелязано Сорелоа^[1] *1 и се озовал извън тези земи, от мъка Ланселот загубил и апетит, и сън. В главата му настъпила такава празнота, че разсъдъкът го напуснал. Останал в това състояние на лудост през цялото лято и зимата, чак до Коледа. Тогава Дамата от Езерото,^[2] която го била отгледала, се опитала да го открие по най-различни пътища. След като разпитвала за него и проследила стъпките му, го намерила в навечерието на Сретение Господне, легнал зад един храст в гората Тинтагел в Корнуел. Измъкнала го оттам, взела го под свои грижи и той живял при нея цялата зима и по време на постите. Така станал по-красив и по-силен от всякога, защото тя му обещавала, че ще му помогне да достигне отново до онази върховна радост, която вече познавал.^[3] И никога, докато бил при своята господарка, той не узнал за смъртта на Галео,^[4] до такава степен тя премълчавала за това. Ланселот останал при нея до петия ден преди Възнесение. Именно тогава в двора на крал Артур се явил вероломният Мелеаган, син на крал Бодмагю.

Дамата била приготвила кон и оръжия за Ланселот.

— Ланселот — казала му тя, — ето че дойде време да си върнеш всичко, което си изгубил, ако имаш смелост за това. Знай, че в деня на Възнесение трябва да бъдеш в Камелот преди деветия час^[5]. Ако до този час не стигнеш дотам, значи предпочиташ смъртта пред живота.

— Госпожо — отвърнал той, — трябва да ми кажете причината за всичко това!

— Кралицата ще бъде отведена насила, но ако бъдеш там, ще я освободиш от мястото, от което никой досега не е успявал да се измъкне.

— При това положение, уверявам ви, че ще бъда там — заявил той. — Ще стигна или на кон, или пеша!

Дамата му дала оръжия и кон и го изпратила на път пет дни преди Възнесение. Така той пристигнал точно по пладне в Камелот на мястото, където според *Разказа за каруцата*^[6] сенешалът Ке бил ранен и повален от седлото, затова че се бил наел със задачата да върне кралицата.

---

[1] Обяснителните бележки в края на книгата са обозначени с номера на фрагмента. Повдигнатата цифра след този номер указва реда на бележката към съответния фрагмент. Заглавията на номерираните глави, дадени в курсив, са предложени от френския научен редактор на изданието Мари-Луиз Олие за улеснение на читателя. — Б.р. ↑

[1] Сорелоа — страната, чийто крал е Галео, най-преданият приятел на Ланселот. Магьосницата Моргана освобождава своя пленник Ланселот при условие, че известно време той няма да се появява в двора на Артур. Тогава Ланселот се запътва към Сорелоа, за да се види с Галео, който пък е тръгнал да го търси заедно с братовчед му Лионел. ↑

[2] Дамата от Езерото, известна още като Вивиан или Ниниан, е фея, усвоила своите умения от Мерлин. Нещо повече, когато Мерлин се влюбва в нея, тя му отнема способностите, държи го в плен и го превръща в безпомощен глас, който се носи тъжно над горите. Мерлин има основен принос за възкачването на Артур на кралския престол. В *Роман за Ланселот* обаче всесилният магьосник и пророк на практика не играе никаква роля. Тук на преден план излиза Дамата от Езерото. След преждевременната смърт на крал Бан, бащата на Ланселот, Дамата от Езерото отглежда малкия Ланселот до осемнадесетата му година, когато младежът получава рицарски сан в двора на Артур. Впоследствие Дамата от Езерото продължава да бди майчински над своя възпитаник. Наред с Галео тя има съществена заслуга за любовната връзка на Ланселот със съпругата на Артур кралица Гениевра. В *Роман за Ланселот* Дамата от Езерото е антипод на Моргана, която от ревност е враждебно настроена и към Ланселот, и към Гениевра. ↑

[3] Намек за първата любовна нощ на Ланселот и Гениевра. След размяната на първата си целувка влюбените преспиват у

гостоприемния Галео. Малко преди това Дамата от Езерото е подарила на Гениевра вълшебен щит, разцепен на две. На едната му половина е изобразен рицар, на другата — дама. След първата любовна нощ на Ланселот и Гениевра двете части на щита се съединяват. Авторът на *Роман за Ланселот* въвежда мотива за щита в две части, символ на желанието за сливане с любимото същество, като симетричен контрапункт на мотива за счупения надве меч, който може да бъде съединен само от рицар, избран да проникне в тайните на Граала. По такъв начин се вижда как основните символи в този пространен цикъл следват основната идейна линия на противопоставяне между светското и „небесното“ рицарство. ↑

[4] Смъртта на Галео е описана в епизод, предшестваш непосредствено началото на *Отвлечането на Гениевра*. Причините за тази смърт са физически и душевни. От една страна, Галео получава тежка рана, след като се сражава с двадесет рицари, които искат да му отнемат щита на Ланселот, носен от Галео като скъпа реликва. От друга страна, вследствие на слуха за смъртта на Ланселот Галео изпада в униние, престава да се храни и на единадесетия ден умира от изтощение. ↑

[5] Три часа следобед. ↑

[6] Изричното позоваване на романа на Кретиен дьо Троя *Ланселот, Рицаря на каруцата* е безспорно доказателство, че творбата на Кретиен е основен източник поне за една трета от фабулата на *Отвлечането на Гениевра*. ↑

2. МЕЛЕАГАН ОТВЕЖДА КРАЛИЦА ГЕНИЕВРА

На този ден крал Артур събирал двора си в Камелот, най-богатия на приключения и един от най-приятелските негови градове. Ала този събор бил далеч не така пищен и грандиозен в сравнение със съборите, които имал навик да свиква, докато бил жив смелият Галео, подслоняващ считания от всички за мъртъв Ланселот от Езерото. Напротив, съборът този ден бил пропит със скръб и печал и били пролетели много сълзи, преди той да бъде разпуснат. Причината била, че след като кралят се прибрал от богослужение, при него дошъл Лионел, братовчедът на Ланселот, завърнал се след преживените хиляди опасности, за да го открие.^[1] Кралят скочил да го посрещне, а също и кралицата, която се радвала най-много от всички. Там била и дамата от Малео^[2], която впрочем нищо не можело да направи щастлива. Смъртта на Галео я била лишила от възможността да стане господарка на тридесет кралства, а тя трябвало и да се омъжи за него през същата тази година. Лионел бил посрещнат с голяма радост, но тя бързо се превърнала в скръб, когато той им споделил, че неговият братовчед не може да бъде открит и че го мисли за мъртъв. Ето защо кралят заплакал:

— Това се дължи — рекъл той — на мъката по смъртта на Галео.

— Разбира се — казал монсеньор Говен, — имате право, защото след смъртта на една изключителна личност като Галео, нито един рицар не би трябвало да приеме живота.

Тези думи силно разгневили кралицата, която не приела лесно идеята за смъртта на Ланселот. Тя се ядосала много жестоко на монсеньор Говен:

— И какво, монсеньор Говен, искате да кажете, че вече няма рицар, който да се мери с Галео?

— Наистина, госпожо — отговорил той, — това няма как да го зная.

— Има такъв рицар и това може да бъде само вашият вуйчо.

Говен се изправил, вълнението го задушило, очите му се просълзили и той напуснал стаята с думите:

— Разбира се, госпожо, няма място за съмнение.

Те не си разменили и дума повече.

През това време пристигнал сенешалът Ке без мантия и с малък златен жезъл в ръка. Той съобщил на краля, че храната е сервирана и че е време за ядене.

— Сега — рекъл кралят — вече имам време за това. Свободен съм, защото липсват приключения. Дано занаят Бог ми изпраща щастливи новини, ако такава е волята му, но не виждам как това ще се случи.

Кралят седнал на масата не защото имал желание да се храни, а за да се разсее. Мнозина от присъстващите също нямали апетит. От своя страна Лионел бил при кралицата в нейните покои, където се утешавали взаимно заради огромната си мъка. След като се нахранили, кралят седнал на едно легло. Той скърбял толкова силно, че вместо да проявява обичайната си веселост, потънал в мисли, като по този начин предизвикал изумлението на бароните около себе си.

Докато бил в унес, влязъл рицар, облечен с ризница, шлем, гамаша и с препасан меч. Той бил висок, с красива външност и хармонично телосложение. Прекосил с едри крачки стаята, като стискал уверено дръжката на меча в дясната си ръка. Когато стигнал до краля, свалил шлема си и изпълнен с високомерие, заявил достатъчно силно, за да бъде чуто:

— Кралю Артур, дойдох да се представя. Знайте, аз съм Мелеаган, син на крал Бодмагю от Гор. Дойдох във вашия двор, за да се защитя и да докажа невинността си пред Ланселот от Езерото заради това, че някога го раних в една битка с копия. Всъщност чух да се говори, че той ме обвинява как съм го ранил предателски^[3]. Ако смята така, нека се яви пред мен, тъй като съм напълно готов да се защитавам.

— Сеньор рицарю — отговорил кралят, — Ланселот не е тук и от дълго време не знаем къде е, за наше голямо съжаление. Ако беше тук, нямаше да се поколебае да защити своята чест, било във вашите земи, а и навсякъде другаде, това е добре известно.

Новината за това събитие достигнала и до покоите на кралицата. Лионел също бил там. Той изтичал бързо при краля и предложил да докаже на рицаря, че е ранил от подлост Ланселот. Но кралят не желал да даде съгласието си, също както и кралицата, която правила всичко възможно, за да предотврати това.

Тогава Мелеган си тръгнал. Когато достигнал до вратата на залата, се обърнал и казал:

— Кралю, напускам двора ви, без да съм провел своята битка, но ако тук се намери някой достоен рицар, ще направя така, че да се сражавам срещу него. Знайте добре, че в земите на моя баща Бодмагю, а и в моите, много от вашите рицари, дами, девойки и младежи са мои заложенници и роби. Как да мисля, че в този двор има толкова добри рицари, както се говори, при положение, че те не идват да ги освободят? Не е голямо усилие за заслужили рицари като тях да преминат един мост и да се изправят срещу сам рицар. Сега могат спокойно да си извоюват тази чест, ако притежават необходимата смелост. Поверете на някой от вашите рицари кралицата, която е тук пред нас, за да я доведе в гората. Ако съумее да я защити от мен, ще ви върна пленниците, които са в земите на Гор и ще стана ваш васал. След победата на рицаря може да ме хвърлите и в тъмница, докато не изпълня обещанията си. За сметка на това, ако успея да извоювам кралицата от рицаря, всеки един от нас ще може да действа, както намери за добре, за да брани интересите си.

— Сеньор — отговорил кралят, — ако вие задържате моите хора, аз трябва да понеса това^[4], докато се опитвам да намеря решение, но кралицата няма нищо общо с техния плен и затова няма да участва и в тяхното освобождаване.

При този отговор на краля рицарят си тръгнал, яхнал коня си и яздил до началото на гората. Там се обърнал, за да види дали някой не го следва. Съвсем близо, на по-малко от два опънати лъка разстояние, имало стотина рицари в доспехи, които го очаквали.

Докато Мелеган дебнел по този начин, слуховете за неговата арогантност и високомерие се разпространили в двореца. Достигнали и до ушите на сенешала Ке, който се хранел в залата на долния етаж. Той прекъснал обяда си, прибрал се в дома си, където се въоръжил от глава до пети, а после се явил пред краля:

— Сир — рекъл той, — служих ви дълго време. Вече нямам желание да продължа с тази служба. Затова се сбогувам с вас, тъй като си отивам.

Кралят бил поразен.

— Как така, сериозно ли говорите, сенешале?

— Абсолютно, сир.

— Каква е причината за решението ви?

— Сир, такава е желанието ми в този момент.

— Няма да извършите подобно нещо — рекъл кралят. — И ако се е породила някаква лудост в главата ви, откажете се. Аз от своя страна ви моля, в името на любовта и верността, която ми дължите, да останете.

— Сир, безполезно е да ми се молите, тъй като нищо на света не е в състояние да ме накара да остана с изключение на едно — което, разбира се, няма да научите от мен.

Кралят държал много на Ке, затова направил всичко по силите си, за да го възпре, но той отказал да му разкрие това, което би го накарало да си промени мнението. Кралят разбрал, че няма да успее да стори нищо и помолил кралицата на свой ред да поговори с Ке. Тя се съгласила на драго сърце.

— Знайте добре — казала тя, — че каквото и да е това нещо, аз ще направя така, че да го получите.

— Господарке, ако бях уверен в това, щях да говоря.

Кралят, сияещ от щастие, му дал обещанието си и посочил кралицата като гарант.

— Сир — заявил Ке, — вие обещахте да ми поверите кралицата, за да я поведе след рицаря, който току-що беше тук. Вашият двор със сигурност ще бъде опозорен, ако не се намери някой, който да се осмели да стори това.

Тези думи много разтревожили краля. Никак не желаел да повери кралицата на сенешала. От всички присъстващи рицари немало човек, чиито очи да не се наляят със сълзи. Що се отнася до кралицата, тя плачела толкова горещо, че никой не успял да пророни и дума. Довели й коня, без да се бавят повече. Когато Додинел Кръвника разбрал, че нищо не ще попречи на плана на Ке, той се възмутил и започнал да обвинява краля:

— Сир, как ще позволите да отведат моята господарка по този начин?

— Не мога да направя нищо — казал кралят.

— Нищо? Нека Бог ме лиши завинаги от помощта си, ако той успее да я отведе надалеч! По-добре аз да я отвлека от него, отколкото някой чужд рицар!

— Няма да правите нищо — рекъл кралят — и никога, ако Бог повели така, зад моите обещания няма да се крие предателство. — Ке ще отведе кралицата, защото аз му я поверих, а Мелеаган няма от какво да се страхува от мен, преди да достигне до земите си, защото обещанието на краля не трябва да поражда съмнения.

— Така ли? — възкликнал Додинел. — При това положение аз заявявам, че да си крал е позорно. Срам за оногова, който приеме да стане такъв!

При тези думи той се отдалечил напълно отчаян. На свой ред кралицата се качила на коня, без да скрива униинето си. Ке й рекъл:

— Госпожо, не се страхувайте.

Тогава тя погледнала монсеньор Говен, на когото от мъка сърцето щяло да се пръсне, и не могла да се въздържи да му каже:

— Ох, монсеньор Говен, днес ще бъде доказано, че след Галео смелостта не съществува.

Без да се бави повече, Ке я отвел и те яздили направо към гората.

Веднага щом ги забелязал да приближават, Мелеаган се отправил към своите рицари, които го очаквали, и им разказал това приключение, което силно ги развеселило. Той се върнал до мястото, където ги бил видял, и щом Ке се приближил до него, го питал това ли е кралицата. Ке отговорил, че е тя.

— А вие — отвърнал другият — кой сте?

Ке се представил.

— Госпожо — казал Мелеаган на кралицата, — открийте си лицето.

Тя изпитала такава скръб, че предпочитала да е мъртва и не проронила дума. Тогава той сам й повдигнал воала и я разпознал.

— Сеньор Ке — заявил той, — ще се насочим към една безплодна местност, най-красивата на земята. Там ще можем спокойно да се сражаваме с копия, отколкото в тази гъста гора.

Другият се съгласил.

Без да се бавят повече, те се отправили с бърз ход натам и срещнали един напълно въоръжен рицар. Това бил Ланселот, който следвал пътя си, спазвайки напътствията на Дамата от Езерото. Той попитал коя е тази дама.

— Това е кралицата — отговорил Ке.

— Коя кралица? — попитал Ланселот.

— Съпругата на крал Артур.

— Няма да я отведете и крачка повече — казал той.

— Кой сте вие — поискал да узнае Ке — и имате ли намерение да я защитите?

— Ще я защитя от всички, които искат да я отведат.

— Но кой сте вие, всъщност? — попитал Ке.

— Аз съм странстващ рицар. А вие? — върнал му въпроса той.

— Аз съм Ке.

— Къде водите моята господарка?

Ке, който не го разпознал, отговорил:

— Сеньор, трябва да я защитя от този рицар. — И му разказал при какви условия.

Ланселот решил да наблюдава как ще се справи Ке. Отдалечил се, оставяйки кралицата озадачена. Тя помислила, че я е разпознал, но не ѝ се вярвало това да е той. Ланселот ги последвал под прикритието на гората, докато стигнали до неплодната земя. Мелеаган грабнал юздите на коня на кралицата и ѝ рекъл:

— Елате, госпожо.

— Засега — намесил се Ке — тя все още не е ваша! Махнете си ръката, скоро ще си платите за дързостта!

След това двамата се оттеглили назад с опрени копия в мишниците си, отгласнали с лакът щита си и пришпорили конете. Започнали да си нанасят силни удари по щитовете. Ке счупил своето копие. Мелеаган пък го ударил с такава сила, че го обърнал от седлото. Кожата и металната плоскост на щита му се разделили. Ризницата му не можела повече да поема такива удари, бримките ѝ се разкъсали и остроото желязо го пронизало в хълбока, като счупило едно от ребрата му. Мелеаган го ударил с такова ожесточение, че го пронизал с копието си през желязото и дървото чак до гръбнака. Повалил коня заедно с рицаря и ги блъснал толкова силно в един каменен блок, че задната част на седлото станала на трохи. Ке загубил съзнание. Мелеаган,

който бил самото вероломство, минал през него. Напълно сломен, Ке нямал сили да се защитава. Рицарите на Мелеаган, които следели с поглед своя господар, дотърчали до мястото на двубоя и положили ранения на носилка. После го отнесли. Отвели и кралицата.

---

[1] Докато Ланселот е в плен на Моргана, приятелите му го търсят упорито. Сред тях е и Лионел. ↑

[2] Дамата от Малео — владетелка и вълшебница. В предишни епизоди държи в плен Ланселот и се влюбва в него. Впоследствие отдава любовта си на Галео. ↑

[3] Намек за предишен епизод, когато Ланселот побеждава Мелеаган в двубой, проведен по бойните рицарски правила. Тук виждаме първата съществена разлика по отношение на романа на Кретиен дьо Троя. В *Ланселот, Рицаря на каруцата* Мелеаган отправя предизвикателство лично към Артур и дори не споменава за Ланселот, тоест в творбата на Кретиен Мелеаган оспорва властта на крал Артур, докато в *Отвлечането на Гениевра* той съперничи единствено с Ланселот. ↑

[4] Бездействието на Артур се обяснява с неговия статут на крал, олицетворяващ и гарантиращ благоденствието на своята страна. Застрашена ли е тя, рицарите имат задължението да я бранят с оръжие. Историкът на келтската култура Жан Маркс вижда сходство между пасивността на Артур и привидната инертност на владетелите от ирландския героически епос: „Тук откриваме същите *geasha* [магическа сила, която забранява или повелява определено действие — С.А.], които тегнат над могъщите крале от цикъла за Ълстър, Конхобар или Ейлил. Те не участват нито в единоборства, нито в сражения за завладяване на брод, характерни за келтските битки“ (Jean Marx, *La légende arthurienne et le Graal*, Paris, P.U.F., 1952, p. 95, преводът мой — С.А.). ↑

3. ЛАНСЕЛОТ СЕ КАЧВА НА КАРУЦАТА

Ланселот следял развоя на битката. Като видял как отвеждат неговата господарка, бил обхванат от безпокойство. Веднага пришпорил коня си и надал боен вик. Мелеаган го забелязал. Насочил коня си към Ланселот, тъй като освен вероломен той бил и изключително храбър. Пустошта била равнинна, конете — необуздани, а рицарите буйни, смели и изпълнени с ярост. Те се оттеглили назад. Нанасяли си жестоки удари по щитовете. Копието на Мелеаган се счупило, а Ланселот пронизал щита му. Ризницата на противника му била здрава и устоявала на ударите, но рицарят не можел да се противопоставя на тяхната сила. Той се прекаатурил от седлото и политнал към земята. Паднал толкова лошо, че почти изгубил съзнание. Конят му избягал, а Ланселот се втурнал с бясна скорост към другите. Държал копието си отново в ръце и ударил първия, когото застигнал, като го хвърлил мъртъв на земята. След като се оттеглил назад, се впуснал отново в битката. Служел си толкова изкусно с оръжието, че успял да убие четирима, преди то да се счупи. Извадил меча и отпуснал юздите на коня си като човек, който не се страхува от смъртта. Разбивал на парчета щитовете, разсичал шлемовете, разкъсвал ризниците на всички, които застигал. Но Мелеаган успял да се качи отново на коня си. Той видял чудесата, които постигал този рицар, и интуицията му подсказвала, че това е Ланселот. Пришпорил коня си към него. Ръцете му отново държали копие. Ударил с него коня на Ланселот и го ранил смъртоносно. Рицарите се втурнали към него, но Мелеаган, които се страхувал от появата на хората на Ланселот, им извикал:

— Оттеглете се всички, това не влиза в плановете ни.

Те се върнали обратно, а Мелеаган сторил същото, тъй като не се осмелявал да плени или повали мъртъв Ланселот от страх да не бъде изненадан. Не само че му липсвала смелост за толкова рисковано начинание, но вече се чувствал и в правото си да отведе кралицата.

Конят на Ланселот издъхнал, а той самият не бил в състояние да стори нищо. Позволил на останалите да минат покрай него и бил толкова смазан, че за малко щял да посегне на живота си. Огледал се около себе си и забелязал монсеньор Говен, въоръжен от глава до пети. Той бил видял конят на Ке да препуска към града, така че хората на краля си помислили, че сенешалът е мъртъв. Монсеньор Говен се въоръжил, за да последва кралицата до земите на Гор, решен с риск за живота си да ѝ помогне. Той водил със себе си два коня. Веднага щом го съзрял, Ланселот го разпознал, но другият — не. Щом стигнал до него, Ланселот му казал:

— Сеньор рицарю, можете да се уверите сам, конят ми е мъртъв. В името на Бог, при условие че ще ви се отплатя, дайте ми или ми заемете един от вашите, докато съм в състояние да ви го върна.

Монсеньор Говен се съгласил на драго сърце:

— Вземете който си изберете — казал му той.

Без да избира^[1], Ланселот с един скок се метнал на единия кон, докато неговият рухнал на земята. Тогава монсеньор Говен го попитал кой е той.

— Не берете грижа^[2], който и да съм аз, вашият кон ще ви бъде щедро върнат един ден.

Монсеньор Говен се почувствал напълно унижен от отговора и съжалил много, че въобще е задал този въпрос.

Без да чака повече, Ланселот потеглил, като пришпорил коня си по следите на Мелеаган и успял да го настигне, а той се питал изумен откъде неговият противник се е сдобил толкова бързо с нов кон. При това положение заповядал на хората си този от тях, който първи успее да го достигне, да убие коня му. Той самият се изправил срещу Ланселот и когато видял, че е без копие, хвърлил на земята своето и извадил меча си. Те се устремили един срещу друг и си нанесли такива удари по шлемовете, че и двамата останали зашеметени. Но Ланселот се отправил към тези, които отвеждали кралицата, и ударил толкова жестоко първия настигнат рицар, че му отсякъл дясната ръка. Останалите убили коня му. Той паднал заедно с него. След като се изправил на крака, бил още по-разярен. Нахвърлил се срещу Мелеаган, който бил замаян до такава степен от получения удар, че се вкопчил с две ръце в шията на коня си. Ланселот го ударил отново толкова безмилостно, че той не могъл да се задържи на седлото и политнал към

земята. Тогава Ланселот скочил на коня му и се впуснал с бясна скорост към другите. Те отново убили коня му, като междуременно намерили кон и за своя господар. Отдалечили се стремглаво, като оставили силно разярения Ланселот да ги следва по петите пеша и с изваден меч. Когато се изтощил от ходене, той погледнал направо и забелязал насред един тревист път каруца, а на стръката — гърбаво джудже, което я управлявало умело.

— Ей, джудже! — провикнал се той, ако знаеш нещо за тези рицари пред нас, които отвеждат една дама, кажи ми и аз обещавам да бъда твой рицар завинаги.

— Ооо! — рекло джуджето — говориш за тези, които отвеждат кралицата ли?

— Точно така.

— Наистина ли искаш да го знаеш?

— Да — отвърнал Ланселот — повече от всичко.

— При това положение — казало джуджето, — качи се на тази каруца и аз ще те отведа на едно място, където ще научиш със сигурност как стоят нещата.

— Обещаваш ли?

— Да — отговорило джуджето — и Ланселот на мига скочил в каруцата^[3].

---

[1] Когато става дума за Гениевра, Ланселот не избира между две или повече възможности. За него кралицата е абсолютен, който той не съпоставя с други ценности. В това отношение авторът на *Отвлечането* следва романа на Кретиен дьо Троя. ↑

[2] Тук и в целия цикъл *Ланселот-Граал* героят упорито прикрива своята самоличност. В повечето случаи мотивът е самоцелен, а ефектът от него — предвидим: когато персонажът, от когото Ланселот е криел името си, научава за него, възхищението му от героя нараства още повече. ↑

[3] В романа на Кретиен дьо Троя, преди да се качи на каруцата, Ланселот изпитва моментно раздвоение, описано като „дебат“ (жанр от куртоазната поезия) между Разум и Любов. Читателят така и не разбира как Гениевра научава за моментното колебание на героя. Но при първата им среща в двора на крал Бодмагю кралицата се отнася пренебрежително към Ланселот именно заради въпросното му

колебание. Психологическата неправдоподобност на сцената показва, че Кретиен дьо Троя подхожда като школарите схоластици към темата за абсолютното преклонение и подчинение на дамата. ↑

4. ОГНЕНОТО КОПИЕ

По това време, според един от обичаите, ако някой търсел смъртта на друго или неговото опозоряване по всички краища на земята, той го карал най-напред да се качи на каруца. Така човек си навличал презрението на двора и губел закрилата на закона. Ланселот се качил на каруцата. След известно разстояние били настигнати от монсеньор Говен, който минал през всички места, където Ланселот извършил своите подвизи, и видял телата на убитите. Бил възхитен от тези храбри постъпки. Щом видял рицаря на каруцата, той се ядосал силно и казал на джуджето:

— Джудже, кажи ми, ако знаеш нещо за тези, които отвеждат кралицата.

— Ако се съ согласиш да се качиш на каруцата, както го стори този рицар, ще те заведа там, където ще научиш със сигурност как стоят нещата — отговорило джуджето.

— Да се кача на каруцата — възкликнал Говен. — Боже мой, няма да го бъде!

— Явно нямаш същата жажда за опозоряване както този клет рицар — казало джуджето.

Монсеньор Говен яздил до каруцата. На смрачаване стигнали до един укрепен град. Едва влезли в него и всички хора посрещнали Ланселот с викове, ругаели го, плюели по него и питали джуджето какво е извършил. Джуджето от своя страна прекосило целия град. След като излезли от него, монсеньор Говен рекъл на Ланселот:

— Сеньор рицарю, за вас би било по-почтено да бъдете на кон вместо на тази каруца. Аз имам два — този, който яздя, и другия, който е на моя оръженосец. Вземете този, който желаете, и честта ще бъде на наша страна, на ваша и на моя.

— Бога ми — намесило се джуджето, — и дума да не става, защото той трябва да стигне с каруцата до мястото, където аз ще прекарам нощта.

Ланселот отклонил предложението. Те се отдалечили, без да чакат повече.

След като изминали близо две левги, стигнали до друг укрепен град. Ако първия път Ланселот бил обсипван с порой от обиди, тук било още по-зле, тъй като всички без изключение, големи и малки, тичали след него. По този начин те го съпроводили до едно обширно заградено място, изцяло затворено от висока стена с бойници. Именно там влязла каруцата.

— Слезте, сеньор рицарю — казало джуджето.

— Първо ще ми кажеш за моята господарка.

— Ще разберете тук.

— Не е ли възможно по друг начин?

— Не желаете ли да прекарате нощта тук? — попитало джуджето.

— Не — отвърнал Ланселот, — предпочитам да продължа пътя си.

— Ако искате да получите отговор на вашите въпроси, трябва да останете да спите тук. Но ако не притежавате храброст, която да устои на всяко изпитание, не предприемайте нищо, тъй като никой не се е измъкнал жив от това място, освен ако не се е отличавал с изключителни качества.

Тази принуда смутила силно Ланселот. Той осъзнавал добре, че ако остане там, монсеньор Говен ще да го разпознае, а ако си замине, джуджето ще види в постъпката му проява на малодушие. Решил да остане. В този момент към тях се приближили две девойки, които слезли от една висока кула. Те приветствали монсеньор Говен. От своя страна Ланселот също ги поздравил. Едната му казала:

— Бога ми, сеньор рицарю, би трябвало да се въздържате да поздравявате девойки!

— Защо?

— Защото сте били на каруца и така сте се опозорили, където и да отидете.

Тези думи засегнали дълбоко Ланселот и той за малко не се пробол със собствения си меч. Но щом се сетил, че се е качил на каруцата заради своята господарка, прибрал меча в ножницата и забравил обидата. Отправил се направо към кулата, от която били слезли двете девойки, и влезнал в пищна стая с прекрасно легло.

Свалил си щита и легнал на леглото направо с доспехите, без да свали дори шлема си.

Двете девойки също се качили бързо в кулата. Те веднага попитали монсеньор Говен кой е този рицар, но той не могъл да им каже. Когато го видели да се излежава на красивата постеля, се запитали още по-озадачени кой ли бил могъл да бъде. Едната от тях му казала:

— Пфу! Сенъор опозорени рицарю, да бъде проклет часът, когато легнахте на това легло!

— Защо? — попитал той.

— Защото то е твърде пищно за човек като вас!

— И още по-пищно да беше, щях да се излегна в него.

— Наистина ли? — попитала тя. — Бога ми, скоро ще видим тази работа!

Изведнъж се появили няколко прислужници, които му свалили доспехите. Един от тях му облякъл мантия с преливащи се цветове. Пригответе храна за него и за монсеньор Говен, тъй като другите в къщата вече били вечеряли. Но Ланселот заявил, че няма да вечеря, тъй като не се чувства добре. Монсеньор Говен, който умираше от желание да разбере кой е той, дошъл в стаята и го помолил много любезно да отиде да се нахрани. Ланселот обвинил главата си с мантията, за да не бъде разпознат и казал, че няма да отиде.

— Разбира се — рекли девойките, — имате право, защото за вас би било по-добре да сте мъртъв! Не се обиждайте — казали те на монсеньор Говен, — ние ще ви правим компания. Ако той дойде на масата, ще си тръгнем.

Монсеньор Говен все пак продължил да го подканя до такава степен, че Ланселот обещал да вечеря, при условие че остане в стаята си сам. Монсеньор Говен бил много огорчен от това и отишъл да вечеря с девойките. Предпочитал да не се храни по примера на Ланселот, за да научи кой е той. Вечерял малко, тъй като съзнанието му било изцяло погълнато от рицаря на каруцата. Бил убеден, че с това хладнокръвие и поведение на благородник няма как да не е Ланселот.

След вечерята една от девойките отишла при Ланселот:

— Сенъор рицарю, ако искате да видите чудеса тук, бих ви ги показала — заявила му тя.

Той си помислил, че тя има предвид кралицата. С един скок станал от леглото и отговорил, че обещанието за чудесата би го накарало да прекоси света, тъй като все още никога не е виждал такива. Девойката излязла от стаята и той я последвал. Стигнали до голяма, прекрасно осветена стая. Там бил и монсеньор Говен с другата девойка. Ланселот се скрил под мантията, с която си бил покрил и главата.

Девойката, довела го тук, му рекла:

— Сеньор рицарю, вижте!

Той погледнал и видял три легла, две от които били разположени в единия ъгъл на стаята. Едното било ниско, другото — по-високо. В средата на стаята било разположено трето легло, най-красивото и най-пищното, което бил виждал.

— Госпожице, къде е чудото, което трябваше да ми покажете? — попитал той.

— Как така — отвърнала тя, — искате да кажете, че не го виждате пред себе си ли?

— Това ли? Леглата наистина са разкошни!

— Никога — рекла тя — няма да видите такава красива и елегантна постеля, но внимавайте да не се изкушите да легнете в нея. — Вашето място е на ниското легло, което също е прекалено пищно за вас.

— Каква е причината да не спя в това легло тук?

— Каква ли? Бог ми е свидетел, нямате право дори и да питате за това. Още повече пък сега, когато нямате право и да легнете в него. Внимавайте, рискувате живота си.

— Не зная какво рискувам, но тази нощ ще спя именно в това легло.

— Така ли — попитала другата девойка, — ще спите в него? Това би било тежко изпитание за най-достолепния и най-почитан рицар в света, а вие, най-опозореният, искате да спите в него?

— Когато се събудя, ще видите кой ще бъде опозорен. Междувременно аз лягам в него.

— Добре ще видим — отговорили девойките — дали вашето презряно сърце ще има дързостта да стори това!

Те излезли от стаята заедно с монсеньор Говен.

Ланселот от своя страна, не без помощ, си свалил дрехите, след което се излегнал в прекрасната постеля. Малко след това дошъл монсеньор Говен, придружен от двете девойки. „Рицарят ще съжалява за дързостта си“, предрекли те. Той не обърнал никакво внимание на думите им. Те излезли. Монсеньор Говен също си легнал, сигурен повече от всякога в този миг, че именно Ланселот лежи в красивото легло.

Изтощен от битките и от мъката по своята господарка, Ланселот заспал дълбоко. В полунощ цялата стая започнала да се тресе. Чул се силен грохот. Сякаш всичко щяло да се срине. От тавана се появило копие. Дървото било съвсем бяло, а желязото — по-аленочервено и от жарава. От него бликнал също такъв аленочервен пламък с размерите на знаме. Копието паднало с острието надолу. Достигнало до леглото с гръм и трясък, пробило завивките и чаршафите, като ранило леко Ланселот отляво. Прекосило цялото легло и се забило в земята. Ланселот станал и след като го видял забучено в леглото, го издърпал и го хвърлил възможно най-надалеч, като проклинал страхливеца, метнал го по него, вместо да го нападне лице в лице. Без да чака, угасил започналия да се разраства огън и поставил меча до себе си^[1]. Монсеньор Говен от своя страна скочил, ужасен при мисълта да не би Ланселот да е смъртоносно ранен. Попитал го как е.

— Добре съм, сеньор — рекъл той, — легнете си.

Без да настоява повече, монсеньор Говен се подчинил и не помръднал повече до сутринта. Стаята била тъмна, така че те не забелязали настъпването на деня. Изведнъж джуджето, возило Ланселот с каруцата, нахлуло вътре. То изкрещяло от вратата:

— Рицарю на каруцата, ела да видиш тези, които отвеждат кралицата!

Ланселот, който бил още по риза и гамаши в леглото, скочил, хвърлил направо ризницата на гърба си и се затичал към главната кула на замъка. Много девойки се били събрали на прозореца към поляните. След като се приближил, забелязал рицарите от предния ден, които отвеждали кралицата. Близо до тях на носилка бил сенешалът Ке. При вида на кралицата Ланселот останал толкова поразен, че загубил ума и дума. Колкото повече се отдалечавала тя, толкова повече се надвесвал той над прозореца, за да я следва с поглед. Монсеньор Говен дотърчал на свой ред и видял Ланселот, изскочил до колене от прозореца. Той го

грабнал и го издърпал назад. Щом се изправил срещу него, го разпознал и се спуснал да го прегръща:

— Ех, скъпи приятелю — казал му той, — защо презирате живота си? За малко да загинете тук!

— Несъмнено — подхванали девойките — имате право, тъй като той е опозорен завинаги!

— Невъзможно! — възкликнал монсеньор Говен, — ако той не притежава чест, значи тя изобщо не съществува на този свят! Вие още не познавате добре този рицар!

Без да се бавят повече, те помолили да им донесат доспехите, за да ги облекат. Девойките попитали монсеньор Говен кой е рицарят. Той им отвърнал, че не би могъл да им разкрие това без неговото изрично позволение.

— Ще ви кажа само, че е най-добрият от най-добрите и не ме разпитвайте повече, няма смисъл.

След като двамата облекли всичките си доспехи, девойките наредили да доведат кон на Ланселот и да му дадат копие. Монсеньор Говен отказал категорично този кон за Ланселот.

— Ще му дам по-скоро един от моите, по негов избор.

Ланселот взел копието, яхнал един от конете на своя другар и тъкмо потегляли заедно, когато по-знатната от девойките попитала Ланселот за името му.

— Какво значение има, госпожице? — попитал Ланселот. — Аз съм рицарят от каруцата.

— Това наистина е много жалко — изрекла тя през зъби.

След това повикала една от своите прислужници и тихичко й дала напътствия. Тя също яхнала кон, придружила рицарите донякъде и им показала пътя, поет от кралицата, след което се върнала обратно.

---

[1] На джуджето — традиционен персонаж от народната приказка и фолклора — приляга да повтаря едни и същи думи. Така авторът на *Отвлечането* определя жанровата принадлежност на въпросния персонаж. ↑

5. МОСТА НА МЕЧА И ПОДВОДНИЯ МОСТ

Двамата другари били вече на път. Напредвали, докато превалило пладне. Тогава срещнали девойка, която яздела муле с бърз и равномерен ход. То било уморено и обляно в пот. Двамата рицари я поздравили, тя сторила същото. Попитали я дали знае нещо за кралицата.

— Мога да ви кажа за нея, ако искам.

Те я помолили в един глас.

— Какво ще ми дадете в замяна? — попитала тя.

— Госпожице — отговорил монсеньор Говен, — ще бъда ваш рицар, докато съм жив.

— В името на Бог — казал Ланселот, — поискайте всичко, което желаете, и ще го получите, ако то може да бъде открито някъде по света.

— Заслужавате да ви кажа — рекла тя.

Тогава им разкрила името на този, който бил отвел кралицата, и колко високомерен е той.

— Всичко това ми е добре известно — отвърнал монсеньор Говен. — Кажете ни по-скоро как можем да влезем в тези земи.

— Със сигурност това не е лесна задача, тъй като и двата пътя са много несигурни (тя им обяснила подробно). Вижте, надясно е пътят към Моста на Меча. Този другият, наляво, води до Подводния мост, а жителите на тази страна го наричат Изгубения мост.

— Сеньор — казал Ланселот, — изберете си един от двата пътя, тъй като вие също участвате в издирването на кралицата.

Монсеньор Говен избрал Изгубения мост.

— Тогава аз поемам по този на Меча.

— Сеньори рицари — казала девойката, — всеки един от вас ми дължи първия дар, който поискам от него.

Те ѝ обещали и тя се отдалечила. Двамата другари разговаряли дълго заедно, ала монсеньор Говен не загатнал нищо за смъртта на Галео^[1] и за гнева на кралицата. Не попитал и къде е бил Ланселот,

така загрижен и нещастен му изглеждал той. Без да се бавят повече, рицарите си взели довиждане и монсеньор Говен поел по пътя, който си избрал. От този момент разказът не споменава повече нищо за него и говори за Ланселот.

---

[1] Вж. бел 1 4. ↑

6. ПРЕДПРИЕМЧИВАТА ДЕВОЙКА. ГРЕБЕНЪТ НА ГЕНИЕВРА. ГОРДЕЛИВИЯТ УХАЖОР. СВЕТОТО ГРОБИЩЕ. ПРОХОДЪТ НА ГОЛЕМИТЕ КАМЪНИ

След като Ланселот се разделил с монсеньор Говен на кръстопътя за двата моста, той продължил да язди до вечерта, без да преживее някое заслужаващо вниманието приключение. Така настигнал девойката, посочила му пътя, същата, с която тяхната домакиня от предния ден разговаряла тайно. Тя й заръчала да тръгне преди двамата рицари, за да може да намери подслон за Ланселот на мястото, което й посочила, като й обяснила как да разпознае Ланселот, за да бъде сигурна. Веднага щом го видяла, девойката го поздравила:

— Сеньор рицарю, ще ви предложи добър подслон за тази нощ, ако желаете. На път ви е, а и сега е моментът за един странстващ рицар да си почине.

— Госпожице, убедихте ме и приемам предложението ви.

— Обещавате ли?

— Да — отвърнал той.

6а. Без да чакат повече, продължили пътя си. Той яздил напред, а тя след него и така късно вечерта стигнали до много красив замък, ограден с висока стена с бойници. Като прекрачили входната врата, девойката му казала:

— Сеньор рицарю, бяхте обещали да ми дадете първия дар, за който ви помоля.

Той се съгласил.

— Моля ви да прекарате тази нощ с мен — заявила тя.

Това искане изпълнило Ланселот с мъчително безпокойство:

— Без съмнение, госпожице, бихте могли да се ограничите само с това да ме приютите за тази нощ, тъй като имам много други грижи.

Но тя не отстъпила.

— В такъв случай трябва да изпълня обещанието си — въздъхнал той, — защото и дума не може да става да го пренебрегна.

Качили се в кулата и девойката помогнала на рицаря да си свали доспехите. След това го помолила да изчака малко и се отправила към друга стая, откъдето бързо се завърнала.

— Заповядайте — рекла тя.

Той я придружил до залата, където имало пищна вечеря, приготвена за петък, тъй като бил първият ден след Възнесение, но нямало и следа от прислужник. Измили си ръцете, без някой да им помогне, и седнали. И ето че през един прозорец започнали да получават всичко, от което имали нужда. Рицарят се учудил силно, после погледнал пръстена си, убеден, че всичко това е плод на магия. Всъщност, било точно така, но пръстенът нямал силата да го посочи, защото Моргана му го била заменила с друг, докато той бил неин пленник^[1].

След като се нахранили, девойката се обърнала към рицаря:

— Сеньор, излезте да се поразсеете навън, докато ви извикам. После, без да се отмятате, ще изпълните обещанието си да спите с мен.

Той излязъл силно притеснен от стаята и се разхождал навън, докато не чул остри женски писъци. Върнал се тичешком в залата, където бил вечерял, и доловил писъците от съседна стая. Отишъл там и чул девойката да го умолява:

— Благородни рицарю, комуто предложих подслон, помогни ми! Този подлец иска да ме обезчести, а на теб се пада да спиш с мен.

Нейният призив силно го смутил. От една страна, виждал едър рицар, който я притискал, обърната по гръб и с разкрачени крака на леглото, и който бил готов да пристъпи към акта, а тя се бранела силно и умолявала за помощ своя гост. От друга страна, в рамката на вратата забелязал двама мъже, всеки с гол меч в ръка, а зад тях — двама други, въоръжени с брадви. Първата му реакция била да потърси меча и щита си. В момента, когато понечил да излезе, обаче си казал, че девойката ще бъде обезчестена, преди да се върне обратно. Освен това, при условие че се хвърли сред мечовете и брадвите, не може да се измъкне жив, ако тези, които пазят вратата, решат да действат. Но ако не

помръдне, продължил да размишлява той, неговата господарка никога няма да бъде освободена от него.

„Моята Дама от Езерото ми каза, че на мен се пада да освободя кралицата. Никой, който е тръгнал да я търси, не може да си позволява никакво малодушие. Е добре, нека бъде тогава волята ѝ, защото ако загина тук, то ще бъде заради нея, а ако успея да се избавя, то ще бъде отново заради нея. Но ще помогна на тази девойка, няма да остана повече тук.“

Без да се бави повече, Ланселот обвил дясната си ръка с част от мантията, закопчана на шията му, а останалата метнал на главата си и се спуснал към вратата. Двата меча не го докоснали. Те се стоварили толкова тежко, че се забили в земята и се разпръснали на парчета. Без да поглежда назад, той продължил напред и се хвърлил с всички сили срещу един от мъжете с брадвите, когото повалил на земята. Тогава вторият размахал оръжието си. Той го засегнал с острието и откъснал четири парчета от мантията му. Ударът го поразил по лявото рамо и му разкъсал ризата отстрани, така че алена кръв бликнала по земята. Но една рана не била в състояние да го смути. Той сграбчил за косата похитителя на девойката, надигнал го и го бутнал към една брадва, тъкмо когато този, когото бил повалил на земята, се подготвял да го удари. Бравдата улучила мъжа точно в главата и му отнесла челото. Ланселот грабнал оръжието за острието, изтръгнал го от ръцете на неговия притежател и се хвърлил от другата страна на леглото. Там той предизвикал всеки, който имал смелост да се приближи, защото било сигурно, че техният брой ще е голям и всеки има право да атакува. Ала всички хукнали към изхода на стаята.

— Повярвайте ми — твърдяла девойката, — наистина няма други — и започнала да се смее.

После го хванала за ръката:

— Свободен сте, скъпи гостенино, добре ме защитихте.

66. Те влезли в една стая и рицарят забелязал в центъра ѝ прекрасна постеля. Девойката му казала:

— Сеньор, имам намерение да си лягам, а вие трябва да изпълните обещанието си към мен.

— Госпожице, необходимо ли е да се случва това?

— Да.

— Много добре, ще легна в това легло.

Тя се доближила до един прозорец и ударила с метално чукче, от което цялата стая заехтяла. На мига се появила тълпа от рицари и прислужници. При вида им Ланселот се изправил, тъй като бил седнал, за да си свали гамашите. Те коленичили, а той ги попитал какво търсят. Казали му, че идват да му помогнат. След това помолил девойката в името на Бог да му спести това да спи с нея. Той трябва да се подчини, рекла му тя, освен ако не иска да престъпи клетвата. Много добре, отвърнал той, ще го стори. Отнело му много време, докато се съблече. Всички прислужници се оттеглили и изгасили свещите. Най-сетне си легнал, силно разтревожен, но не бил свалил нито ризата, нито долните гащи. Девойката забелязала, че е легнал по гръб, без да пророни и дума. Тя го заговорила и го докосвала там, където ѝ разрешавал. Когато забелязала, че не е в състояние да го разгорещи, му казала:

— Сеньор, няма ли да направите усилие?

— Госпожице, мисля, че сторих достатъчно, за да ви отегча толкова, колкото и вие мен.

— Как така, сеньор, отегчавам ли ви? Не съм ли достатъчно красива?

— Напротив — отвърнал той.

— Защо тогава ви отегчавам?

— Защото така казва сърцето ми, а аз съм негов роб.

— Със сигурност това сърце е безупречно в своята преданост и аз не искам да ви смущавам повече. Впрочем, вие направихте толкова много, че ми беше достатъчно да узная кой сте.

— И кой съм аз?

— Кой ли? Най-добрият сред най-добрите.

Без да настоява повече, тя станала.

— Сега спете и нека Бог благославя съня ви.

Веднага след това тя отишла да си легне в друга стая, където било приготвено леглото ѝ, тъй като целяла единствено да подложи рицаря на изпитание. И дори да бил поискал да прави любов с нея, тя нямало да му позволи. Ала по този начин поне се убедила, че това е Ланселот. Тя била сигурна, че ако някой трябва да изпълни докрай предприетото начинание, това е именно Ланселот. Дълго време

мислила за него. На следващия ден станала по изгрев-слънце. Явила се при него и го поздравила. Той сторил същото. Ето как искала да го изпробва още веднъж дали е способен на други подвизи:

— Сеньор — рекла му тя, — вие отлично изпълните задълженията си към мен и аз не зная какво повече мога да ви поискам. Все пак, ако благоволите да ме вземете с вас според нравите и обичаите на кралство Логрия, аз ще ви последвам, тъй като имам много работа за вършене по този път.

Той я попитал за какви нрави и обичаи говори.

— Ще ви кажа. Обичаят в кралство Логрия е, че ако някоя дама или девойка се придвижва сама, тя няма от какво и от кого да се страхува. За сметка на това, ако тя язди под закрилата на някой рицар и някой друг пожелае да я покори, победителят налага волята си над дамата или девойката, без това да му навлече срам или упреци. Ако по силата на този обичай сте готов да ми осигурите закрила, ще дойда с вас.

— Елате с мен, без да се страхувате. В случай че претърпите унижение или изпаднете в беда, докато съм с вас, нека няма никакво спасение за мен.

— Тогава ще дойда — решила тя.

Веднага след това се притичали прислужниците ѝ, които помогнали на Ланселот да си облече доспехите. Девойката се качила на друг кон и те стигнали до началото на висока гъста гора. След като яздили из гората до третия час, се озовали пред широка и дълбока река. Яздили покрай нея, докато стигнали до укрепен град, разположен в началото на земите на Бодмагю. Този град се наричал Вандеанш и бил отлично укрепен.

Трябва да знаете, че земите на Бодмагю били затворени от страната на Великобритания от два широки морски ръкава, над които се намирали двата опасни моста. Ако един преминаващ рицар прекосял първия, той можел без проблем да се върне обратно или да стигне спокойно до втория. Ивицата земя, която ги разделяла, била подчинена на законите на Логрия, тъй като Бодмагю я бил завладял след като станал крал. Когато видял, че броят на заточениците от Великобритания нараснал до такава степен, той ги преселил на тази ивица земя, откъдето дошло и името ѝ — Земя на чужденците. Тя се състояла от четири изхода, на всеки от които бил разположен по един

замък, построен единствено за да възпрепятства заточениците да избягат, ала те дори и не се опитвали да сторят това.

бв. Тъкмо до този замък стигнали рицарят на каруцата и девойката, която го водела. Новината вече се била разпространила навсякъде, а именно че рицар, който бил на каруца, тръгнал да освобождава кралицата. По всички земи се знаело какви доспехи носи той. Рицарят и девойката влезли в града. На мига всички момичета започнали да крещат:

— Бягайте, бягайте от опозорения рицар, бил е на каруцата! И като закривали очите си с ръце, проклинали часа, в който са се родили. От своя страна малките деца викали:

— Ето го победеният! Ето го победеният!

Рицарят яздел сред тези викове, докато не излязъл от замъка. Девойката плачела от състрадание и проклинала часа, когато някога била създадена каруцата. Щом напуснали стените на замъка, било вече пладне. Озовали се на каменист път, в края на който пазел рицар, въоръжен от глава до пети. Когато ги забелязал, рицарят на пътя се приближил към тях. Веднага щом разпознал рицаря на каруцата, му подхвърлил:

— Махни се от пътя, ти, който си бил на каруцата! Няма да преминеш. Твоята ужасна миризма е в състояние да ме убие!

— Бог ми е свидетел — казал рицарят на каруцата, — ще мина точно оттук, ако мога, тъй като това е моят път.

— Ще сториш лудост — рекъл другият.

— И защо?

— Защото по силата на думата, която съм дал на Бог, ще трябва да ми оставиш от всичките неща, с които разполагаш, това, което аз си избира, или ще се биеш срещу мен.

— Как така? — отвърнал другият. — Всички ли, които минават оттук, облагаш с данък?

— Разбира се, че да — рекъл той, — дори когато се отнася и за Артур Британски. И от неговата съпруга днес взех дори красив и ценен данък.

— Какъв? — попитал рицарят на каруцата.

Другият му посочил един каменен блок в края на пътя.

— Повярвай ми, върху този блок там можеш да се полюбуваш на най-скъпоценния гребен, който някога си виждал. Зъбите му са пълни с прекрасните коси на кралицата. Но те не трябва да бъдат виждани от рицар, бил на каруца.

— Какъвто и да съм, все пак ще ги видя — заявил той.

— В този случай — казал този на пътя, — ще ми дадеш най-напред коня си, който яздиш.

— Коня няма да получиш толкова лесно, по-скоро ще се бия.

— Пфу! — възкликнал другият. — Никога няма да се бия срещу теб, ако Бог благоволи, тъй като всеки уважаващ себе си рицар не трябва да се бие срещу някого, който е бил победен.

— В случай че не трябва да те предизвиквам на двубой, преминаването ми ще бъде още по-лесно.

Той понечил да се изкачи по пътя, ала другият се изправил пред него. Ако направи и крачка повече, предупредил го той, ще да изгуби главата си. Ланселот продължил пътя си, като не обърнал никакво внимание на тези заплахи. Другият го хванал за юздите.

— Не продължавай, рицарю — казал той, — защото трябва да ме предизвикаш на двубой. Знай добре, че ако те победи, ще ти отсека главата.

6г. Тогава рицарят на каруцата се спрял. Другият се отдръпнал назад по цялата дължина на пътя, а после се втурнал напред толкова, колкото можел конят му. Противникът му сторил същото и те си нанесли взаимни удари по щитовете. Рицарят от пътя счупил копието си, а Ланселот го ударил така, че го прекаатурил от коня. Сетне стъпил на земята, свалил щита от врата си, покрил си главата с него и се нахвърлил срещу противника, който вече се бил изправил. Започнали да си нанасят жестоки удари по шлемовете, ризниците и щитовете. Накрая рицарят от пътя изпаднал в такова състояние, че му се наложило да освободи пътя, неспособен да продължи двубоя. Той направил място на Ланселот, за да премине. Ала рицарят на каруцата го уверил, че няма да се измъкне толкова лесно и че трябва да се признае за победен.

— Кажете ми най-напред дали е вярно, че сте се качили на каруца.

Ланселот потвърдил.

— Без съмнение — рекъл рицарят на пътя — няма как да се признае за победен от някого, който е бил видян на каруца.

— Тогава ще умреш.

— Предпочитам да умра с почести, отколкото да умра срамно — отвърнал другият.

— О, клетия — извикала девойката. — Този рицар по никакъв начин не е опозорен от каруцата, тъй като се е качил в нея по желание, за да изпита силата на собствената си воля, и всичко това може само да го прослави!

— В действителност аз също мисля, че го е сторил от благородно сърце, тъй като е великолепен рицар. Заповядайте моя меч, сеньор, прогласявам се за победен от вашата ръка.

— Ще ми дадеш най-напред гребена на кралицата, а после ще се обявиш за пленник там, където ти заповядам. И ако откажеш, ще изгубиш главата си, така както ти ме заплаши днес да отсечеш моята.

Другият се подчинил със силно нежелание, но нямал избор. Той го завел до каменния блок и му дал гребена. Рицарят на каруцата съзерцавал гребена толкова пламенно, че забравил всичко друго. После надигнал края на ризницата си, притиснал гребена и косите до сърцето си и казал на победения да се оттегли спокойно, тъй като бил дал твърде богат откуп^[2]. Последният си тръгнал щастлив.

Рицарят и девойката продължили своя път, който ги отвел до една гора. След като яздили до деветия час,^[3] поели по не много широк път, където един кон трудно можел да се обърне. Пътят бил толкова тесен, а гората — гъста, както в дясната, така и в лявата си част. Не след дълго срещнали един напълно въоръжен рицар. Щом приближил девойката, тя го разпознала и казала на своя спътник:

— Сеньор, този рицар предявява интерес към мен от дълго време, но аз не го обичам. Сега ще видим дали ще съумеете да ме защитите.

— Хайде, не се страхувайте — рекъл той. — Знаете добре какво ви казах.

Девойката замълчала. Когато рицарят я разпознал, той плеснал с ръце от радост:

— Да бъде благословен Господ, ето че намерих това, което не съм спрял да търся!

— Как така? — попитала тя.

— Бог ми е свидетел за това, че ви срещнах под закрила и така ще мога да ви отведа като моя дама!

След което хванал коня ѝ за юздите.

— Пуснете я, сеньор — обадил се рицарят на каруцата, — аз я съпровождам.

— Без съмнение тя няма да е доволна от това — рекъл другият. — Девойка с такова достойнство не бива да е под защита на рицар, качван на каруца. И що се отнася до мен, не ме интересува закрилата, която ѝ осигурявате.

— Сеньор, засега вие все още не сте я завладели, тъй като има кой да я защитава от вас. По-скоро се върнете обратно до някое по-просторно място, пък ако намерението ви е да стигнете по-надалеч, ще видим.

Другият отговорил, че това го устройва прекрасно. Той предпочитал да я завладее с оръжие, вместо да я отстъпи. Пуснал девойката, обърнал коня си и поел по пътя, откъдето бил дошъл, така че те излезли от гората и се озовали на голяма поляна, изпълнена с дами и девойки, с рицари и младежи. Някои играели хоро и танцували, други се били отдали на табла или на шах. Току-що напуснали гората, влюбеният в девойката рицар пришпорил коня си към тези, които играели на поляната:

— Спрете игрите — казал им той, — защото тук е победеният, който се е возил на каруцата!

6д. На мига игрите спрели. Всички започнали да го хулят с изключение на хората от кралство Логрия, които само наблюдавали играчите, защото не им било до развлечение. При спирането на игрите рицарят грабнал юздите на коня на девойката и се приготвил да я отведе. Един възрастен васал се изправил пред него:

— Какво е това, скъпи синко? — попитал го той. — Откъде идваш по това време?

— Откъде ли? Искате да кажете, че не виждате моя трофей?

— Този рицар ти го е отстъпил, така ли?

— Не ме интересува дали ми го отстъпва или не! Впрочем, вижте съпротивата, която ми оказва!

Тогава рицарят на каруцата се намесил:

— Пуснете девойката, сеньор рицарю, защото тя няма какво да прави с вас.

Рицарят не благоволил дори и да отговори. Ланселот го заплашил, че ако не я пусне, ще си плати за това. Той извадил меча си и тогава бащата рекъл на сина си:

— Хайде, безумецо, пусни я! Знам добре, че няма да я получиш, без да се биеш. Сеньор — обърнал се той към рицаря на каруцата, — приберете обратно оръжието. Вярваме, че можете добре да си служите с него. Въпреки мнението на останалите, не ви липсва нито благоразумие, нито сдържаност и девойката няма да бъде задържана в никакъв случай против волята ви.

— В името на Светия кръст — провикнал се синът му, — той няма да отведе и частица от нея без бой!

— Бога ми — рекъл бащата. — И луд да беше, нямаше да извършваш толкова лудории пред мен. Ти си мой син, трябва да ми се подчиняваш, а аз не искам да се биеш срещу този рицар.

Той се заклел, че ще се бие.

— Не — заявил бащата, — защото нямаш власт там, където господствам аз.

— Щом ми забранявате да се бия във ваше присъствие, ще го следвам дотам, докъдето никой няма да може да ми попречи.

— Добре казано — заявил бащата. — Ще дойда с теб. И ако тази вечер или утре забележа някаква причина да се биеш, ще се съглася. Но ако открия друга, заради която да се откажеш, ще го сториш.

Синът му се съгласил. Така и двамата поели на път по следите на рицаря. Когато тези, които били изоставили игрите си, установили, че в крайна сметка последният отвел девойката, се огорчили, а заточениците се зарадвали.

Пътят на рицаря и девойката продължил дълго време и едва късно вечерта стигнали до един манастир.

— Сеньор — казала девойката, — ако ми вярвате, ще отседнете на това място, тъй като преди полунощ няма да намерите друг подслон. Ще ви посрещнат с много почести заради мен и заради рицарското ви звание. Тук живее мой вуйчо, монах, който някога беше много храбър рицар. Съветвам ви да се подслоните на това място.

Ланселот приел. Без да се бавят повече, стигнали до манастира и попаднали на трима монаси, които ги посрещнали. Слезли от конете и хората се втурнали да свалят доспехите на рицаря.

6е. След това го завели до едно просторно оградено от висока стена място, което представлявало гробище. Там почивало тялото на Галаад, най-малкия син на Йосиф Ариматейски, заченат в земите на Сорелис. По-късно в негова чест те били преименувани на Уелс,^[4] тъй като Галаад успял да ги приобщи към религията на Нашия господар Иисус Христос. В това гробище почивали също телата на осемдесет от неговите сподвижници. Имало и две необикновени надгробни плочи, защото никой не знаел от какъв материал са изработени. Едната се намирала на повърхността, разположена наред невероятно красива поляна, а другата — под земята, в много дълбока крипта. Върху плочата на поляната пишело, че този, който успее да я надигне, ще освободи пленниците от Кралството, откъдето никой не се е завръща.^[5] Надписът върху плочата в криптата гласял, че този, който успее да я отмести, ще развали магията на Кралството на приключенията, като сложи техния край, и ще заеме място на Кръглата маса. Под плочата на поляната било положено тялото на Галаад,^[6] а под тази в криптата — тялото на Симеон, бащата на Мойсей,^[7] което почивало в Печалния гроб, намиращ се в залата на страшния ужас, за която става въпрос във великия разказ за Граала. Това били, както разбрахте, двете плочи в манастира, където рицарят на каруцата намерил подслон. Тези, които щели да ги надигнат, трябвало да принадлежат към един и същи род. Манастирът носел името „Светото гробище“, заради телата на светците, погребани в него. Поради тази причина Мерлин изрекъл следното предсказание^[8] — щом бъде надигната плочата на Галаад, тялото му да бъде пренесено в Уелс. И веднага след като тялото му бъде извадено от гроба, да бъдат освободени пленниците.

В манастира се отнесли с много почести към рицаря. Скоро пристигнал и васалът, който забранил на своя син да се бие, и бил подслонен в манастира, тъй като монасите го обичали много, а той бил и господар на голяма част от тези земи. Така васалът пристигнал, но не се явил пред рицаря. На сутринта, преди да сложи доспехите си,

Ланселот присъствал на богослужението. Когато ги облякъл, игуменът му заявил:

— Сеньор, знаем добре, че сте тръгнали на път, за да освободите кралицата и първото изпитание за тези, които предприемат подобно начинание, се намира именно тук.

И той му го описал така, както разказът го представи по-горе.

— Приемам изпитанието — рекъл рицарят.

Сетне го завели на гробището и видът на гробовете го потопил в спомена за Стражата на мъките.^[9] Доближил се до голямата каменна плоча и я гледал с възхищение, без да може да разбере от какъв материал е направена. Гробът се издигал върху четири мраморни стълба. Хванал плочата, надигнал я без усилие и пред него се открило тялото на рицар, облечен в доспехи. Ризницата била все още така бляскава, както първия път, когато я бил облякъл, а шлемът и щитът — така нови и блестящи, както в деня, когато били произведени. Голият му меч бил поставен върху тялото. На много места изглеждал изцапан със свежа кръв. Щитът бил от злато с аленочервен кръст. Ланселот започнал да чете надписа на гроба:

„Тук почива Галаад, първият християнски крал на Уелс, който привлече Сорелис към Господ Бог.“

6ж. Дълго време рицарят държал плочата. От гроба се носела толкова приятна и пленителна миризма, че той не можел да се насити да я вдишва и да съзерцава това невероятно чудо. Стоял прав в дълбок унес. По това време никой рицар не бил погребван без доспехите си, ако загинел на място, където те можели да бъдат прибрани. Когато рицарят пуснал плочата, се случило нещо необикновено, тъй като тя останала в положението, в което я бил надигнал. Стояла изправена така здраво сякаш продължавал да я крепи. Тогава приближила група монаси, които идвали от Уелс и търсели тялото на светия крал, почиващо в гроба, отворен от добрия рицар. Игуменът на манастира ги попитал как са разбрали, че гробът е отворен. Те заявили, че имали видение преди осем дни и били напълно озадачени. Тялото на светия крал било извадено от ковчега и отнесено в земите на Уелс. Докато напускал гробището, рицарят на каруцата чул силна врява в криптата, в която било положено тялото на Симеон. Оттам излизал много гъст и

лютив дим, нетърпим за всеки, който се намирал в близост. Ланселот попитал откъде идват димът и шумът. Игуменът отговорил, че идват от най-отвратителното и страховито място, което някога е виждал. И му описал подробно чудото.

— Искам да видя това чудо — заявил рицарят.

Монахът го повел под мрачен и тъмен свод към някакви стълби и там всички го изоставили, тъй като не се осмелявали да продължат по-нататък. Рицарят слязъл по стъпалата и стигнал до мястото, откъдето идвала врявата. Той се спрял и забелязал силна светлина, обливаща всичко наоколо, без да може да различи нейния източник, понеже все още бил напълно заслепен от слизането. Не след дълго погледът му се проявил. Намирал се в широка зала, в центъра на която бил разположен също толкова голям гроб, та дори и по-голям от този, чиято гробна плоча бил надигнал. Той целият блестял и от него бълвал пламък, издигащ се по-високо от дължината на копие и ужасно зловонен. Рицарят съзерцавал вцепенено гроба, но бил като смразен, когато доловил отвътре да се носи най-уродливият глас, който бил чувал някога и който крещял и издавал дълги и страшни жалби. Те били в състояние да вкаменят от ужас всеки, до когото достигнат. Така се случило и с Ланселот. Той се отдръпнал назад, решил да се оттегли, без да прави нищо повече. Стигнал до стълбището, но се спрял и помислил малко, след което въздъхнал и започнал да плаче с горещи сълзи, като проклинал часа, в който се е родил:

— Ах, Господи, какво голямо нещастие! — изстенал той.

63. После се върнал до гроба, като покривал лицето си с щита заради пламъка. Когато бил много близо, гласът от гроба започнал да го зове. Рицарят надал ухо и доловил какво му казва:

— Бягай! Върни се обратно! Нямаш нито силата, нито позволенията да доведеш докрай това приключение!

— И защо?

— Ще ти обясня, но кажи ми най-напред защо веднага въздъхна „Ах, Господи, какво голямо нещастие!“

Щом чул това, Ланселот започнал да плаче от болка и срам.

— Говори спокойно и не лъжи — рекъл гласът.

— Без съмнение — отвърнал рицарят — изрекох тези думи, защото така подло бях заблудил и предал света. Хората, които ме познават, ме считат за най-добрия рицар. Сега вече осъзнавам ясно, че това съвсем не е вярно, защото не е добър рицар този, който може да изпитва страх.

— Добре — отговорил гласът. — Едновременно си прав и грешиш. Имаш право, че един добър рицар не познава страха, но грешиш като заявяваш „Господи, какво голямо нещастие!“ поради факта, че не си най-добрият рицар на света. Тук не става дума за нещастие, тъй като притежаваш цялата решителност, която може да се очаква от същество с твоята физическа сила и смелост. Добрият рицар все още не се е явил, но неговата поява е неизбежна. Той ще бъде добър и красив, притежаващ такива качества, че едва стъпил в тази зала, ужасният пламък, който гори тук, опожарява тялото и душата ми, ще изгасне.^[10] Познавам твърде добре теб и всички твои роднини. Знай, че ти бе кръстен на името на светия човек, чиято надгробна плоча надигна горе.^[11] Аз съм негов първи братовчед. Но, скъпи приятелю, твоят баща те нарече Ланселот в памет на своя пращядо, който носеше същото име. От друга страна, ти си братовчед^[12] на този, който ще ме освободи, и заемайки опасното място, ще доведе до техния край приключенията на Британия.

Рицарят го попитал за името му.

— Казвам се Симеон и бях племенник на Йосиф Ариматейски, този, който пренесе Светия Граал от Обетованата земя във Великобритания. Ала заради един грях, чрез който се провиних пред моя Създател и моите братя, сега съм измъчван телом и духом в този гроб, защото Бог не иска да изпитам тези страдания в другия живот. Ще се измъчвам така до деня, когато Бог ни изпрати този, който ще ни спаси. Но тръгвайте сега, скъпи братовчедо, и не се срамувайте от това, че сте изпитали страх. Притежавате всичката доблест и смелост, които може да има един покварен човек^[13]. Ако оставим на страна това, знайте, че именно вие щяхте да извършите впечатляващите чудеса, които ще извърши вашият братовчед. Загубата на тази чест я дължите на греха на баща си, заради единствения път, когато беше виновен спрямо вашата майка и моя братовчедка.^[14] Той беше целомъдрен и непорочен, когато я опозна плътски и при това беше на петдесет или повече години. Заради този грях загубихте това, за което ви разказах.

Изключителните си качества дължите обаче на славните добродетели, които бе имала вашата майка и които тя все още притежава.

Рицарят останал много щастлив, след като научил, че майка му е още жива^[15], но не искал да си тръгне оттам, без да се опита да надигне плочата. Когато Симеон разбрал, че няма да може да го откаже от целта му, рекъл:

— Скъпи братовчеде, щом искате така, направете каквото ви кажа, иначе ще загинете. Вземете от водата, която се намира в мраморната ниша, издълбана в стената вдясно. Това е водата, с която свещеникът си е измил ръцете след като се е причестил с нафората на Иисус Христос. Напръскайте се с нея, в противен случай кожата ви ще изгори. И си свалете щита, той само ще ви навреди.

Рицарят се подчинил на напътствията на гласа, после пристъпил към плочата, но въпреки всичките си усилия, не я помръднал и на пръст разстояние. За сметка на това пламъкът така жестоко го засегнал, че ризницата му се разпаднала на парчета, преди да успее да изкачи стълбите. Все пак, с щит в ръка, той се върнал обратно до Светото гробище, където всички го очаквали.

би. Щом разбрали, че е жив, се зарадвали, но Ланселот бил твърде ядосан заради загубата на ризницата си. Васалът, който не позволил на сина си да му обяви дуел, казал:

— Сеньор, не се тревожете за ризницата. Ще ви дам друга, великолепна и съвсем нова.

Той заръчал веднага да донесат ризницата на сина му. Рицарят благодарил и я приел. Сетне го попитали какво мисли за гроба на Симеон.

— Какво мисля ли? Със сигурност — казал той, — този, който надигне плочата, ще бъде рицар с големи заслуги и знайте, че засега не съществува такъв Добър рицар.

След като облякъл ризницата, се метнал на коня си. Игуменът го попитал как се казва. Ланселот му отвърнал, че е рицар и че нищо повече няма да научат от него. Той и девойката потеглили в едната посока, докато васалът и синът му тръгнали в другата, изумени от чудесата, които бил извършил.

Рицарят яздел спокойно, потънал в мислите си. Девойката настояла да ѝ каже името си. Той отвърнал, че е от двора на крал Артур и че не иска да ѝ разкрива повече. Тя се сбогувала с него и се върнала обратно. А Ланселот продължил, тъжен и покрусен от приключението, в което се провалил малко след пладне същия ден.

бй. Така стигнал до някаква гора, на чийто вход от двете страни на пътя пазели двама рицари в доспехи. Веднага дошъл да го посрещне един оръженосец:

— Сеньор рицарю — казал му той, — тези рицари там ме помолиха да ви предам, че е забранено да продължите, ако сте се качвали на каруцата.

Рицарят бил бесен и не отговорил нищо.

Другият повторил казаното.

— Защо да не мога да продължа?

— Защото като пазачи на тази гора те не искат през нея да преминава рицар, бил на каруца.

— Добре тогава, отиди и им кажи, че независимо дали им се нрави или не, рицарят на каруцата ще мине.

Оръженосецът отишъл да предаде този отговор. Единият от рицарите веднага грабнал щита си за ремъците и с копие под мишница пришпорил коня си към него, обиждайки го с груби думи като долен човек, загубил честта си завинаги. Щом го видял да препуска срещу него, Ланселот не се смутил ни най-малко. Силно раздразнен, той минал от едната му страна и го ударил с нараснала от ярост сила. Щитът на другия не издържал, а ризницата се разпаднала от удара на желязото. Ланселот забил остро желязо в тялото му и като го надигнал от седлото, го повалил мъртъв на земята. Но докато рицарят падал, Ланселот счупил копие си. Без да му обръща повече внимание, се втурнал да удари с останалата част от копие си другия рицар, впуснал се да отмъсти за своя другар. Забил желязото направо в корема му с такава жестокост, че задната част на седлото на рицаря се счупила. Конят се свлякъл на колене, а ездачът му политнал от задната страна към земята — без надежда да се изправи, тъй като сърцето му се пръснало. Докато другият лежал на земята, Ланселот го задминал и заявил, без да подозира смъртта му:

— Сега ще премина!

Оръженосецът видял ударите и се прекръстил от изумление.

Рицарят яздил целия ден до вечерта, докато излязъл от гората. След известно време от дясната му страна се задали двама мъже на кон. Единият носел щит на врата си, а другият имал лък, колчан за стрели, рог и водел ловджийско куче. Мъжът с рога бил с прошарени коси. Той бил почитан васал, който се връщал от лов в гората, където убил кошута. Поздравил рицаря, който на свой ред му отвърнал:

— Сеньор — рекъл му той, — ако имате желание, ще ви приютя добре тази нощ според възможностите, с които разполагам като васал. Ще вечеряте от този дивеч. Умолявам ви да се съгласите.

Рицарят приел подслона и благодарил. Другият пошушнал нещо на своя спътник, който бил негов син. Последният потеглил толкова бързо, колкото му позволявал ловният кон, като оставил кучето на баща си, за да отиде да подготви мястото за вечерта. Двамата рицари продължили сами пътя си, като разговаряли, и рицарят на каруцата научил, че неговият домакин бил един от заточениците от кралство Логрия. Зарадван от този факт, той му разкрил, че също е рицар от двора на крал Артур и че като такъв е дошъл в Гор, за да освободи кралицата.

— О, сеньор! — рекъл другият. — Вече чухме за вас и новината се е разпространила в цялата страна. Всички сме готови да ви съдействаме, с каквото можем.

Рицарят го попитал как е дошъл по тези земи.

— Сеньор, дойдох като съвсем малко дете с баща си. Така трябваше да платя дан с унижение и крепостничество, като всички тези, които живеят тук при същите условия, независимо от благородния си произход.

След това васалът му описал обичаите в този край и така, докато разговаряли, стигнали до дома му. По пътя срещнали двама рицари, синове на васала, които яздил пред тях.

6к. Щом пристигнали, господарката на дома, която била благородна и опитна дама, се притекла да ги посрещне, а прислугата свалила доспехите на рицаря. Вечерята била готова и те седнали.

Нощта скоро настъпила. Тогава влязъл млад мъж на едър буен кон, изтощен и целият в пот. Като го видял, господарят се провикнал:

— Добре дошли, синко, но много се забавихте.

— В името на Бог — рекло момчето, — топлият прием не е без причина, тъй като нося изключителни новини. Плочата в Светото гробище е надигната!

— Коя? — попитал васалът.

— Тази от поляната — заявило момчето. — Това е причината за моето закъснение, тъй като отидох да известя за това двамата си вуйчовци и другите ви приятели.

— Боже мой, и кой е сторил това?

— Бог ми е свидетел, че това е рицар, тръгнал да помага на кралицата.

— А опитал ли е да надигне и плочата в криптата?

— Да, но напразно. При това цялата му ризница на гърба беше изгоряла. Видях го с очите си.

След тези думи той се върнал при коня си, за да го заведе в конюшната и погледът му се спрял върху щита на рицаря, който отлично разпознал. Щом масата била раздигната, той направил знак на баща си:

— Сир, този щит там да не би да е на рицаря, който вечеря с вас?

— Да — рекъл бащата.

— Е, добре, знайте, че именно това е рицарят, за когото говоря. Той надигна плочата. И да кажа ли какво още стори той? Уби двамата рицари, които пазеха пътя за Уелс в гората. Научих това от един оръженосец, който го е видял как убива и двамата с копието си — единия с острието, другия — с дръжката.

Всичко това изпълнило бащата с радост. Той се доближил до рицаря:

— Ах, сеньор! Бих искал да се оплача от вас самия!

— От какво?

— От това, че скрихте тази голяма радост за нас и чест за вас.

Били сте надигнали плочата в Светото гробище!

Рицарят бил напълно объркан от всичко това:

— Защо да ви го казвам? По-скоро би трябвало да се срамувам.

— Как така, сеньор?

— Защото не успях да се справя с плочата в криптата.

— Ах, сеньор, тя не е важна за вашето приключение. Този, който я надигне, няма да освободи пленниците от кралство Гор. От преместването на другата зависи нашето избавление и затова сме толкова щастливи. Знайте, че много добри рицари са опитвали, но никога не са я и помръдвали. Не помрачавайте радостта си, задето не сте успели. Това може само да ви увери, че ще стигнете до желаното от вас място.

— Кажете ми, драги стопанино, вярно ли е, че именно този, който отвори другия гроб, ще доведе докрай свящото търсене на Граала?

— Да, сеньор, вярно е.

Отчаянието на рицаря било безгранично до такава степен, че очите му се налели със сълзи. Той се обърнал към един прозорец, за да не бъде видян от своя домакин:

— Ох, татко — прошепнал той. — Защо си съгрешил?

бл. В този момент по-големият син на васала се приближил към него:

— Сеньор — казал му той, — предстои ви дълъг и много опасен път. Бих ви придружил с удоволствие, ако желаете. Това ще бъде само във ваш интерес.

Рицарят заявил, че много се радва. Другият брат му предложил същото, ала Ланселот жelaел само един спътник. Така минала вечерта. На следващия ден сутринта те станали много рано. Двамата рицари облекли доспехите си и се отправили на път заедно с момчето, което съобщило новината за надигнатата плоча. Потеглили, като младият мъж носел копията и на двамата рицари. Към деветия час язденето им ги отвело до Големите камъни. Така се казвал един проход, ще разберете защо. Бил разположен между две планини и до него можело да се достигне само на кон. Всъщност, той бил заграден отдясно и отляво от огромни каменни блокове с човешки ръст, по три от всяка страна. Всеки един от тези блокове съдържал дълъг и широк отвор, три разкрача висок. В тези отвори били забити дебели напречни прътове, които се плъзгали от един блок към друг, така че никой не можел да премине, без да се наложи да се бие, тъй като пред всеки блок стоял въоръжен мъж, подпомаган от селяни, и бранел прохода. Освен това в

планината имало и кариери, където се укривали последните, когато изпаднали в затруднено положение. Другият край на дефилето също бил пазен от рицар в доспехи, но той не стоял там постоянно, а само когато чужди рицари навлизали в тази територия.

Като приближили Големите камъни, един часовой започнал да свири с рог към планината и селяните се появили. Синът на васала ги забелязал:

— Сеньор — казал той на рицаря на каруцата, — не зная кой е разпространил новините за вас дотук, но явно се знае, че сте по тези земи.

— Защо мислите така?

— Заради този проход, който бива пазен единствено когато преминават чужди рицари.

6м. Междувременно стигнали до него. Селяните забили копията си в земята и очаквали търпеливо пристигащите. Рицарят на каруцата не обърнал никакво внимание на прътовете, а само на селяните, които стояли в засада. Ни най-малко не се страхувал от тях, ала намерението му било да насочи първата си атака към пазещия рицар в другия край на прохода. Така се спуснал към тях толкова бързо, колкото можел конят му. А той бил буен и смел. Първите двама селяни ударили с копията си рицаря по щита, но от силата на неговия порив, те се разхвърчали на парчета. Ланселот нанесъл удар с копието си на единия, като го пробол направо в тялото, и го повалил мъртъв. Конят му обаче се блъснал толкова жестоко в един от прътовете, че разкъсал целите си гърди и шията, а рицарят отхвърчал към земята, напълно замаян. Но бързо се изправил на крака. Оставил оръжието си в тялото на селянина, после извадил меча и се хвърлил през глава към другите. Младият мъж се провикнал:

— Вече трябва да се разбере, благородни рицарю, че сте надигнали плочата в Светото гробище!

Рицарят се втурнал към селяните, нанасял удари надясно и наляво, осакатявал ги или ги убивал и така ги помитал, че не след дълго успял да изтръгне всичките им прътове, а те се криели в пещерите, обезумели от страх. Когато се изправил пред рицаря, който пазел прохода от двете страни на последния прът, онзи му рекъл:

— Сеньор рицарю, ако слезете от коня, ще освободя пръта и ще се бием на крака.

Другият му отвърнал, че няма да го стори.

— В такъв случай ще убия коня и вашата загуба ще бъде по-голяма.

— Ако сте в състояние да го сторите, давайте!

— Бог ми е свидетел, че никога не съм убивал кон доброволно. За първи път ще го сторя днес, освен ако не съм притиснат до краен предел. Ще ви позволя най-напред да се приближите.

6н. В този момент напред пристъпил рицарят, който бил син на васала:

— Отдръпнете се, сеньор рицарю — казал му пазачът на прохода. — Нямам намерение да се бия едновременно срещу двама ви.

— От него няма от какво да се страхувате, не повече от всеки друг — отвърнал рицарят на каруцата, — само от мен.

Веднага след това яхнал коня на своя спътник, взел копието му и освободил пръта. Противникът му се нахвърлил срещу него с всичка сила и му нанесъл такъв удар, че оръжието му се счупило в щита и се разхвърчало на части. Рицарят на каруцата отвърнал подобаващо — хвърлил го на земята от задната страна на коня и другият паднал върху един от каменните блокове толкова жестоко, че бил почти мъртъв. Конят му се затичал към младия мъж, а той го уловил и го предал на брат си, който бил яхнал жребец. Падналият рицар бил сериозно ранен и останал да лежи на земята, без да мърда. Този на каруцата се приближил бързо до него, слязъл от коня и му се нахвърлил с изваден меч. Щом другият го забелязал, се изправил колкото може и се приготвил да се защитава, ала усилията му били напразни, тъй като не можел да се опълчи на своя противник. Освободил пътя, като заявил, че няма да му се изпречва повече.

— Сеньор — рекъл на рицаря неговият спътник, — не го оставяйте да си тръгне така. Ако го пощадите, той е ваш. Не виждате ли в какво състояние се намира?

Тогава рицарят на каруцата се нахвърлил отново върху него и известно време го измъчвал, за да го накара да се признае за победен и да се обяви за пленник. Принудил го да се закълне, че ще отиде да се

подчини на васала, при когото бил прекарал нощта. Неговият син му казал името на баща си и това на замъка.

---

[1] В предишен епизод от *Роман за Ланселот* Моргана приспива Ланселот, когото държи в плен, с упойващо питие и му отнема вълшебния пръстен, дар от Гениевра. На негово място слага друг, който прилича на истинския, но не е вълшебен. ↑

[2] Сцената с гребена тук се различава съществено от същата сцена в романа на Кретиен дьо Троя. В *Ланселот, Рицаря на каруцата* героят намира до един извор гребена, забравен или оставен от Гениевра. Този жест на кралицата така и остава неразгадан. Авторът на *Отвлечането на Гениевра* се стреми да придава рационалност на фабулата там, където Кретиен целенасочено я обгръща в загадъчност. В *Отвлечането* гребенът се явява своеобразен налог, който пазачът на пътя изисква от преминаващите. Иначе и двата текста подчертават фетишизма на Ланселот. ↑

[3] Към 3 часа следобед. ↑

[4] Авторът прави звукова асоциация между името Галаад и топонима Galle (френското название на Уелс). Подобни народни етимологии изобилстват в средновековната книжнина, която има подчертан вкус към всякакъв вид спекулативни разкази за произход (етиологически легенди). ↑

[5] Става дума за Гор, кралството на Бодмагю и Мелеган, което в редица отношения напомня за келтския Друг свят. ↑

[6] Според някои ръкописи от цикъла *Ланселот-Граал* Галаад е първороден син на Йосиф Ариматейски и пръв крал на Уелс. ↑

[7] Мойсей е персонаж от *Роман за Граала* от псевдо-Робер дьо Борон. В края на „Йосиф“ — първата част от този роман (публикуван на български от изд. „Изток-Запад“, вж. с. 88–92) — Мойсей бива поразен от мълния, след като заема незаслужено празния стол на масата на Граала. Авторът свързва този стол с мястото на Юда по време на Тайната вечеря на Исус с неговите ученици. ↑

[8] Не е известен разказ, в който Мерлин прави въпросното предсказание. ↑

[9] В Първата част на *Роман за Ланселот* наскоро посветеният в рицарски сан герой повдига надгробен камък, чийто надпис разкрива името му Ланселот (което той до този момент не е знаел!). Надписът

съобщава също, че тук един ден ще бъдат положени тленните му останки. За романен цикъл от 2000 страници подобни „къси съединения“ във фабулата се явяват симетричен противовес на прекомерната ѝ разлятост. В същото време те са полезен ориентир за читателя. Прави впечатление, че повечето надгробни надписи в този романен цикъл имат не ретроспективен, а проспективен характер, тоест огласяват не минали, а бъдещи събития. ↑

[10] Добрият рицар, за когото говори Симеон, е Галаад, синът на Ланселот. Епизодът е описан в предпоследната част от цикъла — *Търсенето на Светия Граал* (вж. бълг. превод, издаден от „Изток-Запад“, с. 381–382). ↑

[11] В първата част на *Роман за Ланселот* се казва, че кръщелното име на Ланселот е Галаад. ↑

[12] Тук авторът (или преписвачът) Допуска грешка по невнимание. Очевидно става дума за Галаад, сина на Ланселот. ↑

[13] „Покварата“ на Ланселот ще бъде обяснена по-късно като последица от плътската му връзка с Гениевра. Поради тази причина героят няма да бъде сред тримата избраници (Боорт, Персевал и Галаад), които ще проникнат в тайните на Граала. ↑

[14] От тази извънбрачна връзка на крал Бан се ражда Хектор от Мар, полубрат на Ланселот. ↑

[15] Ланселот ще види отново майка си малко преди нейната смърт. ↑

7. БУНТЪТ НА ЗАТОЧЕНИЦИТЕ

Продължили пътя си. Синът на васала се качил на коня на победения, като предоставил своя на рицаря на каруцата и яздили така до часа за вечерня^[1]. Отбили се при един от братята на васала, неговия домакин. Той посрещнал сърдечно племенниците си и предложил добър подслон на рицаря за нощта. На следващата сутрин яздили до първия час и стигнали до една отшелническа обител. Останали на богослужението и закусили там, тъй като отшелникът бил от кралство Логрия. След като се нахранили, продължили пътя си до около третия час^[2]. Тогава срещнали млад мъж, който яздел бърз жребец и изглеждал много забързан. Този млад мъж се отличавал със своята красота. Косите му били подстригани късо, така че се виждала снежнобялата му шия. По това се разбирало, че е от пленниците. Всички те всъщност имали къси коси, докато местните хора били с плитки. Синът на васала го поздравил и го попитал какви новини носи.

— Новините са добри, слава Богу, защото току-що научихме, че един рицар от нашите земи, тръгнал да търси кралицата, е най-добрият от най-добрите. От сигурен източник знаем, че той е надигнал плочата в Светото гробище и че е извършил редица други подвизи. Поради тази причина вероломният Мелеаган заповядал да се охраняват пътищата, за да го убие, а нашите хора идват, за да го бранят. Те се бият с тези от тукашните земи и вече не могат да бъдат преброени ранените и убитите в двата лагера. Що се отнася до мен, ще събера всички наши хора, защото противниците получават подкрепление от всички страни. Така че, умолявам ви, помогнете им, тъй като аз трябва да продължа пътя си.

---

[1] Последният час от деня — към 6 ч. вечерта. ↑

[2] Девет часа сутринта. ↑

8. ЛАНСЕЛОТ ПОМАГА НА ЗАТОЧЕНИЦИТЕ

След като изрекъл тези думи, младият мъж потеглил толкова бързо, колкото позволявал конят му. А Ланселот и неговите спътници ускорили ход и стигнали до висок хълм. В долината под тях видели воюващите. Заточениците се справяли добре, но били изпаднали в тежка нужда, тъй като били по-малобройни от противниците си. Рицарите се спуснали по хълма и познали по оръжията, че техните хора са от тази страна. В този момент те отстъпвали по сила. Синът на васала казал на своя спътник:

— Сеньор, нашите хора са от тази страна и имат огромна нужда от помощ.

— Не се безпокойте. Не виждам никой в противниковия лагер, който да представлява сериозна заплаха.

Без да се бавят, завързали шлемовете си. Междувременно синът на васала взел едно копие от някакъв оръженосец. Запътили се към мястото на битката и се хвърлили в нея. Рицарят на каруцата убил първия противник, който му се изпречил. Спътникът му повалил своя от седлото. Ланселот започнал да крещи „Кларанс!“^[1], бойния вик на крал Артур. Когато копието му се счупило, той извадил меча си и нанасял удари наляво и надясно, така както умее и то с такъв плам, че и в двата лагера всички били вцепенени. Заточениците, които в началото били по-слабата страна, добили по примера му сила и кураж. За кратко време спечелили преднина и принудили тези, които ги били подгонили, да отстъпят. Малкият син на васала отишъл до рицаря, убит от рицаря на каруцата. Облякъл доспехите му, доколкото можел, и се качил на коня, който бил хванал, докато ездачът му падал. Взел в ръка меча, окачил ножницата на дъгата на седлото си, а след това настигнал необикновения рицар, като яздил близо до него и му помагал, както щял да помага и на своя баща — и все пак, известно е, че случаят не е такъв.

[1] Кларанс е име на град, чийто бивш владетел е працядо на Артур. Баща му Утерпандрагон възприема името като боен вик. ↑

9. ЗАСАДАТА. ПРОВОКИРАЩИЯТ РИЦАР. СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН. ЛАНСЕЛОТ ПРЕМИНАВА МОСТА НА МЕЧА

Заточениците се биели възхитително, но нито един от подвизите им не можел да бъде сравнен с тези на рицаря на каруцата. От своя страна двамата му спътници се справяли също толкова добре. Притискали противниците си и тъй като последните не могли да се съпротивляват повече, им обърнали гръб и побягнали. Техните гонители не ги пощадили. Ранили и убили мнозина от тях. Именно тогава загинал и конят на рицаря на каруцата. Животното било ранено до смърт в битката. Младият мъж, който се бил снабдил с оръжия, дошъл при Ланселот:

— Качете се на коня ми, сеньор, тъй като аз ви принадлежа — имате право на това повече от всеки друг.

— Кой сте вие? Момчето се представило:

— Сторих това, за да ви помогна. В замяна, за Бога, препашете ми този меч, за да не загина като обикновен оръженосец^[1].

Рицарят му го препасал, а след това с един скок се хвърлил на коня и с пълна скорост се отправил след другите. Натъкнал се на бегълците, които атакували отново, тъй като не го били видели да извършва повече чудеса. Ланселот се хвърлил сред тях и нанесъл удар с меч си на един от своите противници между щита и рамото. Ръката и щитът на последния полетели към земята. Оръжието се забило чак до хълбока като всичко до задната дъга на седлото било посечено. Ланселот замахал с меч към него и другият се сгромолясал на земята. Сетне взел коня му и го дал на новия рицар, който бил на крака, след което се върнал в битката и подхванал подвизите си. За кратко време всички отново побягнали, тъй като никой не се осмелявал да се изправи срещу него. Заточениците притискали противниците си и ги преследвали до една съседна гора, като ранили и убили мнозина. А да взимат пленници, не ги интересувало.

Така те се върнали отново на пътя и обсипали с почести добрия рицар, както могат. Настъпил деветият час и всички знаели, че той е рицарят, тръгнал да спасява кралицата. Искали да го придружат, защото се страхували силно, че Мелеаган може да го убие. Ала Ланселот не приел други рицари освен двамата си другари. Не можел да им попречи да го следват, въпреки че това го ядосвало много. Един мъдър рицар му рекъл:

— Сеньор, за Бога, не се гневете от това, че имаме желание да ви осигурим защита. Правим това за нас, тъй като не искаме нито вашата, нито нашата смърт. Ако загинете, кой ще ни освободи?

— Кой ли? — попитал той. — Сеньор, това ще е Говен, племенникът на крал Артур, който притежава много повече достойнства от мен.

— В нашите очи — отвърнал другият, — най-доблестният е този, който ще ни освободи и с Божията помощ това ще бъдете вие.

Докато разговаряли така, времето си минавало и започнало да се смрачава. Този, който разговарял с добрия рицар, му казал:

— Сеньор, моят дом ви е на път. Умолявам ви да пренощувате при мен.

Ланселот уверил, че няма да приеме никаква силна храна или течност, докато тази тълпа продължава да го следва.

— Сеньор — рекъл му той, — ще им заповядам да се върнат обратно. С мен ще дойдат само братовчедите и другите роднини.

Ланселот се съгласил.

9а. Домакинът се обърнал към останалите рицари и ги помолил да се върнат обратно с изключение на четиридесет — неговите роднини. Когато стигнали до дома му, било вече нощ. Хората по тези земи имали бойна готовност и всички се криели в крепостите. Тази нощ рицарят бил добре подслонен. На сутринта домакинът му заявил, че тези, които останали предната вечер с него, ще го съпроводят до Опасния мост (така наричали Моста на Меча). Но Ланселот го уверил, че няма да приеме друга компания освен двамата синове на васала. След като разбрал, че предложението му го раздразнило, домакинът не настоял повече. Рицарят благословил него и всичките му роднини и без да се бави потеглил на път с двамата си спътници. Домакинът ги

следвал от разстояние заедно с четиридесетте рицари от неговия род, всички добре въоръжени.

Рицарят стигнал до един гъсталак, а от двете страни на пътя стояли повече от тридесет селяни, въоръжени с лъкове, арбалети и мечове. Заедно с тях имало и десет рицари, по петима от всяка страна. Пътят бил преграден отвсякъде с жив плет, така че било възможно да се върнеш обратно само пеш.

96. Селяните позволили на рицарите да преминат и изчакали да се приближат достатъчно. След като ги предизвикали с викове, пуснали стрелите си. Ранили ги на много места и убили конете им. Тримата успели да се изправят на крака и се защитавали, както могат. В този момент се появили четиридесетте мъже, които ги следвали. След като ги видели, селяните се скрили в най-дълбоката част на гората. Новодошлите слезли от конете и с меч в ръка се спуснали да ги преследват. Убили немалко селяни, но и сред тях имало много ранени. Тримата спътници били възседнали три от конете им и вече се сражавали срещу десетте рицари. При атаката си убили двама и хвърлили от седлото още един. При това положение останалите седем се нахвърлили ожесточено срещу тях. Ланселот и другарите му се отбранявали добре. Забелязали връщането на другите, които така пребили селяните, че последните не смеели да се покажат. Седмината също ги видели да приближават и без да ги дочакат, побягнали кой както може. Тримата спътници тръгнали след тях, притиснали ги и убили четирима. Останалите се спасили в гората и успели да избягат. Тогава се приближил рицарят, който бил предложил подслон на рицаря на каруцата за през нощта:

— Сеньор — обърнал се към него той, — сега бихте могли да оцените защо беше добре да бъдете съпроводен. По тези земи цари голяма непочтеност.

Рицарят на каруцата се съгласил веднага.

— Сеньор — подхванал отново домакинът, — умолявам ви в името на вашата чест и благородство да склоните на това, за което ви помоля.

Ланселот му отговорил, че няма да му откаже никой дар, щом е свързан с неговата чест.

— Сеньор, моля ви да не се противите, ако ви придружа до Моста на Меча. Ще стигнем там утре към деветия час.

Ланселот се съгласил.

Отправили се на път и яздили заедно, докато срещнали млад мъж, който препускал на едър кон с пълна сила. Поздравил всички, а те го попитали по каква работа се е забързал.

— Много спешна — рекъл той, — тъй като по тези земи трябва да пристигне рицар, който да освободи госпожа кралицата, и нашите хора силно се опасяват да не би той да бъде задържан при проломите според нареждането на Мелеаган. Хората му са заловили писмото, в което крал Бодмагю забранява на когото и да било да дръзне да го задържи.

Мъдрият старец, който се притекъл на помощ на добрия рицар, попитал момчето дали има представа за мястото, където може да намери този, когото търси.

— Не — заявил той, — но няма да се спра преди този кон да се свлече под краката ми и ще изтощя от умора и много други, тъй като е наложително да бъда утре на границата с Уелс.

— Добре е да се върнеш обратно, скъпи приятелю — рекъл дълбокоуважаваният господар, — тъй като твоят път бе дотук.

— Как така, сир?

— Ето това е рицарят.

— О, Боже мой — възкликнал младият мъж, — наистина е той. Бяха ме предупредили, че носи такива доспехи. Сеньор — рекъл той на рицаря, — бъдете добре дошли и още днес ще бъдете така почетен, че дори не мога и да го опиша, тъй като сте най-желаният рицар от всички, които някога са съществували.

9в. Докато яздели, се приближили до мястото, където ги очаквали с огромно нетърпение. Момчето минало напред. То разказало това, което научило, и сеньорите силно се зарадвали. Малко след това рицарят на каруцата и придружаващите го се озовали срещу около триста рицари и въоръжени мъже, които в един глас го провъзгласявали за свой защитник и господар. Стигнали до важен и богато укрепен град. Прекрачили портата и продължили да яздят. Хората бързали да видят рицаря, за когото се говорили такива чудеса.

След като минали замъка, влезли в много красиво и просторно градче. Там живеели единствено заточеници, а замъкът бил обитаван от местните жители. Рицарят бил посрещнат с много почести. Всички се стекли към него, като пеели и изразявали радостта си. Улиците били украсени с най-ценните вещи, които притежавали. Ланселот отседнал в най-красивата къща в цялото градче, а тези, които го придружавали, били посрещнати подобаващо. Ястията били поднесени по-късно от обичайния час. Прекарвали дълго време на маса. Неочаквано влязъл рицар, въоръжен от глава до пети. Той нахлул на кон^[2] в залата, тъй като къщата била без стъпала, и с надменен тон помолил господаря на къщата да му посочи добрия рицар, дошъл да освободи кралицата.

— С каква цел искате това?

— Изгарям от желание да го видя.

— Няма да узнаете кой е той — рекъл домакинът.

— Защо един толкова добър рицар се крие? Вместо това той би трябвало да се представи на всички. И ако възнамерява да премине Моста на Меча, нека го заяви.

Запитаният отвърнал:

— Сеньор рицарю, аз имам претенциите, че мога да го премина.

— Ти? Как се осмели да се захванеш с това сериозно начинание, което всички добри рицари в Логрия не успяха никога да доведат докрай? Не трябваше ли от срам да се откажеш, ти, който си се качил на каруца и по този начин си изгубил и честта, и радостта си. Знай добре едно — пленниците от тези земи никога няма да бъдат освободени от опозорен човек. Напротив, техният спасител трябва да бъде най-доблестният, почтен, смел и храбър измежду всички. На такава сърце се полага подобно извисено начинание, а не на позорно и страхливо като твоето. Все пак, ако желаш, можеш да преминеш полесно през Водата на мъките, отколкото през Опасния мост. Ала когато се озовеш на другата страна, ще взема от теб онова, което си избира.

Ланселот отвърнал, че и дума не може да става.

— Така ли? — запитал другият. — Добре тогава, отбранявай се. Не се опитвай да преминеш през моста, забранявам ти. И ако имаш намерение да нарушиш моето нареждане, на мига ще се биеш срещу мен. Не успееш ли да ме победиш, как след изпитанието с моста ще се изправиш срещу Мелеаган, един от най-добрите рицари в наши дни?

9г. При тези думи господарят на къщата заявил, че неговият гост няма да се бие, тъй като има друга работа за вършене. Ала последният с един скок станал от масата и поискал доспехите си. Заявил, че след като е предизвикан на двубой, ще се бие. Приятелите му силно се притеснили, но не могли да го разубедят. След като си облякъл доспехите, го изпратили до края на градчето в една пустош. Всички заточеници грабнали оръжия, защото се страхували от предателство. Целият народ, както от градчето, така и от замъка, се събрал и тези, които обичали добрия рицар, проливали горчиви сълзи. Той помолил всички да добият отново смелост и добавил: „Не се страхувайте.“ Сетне изтласкал с рамо щита си, проврял ръка в ремъците и като закрепил копието си под мишница, пришпорил коня към своя противник, който сторил същото. Пустошта била красива, а конете препускали бързо и само напред. И двамата рицари преливали от енергия. Нанасяли си взаимно такива удари, че дървото по щитовете и на двамата се разцепило. Ризниците им били здрави и удържали на остриетата, копията се счутили и конете се изправили глава срещу глава, гърди срещу гърди. Сетне се свлекли мъртви на земята. Ездачите им, едва засегнати, скочили на крака, но били толкова замаяни, че залитали. Когато дошли на себе си, извадили мечовете и разменили силни удари там, където могат. Рицарят на каруцата открил, че неговият противник оказва сериозна съпротива и затова му отдавал огромна почит. Истината била, че не му липсвала смелост, но пък бил коварен и вероломен. Битката продължила дълго време. Те се ожесточили един срещу друг, но накрая рицарят на каруцата притиснал своя противник, който изпаднал в окаяно състояние и не можел да се съпротивлява. Започнал все повече и повече да отстъпва, без изобщо да се стреми да се отбранява. Щом Ланселот го видял така обезкуражен, ускорил атаката си с порой от удари и го принудил да падне на колене. Когато победеният се опитал да се изправи, рицарят на каруцата го хванал за шлема, изтръгнал го от главата му и го захвърлил напред полето. Другият сложил щита си на главата и започнал да отстъпва още повече, но напразно. В крайна сметка помолил за милост и подал меч си на Ланселот. Последният заявил, че няма да го приеме и че никога няма да прояви жал към него, освен ако не се качи най-напред на каруца. Победеният категорично отказал.

— При тези условия, ще ви отсека главата.

— Както желаете — отвърнал другият.

В този момент на мястото на битката с бърз ход пристигнала девойка на норвежки кон^[3]. Поздравила рицаря на каруцата, който ѝ отвърнал. Скочила от коня си и заявила:

— Благородни рицарю, идвам, тъй като имам належаща нужда от вашата помощ. Умолявам ви и ви заклевам в името на човека, когото обичате най-много на този свят, да ми направите дар, който ще ви струва повече почести и облаги, отколкото някога сте получавали срещу извършена услуга.

Рицарят ѝ обещал този дар, тъй като щял да получи почести и облаги, а тя паднала в краката му, обзета от неописуема радост:

— Великодушни рицарю, става въпрос за главата на този рицар, която и вие искахте да отсечете.

Ланселот си помислил, че се опитва да спаси живота на победения:

— Госпожице — казал ѝ той, — ваша е. Щом като ме помолихте, ако Бог реши, в никакъв случай няма да го убия. Той ми причини големи злини, но никога, докато съм жив, не ще откажа на дама или девойка услуга, която няма да ме опозори.

— Ах, рицарю, вие ми обещахте главата му! Поставете я в ръцете ми, защото това е най-вероломното и най-покварено същество, раждало се някога на земята.

Това искане смаяло рицаря. Победеният се хвърлил в краката му:

— Ах, благородни рицарю, милост! Не ѝ вярвайте, защото тя ме презира, а аз мислех, че ме обича!

Рицарят не знаел какво да прави. От една страна девойката била на колене пред него и го призовавала да изпълни обещанието си, което ѝ дал в името на човека, когото обичал най-много. А другият го молел за милост в името на Бог и за съжаление. Ланселот следвал правилото никога да не убива рицар, който го моли за милост^[4], освен ако предварително не го е обещал под клетва или ако е бил принуден да го стори, ала все пак търсел начин да удовлетвори и единия, и другия:

— Рицарю — рекъл той на своя противник, — ако ви върна шлема и щита, ще се биете ли срещу мен? В случай че ви победея, ще изпълните ли волята ми, както и аз вашата, ако надмощието бъде на ваша страна?

— Ах, сеньор — провикнал се рицарят, — при тези условия бих ви провъзгласил за най-добрия от всички рицари.

— Тогава ще постъпя така и с вас, при условие че ако аз ви победя, ще ѝ дам главата ви.

— Не мога да поискам и друго.

Без да се бави повече, Ланселот накарал да донесат на рицаря хубав и напълно здрав щит, тъй като неговият бил станал на парчета, и му върнал шлема. Подхванали двубоя, но рицарят на каруцата стигнал до края по-жестоко и по-бързо от първия път. Той изтръгнал шлема от главата на другия и му го свалил до рамената. Победеният отново започнал да крещи за милост. От своя страна девойката поискала главата му от победителя и го кълняла в името на човека, когото обичал най-много.

— Знайте, благородни рицарю, че това е услуга, за която ще бъдете щедро възнаграден. А и ще извлечете почести, тъй като това е най-вероломният човек в целия християнски свят.

Тогава Ланселот надигнал меча си и с един удар отсякъл главата на рицаря, а после я дал на девойката. Последната се метнала на коня си и я отнесла на бърз ход до един стар и много дълбок кладенец, в който я хвърлила.

9д. Девойката била сестра на Мелеаган, дъщеря от втората съпруга на крал Бодмагю.^[5] Този, чиято глава отнесла, бил близък приятел на Мелеаган. Рицарят многократно молил девойката за любовта ѝ, но без успех, тъй като тя обичала един от най-красивите рицари на света, все още юноша. Когато разбрал, че не изпитва чувства към него, разказал на краля, че я бил заловил да бърка отвари, за да унищожи него и сина му, с цел да направи крал този, когото обича. Това ѝ навлякло силната омраза на краля и на неговия син. По-късно коварният рицар заявил, че я е заварил в леглото с нейния любим. Тогава кралят му позволил, ако го види там отново, да го убие. Така и станало, но това било в резултат на подлост, тъй като именно той завел нищо неподозиращия млад мъж в покоите на девойката. По този начин рицарят бил убит, без да го е заслужил, а приятелката му обмисляла как да си отмъсти. Когато научила, че добрият рицар е тръгнал на път, за да освободи кралицата, тя намерила убиеца на своя

приятел и му заявила, че ако предизвика на двубой рицаря, който идвал към тези земи, ще бъде негова. Каза му, че мрази този мъж повече от всеки друг.

Рицарят изпълнил това на мига, толкова бил влюбен в девойката, а тя дошла, за да узнае изхода от битката. Щом видяла, че той определено губи, заклела неговия победител в името на жената, която обичал най-много. Силно подозирала, че последният е влюбен в кралицата. Така отмъстила за приятеля си.

Рицарят на каруцата и спътниците му се върнали в къщата. Всички ги гледали с възхищение. Спуснали се хора, които да свалят доспехите на рицаря и прегледали грижливо раните му. Домакинът следял нищо да не липсва в неговото въоръжение — връзки, ремъци, закопчалки — нищо не убягнало от погледа му. Тази нощ рицарят се радвал на всички удобства, които могли да му предоставят. Щом станал на сутринта, отишъл на богослужение, после облякъл доспехите си, а заедно с него се въоръжила и голяма част от заточениците. Те яздили, без да се натъкнат на интересно приключение чак до деветия час. Тогава достигнали до Моста на Меча. В този момент дори и най-коравосърдечният сред тях се разплакал, до такава степен се страхували за Ланселот, ала той ги утешил:

— Не се притеснявайте за мен, защото, ако Бог реши аз да ви освободя, така и ще стане. Но ако Неговата воля не е такава, нищо не можем да сторим. Впрочем, трябва да добиете смелост вследствие на приключенията, които преживях, тъй като мъдреците предричат, че всички вие ще бъдете освободени заради тялото на крал Галаад, което вече не е в своя гроб. Със сигурност ще бъдете свободни един ден. И този ден е настъпил.

С тези думи успял да им възвърне куража. Поверил коня си на своя домакин, а после се приближил до моста във вид на острие. Той бил страховит и опасен, ала рицарят се уверил, че ръкавът е тесен, макар и дълбок. Насочил поглед към другия бряг. Пред очите му изникнал много красив и богат град. Това бил Горон, столицата на тази страна, откъдето тя носела името Гор.

9е. Именно в този град била кралица Гениевра, в покоите на краля. Тя стояла на прозореца заедно с крал Бодмагю, с неговия син и с

много други рицари, дами и девойки. Те лесно разпознали рицарите близо до моста, а същото се отнасяло и за тях. Спътниците на рицаря на каруцата не пропуснали да го уведомят, че там е задържана кралицата. Той веднага отпразил пламенен поглед към кулата, а след това започнал да се подготвя. Неговите другари завързали краищата на ризницата му за краката посредством здрави ремъци от еленска кожа. С дебел метален конец зашили покритите му с желязо ръкавици, а след това ги намазали, с гореща смола, за да могат да прилепнат по-здраво към основата на моста. Когато бил напълно готов, Ланселот благословил всички и се приближил до моста. Погледнал към кулата, навел глава, после се прекръстил и яхнал сякаш кон металното острие. Като се прикрепял с цената на мъчителни усилия ту по дължина, ту настрани, ту по корем, ту яхвайки го, той успял да стигне до другия бряг, а целите му ръце и крака били в кръв. Избърсал се в зелената трева и в краищата на ризата си. Когато се обърнал, видял, че другарите му се спускали към реката, за да я прекосят с лодки, както правели всеки път.

---

[1] Препасването с меч е част от ритуала по посвещаване в рицарско звание — задължително условие младежът да може да участва в сражение между рицари. ↑

[2] Пропуснатата бележка в книжното издание. — Бел. Фея Моргана. ↑

[3] Скандинавските коне били смятани за най-добрите. ↑

[4] Това правило следват всички герои в романите на Кретиен дьо Троя. ↑

[5] Нито *Ланселот*, *Рицаря на каруцата*, нито предишните части от *Роман за Ланселот* споменават за сестра на Мелеаган. Докато Кретиен дьо Троя се ограничава с противопоставянето между бащата и сина (Бодмагю и Мелеаган) като илюстрация на антагонизма между Доброто и Злото, авторът на *Отвлечането на Гениевра* надгражда въпросното противопоставяне с антагонистичната двойка сестра/брат.

↑

10. КРАЛ БОДМАГЮ ПОСРЕЩА ЛАНСЕЛОТ

От своя страна крал Бодмагю се приближил до кралицата, към която се отнасял с голямо уважение.

— Ах, госпожо — рекъл ѝ той, — във ваш интерес и в името на услугите, които ви направих и които бих могъл да продължавам да ви правя, умолявам ви да ми кажете името на рицаря, който прекоси моста, тъй като знам добре, че той стори това именно заради вас.

Тя му отговорила, че няма да премълчи нищо, което би могло да му бъде от полза:

— Разбира се, сир, не съм абсолютно сигурна в това, но мисля, че е Ланселот от Езерото.

— Госпожо, ако знаех, че той е жив, нямаше да ви задавам този въпрос, тъй като съм наясно, че никой освен него няма да се осмели да рискува живота си на острието. При това положение съм убеден, че той е жив и че именно него виждам. Знайте, че в кралството на вашия съпруг тача най-много този рицар и най-вече заради него, а не толкова заради крал Артур, се отнасях с почести към вас, тъй като прадедите на краля са причинили много мъки на моите^[1].

— Сир, благодаря за цялото внимание, с което ме обгръщахте. Много съм щастлива от това. Що се отнася до Ланселот, ако това е той, ще му благодаря, когато го видя, тъй като му го дължа. И който и да е този рицар, той или някой друг, нека има вашата закрила, без това да ви навлече упреци, тъй като ви считат за един от най-почтените барони на света.

— Госпожо, не се притеснявайте. Ще го закрилям и това ще бъде чест за мен.

След тези думи той слязъл от кулата, яхнал коня си, като приканил мнозина от своите приближени да последват примера му, и повел с ръка друг великолепен кон. Така стигнал до мястото, където Ланселот бършел кръвта от раните си. При вида на краля последният

се изправил, за да го посрещне. Кралят слязъл от коня, прегърнал го и го приел сърдечно, още преди да види откритото му лице.

— Сеньор — казал му той, — изложихте се на сериозна опасност, за да спечелите големите почести, които очаквате. Нека Бог ви ги даде, без аз да страдам от това. Такова е желанието ми. Все пак не виждам кой сте вие, но имам идея, тъй като моята дама, кралицата на Британия, ми го каза. Знайте, че не трябва да се отнасяте с недоверие към никого освен към моя син. Аз се наемам да ви защитавам от всички останали.

— Благодаря ви, сир, но именно вашия син търся. Нека се яви, тъй като трябва да се бие срещу мен. Работата не търпи отлагане. Това пленничество продължи прекалено дълго.

— Не бързайте да обявявате битка, скъпи приятелю — рекъл кралят. — Имате голяма нужда от почивка и аз ще се погрижа за излекуването на всичките ви рани.

— Сир, нямам нито драскотина, нито рана, която да ми налага почивка, слава Богу. Нека моята битка се проведе по-скоро, защото имам да върша много други дела.

— За днес е твърде късно — рекъл кралят, — тъй като искам да присъстват и от моите, и от вашите хора. Трябва да изчакаме до утре, щом като не желаете да търпите повече.

Ланселот се съгласил против волята си, толкова бил нетърпелив. Кралят му помогнал да се качи на коня, който бил довел, и го отвел в собствените си покои. Наредил да му свалят доспехите. Без шлема вече го разпознал и много се зарадвал. Известно време го приветствал, а след това се приближил до сина си:

— Скъпи сине, приближава едно приключение, което често съм те чувал, че искаш да опиташ: „Защо Ланселот не идва да освободи пленниците по тези земи? Никога, докато съм жив“, уверяваше ти, „той няма да ги освободи“. Ето че той успя да мине моста, по който никой рицар никога не беше преминавал. Заради неговата изключителна смелост би следвало да се откажеш от голяма част от исканията си спрямо Ланселот. Знаеш добре, впрочем, че той дойде да търси кралицата, над която ти нямаш никакви права. Ако му я върнеш доброволно, ще си спечелиш повече възхвали и почести, отколкото би спечелил той за всичко, което е извършил, защото Ланселот се е справил с редица големи изпитания. Така хората ще кажат, че ти си му

върнал от благородство това, което си отнел насила. Докато, ако той си я извоюва с храброст, ти ще изгубиш цялата тази чест, за която ти говоря. Ето защо те съветвам да му върнеш кралицата. Това той ще приеме като много щедър жест. В крайна сметка няма да си сторил нищо от уважение към него. Той би я отвоювал с лекота от по-добър рицар и от теб и би предпочел да дължи победата си на своята храброст вместо на твоето великодушие, тъй като знаеш добре, че няма по-славен рицар от него.

Мелеаган не закъснял с отговора си:

— Е, добре, сир, налага се да ви отговоря! С думите си ми отправяте тежко предизвикателство, като ми вдъхвате страх от Ланселот! Несъмнено никога не съм имал такова желание да се бия срещу който и да било друг рицар. Ако е храбър, аз също мога да бъда толкова, та дори и повече. Не съм по-дребен от него, нито с по-лошо телосложение, а тези, които са ме виждали по време на битка, не ме считат за страхливец. Колкото повече се почита неговата храброст, толкова по-голяма ще бъде славата ми, когато го надвия и победя. И никога няма да му направя тази добрина да му върна кралицата, заради която рискувах живота си, тъй като в тази постъпка би имало повече страх, отколкото благородство. Ала нали е тук, какво чака тогава и не идва да се бием, този така добър и уважаван рицар?

— Разбира се — рекъл баща му, — причината е, че аз не му позволих въпреки пламенното желание, което имаше, а и той се измъчва да чака до утре. Но все пак те заклевам в името на Бог и в мое име да му върнеш кралицата, тъй като нямаш права над нея.

Другият отвърнал, че и дума не може да става.

— Добре, знай тогава, че утре ще получиш своята битка — казал баща му.

— Нека тя се проведе на мига! В целия си живот не съм искал нищо друго толкова силно!

При тези думи кралят си тръгнал, силно разстроен, и се върнал при Ланселот. Щедро му изразил своята почит, но без да му намеква каквото и да било за Галео от страх да не го натъжи, тъй като мислел, че той знае истината^[2].

---

[1] В предишни епизоди на романа се говори за войната между Утерпандрагон, бащата на Артур, и Уриен, чичо на Бодмагю, чиито

земи били опустошени. Когато става крал, Бодмагю ги заселва с пленници от Логрия — страната на Артур. ↑

[2] Логично е Бодмагю да бъде в течение за смъртта на Галео. Кралят на Гор е васал на Галео. Когато Галео, крал на Морските острови, напуска своите владения, за да се притече на помощ на Гениевра, която Артур е прогонил под манипулационното въздействие на една измамница — мнимата Гениевра, — той назначава Бодмагю за управител на своите земи. ↑

11. ПЪРВИЯТ ДВУБОЙ С МЕЛЕАГАН

Ланселот очаквал с голямо нетърпение да мине нощта. На следващия ден кралят станал рано и го завел лично да се черкува. След богослужението му приготвили доспехите. Наложило се да му ги облекат бързо, тъй като заточениците прииждали от всички краища. Новината се била разпространила навсякъде. От своя страна Мелеаган също сложил доспехите си. След това и двамата се явили на мястото на двубоя. То било обширно пространство, разположено пред кралските покои. Кралят опитал още веднъж да вразуми своя син и да го предупреди, както може, но напразно. Той се зарекъл тържествено, че ще се бие до победа или до смърт. Пред това вироглавство кралят заявил на двамата воители:

— Нареждам сега и на двама ви да не се впускате един срещу друг, преди да чуете сигнала, който ще дам на висок глас.

Веднага след това се качил в кулата, хванал кралицата за ръка и я завел до прозорците на залата, за да може да наблюдава двубоя по-добре, тъй като задоволявал с удоволствие нейните желания. Ала тя не се стараела да узнае по никакъв начин дали този рицар е Ланселот, което силно учудвало краля. Помолила го само, в името на Бог, да нареди да пренесат сенешала Ке на този етаж, за да може и той да присъства на двубоя. Той изпълнил това и заповядал да разположат леглото му близо до един от прозорците. Що се отнася до кралицата, тя била заобиколена от голям брой заточеници, дами и девойки.

Кралят подал сигнал и двамата рицари в доспехи на мига се втурнали един срещу друг. Конете били бързи, тъй като кралят бил дал на Ланселот най-добрия, с който разполагал. Мястото било равно и открито, така те се засилили отдалеч, с копие под мишница. Копията били масивни и здрави, а желязото — остро. Рицарите разменили тежки удари по щитовете си. Мелеаган ударил Ланселот толкова жестоко, че чак дървото на щита му се разцепило. Желязото опряло в ризницата, която била много издръжлива, но от силата на удара копие се пръснало на парчета. От своя страна Ланселот нанесъл на

Мелеаган удар по горната част на щита, който отхвъркнал към слепоочието му. С остроото си желязо той разрязал дървото и кожата на щита и разкъсал бримките на ризницата му. Острието минало покрай гърдите. Разцепило ги до главната раменна кост. Със силен тласък Ланселот хвърлил рицаря от седлото. При падането копие то му се счупило и желязото заедно с прилепеното към него парче останало в рамото на неговия противник. Ланселот веднага скочил на земята и се спуснал към него с опънат в ръката меч и с щит, поставен на главата, като застанал така, че да може да вижда кралицата. Мелеаган се изправил. След като изтръгнал парчето, забито в рамото си, на свой ред извадил меча и се защитил с щита си.

— Ах, Мелеаган — рекъл му Ланселот, — ето че ви върнах раната, която ми причинихте по време на двубоя, но аз не действах с предателство!^[1]

При тези думи се впуснали един срещу друг, като изпотрошили щитовете си, а бримките на ризниците им се разхвърчали във всички посоки. От тежките удари, които си разменили, шлемовете им били разбити и изпочупени. Кръвта бликала от телата, лицата и ръцете им.

Дълго време се биели така. Ако единият бил бърз, другият бил още повече, в резултат на което и двамата загубили много кръв. Дишането им се забавило, ръцете им натежали. Ала Мелеаган кървял обилно. Непоносимата горещина го смазала. Силата, която демонстрирал до този момент, отслабнала и той започнал да отстъпва. Ланселот го разкарвал по полето, както пожелаел. Жегата била огромна и кралицата повдигнала воала над лицето си. Ланселот видял нейния жест, тъй като очите му постоянно били фиксирани в нея. От внезапното вълнение за малко щял да изпусне меча. Занапред само я съзерцавал и дотолкова се унесъл, че спрял да се сражава добре. Всички били изумени, защото очевидно той се биел все по-зле и по-зле^[2]. Неговият противник му нанасял силни удари навсякъде, където може да го засегне, и вече го бил ранил на няколко места.

В този момент кралицата се обърнала към Бодмагю:

— Сир, бях забравила да ви попитам дали този рицар е Ланселот.

— Да, госпожо, определено е той.

— Несъмнено — обадил се Ке, който го чул, — много жалко. За него би било по-достойно да беше мъртъв, както го мислехме.

Кралят отвърнал, че все още не счита, че Ланселот се бие зле, а че го прави нарочно. Дълго време той бил по-слабата страна. Това просълзило около две хиляди души, които никога не го били виждали. А сенешалът Ке, целият в пот, загубил всякакво търпение. С много усилия подал глава през прозореца и започнал да крещи:

— Ах, Ланселоте, какво стана с тази прекрасна храброст, която даваше сили на слабите и караше преследващите да отстъпват? Спомни си за тримата рицари, които победи в полята на „Бедингран“, когато ми каза, че аз за нищо на света не бих имал интерес да бъда четвъртият!^[3] А ето те сега, обезсърчен до такава степен само пред един противник!

Ланселот чул ясно тези думи. Срамувал се да бъде воден в двубоя толкова дълго време и разпознал много добре сенешала Ке. Тогава се хвърлил срещу Мелеаган. Притиснал го до такава степен, че започнал отново да го разкарва по полето, както пожелаел, и се показал толкова бърз и настъпателен, какъвто не бил през целия ден. Тези, които преди малко проливали сълзи, сега се радвали.

— Госпожо, не бях ли прав? — запитал кралят кралицата.

— Разбира се — потвърдил Ке, — раните ми се бяха влошили, а ето сега заздравяха, щом Ланселот доби надмощие.

Мелеаган бил така притиснат, че не правел нищо друго освен да понася ударите, и всички присъстващи си давали сметка, че той е загубен, ако ситуацията продължи така. Баща му се приближил до кралицата:

— Госпожо, отнасях се към вас с много почести, като никога не съм правил каквото и да било против волята ви. Би следвало да бъда възнаграден за това, когато имате възможност да сторите същото за мен.

Тя му отвърнала, че със сигурност ще бъде така.

— Но защо ми казвате това?

— Госпожо, казвам го заради сина си, който не трябваше да изпада в това възможно най-лошо за него положение. Бог ми е свидетел, че не се оплаквам, но не искам той да бъде осакатен или убит. Ето защо ви моля да приемете нещата да спрат дотук.

— Несъмнено — отвърнала тя — напълно съм съгласна. Съжалявам за този двубой. Отидете, моля ви, да ги разделите.

По време на този разговор Ланселот така притискал Мелеаган, че и двамата сега били под прозорците и чули ясно думите на краля и кралицата. От този момент Ланселот не го докоснал повече, като прибрал обратно мечата си в ножницата. За сметка на това неговият противник му нанасял най-силните удари, на които бил способен, и успял да го рани, но въпреки това Ланселот не отвърщал на атаките. Тогава кралят слязъл по най-бързия начин от кулата и дръпнал сина си назад:

— Оставете ме да се бия — провикнал се той, — не се намесвайте!

— Напротив, ще се намеса — рекъл кралят, защото виждам добре, че той ще те убие, ако те оставя!

— В този момент — отвърнал Мелеаган, аз имам надмощие и това е очевидно!

— Безполезно е да спорим, тъй като ситуацията е ясна. Сега нямаш друг избор, освен да се откажеш.

— Без съмнение имате право да ме лишите от моята битка, но аз ще направя всичко възможно да я получа тогава, когато мисля, че ще бъде зачетено моето право. Ще предупредя само Ланселот, че ако напусне бойното поле по този начин, може да се счита за победен.

Кралят дръпнал сина си настрана и му предложил да отложи битката при следните условия — на датата, която той избере, да се яви в двора на крал Артур и да предизвика Ланселот на двубой, който трябва да се проведе по-малко от година по-късно. Същевременно кралицата се заклела в реликвите, че ще се върне обратно с него, ако той победи Ланселот. Такова било споразумението, постигнато между Бодмагю и кралицата. Ланселот се заклел първи, а кралицата след него. Без да се бавят повече, отвели Ланселот в покоите на краля, за да му свалят доспехите. Ала сенешалът Ке бил твърде недоволен от този мир. Той предпочитал Ланселот да продължи битката докрай, вместо да я отлага при тези условия. Кралицата също била неудовлетворена, но вече била дала съгласието си на краля, преди да се съобрази с последствията. Прибрала се в покоите си, тъй като прекарвала дните си горе в залите на замъка, а нощите — долу, в една сводеста стая, която била добре защитена. Именно там нощувал и болният Ке.

---

[1] По време на първия си двубой с Ланселот Мелеаган го ранява подло отзад и част от копието му остава в бедрото на Ланселот. ↑

[2] В *Ланселот, Рицаря на каруцата* Кретиен дьо Троя въвежда мотива за „най-доброто и най-лошото сражаване“, когато по време на турнир анонимният Ланселот рязко сменя бойното си поведение според знаците, които му прави Гениевра. Мотивът се среща и във фрагмент 16 от *Отвлечането*. Той е още един пример за абсолютното подчинение, което образцовият рицар трябва да засвидетелства неизменно на своята дама. ↑

[3] Тук Ке напомня за сражението на Ланселот срещу тримата защитници на мнимата Гениевра. Тогава сеншалът настоява да излезе пръв срещу тях, но Ланселот отказва и подмята иронично: „Започне ли битката, вие няма да се осмелите да бъдете четвъртият участник дори и да ви обещават цяло царство.“ ↑

12. СТУДЕНИНАТА НА ГЕНИЕВРА. ЗАТВОРНИЧЕСТВОТО НА ЛАНСЕЛОТ. ИЗМАМНИ НОВИНИ ЗА СМЪРТТА НА ЛАНСЕЛОТ И КРАЛИЦАТА

Когато свалили доспехите на Ланселот и той си измил лицето и врата, Бодмагю го завел при кралицата. Веднага щом видяла краля, тя се изправила в негова чест, докато Ланселот, съзрял я отдалече, коленичил и се поклонил пред нея.

— Госпожо — обърнал се към нея кралят, — това е Ланселот. Той плати скъпо за тази среща, защото след като премина множество опасни пътища, стигна до вас.

Тя, от своя страна, отвърнала глава и каза на краля:

— Без съмнение, сир, ако го е сторил заради мен, ще е било напразно, защото изобщо не съм му признателна за това.

— Ах, госпожо, но все пак той ви служеше забележително!

— Както и да ми е служел, той ми нанесе такава обида, че никога няма да го обикна.

— Госпожо! — възкликнал Ланселот. — Къде съм сбъркал?

Тя не му отговорила, но за да го огорчи още повече, се оттеглила в друга стая, а той я следвал с поглед, докато не се скрила.

— Госпожо, — задоволил се да промълви кралят. — Последната услуга все пак би трябвало да заличи всички лоши постъпки.

След това хванал Ланселот за ръка и го завел до мястото, където лежал Ке. Като го видял, последният се изправил, колкото можел и се провикнал:

— Добре дошли, господарю на рицарите! Несъмнено този, който се опитва да извърши преди вас някой подвиг, тъне в голяма заблуда!

— Защо говорите така, монсеньор Ке?

— Защото вие доведохте докрай това, което аз имах лудостта да започна.

В този момент кралят излязъл и Ланселот попитал Ке защо неговата господарка отказва да разговаря с него.

— Как така отказва?

— Да, в присъствието на краля и на всички други.

— Без съмнение — отвърнал Ке — не зная причината, но ето как се отблагодаряват жените!

— Да не говорим повече — рекъл Ланселот. — Най-важна е само нейната воля. А при вас как се развиха нещата впоследствие?

Ке му разказал за голямата благосклонност, която проявил кралят. Вместо да остави кралицата под властта на сина си, „той самият спи над тази сводеста стая, която е толкова стабилна, че кралицата не се страхува от никаква атака, щом вратите се затворят. Ала нито едно унижение не беше спестено на моята господарка по време на пътуването, защото Мелеаган искаше да спи с нея още първата нощ. Тя възрази, че и дума не може да става той или някой друг да влезе в леглото ѝ по този начин. Най-напред трябва да се ожени за нея. Мелеаган ѝ рече, че е готов. Но кралицата отвърна, че първо трябва да стане неин съпруг в присъствието на баща си. Само тогава може да се възползва от нея като своя съпруга. Досега кралицата го залъгва по този начин. Когато баща му дойде да ни посрещне, моята господарка още от коня се хвърли в краката му, облята в сълзи и издаваше такива стенания, че за малко не издъхна. Кралят побърза да я надигне:

— Госпожо — каза ѝ той, — не се измъчвайте. Вашият плен ще бъде лек.

— Ах, сир, умолявам ви само, вие, който сте считан за най-добродетелен сред хората, да не позволите да ме опозорят.

— Госпожо, не се страхувайте. Наемам се да ви защитавам от това злодеяние.

Неговият син заяви, че каквото и да става, иска да се ожени за нея. А аз, въпреки че съм още на носилка, не можах да се сдържа повече. Що за странна размяна би станала, възкликнах аз, най-благородното същество на земята срещу един грубиян! При тези мои думи Мелеаган така побесня, че оттогава започна да пречи на раните ми да заздравяват, като слага в тях всякакви неща, които само ги разлютяват. Мисля, че ги възпали, защото много ме болят.“

Когато Ке свършил разказа си, Ланселот се изправил и му съобщил, че на сутринта ще се отпрати да търси монсеньор Говен при Подводния мост.

— Как така, — попитал Ке, — той е по тези земи?

— И двамата пътувахме известно време заедно. Той се отпрати към Подводния мост, а аз към този тук.

При тези думи излязъл от стаята и се присъединил към многобройната компания на горния етаж. Там имало заточеници и хора на краля, които му отдали големи почести.

На сутринта се отправил към Подводния мост, като приел да го придружат единствено деветнадесет заточеници, а на другите наредил да правят компания на неговата господарка, докато пристигне монсеньор Говен. Така яздел в продължение на два дни. Когато вече доближавал моста, бил пленен от местните хора, които считали, че по този начин ще се подчинят на желанието на краля, а Ланселот не направил и най-малкия опит да се защити, защото бил без доспехи и мислел, че няма от какво да се страхува. След като бил пленен, трябвало да бъде отведен при краля. А слухът, че този, който бил преминал Моста на Меча, е мъртъв, се разнесъл така бързо до краля и до заточениците, останали с него. При тази новина кралицата изпитала такава болка, че за малко щяла да посегне на живота си, ала изчакала по-сигурни новини. За момента взела твърдото решение да не се храни повече, но най-много страдала при мисълта, че именно тя е виновна за смъртта на своя приятел, задето не благоволила да разговаря с него. Укорявала се и се обвинявала. Щом рицар като него е мъртъв по нейна вина, тя няма право да живее повече. Така ридаела кралицата. Залегнала се, за да не може никой да бъде свидетел на нейното отчаяние. Кралят много се натъжил и я утешавал, както може, но напразно. Разказът казва, че два дни не яла и пила нищо, което сериозно навредило на красотата ѝ. През това време тези, които заловили Ланселот, приближавали двора. Вечерта, докато почивали, до тях достигнала новината, че кралицата със сигурност е мъртва. Първият, който я научил, бил васалът, при когото се намирал Ланселот по време на двубоя срещу вероломния рицар. Той не се осмелил да му я събщи, ала не можел да сдържи сълзите си и трябвало да стане от масата, на която седял. Когато Ланселот забелязал това, си помислил, че тези сълзи не са без причина. Веднага щом васалът станал от

масата, той го дръпнал настрана и го попитал защо плаче. Другият нямал смелостта да крие повече от него и му разкрил какво е чул. Новината се разпространила и навсякъде в къщата бившите заточеници уверявали през сълзи, че никога не е умирала по-благородна дама. Скръбта била всеобща. Само Ланселот мълчал, прикован от безпомощност, и с нетърпение очаквал да си легне. В леглото той размишлявал как да сложи край на дните си, без да бъде видян, защото не искал да живее нито ден без тази, която била всичко за него, и щял да я последва навсякъде. Дълго време обмислял своя план. Всяка вечер до леглото му стояли двадесет въоръжени рицари, които го пазели. Освен това, вратата на стаята, в която се намирал, била затворена здраво. Около полунощ решил, че всички спят, и станал. В стаята светели две свещи и се виждало много ясно. Понечил да ги изгаси, тъй като намерението му било да се обеси, но след миг размислил, че не бива да умре от такава недостойна смърт. Приближил се до един от пазачите и помислил да му измъкне внимателно меча от ножницата. Другият се усетил и го сграбчил за ръцете, без да успее обаче да му попречи да се рани от лявата страна, така че острието засегнало ребрата му. Ако ударът бил нанесен малко по-напред, Ланселот с положителност щял да загине. Вдигнали тревога и пазачите скочили. Вързали го толкова здраво, че цяла нощ след това не можел дори да помръдне. На сутринта го пазели още по-зорко. Намирали се на петнадесет английски левги от Горон, когато се разнесла новината, че Ланселот е в отлично здраве. Това изпълнило кралицата с безмерно щастие. Тя се излекувала напълно и след продължителния глад отново прояла.

13. ПОМИРЕНИЕТО И ЛЮБОВНАТА НОЩ. ОБВИНЕНИЕТО СРЕЩУ ГЕНИЕВРА, ЧЕ Е СПАЛА С КЕ. ВТОРИ ДВУБОЙ НА ЛАНСЕЛОТ С МЕЛЕАГАН. ЛАНСЕЛОТ ОТНОВО В ПЛЕН

Като научил, че Ланселот е наблизил, кралят се качил на коня си и се отправил да го посрещне. Бил изпълнен с щастие и му разказал насаме за огромната мъка, която причинил на кралицата.

— Знайте — казал той, — че тя вече няма да отказва да разговаряте, когато ви види.

От своя страна, щом узнал, че кралицата е жива, Ланселот бил по-щастлив от всякога. Междувременно стигнали до града и кралицата вече знаела как Ланселот искал да посегне на живота си заради нея. Кралят затворил в тъмница хората, които били заловили Ланселот, решен да заповяда да ги убият. При тази лудост Ланселот паднал в краката му и го помолил да им прости. Кралят се съгласил. Без да се бави повече, го завел при кралицата. Щом ги видяла, тя станала, прегърнала Ланселот и се осведомила за здравето му:

— Госпожо, много съм добре — рекъл той.

Тогава и тримата седнали на леглото. Ала кралят много деликатно не се застоял и заявил, че ще отиде да види как е Ке. Любовниците останали да разговарят сами. Кралицата попитала своя приятел дали е ранен. Той я уверил, че не изпитва друга болка освен тази, която тя може да му причини. На свой ред я разпитал защо, за Бога, онзи ден отказала да разговарят.

— Е, добре — рекла му тя. — Не напуснахте ли големия двор в Лондон без моето позволение?

Той се признал за виновен.

— Има и друго нещо, още по-сериозно — продължила тя.

И го попитала за пръстена му:

— Госпожо, ето го — и той ѝ показал този, който имал на пръста си.

— Лъжете ме — казала тя. — Не е този.^[1]

Ланселот се закле твържествено, че е същият. Бил убеден, че казва истината. Тогава тя му показала пръстена, който носела, и той трябвало да признае, че е права. Станало му неприятно, че е носил пръстена на някоя друга, свалил го от пръста си и го хвърлил през прозореца възможно най-далече. Сетне кралицата му разказала как девойката ѝ донесла нейния собствен пръстен и странните слова, които произнасяла, така че спомените я отнесли при сплетните на вероломната Моргана.^[2] Той ѝ разказал цялата история за съня и възмездието. Кралицата останала озадачена от разказа за този сън.^[3]

— Скъпи приятелю — казала тя, — не искам да живея, ако трябва да принадлежа на някой друг рицар освен на вас! Бих загубила прекалено много, ако ви заменя с друг, а и не си представям някой да заеме мястото ви в моите постели.

— Госпожо, ще получа ли някой ден прошка за тези провинения?

— Скъпи приятелю, прощавам ви напълно.

След това той я помолил с Божията помощ да му разреши да поговорят тази нощ, ако е възможно. Толкова дълго време бил лишен от това! Тя също искала, още по-пламенно дори.

— Добре — рекла тя. — Да навестим първо сенешала Ке. Ще видите близо до леглото ми, отдясно, прозорец с железни решетки. Можем да разговаряме на него тази нощ, тъй като няма как да влезете вътре. Ще прекосите градината, там отзад. Ще ви покажа откъде най-сигурно да минете.

Тя го завела до един прозорец в стаята и му посочила старата и олющена стена, откъдето да влезе. После слезли при Ке, с когото кралят все още разговарял. Там кралицата тайно показала въпросния прозорец на Ланселот. Постояли в стаята известно време и след това кралят отвел Ланселот, който очаквал с голямо нетърпение настъпването на нощта. Тази вечер той се оттеглил по-рано от обикновено, като казал, че е уморен. Щом преценил, че моментът е подходящ, станал и излязъл през един от прозорците в покоите на краля, където било леглото му. Спуснал се в градината и стигнал до прозореца. Кралицата го очаквала и не спяла. Доближила се и те отпавили ръце един към друг, като се докосвали, колкото могат.

— Госпожо, ще ви се понрави ли, ако успея да вляза? — попитал Ланселот.

— Да влезете ли, скъпи приятелю? Та възможно ли е това?

— Госпожо, ако сте съгласна, ще бъде лесно.

— Разбира се, искам го повече от всичко!

— С Божия помощ, така ще стане и нито една решетка няма да ни спре!

— Изчакайте да си легна — рекла кралицата, — в случай че се чуе шум или се случи друг инцидент.

Тя си легнала, а той издърпал много внимателно решетките от дупките им, без да вдига шум или да счупи някоя от тях. Сетне с един скок се озовал в стаята. Там не горяла свещ заради сенешала Ке, когото светлината смущавала. Когато Ланселот се пъхнал в леглото, кралицата усетила кръвта, която се стичала от него. Тя била от ръцете му, които си порязал при измъкването на решетките. Кралицата помислила, че е пот и нито единият, нито другият обърнали внимание на това. Именно тогава тя му казала за смъртта на Галео, тъй като Ланселот все още не знаел нищо. Би трябвало да изпита огромна болка, ала не се случило така.^[4]

13а. Безкрайна била тяхната наслада. Щом започнало да се развиделява, те се разделили. Ланселот минал отново през прозореца и върнал решетките по местата им, след това благословил своята дама и легнал тихо в леглото си, без да събуди никого.

На сутринта Мелеаган отишъл да навести кралицата, както правел обикновено. Тя все още спяла. Забелязал изцапаните с кръвта на Ланселот чаршафи, след което се приближил до леглото на Ке. През нощта раната му се била отворила отново и била кървяла обилно, което му се случвало често. Мелеаган се обърнал към кралицата:

— Ах, госпожо — рекъл ѝ той, — положението ви се влошава!

— Защо? — попитала тя.

Той ѝ показал кръвта по двете легла:

— Госпожо, моят баща грижливо ви пазеше от мен, ала от Ке ви е опазил зле. Каква непочтеност от страна на една целомъдрена дама, за каквато ви считат, да изневерите на най-съвършеното същество на света с най-недостойното! Чувствам се унижен за това, че бях

отхвърлен. Струвам повече, защото ви извоювах от него с оръжие в ръка! А какво да кажем за Ланселот, който изтърпя толкова страдания заради вас! Понесъл ги е зле, но независимо дали е извършил услуга на жена или на дявол, възнаграждението е едно и също!^[5]

— Сеньор — отвърнала кралицата, — можете да казвате каквото пожелаете, ала Бог знае, че тази кръв не е донесена в леглото ми от Ке. Впрочем, носът ми често кърви.

— Бог е на моя страна, безполезно е да се защитавате. Хваната сте на място и няма да ми избягате, преди да бъдете оневинена по един или друг начин.

А сенешалът Ке бил толкова възмутен, че едва не побеснял от яд. Заявил, че е готов да се оправдае чрез присъда или битка. Мелеган повикал да потърсят баща му, който още спял. Щом научил новината, той скочил разгневен и събудил Ланселот, за да го придружи, а последният за първи път забелязал, че си е изподрал ръцете на прозореца. Излязъл заедно с краля. Когато пристигнали в стаята, Мелеган рекъл на баща си:

— Вижте, сир, — и му показал кръвта по двете легла. — Сир, този път бъдете справедлив към мен по отношение на тази жена. Рискувах живота си заради нея. Тя ме отпрати, а сега я изненадах със страхливеца, който беше неспособен да я защити от мен!

— Ах, госпожо — рекъл кралят, — какво се е случило? Как лошо сте постъпили!

— Сир — умолявала го тя. — Не му вярвайте! Нека Бог ме лиши от помощта си, ако Ке някога е имал отношения с мен. Ланселот, — продължила тя, — сега се обръщам към вас, знаете добре дали имам такава репутация сред хората, които ме познават.

— Госпожо — отвърнал ѝ той, — Бог да ви закриля, тъй като без съмнение монсеньор Ке е невинен. Що се отнася до вас, прогонете всяка подобна мисъл и на този свят няма рицар, срещу когото да не се обявя за ваш шампион.

— Тя има нужда от това — рекъл Мелеган, — защото ако се осмелите да я защитавате, аз от своя страна ще се осмеля да докажа, че е виновна.

— Как така — обадил се Ланселот, — няма вече раната ви се излекува?

— Няма такава, която да ми попречи да защита правото си.

— Безспорно — отвърнал Ланселот — това би било смела постъпка, но би трябвало един път да ви е достатъчен. Ако все пак желаете да се доказвате още, облечете си доспехите.

От своя страна кралят убеждавал Мелеаган да се откаже от двубоя, но всяко умоляване било безполезно, до такава степен той бил убеден в правотата си. Така и двамата се озовали в доспехи на бойното поле.

— Сир — казал Ланселот на краля, — двубой с такъв залог не трябва да започне без клетви. Заповядайте да донесат реликвите и кажете клетвите.

Кралят това и сторил. Двамата противници коленичили и Мелеаган се закле в Бог и всички светии, че е видял по леглото на кралицата именно кръвта на сенешала Ке. Веднага след това Ланселот го дръпнал и заявил в името на Бог и на всички светии, че Мелеаган дава лъжлива клетва за това, „и ще накарам да изкрещиш това признание, стига само да не ме победиш със сила, или ще умреш като клетвонарушител“.

136. Сетне двамата се метнали на конете си, макар че кралят се опитал още веднъж да разубеди сина си да се бие, но след като другият не искал да чуе, той се прибрал в стаята си.

Кралицата застанала на прозореца, както и Ке. Рицарите се впуснали един срещу друг с най-бързата скорост на конете си, счупили копията си и сблъсъкът на коне, тела и лица бил такъв, че и двамата видели звезди посред бял ден. Ремъците на щитовете им се изплъзнали от ръцете, а халките им паднали. От шлемовете бликнали искри, гърбовете им се ударили в задната част на седлото и те политнали едновременно към земята, напълно зашеметени. Мелеаган изгубил съзнание. Раната му се отворила и започнала да кърви обилно. От своя страна Ланселот лежал проснат на земята дълго време. След това с един скок се изправил, грабнал меч си и като метнал щита на главата си, се нахвърлил срещу този, когото мразел най-силно от всички. Последният се отбранявал, както можел, тъй като смелостта му била огромна, въпреки че бил подъл и безмилостен. Ала напразно, защото в крайна сметка Ланселот го притиснал още повече от първия път. Когато кралят си дал сметка, че двубоят върви към посрамване на сина

му, не могъл да го понесе и от бащино съчувствие отишъл при кралицата:

— Госпожо — обърнал се към нея той, — в името на Бог и заради извършените услуги, моля ви да се съгласите нещата да спрат дотук.

— Хайде, сир, разделете ги.

Кралят се отправил към бойното поле и заповядал на Ланселот да преустанови битката, „защото — казал му той, — моята господарка го желае“.

— Наистина ли, госпожо? — попитал Ланселот.

Тя потвърдила. Тогава попитал Мелеаган дали също е готов да спрат. Той отвърнал, че е съгласен, тъй като може да поднови битката, когато реши.

— Съжалявам — казал Ланселот — и знайте, че правя това против волята си.

13в. Ето ги вече разделени, но Мелеаган се чувствал безкрайно унижен и ядосан. Баща му се опитал да го утеши, ала той му отвърнал, че ще убие Ланселот собственоръчно, преди да напусне тези земи.

— Знай добре едно — рекъл бащата, — ако той бъде убит от теб, няма да получиш и педя земя от кралството ми, тъй като и дума не може да става един двоен предател и убиец да ме наследи някога.

Вечерта Мелеаган се отдалечил от града и вече всички, които искали, напускали тези земи, тъй като кралят издал заповед да не бъде задържан никой там. На сутринта Ланселот с надянати доспехи се отправил да търси монсеньор Говен. Придружавали го четиридесет въоръжени рицари, бивши заточеници на хората на краля, изпратени от него в тази експедиция, за да известят чрез запечатани писма по всичките му земи, че той е техен господар. Ланселот бил на по-малко от седем левги разстояние от моста, когато срещнал едно джудже, яхнало ловен кон и препускащо с пълна скорост. Джуджето попитало кой е Ланселот и му го посочили.

— Сеньор — рекло то, — монсеньор Говен ви поздравява.

Ланселот много се зарадвал и попитал как е Говен.

— Той е много добре, сеньор, и чрез мен ви изпраща тайно съобщение.

След това то го дръпнало настрана и му казало, че монсеньор Говен е на това място в света, което най-много му харесва и където има всичко, което пожелае.

— Впрочем, той знаеше добре, сеньор, че ще дойдете, за да научите защо се бави толкова. Умолява ви да отидете при него с малка свита и така да се отправите заедно към кралицата.

— В такъв случай, не зная какво да правя с хората, които ме придружават.

— Сеньор, кажете им да ви изчакат тук и в зависимост от това, което решите с монсеньор Говен, ще ги известите, тъй като разстоянието не е голямо.

— Колко е далеч?

— Една малка левга — отвърнало джуджето.

— Тогава ще отида сам. Сеньори — обърнал се той към своите другари, — изчакайте ме малко тук. Ще се върна съвсем скоро, аз или моят вестоносец.

13г. Той ги оставил и се отдалечил с джуджето. Навлезли в една гора, която се простирала на по-малко от лък разстояние, и стигнали до малък силно укрепен замък. Около него имало две дебели огради, зад тях — два рова и също толкова стени. Вратата била отворена. Влезли, отправили се към една голяма зала и там слезли от конете си. Подът бил покрит със свежа трева.^[6] Ланселот пристъпил бързо напред, тъй като нямал търпение да се срещне с монсеньор Говен. Щом стигнал до средата на залата, тревата пропаднала под краката му и той се озовал в яма, дълбока повече от два туаза.^[7] При все това не се наранил, защото тревата била преднамерено постлана в обилно количество, за да не може да си счупи нито ръка, нито крак. Когато се намерил в ямата, осъзнал, че е предаден и че дължи всичко това на Мелеган. Поопипал стените тук-там, без да намери стълби или друг начин да се измъкне. Скоро над ямата се появили повече от двадесет въоръжени рицари. Между тях бил и сенешалът на Гор, на когото принадлежал замъкът. Той заявил на Ланселот:

— Сеньор рицарю, пленен сте. Виждате добре, че всяка защита е безполезна. Предайте се и затворът ви ще бъде лек.

— Защо не ме заловихте чрез оръжие? — попитал Ланселот. — Това нямаше да е позорно за вас при всичките ви многочисленост и въоръжение.

— Знайте добре — рекъл сенешалът, — не искаме сред нас да има ранени, а още повече да ви причиним смъртта. Но се предайте, ако желаете да излезете някой ден от тази яма.

Ланселот разбрал, че не може да се измъкне оттам. Дал им меча си и трябвало да си свали шлема в самата яма. Сетне го изтеглили на повърхността.

— Къде е Мелеаган — попитал той, — този, който заповяда да ме заловят?

Те твърдели, че не действали по негова заповед, а всъщност било точно така. Мелеаган бил в къщата, но не искал да се покаже. Свалили доспехите на Ланселот и го затворили в малка укрепена кула. Ала тук разказът спира за известно време да говори за него и се връща на тези, които го били придружили, както и на монсеньор Говен.

---

[1] Вж. бел. 33. Авторът на *Отвлечането на Гениевра* обяснява презрението на кралицата към Ланселот с две предполагаеми прегрешения на героя: първото престъпва куртоазния протокол, доколкото рицарят не бива да напуска своята дама без нейно разрешение (Ланселот е тръгнал внезапно да освобождава Говен, пленен от великана Карадок). Второто прегрешение на Ланселот е от по-интимен характер. Относно епизода с пръстена, дарен на Ланселот от Гениевра, вж. бел. 6а1. ↑

[2] Както вече посочих (вж. бел. 6а1), Моргана подменя пръстена от Гениевра с друг. После тя провожда своя пратеница в двора на Артур. Девојката обявява на всеослушание как в предсмъртния си час Ланселот се бил разкалял за любовта си с Гениевра, след което захвърлил пръстена — дар от неговата любима. За доказателство девојката показва въпросния пръстен. Ала Гениевра не губи самообладание и обяснява вниманието си към Ланселот с това, че го смята за най-достойния рицар в двора на нейния съпруг. ↑

[3] Ланселот сънувал — все под въздействието на упойващото пиене на Моргана — че кралицата спи с друг рицар, когото той се опитал да промуши с меч. ↑

[4] *Ланселот, Рицаря на каруцата* не споменава за Галео. Вероятно персонажът е инвенция на автора на *Роман за Ланселот*. Приятелството между Галео и Ланселот е в съзвучие с любовната връзка на Ланселот с Гениевра и в същото време се явява нейна противоположност. В конкретния пасаж авторът степенува приятелското и любовното чувство в полза на второто. ↑

[5] В романа на Кретиен дьо Троя Мелеаган отвлеча Гениевра единствено за да предизвика Артур (вж. бел. 23). Тук той желае кралицата и плътски. Затова я упреква не толкова в съпружеска изневяра, колкото в лош избор: пред него е предпочела Ке — рицар, когото той смята за недостоеен, защото го е победил. В този смисъл *Отвлечането на Гениевра* представя постъпката на Мелеаган не като посегателство срещу кралската власт, а като жест на претендент, който цели да отстрани своя съперник (Ланселот). ↑

[6] Във вътрешните помещения на феодалните резиденции засаждали трева, за да се охлажда въздухът през горещите месеци. ↑

[7] Туаз — старинна мярка за дължина, равна приблизително на 2 метра. ↑

14. ГОВЕН В ДВОРА НА КРАЛ БОДМАГЮ. ФАЛШИВОТО ПИСМО ОТ КРАЛ АРТУР

След като забелязали, че Ланселот се забавил толкова, неговите другари се притеснили много и чакали до падането на нощта. Тогава решили да се подслонят в един укрепен замък, разположен в близост. Научили, че монсеньор Говен е преминал Подводния мост и ношува там. На сутринта отишли да го посрещнат, а той бил придружен от многобройна свита. Бил замаян от многото погълната вода, от която за малко не се удавил. Попитали тези, които го придружавали, как се е справил с битката.

— Много добре — отвърнали те, — ала от водата се почувства твърде зле, а също и от това, че току-що излязъл от нея, трябваше да се бие. Така не стори нищо друго, освен да удържи до пладне^[1] и тогава им показва на какво е способен. Довърши рицаря в момент, когато всички го смятаха за изгубен. Състоянието на победения е толкова зле, че скоро очакваме да се помине. От своя страна монсеньор Говен е целият в рани.

Сетне монсеньор Говен на свой ред попитал за Ланселот. Разказали му как едно джудже го отвело, като твърдяло, че било изпратено от него. При тези думи монсеньор Говен плеснал с ръце и заплакал.

— Ах, Господи, добрият рицар е предаден! Виновен е коварният Мелеаган!

Силно наскърбен, монсеньор Говен се отправил отново към двора. Кралят го приветствал, а кралицата била на върха на щастието. Но щом научили за изчезването на Ланселот, налегнала ги дълбока скръб. Кралят сякаш полудял. Що се отнася до кралицата, болката ѝ не могла да бъде по-силна. Станала дори по-непоносима, защото не смеела да разкрие мъката си заради монсеньор Говен. Все пак почти всички можели да забележат нейното отчаяние. Кралят заявил, че ще направи всичко възможно да открие Ланселот, а и той самият ще тръгне да го търси. Така те прекарали деня. На сутринта кралят

изпратил съобщение по всичките си земи, че всеки, който има сведения, но прикрие къде се намира Ланселот, ще бъде обесен най-безмилостно. Именно в такова очакване кралицата и монсеньор Говен останали в Горон цели петнадесет дни. През това време кралят не се задоволил само да праща хора, които да търсят Ланселот. Чрез писма той известил всички барони по земите му да го последват, веднага щом видят неговия печат, както и рицарите, селяните и всички, които можели да носят оръжие. По такъв начин мислел, че ще получи новини за Ланселот. Ала опитният в злините и вероломен Мелеаган съчинил писмо, с което заблудил баща си и всички останали. Писмото било запечатано с подправен печат, имитиращ този на крал Артур, и отнесено на кралицата. Кралят я поздравявал и ѝ пишел да се връща вече с монсеньор Говен в двора, без да чака повече Ланселот, който е при него в отлично здраве. Радостта на всички била огромна, а тази на кралицата — безкрайна. Толкова била нетърпелива да се срещне отново със своя любим, че още на сутринта се отправила на път, придружена от краля. Опасните мостове вече били разрушени и всеки можел да мине, откъдето пожелае.^[2]

---

[1] Нарастващата сила на Говен, когато слънцето е в своя зенит, дава основание да смятаме, че племенникът на Артур има митичен произход на слънчев герой. Мотивът се среща и в други артуровски романи, например *Първото продължение на Персевал* (1220), *Смъртта на крал Артур* (1230). ↑

[2] Доколкото Гор — кралството на Бодмагю и Мелеаган — напомня за келтското отвъдно, откъдето никой чужденец не се завръща, двата моста (на Меча и Подводния) символизират препятствията, които само избраникът може да преодолее. В митичен план победата на героя над владетеля на Другия свят (Мелеаган) отменя местните закони, тоест неговата радикална другост. В този смисъл изчезването на двата моста може да се тълкува като приобщаване на Гор към останалия свят. ↑

15. ГЕНИЕВРА И ГОВЕН СЕ ВРЪЩАТ В КАМЕЛОТ. БООРТ ЗАТОЧЕНИЯ НА КАРУЦАТА

Бодмагю се сбогувал с кралицата на излизане от земите си, а тя му благодарила за честта, с която я удостоил. Той се върнал обратно. От своя страна тя яздила направо към Камелот и попаднала на съпруга си и на всичките му барони, които дошли да я посрещнат. Кралят я прегърнал, а после прегърнал един след друг своя племенник и Ке, който почти бил оздравял. Сетне попитал за Ланселот.

— Ланселот ли? — обадила се кралицата. — На вас се пада да ни го доведете!

— Как така? — възкликнал той.

— Нали ме бяхте уведомили, че е при вас в отлично здраве?

— С цялото уважение, което ви дължа — уверил той, — не съм го виждал от дворецовото заседание, което организирах в Лондон, и никога не съм ви изпращал писмо с такава вест.

Щом кралицата чула това, не могла да изрече и дума. Кръвта ѝ се вледенила, сърцето ѝ се свило и тя изгубила съзнание. Монсеньор Говен се спуснал да я хване, също силно наскърбен. И кралят бил дълбоко огорчен, а очите му се налили със сълзи. Но нито неговата, нито чиято и да било друга болка можела да се сравнява с тази на кралицата, която без повече да крие от никого, заявила пред всички, че завинаги ще бъде лишена от щастие, щом за да ѝ служи, е загинал най-добрият рицар на земята.

15а. Кралският дворец потънал в скръб заради Ланселот, тъй като и едните, и другите го считали за мъртъв. Кралят се спрял в Камелот, защото бил близо до Гор и случайно можел да научи нещо. Кралицата останала още по-драговолно, тъй като на това място нейният любим встъпил в рицарство.

Месец след завръщането си бившите заточеници дошли при краля, за да го помолят да организира турнир. Дългото им заточение ги било лишило от зрелищата на бойните подвизи, които обичали хората в двора.^[1] Кралят отговорил, че по земите му със сигурност няма да се провеждат повече турнири, преди да узнае дали Ланселот е жив или мъртъв. Всички негови рицари се обединили около това решение. Те се зарекли, че никога, освен при извънредни обстоятелства, няма да хванат оръжие, докато не го открият.

15б. Така смутът в двора бил всеобщ и нямало никаква радост. Що се отнася до кралицата, скръбта ѝ била безкрайна, тъй като ден и нощ не намирала покой и голямата ѝ красота вехнела. Не се обръщала с молби към никого, дори към Бог, а единствено към Дамата от Езерото, която избавяла Ланселот от всички затруднения.

Така протекъл животът им от Петдесетница до средата на август, когато кралят трябвало да свика двора и да носи короната, както изисквал обичаят. Той го свикал в Ровельон, а щял да избере и някой още по-невзрачен град, ако не се страхувал да бъде порицан от бароните си, защото нямал никакво желание за обичайните пищни веселия и забави. В деня на празника, след богослужението, кралят стоял облегат на един прозорец и гледал към поляните. Още не искал да сяде на масата, защото не се било случило никакво приключение.^[2] В този момент вниманието му привлякла една каруца. В нея бил впрегнат едър кон с подкастрени уши и опашка — отрязана на нивото на гръбнака.^[3] Карало я дебело и късокрако джудже с дълга брада и рижи посивели коси. На каруцата имало рицар с вързани на гърба ръце, облечен с мръсна окъсана риза, а краката му били оковани на стръката на каруцата. Тя спряла точно пред краля. Така той установил веднага по съвсем белия щит с ремъци от бяла коприна^[4], които висял отпред, че човекът вътре е рицар. Настрани лежали шлемът и ризницата му. Конят, обзяден и оседлан, бил завързан с юлара за края на каруцата. Бил снежнобял на цвят и приказно красив.

15в. Когато забелязал краля и другите около него, рицарят се заоплаквал:

— Господи, кой ще ме освободи?

Всички рицари изтърчали навън.

— Джудже — попитал кралят, — какво е престъплението на този рицар?

— Същото като на другия.^[5]

Кралят не разбрал какво иска да каже. Повторил въпроса си и получил същия отговор. Кралят и другите рицари продължили дълго време този разговор с джуджето, а сетне Артур се обърнал към седящия в каруцата:

— Сеньор рицарю, как можете да се освободите?

— Сир, като някой рицар вземе мястото ми на тази каруца.

— Ако е така, не очаквайте днес да намерите човек, който да стори това за вас — отвърнали всички.

— Не дай, Боже! — казало джуджето.

Без да чака повече, то се спуснало към града, като развеждало рицаря по всички улици. Той бил освиркван, тормозен, замерян със стари обувки и боклуци. Кралят рекъл, че вече могат спокойно да седнат да се хранят, тъй като станали свидетели на изключително събитие. От своя страна монсеньор Говен излязъл от стаята, където спял, понеже цяла нощ бил прекарал в параклиса. Побързали да му разкажат какво се е случило. Щом научил, заплакал, като проклинал и себе си, и този, който въвел обичая с каруцата. Спомнил си за Ланселот, който също се бил качил, и си казал, че след него никой не трябва да се срамува вече да го прави. Кралят седнал на масата, последван от всички други. Като се обърнали, видели каруцата в двора. Рицарят бил слязъл и влязъл в стаята, където се хранели бароните. Всички възкликнали:

— Ето го мъжа от каруцата!

Той поискал да седне при тях, но другите го отблъскали. Казали му, че няма право да сяда заедно с рицарите. Той обиколил наредените маси, но никой не го приемал до себе си. Бил освиркван и отхвърлян и от едните, и от другите. Отчаян, непознатият взел една покривка и седнал навън.

Монсеньор Говен сервирал. Видял, че отхвърлили рицаря. Оставил ястието, което поднасял, доближил се до него, седнал и заявил, че ще му прави компания, защото е рицар. За разговора им научили в залата и ропот на неодобрение стигнал до краля. Той

съобщил на монсеньор Говен, че другарите му го считат за опозорен, заради това поведение и че вече е недостоеен да заема място на Кръглата маса. Неговият племенник му отвърнал, че ако този рицар е опозорен заради каруцата, то тогава същото се отнася и за Ланселот, а след срама на Ланселот дума не може да става, че и него самият ще го е грижа за лична чест. Рицарят чул добре какво се говори, но не казал нищо. Кралят бил изумен от отговора на монсеньор Говен. Когато рицарят от каруцата свършил с храненето, изправил се и заявил на монсеньор Говен:

— Много ви благодаря, сеньор, сега разбирам добре, че това, което се говори, е истина.

15г. След тези думи рицарят си тръгнал, влязъл в малка горичка наблизо, облякъл всичките си доспехи и се върнал обратно на кон, придружен от оръженосец. Слязъл от коня и се отправил към кралските конюшни, където намерил напълно оседлан един от най-добрите коне на краля. Впрегнал го, а после се явил в залата при него:

— Кралю Артуре — рекъл той, — ако тук дойдат тези, които счетоха монсеньор Говен за опозорен, защото се хранеше до мен, ще го защитавам срещу най-добрия от тях или още по-драговолно срещу вас самия. Знайте, че сте най-страхливият и най-малодушен крал, който някога се е раждал. Сега ще тръгна, без да сторя нищо повече, но все пак ще отведа и този кон, който е ваш. Колкото повече мога да притежавам от това, което е ваше, толкова повече ще взема с увереността, че никой в този двор не ще има смелостта да се опита да ви го върне.

След тези думи рицарят понечил да си тръгне, но се спрял при монсеньор Говен:

— Монсеньор Говен — обърнал се към него той, — запомнете това, че се хранихте до мен!

— Хайде — отвърнал му другият, — от мен няма защо да се страхувате.

Всички в залата били смаяни. Кралят изпитвал такава ярост, че щял да обезумее. Никога не бил преживявал подобен срам — някакъв крадец да му откъдне коня пред очите и всичко това да дължи на своя племенник! Сагремор с един скок станал от масата, изтичал до дома си, за да си вземе доспехите, и тръгнал на бърз ход по следите на рицаря. Примера му последвали Лукан Виночерпеца, Бедоайе

Конетабъла, Жирфлет — синът на До, както и сенешалът Ке, който, отивайки при кралицата, научил при какви обстоятелства другите облекли доспехите си, за да последват рицаря. Сагремор бил по-напред от своите другари и забелязал рицаря, който яздел покрай реката и стигнал до Горския брод. Така се наричал един брод в подножието на Ровельон, на около два лъка разстояние от гората. Рицарят се спрял на сред брода, а на другия бряг го очаквали около четиридесет други рицари и няколко оръженосци. Сагремор се втурнал стремглаво към него. Когато рицарят го видял, пришпорил коня си и те взаимно си нанесли силни удари по щитовете. Сагремор счупил копието си, а рицарят го ударил толкова безмилостно, че го хвърлил на земята. Хванал коня на победения за юздите и му помогнал да прекоси брода. Другите били готови да го заловят.

— Рицарю — рекъл той на Сагремор, — предайте това на краля — ето, че притежавам по-голямо богатство от него и че все още не сме приключили!

— Как така? — възмутил се Сагремор. — Няма ли да продължите битката?

— Не сега, а и все пак мисля, че ще загубите, тъй като имам предимството да бъда на кон.

Сагремор се оттеглил, потънал в срам. Тогава се задал Лукан Виночерпеца и рицарят излязъл от брода, за да го посрещне. Те се впуснали с бясна скорост един срещу друг. Още с първия си удар рицарят повалил Лукан и отвел коня му. Сетне му казал:

— Сеньор, рицарю, кажете на краля, че сега имам три.

Тогава пристигнал Бедоайе. Рицарят го повалил от седлото както другите, а после и Жирфлет. На всеки един от тях той предавал съобщение за краля, както вече бе казано. Така прекосил брода, очевидно готов да си тръгва. Но малко след това се задал Ке. Той го предизвикал с викове. Рицарят взел късо и масивно копие от един оръженосец и се върнал обратно. Срецнали се на сред брода. Ке му нанесъл удар, от който копието му се разхвърчало на парчета. Със своето рицарят пронизал щита и ризницата му чак до хълбока, а после го изтласкал във водата с главата напред. Взел коня му и си тръгнал с него. Що се отнася до Ке, той се изправил на крака, зашеметен от водата, с която се бил нагълтал. Излязъл от брода, целият в рани, и се върнал обратно.

Кралят бил много разярен и хвърлил отговорността за всичко това върху своя племенник. Монсеньор Говен му отвърнал:

— Добре, сир, както виждате, има по-слаби рицари от него.

15д. Докато разговаряли така, се задала каруцата с джуджето. Те видели в нея да седи девойка. Джуджето я закарало в двора и девойката забелязала краля на прозореца:

— Кралю Артуре — рекла тя, — говори се, че всеки, който е в безизходица, мъж или жена, винаги намира помощ тук, но явно това е лъжа. Добрият рицар си тръгна днес, без да срещне някого, който да заеме мястото му на каруцата. Спечелихте си повече срам, отколкото почести, след като той отведе против волята ви шест от вашите коне. Ето че и аз не зная дали ще намеря някого, който да ме измъкне оттук.

Монсеньор Говен пристъпил напред:

— Госпожице — попитал той, — как да го сторим?

— Като заемете мястото ми на каруцата.

— Бога ми — рекъл той, — ще се кача в нея, спомняйки си за добрия рицар, който направи същото.

С един скок той се озовал на каруцата, а девойката слязла. Веднага след това се втурнали няколко рицари в доспехи. Те слезли от конете, а тя възседнала един от най-красивите жребци на света, който ѝ довели. Междувременно се приближила кралицата и девойката рекла на крал Артур:

— Сега ще тръгвам, но преди това искам да узнаеш, че дворът ти скоро ще залезе и приключенията ще свършат.^[6] Вместо да се беше лишил от рицаря, ти сам трябваше да скочиш на каруцата, поне в чест на Ланселот, който също се качи, за да се притече на помощ на тази дама тук. Той стори това, което ти нямаше смелостта да опиташ в името на твоята съпруга. Заради него всички каруци би трябвало да бъдат завинаги символ на честта. Знаеш ли впрочем кой е рицарят, който повали твоите хора? Той е един съвсем млад мъж на двадесет и една години, който встъпи в рицарство на Петдесетница. Братовчед е на Ланселот и е брат на Лионел. Търсенето на Ланселот е безразсъдно начинание, тъй като той няма да бъде открит.

След тези думи ненадейно пристигнал рицарят, за когото говорела, следван от шестима оръженосци, яхнали конете, които бил

спечелил. Свалил шлема си и се явил пред краля. Коленичейки пред него, му заявил:

— Сир, това са вашите коне. Не искам да ви ги отнемам. Така трябва да постъпват рицарите помежду си.

Кралицата се втурнала веднага:

— Сеньор, бъдете добре дошли!

Кралят също приел с радост братовчеда на Ланселот. Девојката, която вече била на коня си, се оттеглила без дума повече. Тогава кралят го задържал като рицар на Кръглата маса и го попитал за името му. Другият му отвърнал, че се казва Боорт Заточения. Кралицата се позаинтересувала за девојката, която се оттеглила.

— Тя е — отвърнал той — една прислужница на Дамата от Езерото, която е отгледала Ланселот, мен и брат ми Лионел.

Щом чула това, кралицата крайно се възмутила, че не я е посрещнала подобаващо. Качила се на коня си, решена да не спира, докато не я открие. Кралят я придружил и те попаднали на монсеньор Говен в града, където джуджето още го развеждало. Кралицата скочила на каруцата, а Говен слязъл. Кралят на свой ред се качил заради кралицата. Един след друг всички рицари от двора на краля сторили същото. Оттогава, докато кралят бил жив, нито един осъден не бил качван на каруца, а вместо това във всеки град имало по един стар жребец без опашка и уши, на който качвали тези, които искали да поругаят публично, и ги развеждали по всички улици.^[7]

Кралицата тръгнала по следите на девојката от Езерото, а монсеньор Говен я придружавал. Яздили така, докато я настигнали. Кралицата ѝ поискала прошка и каза, че се чувства много засрамена, заедно не я е познала. Помолила я в името на Бог да се върне. Монсеньор Говен, когото девојката приветствала, също я помолил. Ала тя отговорила да не ѝ се сърдят, тъй като това е невъзможно. Тогава кралицата я повикала настрана и я попитала дали знае нещо за Ланселот.

— Той е в отлично здраве — отвърнала девојката, — лежи в един затвор, където има всичко, което му трябва, и се отнасят почтено към него. Моментът, когато трябва да излезе оттам, е определен. В случай че се измъкне по-рано, го очакват огромна радост и почести. Знайте също, че ако присъствате на първия турнир на кралство Логрия, можете да го видите.

Тези новини изпълнили кралицата с щастие. Тя се оттеглила, тъй като не можела да задържи девойката, и разказала на краля за затворничеството на Ланселот, като премълчала факта, че той ще участва в предстоящия турнир. Кралят се зарадвал, защото се опасявал, че е мъртъв, ала очакването му тежало.

— Сир — рекла кралицата, — обявете турнир на границата на Гор с вашите земи. Така може би ще научите нещо за Ланселот. Моментът на неговото освобождение ще настъпи. Това ви бяха помолили и рицарите, които скоро се завърнаха от заточение.

Кралят се съгласил и оповестил, че голямото събиране ще се състои след двадесет дни в Помегле. Той разгласил новината чрез писма и вестители. Но тук разказът спира да говори повече за него и другарите му и се връща на Ланселот.

---

[1] В романа на Кретиен дьо Троя дамите от двора на Артур дават идеята за рицарски турнир, преди Гениевра и заточениците в Гор да са се завърнали в кралство Логрия. Предложението на дамите е продиктувано вероятно от надеждата им да имат случай да си изберат достойни мъже, защото след заточаването на много Артурови рицари в Гор мъжете в кралския двор са оредели. ↑

[2] Артуровският роман използва често келтския мотив за пиршеството като отправна точка за нови подвизи и изпитания. Мотивът се среща — както в случая — и в обратна последователност: докато не научи за ново приключение/предизвикателство, Артур отказва да седне на масата. ↑

[3] В първоначалния си митичен вариант каруцата на позора е погребална катафалка. В този контекст отрязаните уши и опашка на коня са траурни практики. ↑

[4] В артуровската традиция едноцветният щит е присъщ на новопосветения рицар. Белият щит на все още неидентифицирания Боорт напомня за първото появяване на Ланселот в двора на Артур. Тогава героят носи бели дрехи и бели доспехи. ↑

[5] Джуджето намеква за Ланселот, но умишлено се изразява загадъчно, за да активизира паметта и на присъстващите и на читателя. ↑

[6] Предсказанието на девойката, е анонс на една от централните теми в следващия роман от цикъла *Ланселот-Граал* — *Търсенето на*

Светия Граал. ↑

[7] Отменянето на обичая с каруцата е в съзвучие с премахването на непроходимите мостове към Гор. Но докато мостовете изчезват в резултат на подвизите на Ланселот и Говен, обичаят с каруцата отпада благодарение на солидарността на представителите на рицарския елит със себеотрицанието на Ланселот. От друга страна, твърдението, че каруцата на позора остава, придава двусмислие на този символ — факт, потвърждаващ полисемичния подход на автора към символите в романа. ↑

16. БЛАГОДАРЕНИЕ НА СЪПРУГАТА НА СВОЯ ТЪМНИЧАР ЛАНСЕЛОТ УЧАСТВА ИНКОГНИТО В ТУРНИРА В ПОМЕГЛЕ. СПОРЕД ПОВЕЛЯТА НА ГЕНИЕВРА ТОЙ СЕ БИЕ ТУ ЛОШО, ТУ ДОБРЕ. ЛАНСЕЛОТ Е ЗАТВОРЕН В ЕДНА КУЛА

Ланселот се озовал в затвор при сенешала на Гор, който се отнасял към него с уважение. Имал всичко, което желае, с изключение на свобода. Новината за турнира достигнала и до него, но той бил много нещастен при мисълта, че не може да участва. Сенешалът често отсъствал от замъка, ала съпругата му, която била любезна и красива, живеела там постоянно. Затворничеството на Ланселот било леко, защото всеки ден го извеждали от кулата, за да се храни с дамата. Що се отнася до нея, тя го обичала най-много от всички мъже заради чудесата, които била чувала да разказват за него. Когато приближила датата за турнира, Ланселот станал по-умислен и тъжен от обикновено. Дамата забелязала, че той губи желание да пие и да се храни, което се отразявало зле на красотата му. Попитала го какво му е, ала той не искал да й каже нищо. Тогава тя го заклела в името на човека, когото обичал най-много на този свят.

— Госпожо — отвърнал той, — ще ви кажа, щом толкова ме умолявате. Знайте, че и дума не може да става да продължа да пия и да се храня, за да бъда здрав, ако не участвам в този турнир, за който съобщиха. Впрочем тъжен съм, защото не виждам как може да стане това. Сега вече знаете болката ми. Страдам, но вие ме принудихте да я разкрия.

— Ланселоте, в случай че ви бъде позволено да се явите, не трябва ли да се очаква щедра отплата от вас?

— Без съмнение, госпожо, всички услуги, на които съм способен, че и повече.

— Ако ми направите един подарък, за който ви помоля, ще ви съдействам да отидете, като ви предоставя доспехи и добър кон.

Ланселот, който бил на върха на щастието, й дал честната си дума:

— Знаете ли — попитала тя — какво ми обещахте? Вашата любов.

Той не знаел какво да отвърне. Страхувал се, че ако й откаже, ще пропусне турнира. Ако се съгласи, ще наруши клетвата си, тъй като тя изисквала всичко останало. Мислил дълго.

— Какъв е отговорът ви? — попитала го тя.

— Госпожо, нищо от това, което ми принадлежи, няма да ви бъде отказано, тъй като го заслужихте.

— Обещавате ли ми вашата любов?

— Госпожо, обещавам ви всичко, което бих могъл да сторя с пълно право.

Тя видяла, че е засрамен и помислила, че от свенливост не се осмелява да спомене повече. Помъчила се да му услужи, така че като се върне да бъде целият неин. Дала му кон и доспехи. Когато дошло време да потегли, тя го известила, а той бил на върха на щастието. Сутринта, преди деня на турнира, му помогнала да се качи на коня, след като лично облякла доспехите му. Накарала го да се закълне в човека, когото обича най-много, че ще се върне веднага след турнира. Нищо не трябвало да го задържа освен смъртта.

Сетне Ланселот се отправил на път, за да участва в сбора, облечен в доспехите на сенешала и яхнал най-добрия му кон. Пренощувал на цели пет левги разстояние от мястото на турнира, възможно най-далече, за да не бъде разпознат от никого. На сутринта пристигнал там. Кралицата наблюдавала от една кула с бойници извън Помегле. Двубоите започнали с ожесточени сблъсъци на няколко места. Многобройни били рицарите, които се биели добре — монсеньор Бранделис, Газоен д'Естранго, Додинел Кръвника, Герехет, брат му Агравен, Ивен Копелето и Боорт Заточения. Ланселот се спрял пред кулата с пламенен поглед. Съпровождал го млад мъж, който идвал от мястото, където бил прекарал нощта, и му носел оръжията. Кралицата наблюдавала всички рицари, които се отличавали, ала не

забелязвала сред тях своя любим. Ланселот се присъединил към редицата на сражаващите се, като носел червен щит с три сребърни лъвчета, и пришпорил коня си пред цялата редица. Един рицар се спуснал срещу му. Казвал се Ерлин Червенокосия. Бил брат на краля на Нортумберландия и се отличавал с голяма храброст. Нанесли си взаимно силни удари. Ерлин счупил копието си, а Ланселот го ударил толкова жестоко, че го хвърлил на земята. Веднага се надигнали викове и крясъци, тъй като Ерлин се биел впечатляващо през целия ден. Хората от Логрия се радвали, другите тъгували. Ланселот започнал да поваля рицари и да чупи копия, когато срещу него се изправил един противник с изумителни умения. Казвал се Гардор Другоземеца. Ланселот се засилил по дължината на цялата редица и го ударил толкова безмилостно, че повалил на земята и коня, и ездача. От този момент започнал да прави чудеса, като предизвиквал всеобщо изумление. Биел се толкова много, че му останало само едно копие. Взел го и видял към него да се задава много храбър рицар, който бил сенешал на крал Клодас от Пустошта.^[1] Те си нанесли взаимни удари. Копието на сенешала се разхвърчало на части. От своя страна Ланселот засегнал гърлото му. Ризницата била лека и тънка и бримките ѝ, които не били много здрави, се разхлабили. Ланселот напъхал желязото в устата му и го проснал с копието си наред бойното поле. Другият изгубил съзнание и кръвта му обляла земята. Всички извикали: „Мъртъв е!“ Когато чул това, Ланселот захвърлил копието си. Искал да напусне турнира. Накарал своя оръженосец да попита кого е ранил и дали той е мъртъв. Казали му, че това е сенешалът на крал Клодас, загинал на място с прерязано гърло. Ланселот си казал, че Господ е отмъстил за него, без да го моли. Тогава извадил меча си и започнал да се бие като човек, който знае как да си служи с него, раздавайки силни удари с оръжието си наляво и надясно. Повалил коне и ездачи с острието и дръжката на меча си, като се целел в шиите на противниците или в края на щитовете им. Изтръгвал шлемовете от главите им. Удрял ги, блъскал ги и удрял с тяло, с ръце и с коня си.

Извършвал такива чудеса, че и най-добрите били поразени, а монсеньор Говен — най-много от всички. Според него този рицар можел да бъде единствено Ланселот и той го споделил на кралицата. Що се отнася до нея, тя била убедена. Разпознавала начина му на сражаване, тъй като го била виждала много пъти в действие. Радвала

се много, но решила да заблуди монсеньор Говен, а и всички други. Веднага след това повикала една от своите придворни по липса на друго доверено лице, защото дамата от Малео^[2] била в родината си, прикована от смъртоносна болест. Така тя нямала пред кого да сподели мислите си:

— Госпожице — рекла тя на младата девойка, — предайте моята заповед на този рицар — занаят да се бие възможно най-зле, така, както преди действаше превъзходно. Нека сега изпита унижение, както преди будеше възхищение.

Девойката отишла при рицаря и му предала посланието. Тогава той взел едно от копията, които държал неговият оръженосец, и се спуснал да се бие срещу някакъв рицар. Не успял да го улучи, но другият го ударил. Оставил се да падне от задната част на коня си и се изправил много трудно. Върнал се в боя и точно когато щял да нанесе силни удари, се вкопчил в шията на коня си и сякаш щял да падне. След това не се изправил повече срещу друг противник, а свел глава и отбягвал всеки удар. Справял се толкова зле, че цялата тълпа го обсипвала с проклетия, а младото момче, дошло с него, било поизумено от всеки друг.

По такъв начин продължил да се бие цял ден, докато рицарите се разотишли. Всички, които възхвалявали храбростта му, били засрамени. Прибрал се до мястото, където бил отседнал, без никой да се осмели да го попита за страхливото му поведение. На следващия ден сутринта, когато си облякъл доспехите и се върнал на турнира без шлем, една девойка го настигнала и разпознала. Тя била тази, която го била завела в манастира с надгробната плоча на Галаад. Следвала го и когато Ланселот сложил шлема си, започнала да обикаля редиците и да крещи:

— Чудото дойде! Чудото дойде!

Веднага щом го забелязали, шегобийците и други празноглавци започнали да го хулят. Той грабнал едно копие и се подготвил за двубой. Започнал ожесточено сражение. Повалял рицари, чупил копия и смайвал всички, които го наблюдавали. Дълго време се биел великолепно до момента, когато кралицата му наредила: „По-зле!“ и веднага започнал да се сражава възможно най-лошо.

Девойката, която съобщила за него толкова възторжено, била така засрамена, че не се осмелявала да каже и дума повече. Ланселот

продължил с лошото си представяне чак до след пладне. Тогава кралицата му заръчала да се бие отново възможно най-добре и той се справял толкова успешно, че побеждавал всички и вече се говорело само за неговите подвизи. В края на деня захвърлил щита си напред боя и, без да се сбогува по друг начин, се отправил към мястото, където нощувал. Вечерта всички участници в турнира били убедени, че това е Ланселот, сигурни, че се сражавал така зле само за да се подиграе с тях.

След продължително яздене Ланселот се прибрал обратно в своя затвор. Сенешалът го очаквал там, ужасен от идеята, че може да не се върне. Ако знаел, че именно съпругата му го оставила да тръгне, щял да я убие. Когато го видял, си казал, че това е най-почтеният рицар на света. Ала Мелеаган научил, че Ланселот е бил на турнира и изпаднал в ярост. Зарекъл се да го затвори на такова място, че да не се осмели да избяга тайно. Веднага наредил да построят кула от страната на Уелската гранична област със съгласието на баща си под претекст, че тази кула ще контролира целия пограничен район. Кулата била издигната напред блато, така че отникъде нямало възможност да бъде поразена от каменохвъргачка или друга военна машина. Никой нямало как да навлезе в блатото, без да изчезне като в бездна. Кулата била пазена от един крепостен селянин на Мелеаган. Ланселот бил затворен там. От къщата на селянина право към кулата течал поток. Носели му храна с една малка лодка и му я качвали горе с въже. Кулата нямала нито врата, нито прозорец с изключение на един малък отвор, откъдето му подавали хляба, който не му стигал.

Ланселот бил задържан тайно от всички. Знаели само Мелеаган и неговият крепостен селянин. Когато Мелеаган докарал рицаря до желаното от него състояние, напуснал земите на Гор и се отправил към двора на крал Артур, когото открил в Логрия. Представил му се:

— Кралю Артуре — казал му той, — истина е, че тази година извоювах кралицата от сенешала Ке. Ланселот тръгна да я търси и се стигна до битка между него и мен. Но изходът от нея беше да го оставя да отведе кралицата в замяна на клетвата му да се бие с мен същата година, когато дойда в този двор да му напомня за поетото обещание. Кралицата от своя страна се закле, че ще се върне с мен, ако той не съумее да я защити. Дошъл съм да го предизвикам на двубой, ала не го

виждам тук. Ако присъства, нека се яви, тъй като добрият рицар не трябва да отстъпва пред противник.

Когато кралят разпознал Мелеаган, го посрещнал с много почести заради неговия баща:

— Мелеагане — отвърнал му той, — Ланселот не е тук. Не съм го срещал, откакто тръгна да търси кралицата, а преди това не го бях виждал близо година. Но вие сте добре запознат с обичаите, за да знаете как да се държите в такъв случай.

— И как трябва да се държа?

— Трябва да изчакате тук четиридесет дни.^[3] Ако през този период Ланселот не дойде, върнете се в своите земи и елате пак в края на годината. В случай че тогава той не се бие срещу вас или никой не го замести, ще бъдете обявен за победител.

Рицарят заявил, че ще стори така и останал в двора. Но на това място разказът не говори повече за него, нито за краля или другите рицари, а се връща на сестрата на Мелеаган.

---

[1] В началото на *Роман за Ланселот* крал Клодас воюва срещу бащата на Ланселот, крал Бан от Беноик, завладява с коварство неговите земи и става косвена причина за смъртта на Бан. В епизод, описан след *Отвлечането*, Ланселот отмъщава на Клодас и възвръща бащините си владения. Но конкретен повод за подвига на героя е не толкова стремежът да си върне наследствените земи, колкото да защити честа на Гениевра, към която Клодас е отправил обидни думи.

↑

[2] Дамата от Малео е в течение на любовната връзка на Ланселот с кралицата. Затова Гениевра споделя с нея интимните си тревоги и радости. От друга страна, тя съдейства за любовните срещи на дамата от Малео с Галео. ↑

[3] Четиридесет дни е обичайният срок за решаване на спорни въпроси. И този мотив се свързва с келтската традиция. ↑

17. СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН ОСВОБОЖДАВА ЛАНСЕЛОТ

Мелеаган имал сестра, за която стана въпрос по-горе в разказа и на която Ланселот подарил главата на убития от него рицар. Девојката страдала силно, че Ланселот е в затвор. Тя мразела Мелеаган, лишил я от всичките земи, които наследила от майка си, с изключение на един-единствен замък, където живеела. Мелеаган бил неин брат само по майчина линия, затова я презирал толкова. Той изцяло я лишил от наследство против волята на крал Бодмагю, неговия баща. Когато девојката видяла да издигат кулата в блатото, била убедена, че Мелеаган е наредил да я построят само за да затвори в нея Ланселот. Но тя била отгледала и омъжила съпругата на крепостния селянин, който пазел кулата. Мислела си, че ако може да освободи Ланселот, ще си отмъсти на Мелеаган повече от всеки друг на тази земя. Намерила съпругата на селянина и я обсипала с нови добрини. Заживяла в къщата, разположена на пътя, до брега на езерото, и като внимавала добре да не бъде забелязана, виждала как носят храна на Ланселот. Станало ѝ толкова жал, че плакала горещо и си казала, че дори да загине, ще го избави оттам. Каква загуба, ако загине той в толкова суров плен! Девојката веднага приготвила всичко необходимо, за да измъкне Ланселот от кулата, и през ноцта, когато всички в къщата си легнали, тя оставила нещата си в една стая, където живеела прислугата. Щом се уверила, че цялата къща е заспала, се качила в лодката, стигнала до кулата и намерила малката кошница, с помощта на която изпращали храна на затворника. Приближавайки се към прозореца, тя чула как Ланселот ридаел и се оплаквал от участието си и от окаяното си състояние, като зовял монсеньор Говен с думите:

— Ах, монсеньор Говен, ако бяхте затворен както съм аз и ако можех да се движа свободно както вас, щях да претърся всяка една кула и крепост по света, докато не ви откроя. Що се отнася до вас, господарке, изворът на цялото добро за мен, бъдете сигурна — скърбя повече за вас, отколкото за мен от това, че ще загина тук, тъй като знам

добре каква ще бъде болката ви, когато научите за смъртта ми. И рано или късно ще разберете, защото нищо на този свят не остава неизвестно.

Ланселот ридаел и се оплаквал така дълго време. Тогава девойката разклатила малката кошница. Ланселот чул шума веднага, станал, отишъл до прозореца и подал колкото можел главата си навън. Тя го повикала съвсем тихо и той попитал:

— Коя сте вие?

— Една ваша приятелка, която тъжи силно заради вашите мъки. Бях толкова наскърбена, че поех риска да ви освободя.

Думите на младата девойка го изпълнили с радост. Тя завързала дебелото за тънкото въже заедно с една кукичка и хвърлила всичко това пъргаво нагоре. Ланселот изпокъртил достатъчно прозореца, за да може да се промъкне, след което закачил дебелото въже във вътрешността, успял да слезе и възможно най-тихо се измъкнал от блатото. Девойката прекарала нощта в една стая, а рицарят — недалеч от нея.

На сутринта при изгрев-слънце Ланселот станал, облякъл най-красивата дреха на девойката и се качил на един кон. Така преоблечен, тя го извела под носа на всички хора в къщата и стигнали до замъка, който била наследила от майка си. Не разполагала с друг подслон, тъй като останалата част от нейните земи била заграбена от брат ѝ Мелеаган, който я лишил от наследство. Веднага щом стигнали там, тя снабдила Ланселот с всичко необходимо, а той имал голяма нужда от помощ след едно толкова тежко задържане в плен. Междувременно девойката изпратила човек при крал Артур, за да научи новини за Мелеаган. Вестоносецът узнал причината, поради която последният се бавел толкова в двора. Казали му, че той чака да изтекат четиредесетте дни, за да получи своята битка срещу Ланселот и му съобщили кога изтича срокът. Вестоносецът се върнал при своята господарка и ѝ докладвал какво научил. Девойката веднага предала всичко на Ланселот, който вече почти бил оздравял и възстановил силите си. Той я помолил да му позволи да си тръгне, до такава степен изгарял от нетърпение да отмъсти на мъжа, когото мразел най-силно на света.

— Сеньор — рекла му тя, — най-напред ще ви дам доспехи, кон и всичко необходимо и чак тогава ще тръгнете. Има още десет дни до датата, на която трябва да сте там, и дано Бог позволи да му отмъстите,

както отмъстихте на онзи, комуто отсякохте главата, защото го мразя най-силно на света. Никога не се е отнасял като брат към мен, а единствено е стоварвал върху мен всички скърби и нещастия, на които е бил способен. Той ме лиши от наследство и ме посрами повече от всеки друг на този свят.

18. ЗАВРЪЩАНЕТО НА ЛАНСЕЛОТ В ДВОРА НА КРАЛ АРТУР

Ланселот останал още осем дни, през които девойката му приготвила доспехи и кон. Сетне, напълно свеж и отпочинал, се отправил на път и яздил до Катноа, където се намирал кралят, придружен от многобройна свита от рицари и други хора. Мелеаган, който вече си бил облякъл доспехите, казал, че ще тръгва, тъй като никой не се наемал да го предизвика на двубой вместо Ланселот. Тогава напред изскочил Боорт Заточения. Ще го предизвика на мига, ако жалващият се съгласи. Последният отвърнал, че предпочита Ланселот пред всеки друг.

— Със сигурност — обадил се монсеньор Говен, — ако Ланселот беше тук, нямаше да изглеждате така нетърпелив за тази битка. Ала неговото отсъствие не ще попречи тя да се състои, ако я желаете толкова, колкото претендирате, защото от обич към него ще се бия срещу вас.

— Без съмнение — отговорил Мелеаган — няма да ви откажа, тъй като не познавам друг рицар, срещу когото бих се сражавал с по-голямо удоволствие.

Монсеньор Говен изтичал веднага да си облече доспехите. Кралят заповядал двубоят да се проведе извън стените на града, на ливадите. Двамата се съгласили и въоръжени от глава до пети се спуснали по улиците на града. Съдбата сторила така, че точно в този миг там се появил Ланселот, облечен с всичките си доспехи. Попаднал на монсеньор Говен и двамата се разпознали отлично. Приветствали се взаимно. Новината за пристигането на Ланселот бързо достигнала до двора, като предизвикала всеобщо веселие. Кралят изтичал да го прегърне, а после и кралицата, и всички рицари. За сметка на това, когато Мелеаган научил, бил поразен. Ланселот се приближил до него:

— Мелеагане — рекъл му той, — щом толкова силно я искахте, ще получите тази битка, защото ето ме вече във вън от кулата в блатото,

където ме затворихте вероломно. Тук съм благодарение на Божията помощ и на девойката, която ме измъкна оттам.

19. ТРЕТА БИТКА НА ЛАНСЕЛОТ СРЕЩУ МЕЛЕАГАН. СМЪРТТА НА МЕЛЕАГАН

Без да се бавят повече, те стигнали до мястото на двубоя, а пазачите били вече на пост. Пришпорили конете с бясна скорост и взаимно си нанесли силни удари по щитовете. Мелеаган ударил противника си толкова свирепо, че копието му се разхвърчало на парчета. От своя страна Ланселот пронизал щита му, притиснал му ръката, а ръката в тялото и го изтласкал назад от седлото. Повалил с един удар ездача и коня. Тогава стъпил на земята, извадил меча си и с щит пред себе си се нахвърлил право срещу Мелеаган. Другият сторил същото. Разменили си великолепно удари по шлемовете и щитовете, разкъсали си ризниците, като си разкървали рамената, и си причинили непоносими болки. До пладне битката била почти равностойна. Тогава Мелеаган започнал да проявява признаци на умора, като бил неспособен да понася повече удари. Ланселот го свел до такова състояние, че кръвта му струяла от носа и устата, а от рамената се разпростираше към ръцете. Той вече само понасял или се опитвал да избягва атаките на Ланселот. За хората, които наблюдавали, било ясно, че е загубен, но това не опечалявало никого. Кралицата била щастлива. Виждала, че приближава времето, когато той ще получи възмездие за срама, който ѝ причинил. Ала Мелеаган продължавал дълго да се спасява от ударите. Получил толкова наранявания, че кръвта му бликнала от повече от тридесет места. Тогава Ланселот надигнал меча си и решил да нанесе окончателния удар. Другият, ужасен, се дръпнал възможно най-много назад. Когато Ланселот видял, че го принуждава да отстъпи, го ударил толкова безмилостно с щита си, че го метнал по гръб на земята. После се нахвърлил срещу него, изтръгнал шлема му, като го метнал възможно най-далече на бойното поле, и свалил отдушника му. Мелеаган разбрал, че е в смъртна опасност и поискал милост, но Ланселот бил непреклонен. Кралят пристъпил напред и помолил да не го убива. От друга страна, кралицата му правела знак да не го оставя да се измъкне и да му отсече

главата. Ланселот добре разбрал посланието ѝ. Тогава се обърнал към краля:

— Сир, ще се съглася да му позволите да се изправи и да сложи обратно шлема си на главата, но ако още веднъж го надвия, знайте, че никой няма да го избави от смъртта.

Веднага след това се отдалечил от него и изчакал, докато другият си завърже отново шлема и си вземе меча и щита. Тогава се втурнал да го атакува отново и за кратко време го притиснал така, че дори най-жестокият от всички присъстващи изпитал дълбока жал. За втори път Ланселот го сграбчил за шлема и му го изтръгнал. Мелеаган, гологлав, се страхувал за живота си. Дръпнал се назад възможно най-бързо, но Ланселот му нанесъл такъв удар, че главата му полетяла напред затвореното поле. Тялото лежало проснато на земята и Ланселот върнал обратно меча в ножницата си. Тогава сеншалът Ке скочил и, като свалил щита от шията му, се провикнал:

— Ах, сеньор, измежду всички рицари по света бъдете добре дошли като цвете на земното рицарство! Вие се доказахте като такъв и тук, и другаде.

След сеншала Ке дошъл ред на крал Артур. Той прегърнал Ланселот, както бил в доспехи, свалил му собственоръчно шлема, който поверил на монсеньор Ивен, а после го целунал по устата:

— Скъпи приятелю — рекъл му той, — добре дошли!

След това монсеньор Говен се спуснал към Ланселот с разперени ръце, а сетне и кралицата, която била на върха на щастието си. Последвали я и всички останали барони. Повели го към двореца сред всеобщо ликуване. Кралят заповядал да сложат масите и това било изпълнено. Рицарите заели местата си, въпреки че все още било между деветия час и вечернята^[1]. Тогава кралят сторил нещо, което било голяма чест за Ланселот и което той още не бил правил за когото и да било. Сложил го да седне точно срещу себе си на по-високата маса, където се хранел той самият. Никой рицар нямал право да сяде там освен по време на късните вечери по повод тържествените празници. Когато понякога на някой чуждестранен рицар се случело да победи в турнир или на тренировъчните упражнения, той получавал тази чест, но не сядал срещу краля, а на известно разстояние от него. Кралят предоставял това място, за да бъде рицарят видян от останалите и разпознаван занапред. Освен тези изключения кралската маса била

забранена за всички други, било то и за висшите благородници. Ала този ден Ланселот седнал там по молба на краля и по заповед на неговата господарка, кралицата. Той бил много объркан и засрамен и изпълнил това с неохота, само за да се подчини на волята на краля и на повелята на своята господарка.

---

[1] Тоест между 3 и 6 часа вечерта. ↑

20. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ОТ РИЦАРЯ С АЛЕНОЧЕРВЕНИТЕ ДОСПЕХИ (АРГОДРАС ЧЕРВЕНОКОСИЯ)

Кралят посрещнал Ланселот с голяма радост и веселие, защото не го бил виждал от дълго време. Попитал го как е живял напоследък:

— Много добре — отвърнал Ланселот. — Слава Богу, аз съм в отлично здраве.

Кралят, впрочем, не се осмелил да му каже за смъртта на Галео, като мислел, че той не знае нищо. Докато разговаряли, залата прекосил някакъв рицар в доспехи, който бил оставил коня си в дъното на двора. Той бил висок, с добро телосложение и носел доспехи в аленочервен цвят. Пристъпил до масата, без да поздрави никого. След като дълго време оглеждал насядалите, заговорил достатъчно високо, за да бъде чуто от всички:

— Ах! — възкликнал той. — Къде е коварният, предателят, най-лошият от всички рицари, който уби Мелеаган, сина на Бодмагю? Къде е този, когото ние отрупвахме с почести в кралство Гор и който тук прояви вероломството да погуби най-доблестния рицар?

При тези думи Ланселот се обърнал и рицарят, който го разпознал безпогрешно, попитал внезапно краля:

— Какво е това поведение, сир? Считат ви за най-благородния човек на света, а допуснахте на масата си най-вероломния рицар, който живее днес? Наистина недоумявам.

След тези думи Ланселот с един скок станал от масата, дълбоко унижен от тежката обида, която му отпратили.

— Сеньор рицарю, не е много учтиво да ме обиждате без причина.

— Разбира се, че не с думи трябва да го правя, а с действия — възможно най-опозоряващите, — тъй като убихте подло и вероломно моя братовчед Мелеаган.

— Не съм го убил с предателство — отвърнал Ланселот. — Повече от двеста рицари присъстваха на нашия двубой!

— Напротив, убихте го непочтено! Когато ви помоли за милост, вие се държахте като вероломен и подъл човек и аз съм готов да ви изоблича в предателство и в липса на преданост пред един друг двор, различен от този, ако имате смелостта да се оправдаете.

— Няма двор на света — отговорил Ланселот, — където да не ви докажа, че никога не е имало вероломство и предателство.

— За Бога, ако се осмелите да се защитите в двора на крал Бодмагю, ще докажа, че сте виновен.

Ланселот се съгласил.

— Добре тогава, явете се след един месец, считано от понеделник, на празника на Мария Магдалена,^[1] и аз ви давам честната си дума, че ще ме откриете там.

— А аз ви обещавам — отвърнал Ланселот, — че на тази дата ще бъда там, освен ако затвор или смърт не ми попречат.

Без да чака повече, рицарят се оттеглил. Що се отнася до Ланселот, той седнал отново на масата след заповед от краля. От този момент в залата се заговорило единствено за рицаря с аленочервените доспехи. Порицавана била липсата му на учтивост и глупавите му атаки срещу Ланселот.

---

[1] Празникът на Мария Магдалена и до днес е на 22 юли. ↑

21. СЪВЕТИТЕ НА ЛАНСЕЛОТ КЪМ БООРТ

Малко след тази случка влязъл един оръженосец, който казал на краля:

— Сир, рицарят нареди да отведат Мелеаган на една много пищна носилка. Пристигнали са да го съпроводят повече от двадесет рицари в доспехи и никога не съм чувал ридания като техните.

— Разбира се — рекъл кралят — бих желал развързката да беше друга и бих предпочел заради приятелството ми с крал Бодмагю Мелеаган да беше убит не в моя, а в някой друг двор, но се случи така и трябва да се примирим.

Когато рицарите се нахранили, раздигали масите и се прибрали по домовете си. Но кралят задържал Ланселот и го завел до прозорците на залата. Кралицата била с тях, както и монсеньор Говен и Боорт Заточения, щастливи от присъствието на техния другар. Кралят се стараел да го посрещне особено радушно. Помолил го по силата на клетвата, която му бил дал, да разкаже на всички за приключенията, случили му се след тръгването от двора. Той разказал за някои и премълчал за други. Кралят и кралицата ги изслушали с голямо удоволствие, а кралят веднага ги и записал, за да може споменът да бъде запазен и след смъртта им. Ланселот попитал за Лионел.

— Без съмнение — отвърнал кралят — от една година ви търси непрестанно, тъй като се говори, че сте мъртъв, и не сме го виждали оттогава.

— Ах, Господи — помолил се Ланселот, — където и да е той, дайте му Своята закрила!

Без да чака повече, кралят му разказал по какъв начин Боорт дошъл при тях, за подвизите, които извършил срещу хора от двора му и за това как всички рицари се качили на каруцата. Тази история разсмяла Ланселот. Той не криел колко се радва на Боорт и го целунал сърдечно, тъй като не го бил виждал от дълго време.

— Е, добре, скъпи братовчеде — казал му той, — старайте се и занапред целият свят да говори така за вас, както сега. Не сте

започнали рицарския си живот, за да го загърбите веднага, а за да напредвате все повече и повече. Старайте се също от обич към мен никога да не отказвате помощ на девойка, ако ви помоли за това, но подкрепяйте и помагайте на всички, за които сметнете, че са в нужда.

Боорт дал честната си дума да се държи по този начин.

22. МАРГОНДЪР ОТ ЧЕРНИЯ ЗАМЪК, ЗЛОСЛОВЕЩИЯТ РИЦАР

Именно в такава щастлива празнична атмосфера крал Артур задържал Ланселот цяла седмица и на света не съществували удоволствие или радост, които той да не изпитал, щом като получавал всичко, което пожелал от своята дама, изворът на щастието му. В края на седмицата, когато Ланселот трябвало да тръгва, всички били помрачени. Кралицата ронела горещи сълзи, но тайно и освен тях двамата никой друг не забелязал. В понеделник сутринта Ланселот се върнал от богослужение, облякъл си доспехите, качил се на коня и напуснал двора без знанието на никой друг освен на кралицата. Яздил целия ден, без да срещне приключение, достойно да бъде разказано. Прекарал нощта при един горски пазач, който го посрещнал много добре. На следващия ден призори продължил пътя си. Навлязъл в една гора, която наричали Еловата, и забелязал от дясната си страна тясна пътека, която му изглеждала малко запустяла. Завил по нея и яздил целия ден чак до третия час. Тогава се натъкнал на някакъв рицар, който се движел без свита. Носел всичките си доспехи — ризница, шлем, нищо не липсвало. Ланселот го поздравил, другият сторил същото и го попитал откъде е:

— От земите на Уелс — отговорил Ланселот.

— Сеньор — обърнал се към него рицарят, — били ли сте някога в двора на крал Артур?

— Да — отвърнал Ланселот, — няколко пъти.

— А виждали ли сте кралицата?

— Да.

— Добре, тогава можете да кажете — подхвърлил той, — че сте видели най-непочтеното създание!

— Защо говорите така?

— Знам със сигурност и ще ви кажа как го узнах. Случи се тази година да бъда в двора на крал Артур, когато пристигна една девойка, която съобщи, че Ланселот е умрял, умолявайки за прошка крал Артур,

затова че спал със съпругата му. Девојката носеше такива доказателства за това, че нямаше как да не ѝ се повярва.

— Какви доказателства? — попитал Ланселот.

— Пръстенът, който е получил като залог за любовта си към дамата — отвърнал другият. — Но когато девојката го показва като доказателство, в нито един момент кралицата не се опита да го опровергае. Напротив, тя заяви пред всички, че без съмнение е обичала Ланселот и му е дала пръстена.^[1] Беше ясно за всички, че тя е такова създание, каквото ви казах, и съм убеден в това.

След тези думи Ланселот бил обхванат от ярост:

— Сеньор рицарю, лудост е да изричате подобно нещо, ако не можете да го докажете!

— Няма рицар на света — отвърнал другият, — срещу когото да не приема да го докажа с изключение на един.

— И кой е той?

— Ланселот от Езерото, синът на крал Бан от Беноик. Срещу всички останали бих се осмелил да го сторя без проблем, но не и срещу него.

— Ланселот? Той е мъртъв повече от година.

— Истина ли е това? — попитал рицарят.

— Не съм видял смъртта му лично, но така се говори.

— В този случай няма рицар на земята, срещу когото да не се осмеля да докажа, че кралицата е най-непочтеното от всички създания, щом като вместо краля, най-благородния човек на света, тя е допуснала в леглото си друг рицар.

— За Бога — отговорил Ланселот, — в тази страна има много рицари, които ще я защитят, ако ви чуят да произнасяте тези упреци към нея.

— Очевидно не сте от тях.

— Това няма откъде да го знаете — рекъл Ланселот.

— Ако сте от тях, защитете мнението си. Аз съм напълно готов да докажа, че тя е такава, каквато ви казвам, и още по-непочтена дори.

— Пък аз — отвърнал Ланселот — съм готов да оспоря това срещу вас. Предизвиквам ви!

---

[1] Вж. бел.132. Авторът използва въпросната сцена като лайтмотив, който обаче всеки път е представен от различна гледна

точка. ↑

23. ЛАНСЕЛОТ ПОБЕЖДАВА МАРГОНДЪР

Веднага след това те насочили конете си един срещу друг и си нанесли удари по щитовете, като пробили и разцепили дървеното им покритие. Рицарят счупил копието си. Що се отнася до Ланселот, той замахнал толкова жестоко, че повалил на земята ездача заедно с коня. Върнал му оръжието, защото мислел, че все още има нужда от него, и го подпрял до едно дърво. След това скочил на земята, за да бъде равностоен със своя противник. След като вързал коня си, се върнал при рицаря, който междувременно се бил изправил, и се впуснал да го атакува с меч в ръка и щит пред главата. Другият се нахвърлил неудържимо срещу него и двамата си разменили жестоки удари по шлемовете, като дори пламнали искри. Ланселот срещнал ожесточена съпротива у рицаря. Ала накрая последният не могъл да устои на атаките на своя противник. Все пак силата му не била по-малка. Проявил цялата храброст, която повече от всякога бленувал да докаже, и се защитавал не без затруднение чак до пладне. Тогава Ланселот го притиснал още повече. Той му нанасял такива удари, че кръвта струяла от тялото му от повече от тридесет места, така че каквото и усилие да правел, не можел повече да издържа. Ланселот го размотавал, както си пожелае насам, натам. Когато рицарят се почувствал на края на силите си, помолил за милост, защото се страхувал от смъртта. Подал меча си на Ланселот, който заявил, че не би могъл да го приеме, ако победеният не обещае да се подчинява на заповедите му. Другият го уверил, че ще приеме всяка негова повеля, ако го остави жив.

— Добре — заявил Ланселот, — най-напред трябва да се съгласите, че госпожа кралицата е най-съвършената от всички дами на земята.

Другият му обещал, защото разбрал, че е принуден, независимо дали го иска или не.

— Трябва да сторите и още нещо.

— Какво е то?

— Да отидете в двора на крал Артур и да поискате извинение от госпожа кралицата заради непочтените думи, които изрекохте по неин адрес. Ако попита кой ви изпраца, кажете ѝ, че е един рицар, който ѝ принадлежи. И занапред избягвайте да разпространявате подли слова за толкова благородна дама, тъй като няма да спечелите нищо добро. Ала преди да тръгнете, бих искал да узная името ви.

Другият му отговорил, че се казва Маргондър от Черния замък.

— И накъде се бяхте запътили?

— В действителност отивах на един турнир, който ще се проведе утре на края на тази гора.

— Между кои противници?

— Бога ми, рицарите от Замъка на дамите са предизвикали тези от Замъка на девиците. Утре ще се съберат множество рицари и затова ще тръгвам, без да се бавя повече, но преди да се разделим, бих искал да знам кой сте.

— Попитайте госпожа кралицата за това, тя ще ви каже — отговорил Ланселот.

Щом видял, че няма да научи нищо повече, другият се отдалечил. От своя страна Ланселот продължил и стигнал до широк, настлан с камъни път. Докато яздел, настигнал един оръженосец, който водел пред себе си рицар на голям пьстър кон. Когато ги приближил, поздравил оръженосеца, а той отвърнал през сълзи:

— Бог да ви благослови!

— Приятелю — попитал Ланселот, — кой е ранил този рицар?

— Сеньор, това бе рицарят от Плесие.

— Поради каква причина?

— Сеньор, защото каза, че е рицар на кралица Гениевра. Това беше единственото му престъпление.

— Как се казва?

— Сеньор, името му е Додинел Кръвника, брат на херцога на Кларанс.

След този отговор Ланселот бил обхванат от ярост, защото добре познавал Додинел. Попитал оръженосеца от коя страна е Плесие.

— Сеньор, на много по-малко от половин левга разстояние. Това е пътят, който ще ви отведе право при него, ако желаете да идете там.

24. РИЦАРЯТ ОТ ШАТРАТА

Щом разбрал това, Ланселот решил да не чака повече и се върнал обратно с бърз ход. След известно разстояние попаднал на много красива и внушителна кула, разположена на сред блато. На поляна пред кулата били опънати четири красиви и богато украсени шатри. Докато ги приближавал, Ланселот видял от тях да се задава рицар в доспехи, който го попитал как се казва.

— Аз съм от двора на крал Артур — отвърнал Ланселот.

— Ако сте от рицарите на кралица Гениевра — казал му другият, — пазете се, защото мир от мен няма да видите.

Ланселот заявил, че е рицар на кралицата, където и да е.

— Много добре, тогава ще трябва да се биете срещу мен и срещу всички тези, които са в шатрите.

— Как така? — попитал Ланселот. — Нима мразите госпожа кралицата?

— Да, повече от всеки друг на света. От ненавист към нея убивам всички, които се обявяват за нейни рицари, след като ги побежда.

— Бога ми, ако съм жив, тази омраза ще ви струва живота. Не отмъстя ли на враговете на моята господарка както мога, предаността ми към нея ще бъде недостатъчна.

— Хайде, отмъстете за нея тогава, защото я мразя и се опитвам да ѝ навредя възможно най-много.

— Щом е така, пазете се от мен, предизвиквам ви.

— Аз също — казал другият.

25. ЛАНСЕЛОТ РАЗГРОМЯВА ПОСЛЕДОВАТЕЛНО РИЦАРЯ ОТ ШАТРАТА И ДЕСЕТТЕ МУ ДРУГАРИ

Веднага след това те насочили конете си един срещу друг и взаимно си нанесли силни удари с копията, като пробили и разцепили щитовете си. Рицарят ударил Ланселот и разделил щита му на две, но ризницата била толкова здрава, че не успял да разкъса нито бримка и копието му се пръснало на парчета. Ланселот пък го блъснал толкова безмилостно, че забил остроото си желязо през щита и ризницата му. Съборил го мъртъв на земята и насочил към него окървавеното си оръжие. Тогава от шатрите изскочили около десет рицари в доспехи, с щит на шията и копие в ръка. Щом Ланселот ги видял да приближават, обърнал натам коня си и тялом, и духом, с цялата си решителност насочил към тях окървавеното си копие. Първият, който го срещнал, счупил своето в щита му. Ланселот му нанесъл такъв удар, че го изтласкал от седлото и минал отгоре му със своя кон. Другият бил с изпотрошени кости и припаднал от болка. Ланселот продължил своя устрем, като съборил още един на земята, и при това падане счупил копието си. Тогава извадил меча и се спуснал към всички останали, както и те към него, но не за да го атакуват заедно, а един по един. Обичаите по това време забранявали трима или четирима рицари да се бият едновременно срещу един противник, но имали право да го нападат последователно^[1]. Именно така започнали битката и Ланселот ги атакувал с меч в ръка. Ударил първия, когото застигнал, като използвал максимално силите си и му разцепил шлема и желязната шапчица. Забил оръжието си чак до мозъка му и другият, усетил прегръдката на смъртта, паднал на земята. Ланселот се хвърлил сред другите, изпотрошил на парчета щитовете и шлемовете им, счупил бримките на ризниците им по ръцете и рамената. Разделял ги и ги разпръсвал с меча си, като помитал всичко с лекота, толкова бързо и толкова ловко, че ранявал противниците си така, както никога преди.

Храбростта му правела чудеса, от които всички останали поразени. Те разбрали, че дори вкупом не могат да сломят неговата съпротива. Ланселот им се противопоставял дълго, без да бъде сериозно притиснат. Тогава от кулата се задал едър рицар в черни доспехи на силен, буен кон, който пристигнал шеметно на мястото на битката. Когато видял, че тези от шатрите не са в състояние да се справят с рицаря, накарал ги да се отдръпнат, като ги обсипал с хули и проклетия. Те се отдалечили веднага щом техният господар им заповядал. Когато Ланселот се оказал сам срещу рицаря, последният се обърнал към него:

— Кажете ми — рекъл той — кой сте вие?

— Аз съм — отвърнал Ланселот — рицар на кралица Гениевра.

— Ядосан съм, тъй като считам, че сте добър рицар.

— Защо сте ядосан?

— Защото не може да се измъкнете, без да умрете, щом като й принадлежите.

След тези думи самият рицар се отправил към шатрите, донесъл две копия с къси и масивни дръжки, чието желязо било остро и режещо, дал едното на Ланселот, другото запазил за себе си и му заявил, че трябва да се изправи в двубой срещу него.

---

[1] В рицарските романи въпросното правило се споменава често, но се оказва по-скоро престъпвано, отколкото спазвано. ↑

26. ЛАНСЕЛОТ ПОБЕЖДАВА МЕЛИАДУК ЧЕРНИЯ

Те се впуснали един срещу друг толкова бързо, колкото можели конете им, и си нанасяли с всичка сила удари по щитовете. Едрият рицар ударил така жестоко Ланселот, че успял да промуши копие то си през щита и ризницата му чак до хълбока, при това без да засегне плътта. От своя страна Ланселот го блъснал с такава сила, че нито щитът, нито ризницата му попречили да забие в рамото му острието на своето оръжие. Той го притиснал толкова безмилостно, че го съборил по корем на земята. При падането копие то му се счупило и желязото заедно с дървото останало в рамото на рицаря. Ланселот тъкмо слизал от коня си, за да се нахвърли срещу него, когато видял от шатрите да излизат тези, които току-що се били прибрали. Обърнал се към тях с меч в ръка. Ударил първия и той политнал от седлото към земята. Пришпорил коня си към другите и се хвърлил сред тях, като посичал щитове и ризници, и за кратко време се справил толкова добре, че никой не се осмелил да посрещне ударите, тъй като всички били усетили до кръв меча му. Разбягали се в безпорядък, а Ланселот се опитал да ги догони, колкото може. Когато гората ги скрила от погледа му, се върнал при едрият рицар, любопитен да узнае местния обичай. Щом стигнал до него, слязъл от коня си. Другият се бил изправил в седнало положение, тежко ранен. Ланселот изтръгнал шлема от главата му и заявил, че е загубен, ако не се предаде. Извадил меча си и дал вид, че иска да му отсече главата. При вида на размахвания меч рицарят изпитал силен страх от смъртта:

— Благородни рицарю — измолил се той, — имай милост! Ето меча ми.

Ланселот го взел.

— Сега кажете ми защо ненавиждате рицарите, които служат на моята господарка?

— Истината е, че преди една година с други двама рицари, мои братя, един понеделник сутринта яздихме из гората на Кардуел. Същия

ден кралят беше там на лов. Беше довел и кралицата, за да я развлече. В този момент съдбата ни срещна с един рицар, към когото изпитвахме смъртна ненавист, заради това че беше убил наш първи братовчед. Успяхме да го надвием веднага и тъй като желязахме да си отмъстим сурово, вместо да го убием, го завързахме за опашката на един от конете ни и тъкмо щяхме да го влачим зад нас, когато срещнахме кралица Гениевра. Съпровождаха я десет въоръжени рицари. Гледката породила у нея силна жал и тя ни помоли да се задоволим с това, с което вече бяхме наказали рицаря. Отговорът ни беше, че няма да обърнем никакво внимание на молбите ѝ. Тя настоя да го сторим въпреки всичко. Така започна битката, в която двамата ми братя намериха смъртта си, а рицарят беше освободен. Аз дължа спасението си единствено на бягство. Случката ме изпълни с болка и яд. Върнах се в тази кула и се заклет в присъствието на всички мои хора, че никога оттук няма да премине рицар, който се обявява за кралицата, и освен ако не избяга, ще бъде затворен или убит, ако го победим. Оттогава са идвали множество рицари и всички тях сме пленявали или убивали. Ала ето че сега сме надвити, а вие сте победител. В този момент можете да ме убиеете или да ми простите. Но тъй като по мое мнение сте великолепен рицар, най-добрият на света, би следвало да се покажете и като най-великодушният и във вас да открием състрадание, равняващо се на храбростта ви.

— Няма да проявя и капка милост към теб — отвърнал Ланселот, — ако не ми обещаеш да изпълниш всичко, което ти заповядам.

— Обещавам.

— В такъв случай, ще дадеш рицарската си дума — заявил Ланселот, — че никога няма да атакуваш който и да било рицар на госпожа кралицата, освен ако не се защитава.

— Обещавам.

— Тогава ти заповядвам, уповавайки се на честната дума, която ми даде, да отидеш в двора на крал Артур и там да се предадеш на госпожа кралицата от името на този, който е неин рицар.

— Ще изпълня всичко това, както подобава — казал той, — тъй като такава е вашата воля, но за този нощ ви умолявам да останете при мен, защото вече е късно и е време за почивка.

Ланселот отвърнал, че не е възможно, тъй като го очаква още много път. Ала преди да тръгне, се осведомил за името на рицаря.

— Казвам се Мелиадук Черния. А вие, сеньор, как се казвате?

— Опишете доспехите ми в двора — отговорил Ланселот — и там ще ви кажат.

Без да се бави повече, той потеглил и яздил на бърз ход по каменистия път, докато нощта го изненадала. От дясната си страна забелязал отшелническа обител и се отправил натам. Почукал на вратата и отшелникът му отворил. Влязъл вътре, оставил коня си в двора и съблякъл бързо доспехите си. Отшелникът отишъл до ограждението, за да събере трева, с която едновременно да направи постеля на рицаря и да нахрани коня му.

27. ТУРНИР МЕЖДУ РИЦАРИТЕ ОТ ЗАМЪКА НА ДАМИТЕ И РИЦАРИТЕ ОТ ЗАМЪКА НА ДЕВИЦИТЕ

Тази вечер отшелникът предложил на Ланселот всичко, с което разполагал, тоест хляб и вино, единствената храна, която имал. На сутринта, още призори, той му изпял една молитва. След това Ланселот облякъл отново доспехите си, яхнал коня си и се сбогувал с отшелника. Яздил по големия горски път и стигнал до изхода към Жодебор. Именно там, на половин левга разстояние, забелязал тълпа от рицари в доспехи. В двата лагера те наброявали, според него, повече от две хиляди. Веднага разбрал, че това е турнирът, за който му споменал Маргондър, и завил в тази посока. Когато стигнал дотам, видял двата замъка, наречени съответно Замъка на дамите и Замъка на девиците. Между тях течал широк воден ръкав, носещ името Оскюр. Ланселот разглеждал дълго замъците, а после се отправил към турнира. От всяка страна имало много народ. Турнирът бил вече към края си, ездачите и конете падали без брой. Ланселот имал впечатление, че сблъсъците са особено жестоки и безпощадни и че въпреки очевидно по-малкия си брой в този момент, тези от Замъка на девиците се сражавали по-добре от своите противници. Това много го учудило, тъй като осъзнавал добре неравностойното положение на двете сили. Скоро от Замъка на девиците видял да излизат двама рицари в бели доспехи. Веднага щом се включили в турнира, тези от Замъка на дамите не могли да се противопоставят, защото двамата рицари извършвали такива подвизи, че никой, според Ланселот, не можел да се справи по-добре. Тяхното преследване продължило известно време, след което двамата другари решили да си починат малко, а това позволило на бегълците да се върнат обратно. Като подгонили досегашните си преследвачи, изтласкали ги до Замъка на девиците. Щом видели това, двамата герои се включили отново в редиците и се сражавали толкова блестящо, че накарали противниците

си от Замъка на дамите да отстъпят, като ги изтласкали навътре в земите им. Тази въртележка се повторила четири пъти, ала на петия последните не се осмелили да чакат и побягнали чак до вътрешността на замъка, където и се спрели.

28. СМЕЛОСТТА НА ЛАНСЕЛОТ

Ланселот се наслаждавал много на турнира заради двамата рицари, които високо ценял. И ето че към него се приближил млад мъж, който му казал:

— Сеньор, дамите от този замък, които са горе на бойниците, ви умоляват в името на човека, когото обичате най-много на света, да им покажете кого предпочитате, дамите или девойките, тъй като биха искали да ви видят сред другите рицари. Всички широко обсъждаха това, че се задоволявате единствено да наблюдавате турнира.

— Добре, кажете им, драги приятелю — отвърнал той, — че скоро ще могат да видят накъде са насочени предпочитанията ми.

Веднага след това младият мъж се върнал обратно, а после се появила някаква девойка, която заявила на Ланселот:

— Сеньор рицарю, дайте ми щита си.

— Поради каква причина, госпожице?

— Защото имам нужда. Ако на вас не ви служи за нищо, на мен ще ми бъде много полезен.

— За какво ще ви бъде полезен, госпожице?

— Ще го завържа за опашката на коня си и така ще го излагам на показ, когато реша, в чест на добрите рицари, които се наслаждават на турнирите, без да участват.

Тази неочаквана обида озадачила Ланселот. Той се насочил към Замъка на дамите и щом стигнал до тези, които бягали, притиснал щита до гърдите си, размахал копието си и пришпорил коня си към мястото, където му се струвало, че се сражавали най-много рицари. Нанесъл такъв удар на първия, когото срещнал, че през щита и ризницата забил оръжието си в тялото му и го повалил мъртъв на земята. Тогава извадил меча си и показал такава храброст, че сякаш било някакво чудо. Тези, които още се разбягвали, видели подвизите му. Върнали се обратно, за да му помогнат. Турнирът започнал отново, свиреп и опасен. Ланселот удрял наляво и надясно, убивал конете заедно с ездачите им, повалял всичко, което му се изпречвало и

оставил зад себе си такава печална следа, че навсякъде, откъдето минел, земята се покривала с кръв. Благодарение на него тези, които били разбити, добили преднина, толкова голяма била помощта, която им оказвал. Той проявил такава енергия, че нямало рицар, когото да срещне и да не повали на земята, като увеличавал необикновените си удари до такава степен, че наблюдаващите били поразени. Когато се връщал в битката с изваден меч, често се случвало да не намери кого да удари, тъй като никой не се осмелявал повече да му се противопоставя. Това не било за чудене, защото нищо не можело да защити този, когото той поразявал с директен удар. Ланселот извършвал чудеса по такъв начин, че противниците не могли да устояват повече на ударите му и се разбягвали панически на конете си.

29. ЛАНСЕЛОТ ПОВАЛЯ ДВАМА РИЦАРИ, КОИТО СЕ ОКАЗВАТ ХЕКТОР ОТ МАР И ЛИОНЕЛ

Когато двамата рицари, които се сражавали така великолепно през целия ден, забелязали бягството на своите, те се върнали в битката. Ланселот ги видял да приближават, но не се обърнал към тях, защото не можел да се контролира заради гнева, който изпитвал, и ако ги достигнел, щял да ги рани, което не искал в никакъв случай предвид голямата им храброст. Все пак единият от тях се впуснал към него с наведено надолу копие. Ударил го толкова жестоко, че го обърнал на седлото, и ако Ланселот не се задържал здраво, щял да падне на земята. Тогава се разярил и нанесъл на рицаря удар с меч си в горната част на шлема, така че нито той, нито металната шапчица му попречили да забие желязото в плътта му. Рицарят политнал от седлото в безсъзнание към земята и всички коне преминали през неговото тяло. Когато вторият рицар видял другаря си повален, бил убеден, че е мъртъв. Нахвърлил се свирепо срещу Ланселот, нанесъл му с копието удар в гърдите, които щитът не могъл да опази, и разкъсал бримките на ризницата му. Ако оръжието на рицаря не се било счупило, той щял да го рани много сериозно. Ланселот също атакувал с меч в ръка, като го ударил толкова безмилостно, че посякъл бримките на ризницата му върху лявото рамо, и забил меч си до главната му кост. В момента, когато изваждал оръжието си, другият паднал на земята от болка. Всички останали побягнали и се скрили в Замъка на девиците, като това сложило край на целия турнир. Ланселот се приближил до поваления рицар. Той се бил надигнал в седнало положение, тежко ранен. Ланселот го попитал как се казва, а другият, щом изправил глава, го разпознал:

— Ах, сеньор, бъдете добре дошли като най-храбрия рицар на света. Вие ме пожалихте, докато аз ви атакувах, и получих отплата, която заслужава само някой глупак.

— Драги сеньор, ядосвам се, че ви раних.

— Сеньор, зная добре, че съм единственият, който трябва да бъде порицан.

— Кой сте вие? — попитал Ланселот.

— Няма да крия, че съм от двора на крал Артур. Името ми е Хектор от Мар, а моят другар се казва Лионел и е братовчед на Ланселот от Езерото.

30. ПРАЗНИК В ЗАМЪКА НА ДАМИТЕ

При тези думи Ланселот възкликнал:

— Ах, Света Дево, злочест да съм! Убих братовчед си Лионел!

Пришпорил коня си към мястото, където бил оставил последния, и го заварил, вече изправен в седнало положение, ала с голямо усилие. Веднага го прегърнал и го целунал нежно:

— Скъпи братовчедо — попитал го той, — как се чувствате?

— Сеньор — отвърнал другият, — кой сте вие?

— Аз съм Ланселот, вашият злощастен братовчед, и Бог ми е свидетел, че ще сложа край на живота си, ако стана причина за смъртта ви.

Щом чул това, другият се изправил толкова живо сякаш не изпитвал никаква болка, прегърнал го и му казал, че е оздравял. После и двамата свалили шлемовете си и проявили един към друг неописуема радост.

— Ах, сеньор — възкликнал Лионел, — не съм спрял да ви търся повече от година и слава Богу, открих ви тук. Колко бях глупав, че не ви разпознах по смелостта, която имате на бойното поле! Беше ясно, че никой друг не би могъл да се справи така! И нека завинаги Бог ме лиши от помощта си, ако не съм щастлив от това, че изпитах ударите ви. Вече знам от опит, че никое същество на тази земя не би могло да ви се противопостави.

Тези думи на Лионел не развълнували Ланселот, убеден, че е ранил смъртоносно своя братовчед. Обливал го със сълзи, обгръщал го с нежност, но другият го уверил:

— Сеньор, знайте, че нямам рана, от която да не оздравея бързо. В замяна на това, що се отнася до моя другар Хектор, мисля, че го убихте.

— О, не — рекъл Ланселот, — току-що разговаряхме с него.

Без да чакат повече, двамата се отправили към Хектор, когото открили в по-добро състояние, отколкото очаквали. От своя страна рицарите от Замъка на дамите дотърчали, очаровани от познанството

на тримата другари. А те се метнали на конете си и се отправили към Замъка на дамите. Никога досега не била виждана подобна радост, защото всички дами, пищно облечени и нагиздени, се втурнали да посрещнат Ланселот, като се провиквали в един глас:

— Добре дошъл, най-добрият от най-добрите!

Вечерта Ланселот останал в замъка, като се радвал неописуемо на Хектор и Лионел. Те го попитали накъде се е отправил. Той им разказал как един рицар го обвинил в предателство в двора на крал Артур и че отива да се защитава в двора на крал Бодмагю, тъй като именно там трябвало да бъде раздадена справедливостта.

— Тръгвам утре на зазоряване. Що се отнася до вас — обърнал се той към Лионел, — отидете в двора на крал Артур, където ще намерите брат си Боорт. Предайте му от мен само това послание — славата на един рицар никога няма да нарасне, ако се застоява прекалено дълго време на едно и също място. Нека знае добре, че вече не го уважавам, затова че стои без причина в двора.^[1]

Всеобщо било веселието тази нощ в Замъка на дамите. И едните, и другите празнували. Дамите танцували цяла вечер в чест на своята победа. Замъкът бил толкова ярко осветен, ме сякаш целият град горял. Излишно е да се пита дали Ланселот бил обслужван и почитан. Никой рицар по света не бил така обгрижван от дами.

На сутринта Ланселот станал и облякъл доспехите си. Благословил горещо Лионел и Хектор и те сторили същото. После продължил пътя си и яздил, без да спира чак до началото на Гор, до една много опасна гора, носеща името Сарпени. Но тук разказът спира да говори за него и се връща на Маргондър, който след поражението си отишъл в двора на крал Артур при кралица Гениевра, както бил обещал на Ланселот.

---

[1] Ланселот обвинява Боорт в бездействие — тежък грях за странстващия рицар. Още Джефри Монмутски в своята *История на британските крале* предупреждава чрез думите на Кадор, херцог на Корнуол, за опасностите от рицарското бездействие (фрагмент 158). Кретиен дьо Троа въвежда този мотив (така наречената *recreantise*) в романа си *Ерек и Енида*, доразвива го в *Ивен*, *Рицаря с лъва*, а неговите подражатели го превръщат в общо място. ↑

31. МАРГОНДЪР И МЕЛИАДУК В ДВОРА НА КРАЛ АРТУР

Тук разказът твърди, че след като яздил дълго, Маргондър стигнал до кралския двор. Бил първият час и кралят бил отишъл на лов. Когато Маргондър влязъл в главната зала, се виждало, че идва от място с тежки боеве, тъй като целият му щит бил насечен и отгоре, и отдолу, така че човек можел да провере и двата си юмука през него. Шлемът му бил в такова състояние, че обръчът му падал до рамената, а доспехите му били покрити с кръв.

В двора всички се стекли да го посрещнат, за да чуят какво има да каже. Той слязъл от коня, попитал къде може да намери кралицата и помолил наобиколилите го да я доведат. Подчинили му се. Когато кралицата дошла, рицарят я дръпнал настрана, паднал в краката ѝ и я помолил смирено за прошка:

— Госпожо, при вас ме изпраща ваш рицар, който ме победи.

Разказал ѝ за битката и как се стигнало до нея.

— Ала той не пожела да ми разкрие името си, като ми каза да се обърна към вас.

— Какви са доспехите му? — попитала тя.

Той ѝ ги описал и тя го разпознала веднага.

— Сеньор — отвърнала тя, — срещу кого мислите, че сте премерили сили?

— Не зная, госпожо, но той несъмнено беше отличен рицар.

— Да, наистина, на света няма друг като него и не е било разумно да злословите против мен в негово присъствие.

— Госпожо, кой е той?

— Че това е Ланселот от Езерото.

— Наистина ли? Бога ми, какво от това, че бях разгромен! Нямахте как да му се противопоставя. За мен е било дори голяма чест да бъда победен от такъв рицар. Господ да ме лиши от помощта си, ако съм знаел, че е той, когато съм му нанасял и най-малкия удар! Ала той самият ми каза, че Ланселот е мъртъв.

Това разсмяло кралицата:

— Обещавам ви — рекла му тя, — в негова чест ще имате хубав затвор. Веднага щом се излекувате от раните си, ще бъдете свободен и ще можете да си тръгнете.^[1]

Той ѝ благодарил сърдечно. Така Маргондър останал в двора, докато оздравял. Ала преди тръгването му Мелиадук на свой ред също пристигнал и се предал на кралицата от името на нейния рицар. Разказал ѝ как се сражавал срещу него и как Ланселот извършил чудеса пред Плесие. Кралицата го задържала при нея, защото бил добър рицар, и впоследствие извършил големи подвизи. Когато кралят се върнал от лов и научил тези новини за Ланселот, много се зарадвал и приветствал Мелиадук, като го приел сред рицарите в своя двор, защото често бил чувал да се говори за него. Преди края на седмицата последни в двора се явили Хектор и Лионел. Те разказали за турнира, което много зарадвало краля и кралицата. В присъствието на всички Хектор заявил на краля, че на земята няма рицар с храбростта на Ланселот.

— Наистина, не мисля, че по света се среща такъв добър рицар.

— Бога ми — отвърнал кралят, — зная добре, че няма и не е имало рицар, който да се сравнява с него. Ала ми дотегна да е все по пътищата, защото се страхувам силно, че някои завистници могат от подлост да му навредят.

---

[1] Повествователният мотив, при който доскорошният смъртен враг, веднъж победен, отива сам в двора на Артур, предава се в плен и разказва за своето поражение, тоест за подвига на своя победител, е залегнал в основата на рицарската етика. Тази на пръв поглед неправдоподобна ситуация показва, че в рицарската общност враговете споделят общи ценности. Затова и пленничеството в кралския двор протича като топло гостоприемство. И в това отношение Кретиен дьо Троя е пионер. Вж. по-специално последния му роман *Персевал или Разказ за Граала*, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2010, стихове 2314–2332. ↑

32. БООРТ И АМИДА, ДЕВОЙКАТА, ЛИШЕНА ОТ НАСЛЕДСТВО

Когато Лионел пристигнал в двора, Боорт не бил там, но веднага изпратили да го повикат и двамата братя се приветствали. Лионел му предал посланието на Ланселот. Боорт отвърнал веднага потиснато, толкова голям бил срамът му:

— Без съмнение той казва самата истина, сеньор. Ако прекалено се застоя тук, няма да мога да си спечеля нито похвали, нито известност.

Без да се бави повече, той се отправил към дома си и облякъл доспехите. Когато бил напълно въоръжен, с изключение на главата и ръцете, отишъл да се сбогува с краля и кралицата, които го благословили с много любов. Що се отнася до Лионел, той останал там, тъй като трябвало да излекува раната си, нанесена му от Ланселот.

Боорт напуснал двора и се насочил по най-прекия път към земите на Гор с надеждата да срещне Ланселот. Първия ден яздил, без да попадне на приключение, което си струва да бъде разказано. Вечерта намерил подслон при един васал, който, щом разбрал, че е от двора на краля, го посрещнал много добре. На следващия ден тръгнал възможно най-рано и навлязъл в гора, наречена Ландоан. Яздил из нея до вечернята, без да срещне жива душа. По това време слънцето греело много силно, както можело да бъде около празника на Свети Йоан,^[1] и било твърде уморително да се язди. Заради силната жега Боорт свалил шлема си и го поверил на своя оръженосец. Ето че срещнал някаква девойка. Поздравил я, а тя го огледала внимателно. Сторил ѝ се най-красивия рицар на света и при това много млад.

— Бог да ви благослови! — рекла му тя. — Честна дума, не зная кой сте, но ако вашата смелост се равнява на красотата ви, заслужавате особено уважение.

За възрастта си той несъмнено бил най-красивият рицар на света.

— Разбира се, госпожице, ако храбростта ми не струва красотата, която ми приписвате, а и аз не зная дали не ми се надсмивате, тогава

няма никакъв смисъл от обаянието ми!

— За Бога, сеньор, ако се осмелите да ме последвате, скоро ще мога да ви кажа кое преобладава у вас — смелостта или красотата.

— Несъмнено — отвърнал той, — ако притежавам някаква смелост, бих предпочел да не зная за нея, тъй като може би ще се възгордея, а един рицар не бива да изпада в тщеславие за нещо, дадено му от Бога. А да ви последвам там, където пожелаете, съм готов.

— Добре, елате тогава.

— Ще ви следвам.

Веднага след това девойката се обърнала и поела по пътя, откъдето била дошла. Яздили до третия час. Щом излезли от гората, видели пред себе си прелестен укрепен замък. Девойката рекла на своя спътник:

— Сеньор, не е ли невероятно красив замъкът, който виждат очите ви?

— Без съмнение — отвърнал той.

— Нали има за какво да скърби, сеньор, тази, която е лишена от него? Тя би трябвало да бъде дама и господарка тук, ала ето я сега несправедливо прокудена.

— Госпожице, ако губи приятели, би имала право да бъде огорчена. Но тъй като Господ е всемогъщ и тя го знае, не бива да тъжи толкова, защото Той с лекота може да ѝ върне загубеното благо, стига да е такава волята Му. Всъщност, бих искал да узная с каква цел ми казвате тези неща.

— Затова, сеньор, че именно аз би трябвало да бъда господарката на този замък и да го притежавам. Изхвърлиха ме навън и ме изгониха, както и сестра ми, която е много по-красива от мен.

— И кой ви причини това? — попитал Боорт.

— Разбира се, че ще ви кажа на драго сърце, щом проявявате желание.

---

[1] Празникът на Свети Йоан се отбелязва на 24 юни и се свързва с лятното слънцестоене. ↑

33. РАЗКАЗЪТ НА ДЕВОЙКАТА, ЛИШЕНА ОТ НАСЛЕДСТВО

Истината е, че граф Алус, господар на този край, наричан земята на Брюйер, имаше само две деца — сестра ми и мен. Преди смъртта си той завеща на нас двете да притежаваме и управляваме тази земя. Същата година се случи така, че Галиде, господарят на Новия замък, при влизането си в Гор, ни посети и ние радостно го посрещнахме като наш чичо. Едва слязъл от коня, той дръпна сестра ми настрана, а аз ги придружих:

— Племеннице — рече ѝ той, — намерих ви съпруг.

— Чичо — учуди се тя, — за кого говорите?

— За моя сенешал — отвърна той, — който е много добър рицар.

Този брак за вас е отличен избор.

При тези думи сестра ми отговори, че би предпочела да бъде изгорена жива, защото това е най-свирепият и вероломен рицар на света. На свой ред чичо ми хич не се трогна от нейния отказ и заяви, че ще — не ще, трябва да се омъжи за него. Силно ядосана, тя му отговори сприхаво, че това няма да се случи никога, каквато и власт да има той. Тогава чичо ми се закле, че при тези условия ще заграби всичките ѝ земи. Върна се обратно с хората си и скоро със сила пак дойде в този край, като ни взе всичко, без да ни остави дори и късче земя с изключение на един-единствен замък, който все още притежаваме.

34. ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА РАЗКАЗА НА ДЕВОЙКАТА, ЛИШЕНА ОТ НАСЛЕДСТВО

След като сестра ми беше лишена така незаслужено от наследство, тя изпадна в голяма ярост. Притежаваше много земи. Свика рицари и войници, за да разбере дали може да си ги върне със сила. Но това не се случи. Противопоставяхме се дълго до момента, когато нашите хора случайно плениха сина на моя чичо Галиде и го доведоха при сестра ми. Тя му заяви като на свой заложник, че няма да го пусне, преди да ѝ бъдат върнати всички земи. Чичо ми научи, че синът му е в плен. Събра цялата армия, която можеше, както от стремеж за печалба, така и по принуда, и ни обсади в замъка, който ни беше останал, като се закле да не вдига обсадата, докато не върнем сина му. Това положение продължи повече от шест месеца, ала и ние загубихме повече от стотина рицари. И ако замъкът не беше така укрепен, щяхме да загинем.

След тези думи девойката замълчала.

— Без съмнение, госпожице — отвърнал Боорт, — вашият чичо е бил твърде вероломен и жесток към вас. Нека Господ ме изостави, ако е лъжа, че бих искал в този момент да бъда с вас в този замък, подпомаган от двадесет рицари в доспехи!

— За Бога — рекла тя, — ако вашето благородство и великодушие ви подтикват към това, ще ви предоставя тази възможност веднага.

— Господ ми е свидетел, бих искал вече да е така, като обещавам да не мигна, преди да съм изпитал уменията на вашите нападатели да боравят с оръжие.

Сетне девойката свила надясно, за да отседне при един от своите васали. Веднага щом я видял, добрият мъж я приветствал. Помогнал ѝ да слезе от коня и им предложил богато посрещане за нощта. На сутринта Боорт станал, облякъл си доспехите и се качил на коня заедно с девойката и нейния оръженосец. Вече на път, той попитал девойката на какво разстояние приблизително се намира замъкът на сестра ѝ:

— На десет английски левги, сеньор — отвърнала тя. — Ще бъдем там много преди третия час, ако желаем, ала няма да можем да влезем преди настъпването на нощта, защото замъкът е обграден от всички страни освен откъм една тайна вратичка, която непрекъснато е пазена.

Докато разговаряли така, видели по пътя да се задават четирима рицари в доспехи, яздещи отлични бойни коне. Девойката ги огледала и ги разпознала. Тогава рекла на Боорт:

— Ах, сеньор, мъртва съм!

— Защо, госпожице?

— Не виждате ли първия от тези рицари? Това е сенешалът, който стои в основата на нашата война, този, за когото ви говорих. Ще ме убие, ако не ме защитавате.

— Бог ми е свидетел, госпожице, че няма да пострадате по време на тази среща, докато не пострадам самият аз! Не се страхувайте! Казвам ви най-искрено, щастлив съм да го срещна тъкмо навреме, защото преди да се разделим с него, ако е рекъл Господ и ако не загина, той ще бъде сведен до такова състояние, че повече никога няма да лишава несправедливо девойка от наследство.

Веднага след това надянал шлема си, грабнал щита и копието, които носел оръженосецът му, и се подготвил за двубой. Сенешалът, който вървял пред другите, се провикнал, щом видял девойката:

— Ха, ха, Амида! Войната свърши за вас! Сега ще дойдете в затвора на моя господар!

— Бога ми, рицарю — рекъл Боорт, — няма да стане така, защото има кой да я защитава от вас.

— Смятате ли да го сторите?

— Колкото позволят силите ми!

— Бога ми — отвърнал сенешалът, — в такъв случай ви предизвиквам.

— Аз също — казал Боорт.

35. ДВУБОЙ МЕЖДУ БООРТ И СЕНЕШАЛА НА ГАЛИДЕ, ЧИЧОТО НА АМИДА

На мига те отпуснали юздите на конете си и взаимно започнали да си нанасят силни удари по щитовете. Пробили и разцепили металните им плочи. При удара сенешалът счупил копието си, а Боорт, който го застигнал с мощна сила, го ударил толкова безмилостно, че въпреки щита и ризницата, забил желязото направо в лявото му рамо. Съборил го на земята, така че другият не можел да се надигне. Сетне Боорт си върнал обратно оръжието, което все още не било счупено, и се обърнал към един от другите трима, които се приближавали към него, без да размахват оръжие. Рицарят счупил своето и Боорт му нанесъл удар, който пробил щита му и разкъсал бримките на ризницата му. Забил копието в тялото му и го проснал мъртъв на земята. При падането оръжието му се разпръснало на парчета. Тогава извадил меча от ножницата си, за да се изправи срещу другите двама, които счупили копията си в тялото му. Засегнал единия от тях по шлема и му нанесъл такъв удар, че последният започнал да вижда звезди посред бял ден. Бил толкова зашеметен, че политнал от седлото към земята, а Боорт минал с коня през тялото и му натрошил костите. Щом четвъртият се видял сам, разбрал, че не може да му се противопостави. Така, без да се осмели да се изправи срещу него, той яхнал коня си възможно най-бързо в друга посока. На Боорт не му се занимавало да го преследва. По-скоро се отправил към сенешала, стъпил на земята и поверил коня на оръженосеца си. Сенешалът седял, тъй като бил сериозно ранен. Боорт го сграбчил за шлема, изтръгнал горната му част и заявил, че е готов да го убие, ако не се предаде. Ала другият страдал до такава степен, че не могъл да му отвърне и дума. Тогава Боорт му свалил и отдушника на шлема, както и металната шапчица. Облекчен от този товар, победеният отворил очи и забелязал Боорт с вдигнат меч, очевидно готов да му отсече главата. Ужасен, той го помолил за милост:

— Ах, благородни рицарю, за Бога, пощади ме! Не зная да съм ти пакостил толкова, че да ме погубваш!

— Няма да можеш да избягаш от смъртта, освен ако не се съгласиш да се предадеш в плен там, където те изпратя.

— Готов съм — отвърнал той — да се предам навсякъде, където пожелаете, освен в замъка Онгфорт.

— Това ли е обсаденият замък?

— Да. Всякъде другаде бих приел да отида, но не и там.

— Няма да отидеш другаде, а именно там — възразил Боорт. — Ще се предадеш на девойката от замъка и ако тя те попита кой те праща, отговори ѝ: „Един рицар, който с удоволствие би ѝ помогнал, ако може.“

— Сеньор — отвърнал другият, — предпочитам по-скоро да загина от вашата ръка вместо да отида там, защото зная, че при всяко положение ще намеря смъртта си. Бог ми е свидетел, че предпочитам да я получа от вас.

— Ето сега си изправен пред избор — рекъл му Боорт.

Той вдигнал меча си и изглеждал по-решен от всякога да му отсече главата. Ала щом другият видял толкова близо оръжието, помислил, че е настъпил последният му час и извикал:

— Ах, сеньор, предпочитам да се предам, вместо да ме убивате. Но ако там понеса болка или оскърбление, за мен ще бъде гибел, а за вас — срам.

— Няма от какво да се страхуваш — отвърнал Боорт, — но искам обещанието ти.

Сенешалът се съгласил и заради ужасната болка от раната си. Боорт го освободил и се спуснал отново към този, когото бил ударил с меча си. За кратко време го свел до такова състояние, че пред страха от смъртта последният направил същото обещание като своя другар. Веднага качили сенешала на коня, а преди това превързали раната му, за да не кърви. Другият се качил на своя кон и поели към Онгфорт. Боорт ги следвал на бавен ход.

— Сеньор — рекла му девойката, — подобно приключение не се е случвало на друг рицар по света. Затова трябва дълбоко да благодарите на Бога, че ви помогна. Ако навсякъде се сражавате толкова добре, както го сторихте тук, със сигурност с Божията и с ваша помощ сестра ми скоро ще бъде освободена.

36. ПОБЕДЕНИЯТ СЕНЕШАЛ СЕ ОБЯВЯВА ЗА ПЛЕННИК НА ДЕВОЙКАТА ОТ ЗАМЪКА ОНГФОРТ, ПО-ГОЛЯМАТА СЕСТРА НА АМИДА

Така, докато яздели, разговаряли. При настъпването на третия час се отправили към някакво абатство, за да вечерят. Щом монасите от обителта видели девойката, приели я радостно и любезно. Всъщност именно нейните предци били основали тази обител и установили нейните правила. Сенешалът и неговият другар продължили пътя си и стигнали до замъка Онгфорт. Ала когато преминали през земите си, всички поискали да узнаят какво им се е случило. Разказали им в присъствието на своя господар как един-единствен рицар ги принудил да молят за милост. Те трябвало да се предадат в тамошния затвор, а рицарят идвал да спаси девойката. При тази новина Галиде заявил, че и дума не може да става да се предадат в замъка.

— Господарю — отвърнал сенешалът, — в такъв случай ще нарушим дадената дума, тъй като му обещахме и това не бихте могли да понесете, убеден съм.

— Наистина, сенешале, бих предпочел да не спазиш думата си, вместо да отидеш, тъй като зная добре, че там ще те убият. Не мразят никого както теб.

— Зная — отвърнал сенешалът, — но все пак трябва да отида.

Сетне той и спътникът му се отдалечили и яздили, докато пристигнали до мястото. Влезли, след като им отворили портата, и слезли от конете си пред главната зала. Новината за идването на двама рицари, по всяка вероятност пленници, стигнала до господарката на замъка. Тя се запътила към тях, за да узнае намеренията им. Когато сенешалът я видял да приближава, свалил шлема от главата си и го хвърлил в краката ѝ заедно с меча си.

— Госпожице — рекъл ѝ той, — при вас ме изпраща един рицар, когото срещнах тази сутрин и който съпровождаше сестра ви. Той ни победи, мен и този рицар от двора, с когото бяхме заедно, и щеше да ни убие, ако не му бяхме обещали да ви се предадем в този замък и да се подчиним изцяло на вашата воля. Вече изпълнихме обещанието си, тъй че ето ни лично пред вас. Сега вече може да правите с нас, каквото решите.

37. ЖЕСТОКОТО ОТМЪЩЕНИЕ НА ДЕВОЙКАТА ОТ ОНГФОРТ. БООРТ И АМИДА ПРИСТИГАТ В ЗАМЪКА ОНГФОРТ

Когато девойката видяла пред себе си сенешала, мъжът, когото мразела най-много на света, сърцето ѝ пламнало, а кръвта ѝ нахлула в лицето. По понятни причини отговорила разярено. Заради гневната си реакция впоследствие се разкайвала горчиво:

— Без съмнение, сенешале, откакто съм на възраст да разбирам, не съм познала друго, което да ме радва така, както да ви държа под своя власт. Сега се надявам да мога да си отмъстя, задето бях разорена и лишена от наследство по ваша вина.

Веднага след това заповядала да му вържат краката и китките, както и тези на неговия другар, без хората ѝ все още да подозират какво е наумила. Наредила срещу шатрата на нейния чичо незабавно да бъде разположена каменохвъргачката, „защото искам — рекла тя, — моят чичо да види по какъв начин уча рицарите му да летят“.

Хората ѝ побързали да изпълнят заповедта. Положили двамата рицари в каменохвъргачката и ги хвърлили към лагера на нападателите над стената на замъка. Съдбата пожелала сенешалът да намери смъртта си точно пред шатрата на своя господар. Разбит и размазан от падането, той издъхнал на мига. Гледката предизвикала такава болка у Галиде, че пред нея той предпочитал загубата на половината от земята си. Заклел се пред всичките си хора, като се кълнял в Бога и Неговите светии, че ще стори същото и че всеки от замъка, попаднал под властта му, ще свърши така. Скръбта в двора от смъртта на сенешала била голяма и той бил горко оплакван дори от тези, които нямали никаква връзка с него. Но пък в замъка тържествували. Ето че вече получили възмездие заради този, който повече от всеки друг им причинявал нещастие. Въздържали се до деветия час да атакуват нападателите си.

Именно тогава Боорт и девойката влезли в града. Когато господарката на замъка научила за пристигането на сестра си, затекла

се да я посрещне и приветствала Боорт с добре дошъл. Организираща му възможно най-топлия прием и го помолила да се качи в залата. После наредила да му свалят доспехите и донесла аленочервена мантия от фино сукно, подплатена с хермелин, която му облекли. От своя страна девойката, дошла с него, му служила както може, без да се жали.

— Сестро — рекла тя на господарката на тези земи, — благодарете на този достоен рицар, който стори много голяма добрина, като ви помогна във вашата война. Днес той ме защити храбро от четирима рицари в доспехи, които без него щяха да ме убият. Именно той ви изпрати сенешала и неговия спътник.

Щом научила това, сестра ѝ понечила да падне в краката на рицаря, но той възразил и бързо я изправил. Тя му предложила да постъпи така, както пожелае:

— Знайте добре, сеньор, че този замък е ваш и можете да се разпореждате, както намерите за добре.

Боорт благодарил сърдечно. Другата девойка го повела за ръка из залите. Стигнали горе, до високата кула, откъдето той отлично виждал лагера на нападателите. Ала между лагера и замъка се издигала могилка, на която бил засаден един от най-красивите и големи борове на света. Могилката не била много широка, ала учудващо висока. Боорт попитал девойката какво е това възвишение:

— Това е укрепление — отвърнала тя. — Знаете ли за какво се използва? Няма ден, в който Галиде да не изпрати рицар, за да се сражава срещу нашите, и от двете страни има победители и победени.

38. БООРТ ПРЕКАРВА НОЩТА В ЗАМЪКА ОНГФОРТ

— Добре, госпожице, в случай че рицар, аз или някой друг, се яви там утре в доспехи, тези от лагера ще изпратят ли някого, който да се сражава срещу него?

— Да, без съмнение — отвърнала тя.

— Боже мой, това е много добре.

Боорт слязъл от кулата и стигнал до залата. Масите там вече били наредени, а яденето — приготвено. Измили си ръцете и седнали. Имало поне десет рицари. Обслужили ги великолепно. Когато масите били раздигнати, девойките завели госта да си почине на една прекрасна малка ливада в подножието на кулата. По-голямата от сестрите гледала Боорт с видимо удоволствие. Утешавала се да го съзерцава заради съвършената му красота. Считала, че Бог е проявил огромна щедрост към него, като го дарил с толкова красота и смелост. Казала си, че девойката, която стане дама на такъв рицар, сигурно ще е напълно удовлетворена. Тя не мислела за нищо друго освен как да го привлече към себе си. Останали там чак до настъпването на нощта, след което се върнали в залата. Леглото вече било приготвено. Предложили на Боорт разкошна постеля в една великолепна стая, най-красивата, която бил виждал от дълго време насам. Двете девойки останали с него, докато заспи. Сетне отишли да си легнат.

39. ПЛЕМЕННИКЪТ НА ГАЛИДЕ ПРЕДИЗВИКВА БООРТ

На сутринта Боорт станал и присъствал на богослужение в един параклис на замъка. Веднага след това поискал доспехите си, които му донесли незабавно, и той се приготвил. Докато завързвал шлема си, по-голямата от сестрите дошла при него:

— Сеньор — рекла му тя, — Бог да ви закриля!

Боорт ѝ дал благословията си.

— Ах, сеньор, защо бързате толкова да облечете доспехите си?

— Защото бих искал вече да бъда на укреплението.

— Наистина ли? — учудила се тя. — Толкова ли силно го желаете?

— Много скоро ще разберете това.

Тогава той заповядал на оръженосеца си незабавно да му доведе коня и другият се подчинил. Метнал се на седлото и искал да потегли, без да чака повече, когато девойката го повикала:

— Сеньор, почакайте за момент, докато сляза отгоре.

— Хайде, госпожице, но слизайте бързо.

Тя дошла при него с копие, чиято дръжка била къса и здрава, а желязото — остро и режещо. На него бил окачен много красив плат от бяла коприна, прикрепен с пет златни пирона.

— Сеньор — казала тя на Боорт, — вземете това знаме, носете го от мое име, за да ви дава Бог почести и слава този ден. Знайте, че ако сте толкова добър рицар като този, за когото е изработено, няма защо да се страхувате от десетте най-добри рицари от лагера.

— За кого е направено?

— За Ланселот от Езерото, ала той никога не благоволи да го вземе.

Боорт заявил, че от любов към Ланселот ще го носи и добавил:

— И бъдете сигурна, госпожице, че съм ви по-признателен за това, отколкото за някой по-разкошен дар.

Този път потеглил и излязъл през тайната врата, изпълнен от щастие да развява знаме, направено за неговия господар. Язденето му го отвело до върха на могилката. Под бора открил двадесет подпрени копия с остриетата нагоре. Зарадвал се — имало достатъчно, за да се сражава на воля. Щом тези от лагера го забелязали, отишли да съобщят на Галиде:

— Господарю, някакъв рицар дойде на укреплението. Кого от нас искате да изпратите срещу него?

Докато Галиде обмислял ситуацията, видял един от своите племенници, отличен рицар, и му наредил да си облече доспехите. Когато рицарят бил напълно въоръжен, Галиде му казал:

— Племеннико, трябва да се сражавате срещу онзи рицар там горе. Но не го убивайте. Когато го победите, доведете ми го жив и, Бога ми, той ще има право на същото правосъдие като моя сенешал.

Племенникът се съгласил, без да чака да го молят повече и като се отдалечил от лагера, изкачил могилката. Казал на Боорт да се предаде или ще го убие.

— За Бога — рекъл Боорт, — засега не мисля нито да се предавам, нито да бъда убиван. Прибързвайте малко!

— Добре, защитавайте се, предизвиквам ви!

— Ще сторя всичко по силите си — отвърнал Боорт.

40. ПОБЕДА НА БООРТ. ПЛЕМЕННИКЪТ НА ГАЛИДЕ, КОЙТО СЕ ОБЯВЯВА ЗА ПЛЕННИК НА ДЕВОЙКАТА ОТ ОНГФОРТ, УМИРА ОТ РАНИТЕ СИ

Те отпуснали юздите на конете и си разменили силни удари по щитовете. Рицарят от лагера ударил Боорт толкова свирепо, че щитът на последния станал на парчета, ала ризницата му била много здрава и не се разкъсала нито една бримка. От прегъването копието се счупило. А Боорт му нанесъл такъв удар, че нямало щит и ризница, които да устоят. Забил копието си в тялото му и докато го дърпал обратно към себе си, противникът му припаднал от смъртоносната болка. Щом се обърнал, Боорт погледнал знамето си. От бяло, каквото било преди, сега станало червено. Той бил много щастлив. Като се върнал при рицаря, слязъл на земята, вързал коня си за един от клоните на бора и издигнал знамето срещу дървото. Сетне извадил меча си и се спуснал към рицаря. Щом видял, че последният не се изправя, той му изтръгнал шлема и заявил, че е мъртъв, ако не се предаде. Другият, който вече едва говорел, му отвърнал:

— Сеньор, защо да се предавам?

— Защото иначе ще те убия.

— Да ме убиете — рекъл той, — та какво повече, вече го сторихте. А смъртта ми наистина можете да ускорите, стига да искате. Но да продължавате да ме измъчвате, ще е голяма подлост — вече ме убихте.

Боорт отговорил, че повече няма да му посяга, „но ще ви кача обратно на коня и ще отидете да се предадете на девойката от замъка, която снощи се отнесе с мен с много почести, за което ѝ отдавам благодарност“.

Другият се съгласил. Боорт го качил на коня, привързал раната му с парче от своята тафтена дреха и го накарал да обещае, че ще

отиде там, където го праща. Другият приел драговошно. Отдалечил се от могилката и стигнал мъчително до замъка, където се предал на по-голямата от девойките от името на нейния гост. Последната била истински щастлива и помолила пламенно Бог да бди над такъв защитник като Боорт и да ѝ обещае, че той няма да бъде нито пленен, нито ранен. След това заповядала да съблекат доспехите на рицаря. Група млади мъже веднага ѝ се подчинили. Ала преди да му свалят ризницата, той издъхнал в ръцете им. Щом узнала за това, девойката била хем щастлива, хем опечалена — щастлива, защото неколкократно той ѝ причинявал злини, а опечалена, защото бил неин близък роднина.

41. ПОБЕДЕН НА СВОЙ РЕД ПЕТРОАН ТРЯБВА ДА СЕ ПРЕДАДЕ В ЗАМЪКА ОНГФОРТ

Така племенникът на Галиде намерил смъртта си, без хората от лагера да узнаят нещо, макар че биха скърбили и ако знаели, че е пленник, и ако го видели да умира пред очите им. Обезумял, Галиде поискал доспехите си. Възнамерявал да се сражава срещу рицаря от укреплението. Ала хората около него се противопоставили:

— Господарю — рекли му те, — оставете оръжията. Има достатъчно други, които да отидат на ваше място. Не трябва да се отчайвате толкова, ако вашият племенник е в плен, тъй като с Божия помощ преди падането на нощта ще бъде добре отмъстено за него на този, който го е победил. Възможно е за зла участ някой жалък рицар да надвие именит противник, ала за последния скоро ще бъде отмъстено.

Не по-малко от десет рицари хукнали да си облекат доспехите и решили помежду си кой да отиде първи на укреплението. Този, който бил посочен, се запътил и стигнал до мястото, където Боорт чакал под бора. Спуснали конете си един срещу друг, без да си разменят и дума. При сблъсъка рицарят счупил копието си, а Боорт го ударил толкова жестоко, че го хвърлил по гръб от седлото. Всички хора от лагера, както и тези от замъка, които стояли на бойниците, заявили, че рицарят от укреплението е забележителен боец. Девојката пък се била качила на голямата кула, за да види как се сражава нейният гост. Сестра ѝ била до нея и не спирала да го възхвалява. Боорт слязъл на земята, като оставил коня си и подпрял все още непокътнатото си копие до бора. Сетне извадил меча си и като се покрил с щита, се хвърлил право срещу рицаря, атакувайки го толкова безмилостно, че другият бил поразен. Все пак последният се защитавал възможно най-добре, ала не за дълго, защото Боорт го притискал така с меча си, че от над десет места от тялото му бликнала кръв. Другият само избягвал ударите, тъй

като не можел да му се противопоставя повече. Отстъпвайки, той се свлякъл на земята. Тогава Боорт скочил върху него и му изтръгнал шлема. Другият видял, че е в смъртна опасност и помолил за милост.

— И дума да не става — отвърнал Боорт, — отиди и се предай поне на девойката от замъка.

— Да не дава Господ да отида там! Предпочитам да ме убиете, тъй като вие не можете да ми причините по-жестока смърт от тази, която биха ми отредили те.

— Какво искате да кажете? — попитал Боорт.

— Знам отлично, че те няма да са по-милостиви с мен, отколкото с онези, които хвърлиха вчера с каменохвъргачката в нашия лагер. Ако сте ги изпратили там с ясното съзнание какво ще им се случи, трябва да бъдете дълбоко засрамен, защото не сте съумели да предотвратите те да понесат такава жестока смърт.

— Как така? — попитал Боорт. — Искаш да кажеш, че са намерили смъртта си по този начин?

— Да, за Бога — отговорил той.

— Бога ми — възкликнал Боорт. — Съжалявам. Все пак искам да се предадеш в замъка, а ако откажеш, смъртта ти е неизбежна.

Когато другият осъзнал, че трябва да отиде там, обещал, че ще го стори, щом такава е волята му.

— Знайте добре, че ако умра, за мен ще бъде гибел, а за вас срам.

— Отивай без страх — рекъл Боорт, — не мисля, че има от какво да се страхуваш. Ако загинеш там, аз ти се заклевам, че веднага щом науча, ще направя всичко възможно, за да отмъстя за теб. Ала преди да тръгнеш, кажи ми името си.

Другият отвърнал, че се казва Петроан и се отправил направо към замъка, където се предал на девойката, която го затворила в една стая.

42. БООРТ ПОБЕЖДАВА ШЕСТ ДРУГИ РИЦАРИ НА ГАЛИДЕ

Това поражение много огорчило хората от лагера. — Бога ми — казал им Галиде, — ако не си помагате взаимно както досега, този рицар може много да ни навреди, защото след победа над единия, той може да си почине дълго преди пристигането на следващия.

— Господарю, какво ни съветвате да сторим тогава?

— Ето какво ще направите. Десет рицари ще потеглят оттук, ще отидат до подножието на укреплението и ще започнат да изпращат един по един бойците. Когато той повали някой от вас, друг ще му се притече на помощ. В случай че повали и двамата, нека третият не закъснява. По този начин ще можем по-лесно да го слоим. Ала категорично ви забранявам да го атакувате по двама или трима заедно, защото ще бъдете опозорени във всички дворове. Знаете, че той е сам.

Те сторили, както им казал. Потеглили десет рицари в доспехи, но девет от тях се спрели в подножието на могилката, а десетият я изкачил, за да стигне до Боорт. Двамата противници отпуснали юздите на конете си и си нанесли силни удари по щитовете. Боорт останал здраво на седлото, докато рицарят се прекатурнал на земята. Боорт минал с коня през тялото му, така че рицарят се обявил за негов пленник. Щял да се предаде на девойката. Боорт повалил трима с едно и също копие и зачакал под бора пристигането на следващия рицар, исполин, който очевидно умее да отговаря на ударите. Боорт отпуснал юздите с копие в ръка. Сблъскали се с такава сила, че двете копия нямало как да не се счупят. Нанасяли си толкова удари по телата и по щитовете, като много силни бойци, каквито и били, че доспехите и на двамата пострадали сериозно. Боорт се наместил здраво на седлото. За сметка на това рицарят бил съборен на земята по особено мъчителен начин. Падайки, той счупил врата си под цялата тежест на доспехите и на коня, който рухнал върху му. Боорт, който се бил върнал обратно, стъпил на земята, защото не искал да го напада на кон, извадил меча си и се спуснал срещу него. След като видял, че е мъртъв, се качил отново

на коня, прибрал меча в ножницата си и докато вземал едно от копията, подпрени на бора, се изправил срещу друг рицар. Обърнал към него коня си и му нанесъл удар, който го хвърлил по гръб на земята, а конят му го стъпкал. При падането счупил копието си. Сетне веднага щом слязъл от коня, извадил меча си и се затичал към рицаря, който тъкмо се надигал. Ударил го така свирепо по шлема, че го повалил на земята. Рицарят бил толкова замаян, че не можел да различи деня от нощта. Боорт го хванал за шлема и го издърпал така, че му скъсал връзките, след което го свалил и захвърлил надалече. Заявил му, че е мъртъв, ако не се предаде, и го ударил по главата с дръжката на меча си, така че бликнала кръв. Щом другият се почувствал разгромен до такава степен, изпитал голям страх, толкова се ужасявал от този, който заплашвал да му отсече главата. Помолил го за милост и за пощада, тъй като бил готов да се подчини на волята му. Боорт го накарал да се закълне, че ще се предаде на девойката. Другият се съгласил, защото осъзнал добре, че няма друг избор. Запътил се пеша, понеже конят му бил побягнал към полето. Влязъл в замъка и се предал на девойката. Веднага след това се появил друг рицар. Боорт, който го видял да се задава, се метнал отново на седлото, взел едно от копията и пришпорил коня си да го посрещне. Другият, който приближавал стремглаво, счупил своето в щита на Боорт. Последният надигнал оръжието си малко по-нависоко, отколкото искал, и го засегнал точно под брадичката. Разкъсал му ризницата и като насочил острието си към гърлото му, го прерязал като с бръснач. Другият не могъл да издържи на удара и след като се почувствал смъртно ранен, се отпуснал на коня си и се плъзнал от седлото. Боорт се върнал обратно с копие в ръка. Стъпил на земята с намерение да се нахвърли срещу него, тъй като не го считал за мъртъв, ала той бил издъхнал. Когато разбрал това, се наскърбил силно, защото искал, колкото е възможно, да не убива нито един рицар.

43. ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО ИЗМОЛВА МИЛОСТ ЗА ЕДИН ОТ ПРОТИВНИЦИТЕ НА БООРТ

Така Боорт победил шестима от рицарите на Галиде и все още нямал рана или нараняване, които да му причиняват болка. Ето че се задал друг, срещу когото насочил копието си и го ударил толкова жестоко, че разцепил щита и разкъсал ризницата му, като забил острието на оръжието в лявото му рамо. Дървото се счупило така, че част от него останала в раната заедно с острието.^[1] Тогава ненадейно се появила девойка на параден кон, добре облечена в богати одежди от фина коприна, които я обвивали напълно, така че се ѝ виждали само очите. Насочила се право към Боорт, видяла, че е извадил меч и се готви да отсече главата на рицаря. Спуснала се към него:

— Спрете, сеньор рицарю, не го докосвайте!

— Защо, госпожице?

— Защото съм го взела под своя закрила.

— Честна дума, госпожице, с такъв гарант като вас, бих постъпил твърде зле, ако му посегна. Все пак, преди да го освободя, той трябва да обещае, че никога повече няма да вреди на девойката от замъка.

— Бих искала — рекла девойката, — той на вас да даде дума.

Така и станало. Рицарят се оттеглил пронизан, но все пак благодарил сърдечно на девойката, която го закриляла, и я благословил. А тя останала с Боорт и се оттеглила на сянка под бора, тъй като било много горещо. Но никога не се открила достатъчно, за да може Боорт да я разпознае.

---

[1] Раняването на противника, като в рамото му остава върхът на копието на победителя, е „специалитет“ на Ланселот. Героят си откъщава така и на Мелеган. Вж. Бел. 11 1. В редица отношения действията и подвизите на Боорт напомнят за тези на Ланселот. Героят

се радва не само на всеобщо признание и възхищение. Той поражда и свои двойници, най-ярък сред които е братовчед му Боорт. ↑

44. БООРТ ИСКА ДА СЕ БИЕ СРЕЩУ САМИЯ ГАЛИДЕ

Радостта на девойките от замъка била голяма заради техния рицар, който се сражавал така добре. Хората по бойниците твърдели, че занаят пред никой друг не трябва да носи оръжия освен този, който така умело си служи с тях. Боорт не пестял сили, така че до пладне успял да победи и останалите рицари. Изпратил четирима от тях в замъка, но задържал последния при себе си.

— Рицарю — рекъл му той, — връщам ви свободата в замяна на една услуга, която ще ви струва малко.

Другият попитал за какво става въпрос.

— Ще отидете да се предадете при вашия господар и ще му кажете от мое име, че съм дошъл в този край само за да се бия срещу него. Нека знае добре: не считам, че храбростта му е нараснала като изпраща тук толкова от своите рицари. Ако беше така безстрашен и храбър, както се говори, щеше сам да дойде. Ще му се признае голямата смелост само ако ме победи лично. Кажете му, че такова е посланието, което му изпращам.

— На драго сърце — отговорил другият.

Той се върнал обратно в лагера в толкова лошо състояние, че кръвта му се стичала от главата, ръцете и рамената. Непоправимо счупеният му шлем се намирал в такъв окаян вид, че на няколко места било възможно човек да пъхне и двата си юмрука, а щитът му бил толкова насечен, че само малки части от него били останали незасегнати. Рицарят се явил пред своя господар. Поздравил го и му предал съобщението на Боорт.

— Бог ми е свидетел, имате право. Ала колкото и да съм закъснял, няма да се бавя повече и ще отида там.

Веднага заповядал да му донесат оръжията. Надянали му прекрасни доспехи. Облекли го в ризница с двойни бримки, която била едновременно устойчива и лека. Завързали на главата му зелен шлем от добра твърда и плътна стомана и му препасали хубав меч. Довели

му коня, който бил великолепно животно. Напълно въоръжен, Галиде скочил на седлото като ловък и силен човек, решителен и без страх от никой рицар по света.

45. ГАЛИДЕ Е ПОБЕДЕН

След като бил въоръжен възможно най-добре по съветите на всички, той взел копие и щита си и напуснал сам лагера, като оставил своите рицари, потънали в мъчителна тревога, защото всички се страхували много за него. Той яздил до могилката. Щом го забелязал, Боорт познал по стойката му, че е горделив, а по пищните му доспехи, — че е господарят на лагера. Устремил се към него с копие в ръка, другият на свой ред се впуснал шеметно насреща му. Рицарите, и двамата много смели, си нанасяли удари със здравите и масивни копия. Щитовете им били в лошо състояние. Рицарят ударил Боорт в горната част на щита с такава сила, че режещото острие пронизало щита и ризницата. Ако копие то му не се било огънало, щял да му нанесе дълбока рана. Щом усетил удара, Боорт не изпитал никаква милост към своя противник и като се прицелил ниско, му разцепил щита и разкъсал бримките на ризницата му. Така забил копие то си в десния му хълбок, че желязото се показало от другата страна. И двамата били много силни. Копията се разтрошили на парчета, ала сетне телата и лицата им се блъснали така, че погледът и на двамата се замъглил. Рицарят повече не можел да се държи на коня и политнал от седлото. Тогава конят на Боорт се блъснал в него с четирите си крака и се спънал в препятствието толкова жестоко, че ездачът му политнал и паднал по гръб на земята. Ала бързо се изправил, извадил меча си и се спуснал към своя противник. Последният вече се бил изправил, все още напълно замаян. Когато видял Боорт да приближава, на свой ред извадил меча си и като се нахвърлил сприхаво срещу него, му нанесъл такъв удар по шлема, че въпреки твърдостта и устойчивостта на стоманата забил острието два пръста навътре. В отговор на това Боорт го ударил така, че от шлема му изхвърчали искри, а Галиде започнал да вижда звезди посред бял ден. След това взаимно си изпотрошили щитовете и шлемовете, като се ранявали с остриите си мечове и се сражавали така, че преди края на първия сблъсък кръвта и на двамата шуртяла от няколко места. Битката

била напълно равностойна и все така жестока чак до вечернята. И двамата били изтощени, както от загубата на кръв, така и от смазващата горещина. Продължили двубоя с мечове, докато могли да издържат. Ала в този момент Боорт имал безспорно надмощие и решително надвил Галиде.

Тогавя девойката, която чакала под бора, се приближила:

— Рицарю — обърнала се тя към Боорт, — в името на честта, която дължите на вашата дама от Езерото и на вашия братовчед Ланселот, направете ми един дар.

— Госпожице, помолихте ме по начин, че няма нещо на света, което да не получите, стига да зависи от мен.

— Дайте ми меча, който държите.

— За Бога, с удоволствие. Той щеше да ми трябва, но ще го получите от любов към моята господарка и моя господар Ланселот. Ето защо, в каквото и затруднение да попадна, никога няма да откажа да ви го отстъпя.

Боорт ѝ го поверил и тя го поела с думите:

— Несъмнено вие сте от знатно потекло.

Тази сцена зарадвала Галиде, тъй като сега мислел, че има надмощие. Спуснал се яростно към Боорт. Последният се покрил с щита си като опитен боец и оставил своя противник да се помъчи достатъчно с меча срещу него, за да се измори. Когато сметнал, че моментът е подходящ, Боорт събрал сили и го ударил толкова жестоко с щита си по лицето, че му свалил кожата от носа, а от ноздрите и устата му бликнала кръв. Другият, смазан от удара, се превил на земята, опрян на длани и колене, а мечът му се изплъзнал от ръцете. Боорт, който имал голяма нужда от него, го взел. Галиде се изправил веднага. Понечил да грабне меча си, но не го открил. Щом го видял в ръцете на Боорт, отскочил назад, отчаян и разярен, и се покрил с щита си, за да се предпази от ударите, които очаквал. Боорт го преследвал безмилостно. Разцепил щита му и той се разхвърчал на парчета, съсякъл шлема му, разкъсал ризницата на рамената и ръцете му, притиснал го по такъв начин, че другият не можел повече да се държи на крака. Боорт вече го бил принуждавал да пада на колене три или четири пъти и Галиде винаги отскачал настрана, за да избегне меча, от който силно се страхувал. Тогавя Боорт му нанесъл толкова жесток удар, че отсякъл връзките на шлема му, част от който отлетяла от

главата му. Рицарят бил напълно зашеметен и паднал по гръб на земята. Боорт скочил върху него и му свалил отдушника на шлема. Рекъл си, че ще му отсече главата, ако не се признае за виновен и не му обещае да стори всичко, което поиска от него.

46. ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО СЕ РАЗКРИВА. ШОКИРАН ОТ ЖЕСТОКОСТТА НА ПЛЕМЕНИЦАТА НА ГАЛИДЕ, БООРТ НАПУСКА БЪРЗО ОНГФОРТ БЕЗ СВОЯ ОРЪЖЕНОСЕЦ

Щом видял, че се намира в толкова лошо положение, рицарят заявил, че е готов да стори това, което пожелае от него.

— Тогава ми обещавай като верен рицар — рекъл му Боорт — да върнеш на твоята племенница всички земи, които си й отнел, и никога повече да не воюваш срещу нея, а напротив — да й помагаш, както можеш, срещу всички, които искат да й навредят.

Галиде обещава, че ще се подчини.

— Освен това, ти заповядвам — продължил Боорт — да се обявиш за неин пленник от мое име. Ще й кажеш, че трябва да се оплача от нея, тъй като й изпратих по същия начин и сенешала, за когото бях уверил, че няма да загуби живота си там. След като загина по нейна заповед, всеки е в правото си да ме съди за това предателство. Нека знае добре, че предпочитам да ме ударят с меч между краката, отколкото да го бях пратил на смърт. Ще й кажеш, че това е посланието, което й отправям.

Другият обещава да изпълни всичко. Качил се много трудно на коня си и се отправил към замъка. Боорт се приближил до девойката, която държала меча му:

— Госпожице — рекъл й той, — добре сте дошли, вие, която познавате моята дама от Езерото, моя господар Ланселот и мен самия.

Тя от своя страна си открила лицето и Боорт тутакси разпознал в нея девойката, която била отвела него и брат му Лионел от града Гон. Спуснал се към нея с разтворени обятия и много радост. Сетне я попитал какво я води тук.

— Моята господарка — отвърнала тя — ме изпрати при вас, за да заръчам да бъдете следващата неделя по пладне на изхода на Рован. Тогава ще узнаете какво приключение ви е отредено. Гледайте да се явите на всяка цена.

Той уверил, че ще бъде там, ако дотогава не намери смъртта си, „понеже що се отнася до тъмницата, тя няма да ме спре,^[1] щом моята господарка иска да бъде там“.

— Знаете ли — попитала го тя — защо преди малко ви поисках този меч, в момента, когато видях, че имате най-спешна нужда от него?

— Всъщност, не.

— Не мислех, че ще ми го дадете срещу цяла Великобритания в ситуацията, в която се намирахте. И тъй като никога не бях имала подобър повод да изпитам докъде ще стигнете за моята господарка, аз ви го поисках в най-тревожния за вас момент. Сега виждам, че обучението, което ви е дала тя, действа добре. Без съмнение ще бъде много щастлива да научи, че от любов към нея при смъртна опасност ми предоставихте онова, от което имахте най-належаща нужда, и то без да знаете коя съм аз.

Той само се засмял, а девойката му довела коня. Боорт се качил, изтощен от умора. Така в компанията на девойката се спуснал по могилката и вместо да се насочат към замъка, те продължили напред към някаква близка гора на по-малко от една английска левга разстояние. Яздили бързо. Боорт искал да се отдалечи възможно най-много от замъка. Били навлезли навътре в гората, когато забелязали две шатри, опънати близо до течението на извор. На входа на едната джудже и девойка сваляли доспехите на някакъв рицар. Боорт отишъл право при него и го поздравил. Другият сторил същото.

— Сеньор — попитала спътничката на Боорт, — бихте ли приели да приютите за нощта този рицар, който е на ръба на изтощението?

— Госпожице, никога рицар не ме е молил за подслон, без да съм му го предоставял. Нека бъде добре дошъл. Ще го приютя с голямо удоволствие.

---

[1] И тук аналогията с Ланселот бие на очи. Както Ланселот се явява на всички турнири и двубои — включително и когато е попаднал в плен, — за да защитава честта на Гениевра, така и за Боорт затворът няма да му попречи той да изпълни рицарския си дълг. ↑

47. МАРАДОК МУРГАВИЯ ПРЕДЛАГА ПОДСЛОН НА БООРТ И НА ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО

При тези думи Боорт скочил от коня си, докато от другата шатра излезли прислужници, за да му съблекат доспехите. Под ризницата си целият бил в кръв. Покрусени, те докладвали това на своя господар и той дошъл да провери откъде е кръвта. Видял раната на хълбока и много други наранявания. Бил опитен в изкуството да лекува рани. Намазал ги с мехлем, който се оказал много добър. Казал на Боорт да не се притеснява, тъй като няма толкова сериозно нараняване, заради което да загуби ден път. Тази нощ Боорт бил отлично подслонен. Вечерта, след като се нахранили, господарят на тези земи го попитал накъде е тръгнал. Гостът отвърнал, че отива в земите на Гор по следите на рицар, когото иска да открие. Другият го попитал за кого става въпрос.

— Сеньор — отвърнал той, — за монсеньор Ланселот от Езерото.

— С каква цел го търсите? За негово добро или за негово зло? Ако е за негово зло, бих искал вече да сте го открили, защото той скоро би си отмъстил, но ако е за негово благо, тогава бъдете добре дошли: от любов към него съм готов да ви съдействам, както мога. Знайте добре, че той е най-храбрият рицар на света и човекът, за когото бих сторил най-много.

— Сеньор — рекъл Боорт, — търся го като сеньор, на когото съм дал клетва за вяност.

— Да не би да сте негов роднина?

— Да, той е мой първи братовчед.

— За Бога — рекъл рицарят, — свободен сте да правите всичко, което ви харесва, защото от любов към него съм готов да ви служа и да улесня търсенето ви колкото е по силите ми. Умолявам ви, ако обичате, да ми кажете името си.

Другият отвърнал, че се казва Боорт Заточения.

— На свой ред, сеньор, бих искал да узная и вашето, моля.

— Наричат ме Марадок Мургавия.

Тази нощ Боорт бил подслонен много добре с всички необходими удобства. Когато дошло време да си лягат, му подготвили прекрасна постеля, предвидена за него. Девојката, която била дошла от Езерото, легнала в друго, и те спали до сутринта. Ала тук разказът спира да говори за него, за девојката и за обитателите на шатрите и се връща на това как Галиде се отдалечил от укреплението.

48. ПОМИРЕНИЕТО МЕЖДУ ГАЛИДЕ И НЕГОВАТА ПЛЕМЕННИЦА

Тук според разказа, когато битката свършила, хората от Онгфорт научили, че Галиде е победен и че идва към замъка, за да се предаде. Излишно е да питаме дали се радвали за това. Немало камбана в църквата, която мигновено да не зазвъняла, а дамите подхванали танци и хора. По-голямата сестра заповядала целият град веднага да бъде украсен с платна, за да посрещнат човека, сложил край на войната, и помолила хората от двора си да се постараят да му окажат всички почести. Жителите на града се прибрали по домовете, за да си облекат най-красивите одежди, като си казвали един на друг:

— Кой ще приветства най-добре този, който отмъсти за нас на нашите неприятели?

Така те направили всички приготовления, за да отпразнуват тази вечер. Именно тогава Галиде влязъл в града в толкова лошо състояние, че целият бил в кръв. Останал на коня си, докато стигнал пред главната зала. Когато стъпил на земята, изкачил мъчително стъпалата, които водели към нея. Коленичил пред своята племенничка, дал ѝ меч си и се обявил за неин пленник от името на човека, който победил и другите:

— С каквото и да съм предизвикал гнева ви, скъпа племенничке, връщам ви всичките земи, които заграбих от вас, и давам честната си дума, че повече никога, докато съм жив, няма да ви обявявам война и ще ви помагам винаги, колкото мога.

Тя се зарадвала, накарала го да се изправи и му простила всички разногласия, които съществували помежду им. Заповядала също така да доведат и сина му, който бил напълно свободен. Сетне се отправила към някаква стая, за да облече една от най-пищните си рокли и заръчала на сестра си и на другите дами всяка от тях да се премени, както може. При вида на тези приготовления Галиде запитал племенницата си:

— Скъпа племеннице, вярвате ли, че рицарят ще дойде?

— Да — отвърнала тя. — Със сигурност ще дойде, ако е рекъл Господ, а и ако той пожелае.

— В действителност — отвърнал чичо й — далеч от мисълта да дойде, той ви предава чрез мен, че е много недоволен от вас, защото когато ви е изпратил сенешала като пленник, е било при условие, че той ще остане жив и здрав, както му бил обещал. Когато впоследствие вие го обрекохте на смърт, сте нарушили клетвата на рицаря. Каза ми, че предпочита да го ударят с меч между краката, вместо да ви го бил пращал.

49. ПЛЕМЕННИЦАТА НА ГАЛИДЕ РЕШАВА ДА ТЪРСИ БООРТ, ЗА ДА МУ ПОИСКА ПРОШКА

Щом девойката чула посланието, отговорила през сълзи:

— Ох, клетата аз, от лудост загубих най-благородния рицар на света! Получих от него всякакви почести и добрини, а в замяна му навлякох всевъзможни неприятности и страдания! Ала без съмнение за тази низост към него ще накажа сама себе си. Никога няма да остана повече от една нощ в един и същи град, преди да го открия, жив или мъртъв. Няма и да нося фино бельо на кожата си, нито ще ям месо или риба, а само хляб и вино. Няма да нося и дрехите си по друг начин освен наопаки, нито ще се качвам на кон, чиято опашка не е отрязана и който няма лош юлар, сложен накриво за всичките юзди.^[1] Ето как ще яздя, както и моята свита, докато открия рицаря. Що се отнася до вас, скъпа сестро, която ми го доведохте, поверявам ви управлението на целия замък и всичките ми земи, защото утре сутрин потеглям на път. Ако се случи да загина по време на това начинание, станете господарка тук, както е и установено. Пък ако се завърна, позволете да си получа отново частта, която ми се полага.

---

[1] В обета на девойката се наслагват две културни традиции: от една страна, той е отзвук от келтския *гейс* — забрана, наложена на героя (героинята) от друг човек или от самия него, докато се сложи край на някаква аномалия; от друга страна, конят с отрязана опашка и с накриво (или обратно) сложен юлар, както и дрехата, обърната наопаки, са практики, познати в редица региони на света. Антрополозите свързват тези практики главно с периоди на траур (вж. бел. 1562), тоест на временен отказ от общоприетите норми на поведение и общуване. ↑

50. ПЛЕМЕННИЦАТА НА ГАЛИДЕ И НЕЙНАТА СВИТА ПОТЕГЛЯТ НА ПЪТ

При тези думи на девойката нейните хора се развълнували до сълзи и ако в началото бързали да проявят радостта си, сега вече били напълно опечалени. Девойката заповядала да впрегнат четиринадесет коне и избрала сред приближените си хората, които да я придружат. Това били четирима рицари, седмина оръженосци и три девойки. И веднага настъпило помирение между лагера и замъка. Щели да празнуват цяла вечер, ако не била девойката, която прекарала нощта в плач. На сутринта тя се отправила на път и напуснала Онгфорт, съпроводена от сестра си и чичо си. Когато стигнали до началото на гората, където Боорт намерил подслон, последните се върнали обратно. Девойката продължила със свитата си от четиринадесет коне и всичките ѝ хора без изключение носели дрехите си наопаки, а конете им били с отрязани опашки. Ала тук разказът спира временно да говори за нея и за нейната компания и минава към Боорт, комуто Марадок дал подслон.

51. БООРТ Е НАСТИГНАТ ОТ СВОЯ ОРЪЖЕНОСЕЦ

На следващия ден, според разказа, Боорт станал, облякъл доспехите си, качил се на коня и се разделил с домакина си, който му оказал големи почести. Девојката от Езерото също възседнала своя кон и потеглила заедно с Боорт. Не спрели да яздят до първия час и стигнали до разклонение на пътя:

— Ето два пътя — рекла девојката на своя спътник. — Вие ще поемете по единия, а аз — по другия, защото не мога да продължавам по-нататък с вас. Гледайте да бъдете в уречения ден и час на мястото, както ви казах. Не позволявайте нещо да ви отклони от пътя.

Той ѝ казал да бъде сигурна, че ще отиде там, ако е жив.

— Добре, тогава ви давам благословията си — отвърнала девојката, — тъй като тръгвам.

— Господ да закриля и вас, госпожице. Поздравете моята господарка.

— С удоволствие — рекла тя.

И тя се отдалечила, докато Боорт тръгнал по своя път. Яздил до третия час и срещнал някакъв оръженосец, яхнал грозноват и много хилав жребец. Последният го поздравил и той на свой ред му отвърнал.

— Драги приятелю — рекъл Боорт, — има ли още много да се върви в тази гора?

— Сеньор — отвърнал той, — няма да успеете да напреднете толкова днес, че да я прекосите цялата.

И потеглил, без повече да продума.

Когато Боорт разбрал, че няма да научи нищо друго, продължил пътя си и яздил до деветия час. В един момент се обърнал и видял да приближава оръженосецът му на изтощен и облят в пот кон, защото препускарал здравата. Настигнал Боорт, който го поздравил с добре дошъл.

— Как — попитал го той — намери следите ми?

— Честа дума, сеньор, щом вчера вечерта научих, че няма да дойдете в замъка, тръгнах с надежда да ви настигна, но без успех. Намерих подслон за нощта в покрайнината на тази гора при един отшелник и целия ден яздих, докато не срещнах оръженосец, който ми каза за вас. Но оттогава бързах толкова, че за малко конят ми да издъхне. Коя, впрочем, беше девойката, която снощи тръгна с вас?

— Една от прислужниците на моята дама от Езерото — отговорил Боорт.

52. ДЕВОЙКАТА, ПРИСТЕГНАТА С МЕТАЛНИ ПЛАСТИНИ

Докато разговаряли така, яздили целия ден из гората чак до падането на нощта. Истината е, че гората се простирала на площ от тридесет английски левги и денят не им стигнал, за да я прекосят от единия край до другия. Когато нощта ги изненадала, те отбили към една стара изоставена къщурка. Тя привлякла Боорт като място за почивка, тъй като мислел, че ще намери хора, но когато видял нищетата на мястото, силно се разочаровал, защото не бил хапвал нищо през деня, а там имало само трева. Все пак слязъл от коня си.

— Ще си почина — казал той, — така ще бъде по-добре, отколкото да прекарам нощта, яздейки.

Оръженосецът махнал юздите на коня и го пуснал да пасе на свобода. Боорт свалил щита, шлема и отдушника си и започнал разговор с оръженосеца, защото не знаел как иначе да забрави глада си. Останали така дълго време и най-накрая Боорт признал на своя другар:

— За Бога, щеше да е хубаво да хапнем, ако имаше какво!

— Сеньор, ако сте съгласен, ще отида да проверя дали в тази гора мога да открия някаква колиба и нещо за ядене, защото гладът ме измъчва още по-силно, отколкото вас.

— Добре, отивай, но гледай да се върнеш бързо.

Оръженосецът пришпорил коня си и се отдалечил в гората. Съвсем скоро се завърнал. Боорт го попитал какво е намерил.

— Честна дума, сеньор, в тази гора видях две шатри, от които струи силна светлина, следователно са обитаеми. Да отидем там, ако сте съгласен.

— С удоволствие — отвърнал той, — сложи ми седлото.

Боорт завързал шлема си, облякъл доспехите си и се запътил в посоката, откъдето дошъл оръженосецът. След кратко разстояние забелязал ярко осветените шатри, за които му казал. Стигнал до тях, слязъл от коня и влязъл в едната. Там намерил две девойки и двама

рицари с двамата си оръженосци, които тъкмо си лягали. Поздравил ги и те сторили същото.

— Сеньори, можете ли да подслоните за нощта един рицар, яздил през целия ден в тази гора, без да намери къде да отседне?

— Има ли хора с вас? — попитали те.

— Само моят оръженосец.

— В такъв случай — обадил се единият от тях, — можем да ви приемем на драго сърце. Влезте.

Боорт направил знак на своя оръженосец, докато младежите се спуснали да му съблекат доспехите, а девойките — да им донесат храна. Като подкрепили силите си, Боорт надал ухо и чул някаква девойка в другата шатра да издава сърцераздирателни стенания. Решил да довърши яденето си, след което попитал кой ридае така.

— Сеньор — отговорило едно от младите момичета, — това е девойка, която много страда.

— За Бога — възкликнал Боорт, — от какво може да стене така?

— Тя със сигурност изпитва повече страх и болка от всяка друга девойка преди нея. Все пак тя е дъщеря на крал и кралица, а освен това и съпругът ѝ е крал.

— Госпожице, каква е причината за такава болка? Бога ми, бих искал да узная.

— В такъв случай ще разберете, тъй като рицар, който се интересува, със сигурност ще бъде допуснат до нея.

Веднага след това тя наредила на двама оръженосци да вземат по една запалена факла и ги изпратила да вървят пред Боорт. Влезли в другата шатра и видели много красиво легло, върху което лежала тази девойка, очевидно много болна, тъй като била слаба, жълта и бледа, а лицето ѝ — помътняло от страдание.

— Господарке — рекла девойката, която била довела Боорт, — този рицар дойде да ви види. Той изпита такова съчувствие към вас, че на всяка цена пожела да ви посети.

— Да заповяда! — отвърнала тя.

Обърнала се към него:

— Сеньор, кой сте вие?

— Госпожице^[1], аз съм рицар чуждоземец, изпитвам състрадание към вас, до такава степен жалбите ви ми пронизват сърцето.

— Без съмнение — казала тя — не е за учудване, че стена, тъй като страдам от най-тежките болки, които жена някога е изпитвала.

— Госпожице, каква е причината за това?

— Причината ли, сеньор? Ще ви я покажа.

Без да чака повече, тя дръпнала парчето коприна, което я покривало, и се разкрила чак до пъпа. Той погледнал и установил, че бюстът ѝ бил пристегнат с метална пластина толкова плътно, че плътта ѝ била разранена на няколко места, а гърдите ѝ — в кръв. На нивото на пъпа имало друга също толкова пристегнатата метална пластина.

— Сеньор, не е ли това достатъчно страдание? Знайте, че под тези пластини плътта ми е напълно разложена.

— Няма съмнение, госпожице — отвърнал той, — тази болка е непоносима, вие сте най-изстрадалата жена на света и проклети да бъдат злодеите, които са постъпили толкова жестоко. За Бога, умолявам ви да ми кажете кой ви стори това и защо.

— Разбира се, ще ви кажа.

---

[1] Във феодалното общество обръщението „госпожица“ се отнася както за неомъжената девойка, така и за омъжена млада дама с високо социално положение, какъвто е случаят и тук. ↑

53. РАЗКАЗЪТ НА ДЕВОЙКАТА, ПРИСТЕГНАТА С МЕТАЛНИ ПЛАСТИНИ, ЖЕРТВА НА ОТМЪЩЕНИЕТО НА КРАЛ ВАДАЛОН

Точно преди година крал Вадалон, брат на краля на Северен Уелс, обсади моя баща крал Агюп в областта Рош Набон. Казваше, че един от братята му бил убит от баща ми. Той го обсади с войските на своя брат, краля на Северен Уелс, и обгради толкова плътно нашия замък, че отникъде не можеха да ни доставят припаси. В продължение на три дни страдахме тежко от глад. Освен това, времето беше толкова горещо, че всичките реки в земите ни пресъхнаха с изключение на един извор, от който живееше населението в лагера. Ако той пресъхнеше, на тях им оставаше или да вдигнат обсадата, или да загинат. Когато узнах, че живеят от този извор, ми дойде на ум, че ако успея да ги лиша от него, те няма да имат друг избор освен горните два. Излязох посред нощ сама от замъка, за да не предизвикам подозрение, и отидох до извора. Бях намислила една хитрина, за която ще се говори още дълго. Нищо по-лесно, казвах си аз, от това да погубя всичките си неприятели. Достатъчно беше да отровя извора, тъй като те не пиеха друга вода. Така и сторих. Успях да намеря бутилка с отрова и изсипах съдържанието ѝ в извора, така че който пиеше оттам, щеше да умре. За по-малко от три дни загинаха над хиляда и петстотин души. Останалите вдигнаха обсадата и се прибраха в земите си. Това събитие ни изпълни с радост и тогава обясних на баща си как ги бях прогонила, като отрових извора. Неколцина разбраха новината и тя била предадена на крал Вадалон. Като разбрал каква е работата, побеснял от гняв и заявил, че няма да види бял ден, докато не отмъсти за това. Но не го казал на всеослушание, така че никой освен близките му не бил в течение. Впоследствие се случи така, че докато яздех из земите на крал Вадалон, бях издебната и

обявена за пленница, а после отведена при него. Щом се изправих пред краля, той увери, че моята смърт не му се струва достатъчно отмъщение, тъй като щяла да бъде твърде кратка.

— Отреждам ѝ по-скоро — каза той — живот, изпълнен със страх и страдания.

Именно тогава накара да му донесат тези две пластини и заповяда да ме пристегнат плътно с тях. Видът на пластините ме потопи в такова отчаяние, че смъртта ми се струваше за предпочитане и аз заявих пред всички хора от неговия двор:

— Кралю Вадалоне, мислите ли, че си отмъстихте достатъчно на мен?

— Не — отвърна той, — защото това отмъщение не може да се сравнява със злодеянието ви.

— За Бога, възкликнах аз, отмъщението ми не би могло да бъде съизмеримо с него, ако продължава вечно. Ала няма да стане така. Ще открия някой достатъчно храбър рицар, който все пак да ме избави от тези железа. И държа да ви предупредя, че ще платите за това с живота си, честна дума. А аз ще бъда освободена само след тържествената клетва на моя спасител, че ще ви отмъсти за мен.

Тези заплахи пробудиха единствено презрение у краля. Попита ме как ще разпознае този, който щял да сложи край на мъчението ми.

— Ще го познаете по това, че в продължение на година и един ден ще носи щит, подобен на този на вашия брат, за когото твърдите, че е убит от баща ми.

Отвърна, че няма рицар на света, който, ако ми помогне, той да не предизвика на двубой, веднага щом узнае за това. Закле ми се в реликвите. Сетне се заклеха още двадесет и пет рицари от неговия двор. Тръгнах си оттам с идеята да отида в двора на крал Артур, за да открия някого, който би се осмелил да ме освободи. Така потеглих на път преди повече от два месеца, като се придвижвах на кратки разстояния, докато стигнах дотук. Вече знаете причината за моето състояние.

54. БООРТ ОСВОБОЖДАВА ДЕВОЙКАТА ОТ МЕТАЛНИТЕ Й ПЛАСТИНИ

— Сега ми кажете — позаинтересувал се Боорт, — ако срещнете някой рицар, който желае да ви махне тези жезла, значи ли това, че няма да го премете драговошно?

— Напротив — отвърнала тя, — при условие че той ми се закълне тържествено да отмъсти за мен на крал Вадалон, веднага щом го открие, както и на всички тези, които обявят, че са доволни от моето мъчение.

— Честна дума, готов съм да сторя това, ако желаете.

— В такъв случай обещавайте ми, че ще дадете всичко от себе си.

— Несъмнено — рекъл той.

— Занапред — казала му тя — в продължение на година и един ден трябва да носите само този щит, който ви показвам, а стане ли той вече негоден, поръчайте да ви изработят друг като него.

Боорт се съгласил.

— Сега можете да ме освободите от жезлата, ако желаете.

Той счупил с ръце металните пластини. Девојката му благодарила горещо и го благословила. Намазала раните си с хубав мехлем и казала, че започва да оздравява. Сетне го попитала дали е ял през деня. След положителния му отговор, заповядала да му приготвят хубава постеля. Така Боорт прекарал удобно нощта, а неговият оръженосец спал на земята до леглото.

55. БООРТ Е ПОКАНЕН НА ТУРНИРА НА КРАЛ БРАНГОАР В КРАЙГРАНИЧНИЯ ЗАМЪК

На другия ден Боорт станал призори. Оръженосецът му приготвял доспехите, когато девойката се обърнала към него:

— Сеньор — попитала тя, — вие ме избавихте от тежкото страдание и го сторихте, воден единствено от благородната си душа. Затова ви моля да ми кажете името си, за да го съобщя на баща си, когато попита.

Той отговорил, че се казва Боорт Заточения и че е първи братовчед на Ланселот от Езерото. След това тръгнал, като оставил щита си в замяна на този, който девойката му показала. Поел пътя си и яздил заедно с оръженосеца до първия час, когато излезли от гората. Тогава срещнали друг оръженосец, яхнал бърз боен кон, и се поздравили взаимно.

— Сеньор — рекъл оръженосецът, — от двора на крал Артур ли сте?

— Да — отвърнал Боорт. — Защо се интересувате?

— Бих искал да дойдете в Крайграничния замък, където крал Брангоар ще чества утре осмия ден от своето коронясване. Той призовава всички рицари, които търсят слава и известност, да се явят от приятелство и куртоазия, защото утре ще проведе турнир на поляната, която е превъзходна. Решено е този, който бъде обявен за най-добър според девойките от замъка, да заеме мястото си на златен трон наред поляната на маса, наречена масата на дванадесетте перове.

[1] След това ще бъдат избрани дванадесетте най-добри, които да седнат на масата, и никой няма да започне да се храни, преди да бъде поднесено първото ястие на рицаря, заел златния трон. В този момент девойките от замъка ще дадат сигнал да започнат танци и хора около масата. Най-добрият ще получи върховната чест да задържи за себе си най-красивата девойка и да определи дванадесет други за дванадесетте

перове според техните заслуги. Това ще сложи край на турнира. Тъй като моят господар иска тази чест да се падне на някой от рицарите на Кръглата маса, той ги известява чрез мен и други вестноосци да бъдат там утре.

— Скъпи приятелю — попитал Боорт, — какво е приблизително разстоянието?

— Сеньор, можете да стигнете преди пладне, защото е само на четири английски левги. Ето главният път, който ще ви отведе дотам.

— Добре, продължавайте поръчението си. Що се отнася до мен, ще отида, освен ако не съм възпрепятстван от някоя трудна задача.

Веднага след това младият мъж се отдалечил, а Боорт продължил пътя си. Докато яздел, срещнал девойка на параден кон. Поздравили се. Сетне тя го попитала дали е от двора на крал Артур, от рицарите, които търсят приключения. Боорт ѝ отвърнал, че не търси нищо друго:

— Ако искате да ме последвате — рекла тя, — още днес ще ви покажа възможно най-чудното приключение. Успеете ли да се справите с него, без съмнение бихте могли да се наречете най-добрия рицар на света.

— Разбира се, в настоящия момент, би било лудост да твърдя, че превъзхождам всички други. Ала все пак, за да изпълня вашето желание, ще дойда на драго сърце.

— Добре тогава — отвърнала тя, — последвайте ме.

---

[1] Мотивът за дванадесетте перове е широко разпространен в средновековната литература: кралският съвет на Карл Велики (Шарлеман), често споменаван в епическите поеми, се състои също от дванадесет перове — по аналогия с дванадесетте ученици на Исус Христос. В описаната сцена победителят, който бъде отличен като най-добър и ще има честта да седне с дванадесетте перове, трябва да е рицар на Кръглата маса. Приемствеността между Тайната вечеря на Исус с учениците и артуровската Кръгла маса е залегнала в основата на първата част от цикъла *Ланселот-Граал*, *Историята на Светия Граал*, вариант от която бе публикуван на български (вж. Робер дьо Борон, *Роман за Граала*, изд. „Изток-Запад“, София, 2012). ↑

56. РИЦАРЯТ С ПРОМУШЕНАТА ОТ МЕЧ РЪКА. СПРЕЧКВАНЕТО МЕЖДУ БООРТ И АГРАВЕН ГОРДЕЛИВИЯ

Тя тръгнала напред, а той след нея. Излезли от пътя, поели по една пътека и стигнали до укрепен замък. Девојката отишла до портата и викала дълго, за да ѝ отворят. Преминали през подвижен мост и в двора слезли от конете. Тогава се появила друга девојка, водеща със себе си рицар. Те също влезли в двора и се поздравили взаимно.

— Сеньори — подхванала първата девојка, — сега ме последвайте, ще ви покажа изпитанието, с което може да се справи единствено най-добрият рицар на света.

Без да се бавят повече, изкачили стъпалата и влезли най-напред в красива зала, после в стая, богато украсена с платна. Там на едно легло лежал рицар, изглеждал болен. При влизането на рицарите той ги поздрави, те също.

— Сеньор — рекла девојката, — покажете на тези рицари приключението, заради което ги доведох тук.

— Махнете — отвърнал той, — парчето коприна, което покрива ръцете ми.

Тя изпълнила това. Рицарят им показал меча, който държал и който бил сграбчил за дръжката, но не по собствено желание. Той бил прикрепен към ръката му така, че не можел да го стисне, а острието му влизало в другата длан и излизало наполовина от нея.

— Сеньори — казал той, — това е най-необикновеното приключение, което някога сте виждали. Сега можете да проверите дали някой от вас е най-добрият рицар на света. Той ще ме освободи от този меч и ще ме избави напълно. Приближете се, за да видите дали Бог ще ви отреди тази чест.

Рицарят, който бил дошъл последен, заявил, че иска да опита. Хванал меча за дръжката и го дръпнал с всички сили, като

единственият резултат бил да премести рицаря, без да успее да измъкне меча.

— Сеньор — обадил се болният, — вече може да се оттеглите, защото не успяхте да се справите с това приключение. Отстъпете място на вашия другар, който не бърза толкова.

Без да чака повече, повикал Боорт:

— Добре — рекъл му той, — сега сте свободен да опитате това приключение, защото този рицар не успя.

— Сеньор, сигурен ли сте, че може да ви помогне само най-добрият?

— Да, убеден съм — отвърнал той.

— Бога ми — казал Боорт, — в този случай няма смисъл да пробвам, защото зная добре, че не притежавам тази титла и да си въобразявам подобно нещо би означавало просто, че съм много глупав. Ако ми вярвате, ще позволите само на един рицар да опита, другите ще ви причинят единствено болка, защото никой освен него няма да ви помогне, а той ще ви избави с положителност.

— Зная добре кого имате предвид — рекъл рицарят с неуспешния опит, — наемките за монсеньор Говен.

— Честна дума, не съм мислил и миг за него. Не че не го ценя, но зная добре, че някъде има един рицар, който, ако се сражава срещу вас и монсеньор Говен заедно и ако става въпрос за битка на живот и смърт, не бих искал да бъда на ваше място дори и в името всички земи на крал Артур.

— Без съмнение — отвърнал другият — не казвате истината. Досега не се е родил този, който може да победи монсеньор Говен с оръжие!

— Ако не се е родил, дано Бог никога не благоволи той да се роди един ден!

— Бог да ви е на помощ, кой е тогава този, когото считате за толкова добър рицар?

— Честа дума, мога спокойно да изрека името му пред такива доблестни хора — това е монсеньор Ланселот от Езерото.

— Ланселот! — възкликнал другият, който изпитал само презрение към подобно твърдение. — Щеше да ме е яд, ако той някога е бил по-добър от монсеньор Говен и нека Бог ме изостави, сеньор

рицарю, ако някой се хване на думите ви. Не бихте могли да ги докажете!

— Честна дума — казал Боорт, — бих го сторил и срещу някой рицар, по-добър от вас.

— И какво ще докажете?

— Ще докажа — отвърнал Боорт, — че Ланселот е рицар, два пъти по-велик от монсеньор Говен и съм готов да ви го потвърдя, ако се осмелите да го оспорите.

— Проклет да бъде този, който се измъкне! Да се качваме на конете.

— Ах, сеньори — намесил се рицаря на леглото, — откажете се от тази битка, не си струва!

Те заявили, че няма да се отметнат, излезли от залата и се качили на конете.

57. БООРТ ПОБЕЖДАВА АГРАВЕН

Щом били готови за двубой, Боорт се обърнал към рицаря:

— Сеньор, преди да продължим, бих искал да ви помоля да приемете, че казах истината.

— Напротив, вие лъжете. Ланселот никога не е бил толкова добър рицар, колкото монсеньор Говен.

— Ще видим тази работа — отвърнал Боорт.

Те се впуснали стремглаво един срещу друг и си нанесли такива удари с копията, че си пробили щитовете, но бримките на ризниците им устояли. Копията им обаче се счупили. Ударът бил толкова жесток за рицаря, че той полетял от задната страна на коня си. Боорт се задържал на седлото. Стъпил на земята и се нахвърлил срещу рицаря. Започнала се ожесточена битка между тях. Разкарвали се един друг с мечовете си ту тук, ту там. Накрая и двамата били изтощени. Ала на рицаря му било толкова зле заради кръвта, която загубил, че за малко не изпаднал в несвяст. Свлякъл се на земята като мъртъв и мечът му изхвърчал от ръцете. Боорт скочил върху него и като му изтръгнал шлема от главата, заявил, че ще го убие, ако не се признае за победен.

— Никога, докато съм жив — отвърнал другият.

— В такъв случай — казал Боорт, — ще ви убия.

— Бога ми, можете да го сторите, но това е всичко, което ще вземете от мен.

Боорт надигнал дръжката на меча си и му нанесъл такъв удар по главата, че рукнала кръв. Сетне му повторил да се признае, за победен или, Бог му е свидетел, че ще го убие. Свалил му отдушника на шлема, като така напълно му открил главата, а после надигнал меча си, за да я отсече. Когато другият усетил смъртта толкова близо, помолил за милост и се признал за победен.

— Трябва да обещаете — казал му Боорт — да изпълните волята ми.

Другият приел с неохота и Боорт бързо се надигнал от него:

— Сега трябва да признаете — заявил му той, — че Ланселот е по-добър рицар от монсеньор Говен.

Рицарят се съгласил с мрачно изражение на лицето.

— Освен това искам, веднага щом раните ви заздравеят, да тръгнете да търсите Ланселот и да му се предадете, като поискате прошка за обидните думи по негов адрес.

Другият отговорил, че ще стори всичко това.

— Сега — казал Боорт — бих искал да узная името ви.

Рицарят отвърнал, че се казва Агравен Горделивия, ала не добавил, че е брат на монсеньор Говен. Причината била, че искал да спести на брат си срама от своето поражение.

Тогав се приближили двете девойки, както и четирима оръженосци, които свалили доспехите на Боорт и го отвели в стаята на болния рицар. Щом го видял, последният му рекъл:

— Без съмнение, сеньор, обявихте един твърде ненужен двубой.

— Съвсем не! Бог ми е свидетел, че той беше обявен заради най-добрия рицар на света и никой не би си помислил да го оспори. Казвам го с пълната увереност, че ако успеете да го откриете, веднага ще бъдете избавен от нещастieto си, в случай че това трябва да стори най-добрият рицар.

— Как казахте, че е името му?

— Казва се монсеньор Ланселот от Езерото и е най-красивият рицар на света.

През това време хората от замъка съблекли доспехите на Агравен и прегледали раните му, които били сериозни. Промили ги с вино, после ги намазали с хубав мехлем и го сложили да си легне. Останал на легло два месеца, докато оздравее. Боорт от своя страна разговарял с рицаря за сполетялото го нещастие.

— Без съмнение, сеньор, и дума не може да става, че ще разкрия истината, преди да я споделя на този, комуто Бог отреди честта да завърши това приключение.

Боорт замълчал, а рицарят заповядал да сложат масата, тъй като вече бил минал деветият час и приближавала вечернята. Седнали да вечерят срещу болния, когото една девойка хранела. Боорт изпитвал дълбока жал към него. Домакинът му не го утешавал повече, като го насърчавал да се усмихва.

58. БООРТ ОТИВА В КРАЙГРАНИЧНИЯ ЗАМЪК. ДЪЩЕРЯТА НА КРАЛ БРАНГОАР Е ЗАПЛЕНЕНА ОТ КРАСОТАТА МУ

Тази нощ Боорт бил подслонен според желанията си, тъй като се отнесли към него с много почести и му осигурили спокойна почивка. На следващия ден станал рано и когато бил в доспехите си, с изключение на главата и ръцете, се явил пред господаря на замъка. Помолил за позволение да си тръгне. Другият му го дал без възражение, ала първо го попитал за името му. Той отговорил, че се казва Боорт Заточения, и потеглил, без да чака повече, след като благословил девойките. Вече на път, той не спрял да язди до мястото, където трябвало да се проведе турнирът. Това била една поляна, дълга четири левги и широка една. Когато приближил Крайграничния замък, забелязал една дървена трибуна, издигната на сред поляната, където трябвало да седят дамите и девойките, за да наблюдават турнира. Дъщерята на краля, една от най-красивите девойки на света, вече била на прозореца. Боорт се намирал под нея. Без да подозира за присъствието ѝ, свалил шлема от главата си с намерение да си почине малко. Девойката спряла погледа си на него. Намерила го за толкова красив и приятен, че напразно някой би търсил по-очарователен рицар. Стоял така изправен на коня си, сякаш бил закован за него.

— Ах! — обърнала се тя към една от девойките до нея. — Кажете ми честно, какво мислите за този рицар там!

— Несъмнено е много красив. А вие какво ще кажете?

— Честна дума, ако смелостта бе равна на красотата му, нямаше да има подобен на земята, а и Бог е бил великодушен спрямо него, щом го е надарил така щедро.

59. ПОДВИЗИТЕ НА БООРТ

Такива били коментарите на двете девойки относно Боорт. Турнирът вече бил започнал. Както от едната, така и от другата страна имало около хиляда рицари. Боорт попитал оръженосеца си в кой лагер да се нареди — на тези от замъка или срещу тях. Оръженосецът вдигнал очи и видял пищно облечената девойка. Разбрал веднага, че това е дъщерята на краля и казал на господаря си:

— Сеньор, над вас се намира най-красивото създание на света.

Боорт надигнал глава и видял девойката, а тя му казала достатъчно високо, за да бъде чута ясно:

— Сеньор рицарю, днес няма да бъдете сред първите. Лесно е да се узнае, че нямате приятелка или, ако имате, споменът за нея не ви вдъхновява достатъчно!

А той веднага отпуснал юздите на коня си, за да се включи в редиците на участниците в турнира. Ударил с такава сила един от рицарите, когото срещнал, че го повалил на земята заедно с коня му. В този момент зрителите приветствали превъзходния успешен удар на младия рицар. Девойката се обърнала с коментар към своята довереница:

— Бога ми, сигурно преди малко не си премерих приказките.

Боорт взел ново копие, излязъл пред другите и нанесъл такъв жесток удар на първия противник, който срещнал, че го съборил по гръб на земята. Оттогава започнал да хвърля рицарите от седлата, да изтръгва шлемовете и щитовете им, да извършва всякакви подвизи, и тези, които били свидетели, надавали викове от възхищение. Не пропуснал нито един рицар, когото застигнал. Бил толкова смел. Изправял се срещу всичко, което се появявало срещу него. Щитът му бил излаган на ударите на всички, а мечът му — запазен за всекиго. Не срещал рицар, който да не повали, при условие че другият му се съпротивлявал. Сражавал се толкова умело, че всички го обявили за безспорен победител.

60. БООРТ Е ИЗБРАН ЗА НАЙ-ДОБЪР РИЦАР ОТ ДЕВОЙКИТЕ В КРАЙГРАНИЧНИЯ ЗАМЪК

Така се проявила храбростта на Боорт и се говорело единствено за него. Девойките от трибуната не спирали да го възхваляват. Той е, казвали те, изключително смел и трябва без съмнение да бъде обявен за най-добрия от всички. Дъщерята на краля попитала своята довереница:

— Какво мислите за нашия млад рицар?

— Прекрасни неща, господарке. Може наистина да се похвали, че е възнаграден от Бог с два ценни дара — смелост и красота, защото никога не съм виждала толкова красив рицар, нито, доколкото зная, толкова смел.

— Без съмнение аз също.

Тогава дъщерята на краля свикала всички дами и девойки:

— Дами — рекла им тя, — имате задачата да изберете най-добрия от всички рицари, а след него дванадесетте други отличили се. Затова сте настанени на трибуната. Сега ви моля да решите помежду си на кого ще присъдите тази чест.

Те единодушно обявили за победител рицаря със съставения от две части щит и го избрали без никакво колебание. Споделили официално решението си на девойката, която се съгласила напълно. След това се върнали отново на прозорците и установили, че противниците на хората от замъка са побягнали. Боорт, както и тези от неговия лагер, окуражени от примера му, ги били притиснали до такава степен, че взели повече от шестдесет пленници. Докато ги преследвали, се случило така, че някакъв рицар нанесъл удар право в тялото на коня на Боорт. Животното се свлякло безжизнено. Боорт се изправил бързо с изваден меч и щит пред главата, с намерение да достигне рицаря, ала другият избягал с бясна скорост. Крал Брангоар,

който цял ден яздил след Боорт, за да бди за нуждите му, го видял, че върви пеша. Тогава слязъл на земята и му предложил коня си:

— Вземете, сеньор рицарю — рекъл той, — заслужихте го.

Боорт взел коня и го пришпорил, като оставил краля да ходи пеш, без да подозира, че това е той. Все пак горещо му благодарил и се втурнал отново да преследва бегълците. Кралят бързо си намерил нов кон. Стигнал до трибуната, където били девойките, и ги помолил да слязат оттам. Така и сторили. Междувременно преследвачите се върнали, като водели със себе си Боорт и го приветствали по начин, от който той останал повече засрамен и смутен, отколкото доволен. Съпроводили го до трибуната. Кралят казал на девойките да пристъпят към избора на най-добрия. Решението им единодушно било в полза на Боорт, а после избрали тези, които преценили като следващите дванадесет отличили се. Това сложило началото на веселия и на едно прекрасно пиршество. Девойките съблекли доспехите на Боорт, измили му лицето и шията, които били леко замърсени. Дъщерята на краля заповядала да му донесат пищна одежда от аленочервена коприна, подплатена с хермелинова кожа, и накарала да му я облекат почти насила. Кралят наредил да сложат масите на поляната. Заповядал също да опънат две много красиви шатри в близост до един бор. В едната били разположени златният трон и масата на дванадесетте перове. В другата — масата на краля, където той се хранил в компанията на най-възрастните от своите рицари. Опънали шатрите заради знойната горещина.

61. ПИРШЕСТВО В ЧЕСТ НА БООРТ И НА ДВАНАДЕСЕТТЕ ПЕРОВЕ

Когато настанили Боорт на златния трон, той изпитал смущение, изчервил се и изглеждал още по-красив. Тогава започнали да принасят най-разнообразни ястия. Дванадесетте перове, опрели коляно в земята, поднесли първото ястие на Боорт и после седнали на своята маса. Сетне дошъл ред на дамите да сервират второто, а кралят и неговите рицари принесли третото. Другите били обслужени от девойките, но дъщерята на краля поднесла последното ястие с подправки.

62. РИТУАЛЪТ ПО ИЗБИРАНЕТО НА ДВОЙКИТЕ. ЗА ДА МОЖЕ ДА ПРОДЪЛЖИ СВОЕТО ТЪРСЕНЕ, БООРТ ОТКАЗВА РЪКАТА НА ДЪЩЕРЯТА НА КРАЛЯ. ОБЕТИТЕ НА ДВНАДЕСЕТТЕ ПЕРОВЕ

След като раздигали масите, на поляната започнали танци. Всички дами били пременени с най-хубавите си одежди. Те наброявали повече от сто, сред които имало и много красиви, ала измежду всички най-прелестна и привлекателна била дъщерята на краля. По общо мнение никога не се било раждало по-прекрасно създание от нея освен Дева Мария. В края на веселбата кралят се изправил и заявил на Боорт:

— Сеньор, заради изключителната ви доблест и смелост бяхте избран за най-добрия рицар сред участниците в турнира и тази чест не е никак малка. Спечелихте си право да вземете онази от девойките, която ви се струва най-красива, заедно с всичките земи и богатства, които ѝ се полагат. Разполагате и с още една привилегия — да отредите за присъстващите тук дванадесет рицари дванадесет девойки по ваш избор.

Тогава Боорт го попитал:

— Сир, повелява ли обичаят да се съобразя с всичко това, което ми описвате?

— Да — отвърнал кралят. — Това е ритуал, който моят баща е спазвал през целия си живот, и аз също не искам да го пренебрегна.

— Сир — попитал Боорт, — ако стане така, че рицарят не желае да си вземе жена, какво ще се случи?

— Бога ми, той е свободен да не го прави. Все пак трябва да изпълни задължението си към дванадесетте рицари.

— Наистина ли, сир? И ако не отреди правилно дванадесетте девойки, срамът ще падне върху него, а бедите — върху тези, които не

са ги заслужили!

— Бога ми — възкликнал кралят, — той може да се посъветва с някой друг и така няма да бъде упрекван.

— Сир — отвърнал Боорт, — при тези условия призовавам вие да отсъдите избора на тези двойки заради вашия ранг, така че да разпределим всяка девойка според благородството на нейното потекло.

Кралят се съгласил и свикал десет от своите най-мъдри рицари.

— Сеньор — рекъл той на Боорт, — можете да си вземете първи жена, изборът се пада на вас.

— Многоуважаеми господарю, без съмнение, ако имах възможност, щях да взема бързо решението си, ала съм предприел едно търсене, така че не мога да се сгодявам, преди да го довърша.

— Девойката ще изчака завръщането ви — отговорил кралят.

— Сир, за Бога, не приемайте въздържанието ми като презрение, тъй като наистина няма друга причина освен тази, за която ви казах. Моля, не се гневете.

Кралят го уверил, че не е ядосан.

— Но сега нищо не ви пречи да изберете дванадесетте девойки, които да бъдат сгодени.

— Сир — продължил Боорт, — познавате добре всички рицари. Посочете съпруг на девойките напълно безпристрастно. Все пак се противопоставям тази, която ми даде дрехата, да бъде в бройката, защото със сигурност нито един рицар на света не ми се струва достоен за нейната красота, с изключение на един.

Кралят се съобразил с неговото желание. Избрал дванадесет девойки за дванадесетте рицари и представил на всяка нейния съпруг. Когато дъщерята на краля видяла, че е лишена от този, когото се надявала да е за нея, се натъжила силно, но не се осмелила да го покаже. Питала се защо рицарят не я избрал и учудването ѝ било споделено от всички. Девойките си казвали помежду си, че рицарят би заслужил с право името „Красивия свенливец“, щом като не избрал за себе си най-прелестното създание на земята. „И проклет да бъде часът, в който се е родил този красавец и смелчага, щом е толкова стеснителен!“

Тогава девойката отишла до масата на дванадесетте перове и се обърнала към първия:

— Сеньор, сервирах ви на масата. Бих искала да узная как ще ме възнаградите.

Заслепен от красотата ѝ, той отговорил тържествено:

— Госпожице, за вас съм готов в продължение на година да се сражавам срещу другите рицари, поставил само десния си крак върху шията на коня. И ще ви изпращам ризниците и доспехите на всички тези, които успея да победя.^[1] Давам ви честната си дума.

Този рицар се казвал Калеас Дребния.

— А що се отнася до вас, сеньор — попитала тя неговия съсед, — как ще ми се отблагодарите, задето ви сервирах?

— Госпожице, в началото на първата гора, в която пристъпя, ще опъна шатра и няма да помръдна оттам, преди да победя десет рицари или аз самият не бъда сразен. Ако ги надвия, ще получите всички техни коне.

Името на този рицар било Сабилор с Жестоките ръце.

Третият заявил, че никога няма да стъпи в замък, преди да победи шестима рицари или самият той не бъде победен. „И ако ги надвия, госпожице, ще получите шлемовете им.“ Този рицар се казвал Алфазар Дебелия. Той не продумал нищо повече. А четвъртият рекъл, че няма да спи никога с девойка, преди да победи четирима рицари или той самият не претърпи поражение. „И ако ги победя, госпожице, ще получите мечовете им.“ Името му било Сардюк Белия. На свой ред петият заявил, че в продължение на една година няма да срещне рицар, съпровождащ девойка, срещу когото да не се бие. Ще завладее девойката или той самият ще бъде покорен. „И всички девойки, които подчиня, ще изпратя да ви служат.“ Последният се наричал Малиор Трънливия. Сетне шестият казал, че през тази година няма да победи рицар, на когото да не отсече главата или той самият ще загуби своята. „И на всички тези, които надвия, ще ви изпратя главите.“ Името му било Огер Вероломния. Седмият заявил, че няма да срещне девойка, закрияна от рицар, без да я целуне насила или не бъде победен. Казвал се Патридес със Златния обръч. Осмият рекъл, че ще язди в продължение на месец само по риза, с шлем на главата, щит на шията, копие в ръка, меч на кръста „и няма да срещна рицар, когото да не предизвикам на двубой, и на всички тези, които поваля от седлата, ще ви изпратя конете.“ Името на този рицар било Мелдон Шегобиеца. Сетне дошъл ред на деветия:

— Госпожице — казал той, — заради вас ще приема да отида до Горския брод и ще го пазя, така че никой рицар няма да успее да напои коня си, без да му обявя битка, и на всички тези, които побежда, ще ви изпратя щитовете.

Казвал се Гаргалан Силния. След това десетият обявил, че няма да спира да язди, докато не открие най-красивата от всички девойки „и знайте добре, че ще я покоря, където и да се намира. Ако имам съперник, ще се бия, колкото е необходимо, за да я завладея, или аз самият ще бъда победен. Ако я спечеля, ще я доведа да ви служи“. Неговото име било Малакин Уелски. Единадесетият съобщил:

— Госпожице, за вас ще стигна дотам да не обличам друга дреха освен ризата си и ленената туника на моята приятелка, както и ще увия, доколкото мога, покривалото ѝ около главата си, без да нося друго оръжие освен копие и щит. Ще яздя в тези одежди, докато не надвия десет рицари или аз самият не бъда победен. Ще ви изпратя всички тези, които успея да сразя.

Наричали го Агрикол Сладкодумния. Най-накрая дванадесетият рекъл:

— Госпожице, заради вас се гордея да заявя пред всички присъстващи тук рицари, че в продължение на година няма да се качвам на кон, който има юзди и юлар, а ще го оставя да върви накъдето реши, без да му забранявам да поеме по който и да е път или пътека. И ще се бия срещу всички рицари, които срещна до пълното им поражение, само ако не са повече от трима. На всички тези, които побежда, ще ви изпратя коланите, кесиите и копчетата на мантиите.

Името на този рицар било Храбрия Грозник.

---

[1] Това е първото от дълга серия обещания/предизвикателства. Всеки от дванадесетте рицари дава екстравагантен обет (*gab*) пред красивата девойка. Бурлесковият характер на предизвикателствата може да се тълкува като дискретна критика на рицарския подвиг и в този смисъл той подготвя почвата за Сервантесовия *Дон Кихот*. Мотивът води началото си от комичната епическа поема *Поклонението на Карл Велики до Йерусалим и Константинопол* (края на XII в.). ↑

63. ОБЕТЪТ НА БООРТ

Когато дванадесетте рицари свършили да говорят, девойката отишла до Боорт:

— Сеньор — попитала го тя, — а вие как ще ме възнаградите?

— Госпожице — отвърнал ѝ той, — където и да се намирам, свободен или в плен, ще можете да се отнасяте към мен като с ваш рицар и да разчитате, че навсякъде ще защитавам правото ви. Освен това, когато завърши търсенето си, няма да си взема почивка, преди да видя кралица Гениевра. От любов към вас ще я отвоювам, защитавана дори и от четирима рицари, стига само един от тях да не е монсеньор Ланселот от Езерото. За сметка на това, ако той бъде част от свитата ѝ, не възнамерявам да рискувам, това би било лудост.

— Сеньор — рекла му тя, — безкрайно ви благодаря. И се оттеглила без друг коментар.

Тогава дамите се отдали на танците и хората, които продължили до настъпването на нощта. Сетне кралят напуснал шатрите и се отправил към главната зала на своя замък. Сложили Боорт да спи сам в една много красива стая. Кралят се оттегил в своите покои и всички си легнали.

Ала дъщерята на краля била неспокойна. Били ѝ предали какво отговорил Боорт на нейния баща. Отчаяна, тя помолила дойката си за съвет. Последната била възрастна и имала опит във всички видове магии и вълшебства. Когато възпитаницата ѝ поискала помощ от нея, тя я попитала какво става.

— Какво ли? Не мога да имам това, от което трябва да се лиша, дори с цената на смъртта.

— На смъртта ли? — попитала тя. — За Бога, толкова ли е сериозно? Защо да умираме, докато аз съм още жива? Кажете ми по-бързо какво ви е, защото няма нищо, което жената да не може на този свят и за което да не съм готова да ви съдействам.

— Госпожо, не смея да ви го призная.

— Кажете ми го напълно спокойно — отвърнала тя, — защото. Бога ми, никога нищо, което ми доверявате, няма да бъде разкрито, ако не желаете.

Докато ѝ разказвала, девойката се разплакала.

64. ИЗПОВЕДТА НА ДЪЩЕРЯТА НА КРАЛЯ, ВЛЮБЕНА В БООРТ, ПРЕД НЕЙНАТА ВЪЗРАСТНА ДОЙКА

— Госпожо, ако за тази работа ми осигурите помощта си, а после ме лишите от нея, ще ме обречете на смърт. Ще се самоубия, ако не ми съдействате, и по-скоро ще умра, отколкото да се измъчвам дълго в подобно отчаяние!

— Ах, скъпа дъще, винаги съм била на ваше разположение и съм ви била предана в каквато и нужда да сте изпадали! Знайте, че ще бъда до вас на всяка цена. Ала кажете ми какво ви е и ако сте влюбена, мога да ви бъда полезна повече от всички жени на тоя свят.

Девојката най-сетне добила кураж да говори:

— Влюбена съм — рекла тя — и никога девојка не е обичала по този начин. Скоро това ще си проличи, защото ако този, когото обичам, ме отхвърли, ще се самоубия с двете си ръце.

— И кой е този, когото обичате? — попитала възрастната жена.

— Това е — отвърнала девојката — най-красивият от всички рицари, най-добрият на света и този, когото срещнах за мое нещастие, ако не се покаже по-куртоазен, отколкото се говори. Той е победителят в турнира. Моето тяло и моето сърце, моята гибел и моят успех, моята болка и моята радост, моето щастие и моето нещастие, моето богатство и моята бедност, моят Бог и моята вяра, моята смърт, моят живот, моят дъх. Ако го нямам за себе си, не мога да живея повече.

— Сега, кажете ми — отвърнала възрастната жена, — ще се откажете ли някога от тази любов?

— Не, за Бога! Обичам го толкова, че дори и да се намирам на върха на кула, висока сто туаза,^[1] а той е в подножието ѝ, няма да се поколебая да скоча, за да отида при него, защото зная добре, че господарката на всички дами по тази земя, а именно Любовта, ще ме опази от всяка болка. И ако някога сте изпитвали жал към девојка,

имайте милост и към мен, ако ли не, не очаквайте друг изход от тази ситуация освен смъртта ми.

— Добре, лягайте си сега — рекла дойката. Ще му занеса от ваше име този пръстен, който ще накара вашия любим да ви обича, независимо дали го иска или не. А аз ще ви помогна с цялата си власт той да дойде в покоите ви.

— Ах, госпожо, не си играйте с мен, ще бъдете със сигурност виновна за смъртта ми.

— Не се притеснявайте — отговорила тя.

---

[1] Вж. бел. 13г 2. ↑

65. УПРЕЦИТЕ НА ВЪЗРАСТНАТА ЖЕНА КЪМ БООРТ

Девојката отишла да си легне много щастлива от това обещание и измъчвана от опасението да не би да не получи удовлетворение. Възрастната жена взела една мантия, закопчала я и се отправила към стаята, където почивал Боорт. Той все още не бил заспал, тъй като бил прекалено изтощен от двубоите. Виждало се много ясно, защото горели четири свещи.

— Сеньор — обърнала се към него тя, — Господ да ви даде спокойна нощ!

— Госпожо, бъдете добре дошли. Ала какво ви води тук по това време?

— Сеньор, изпраца ме моята девојка, дъщерята на крал Брангоар. Тя иска да знаете, че страда силно по ваша вина. Отнесла се е към вас възможно най-почтено, но това не ви попречи да се държите зле към нея по два начина, за което ви упреква горчиво.

— Госпожо, за Бога, кажете ми какво съм сторил.

— Истината е, че турнирът беше организиран най-вече, за да се омъжи тя. Беше решено, че победителят ще я вземе за съпруга и ще стане господар на тези земи. Вие победихте и следователно трябваше да спазите уговорката. Тъй като отказахте, нямате право да твърдите, че не сте ѝ нито навредили, нито сте я посрамили. Това е първата причина да се оплаква. От друга страна, се отнесохте зле към нея, защото тя вече е на възраст за женене. При разпределянето на съпрузите на другите девојки, ако бяхте куртоазен, не трябваше да я пренебрегвате, защото е много по-красива и благородна от всички останали. Трябваше да бъде, счита тя, най-добре разпределена и то на първо място. Това не се случи и тя не следва да порицава никого друго освен вас.

66. БООРТ, ВЛЮБЕН В ДЪЩЕРЯТА НА КРАЛЯ БЛАГОДАРЕНИЕ НА ЕДИН ВЪЛШЕБЕН ПРЪСТЕН, ИСКА ТЯ ДА МУ ПРОСТИ

— Отнесохте се зле с нея, а тя не го заслужава. Би искала да ви изпрати един свой пръстен и ви моли занапред да го носите, за да си спомняте за нея и за своето непристойно поведение.

Боорт взел пръстена и го сложил на пръста си.^[1] На мига сърцето му се променило напълно. Както бил студен и целомъдрен по намерения и по действия, ето го сега разпален по една жена, която до този момент му била безразлична, и се чувствал нещастен от това, което му казала дамата.

— Ах, госпожо, за Бога, възможно ли е да ми бъде простено за тази грешка? Истина е, че се държах твърде зле към нея и ви моля за милост. Сторете така, че да се помиря с девойката и нека тя ми отмъсти толкова жестоко, колкото прецени.

— Бога ми — отвърнала дойката, — струва ми се, че най-добре ще постъпите, ако лично я помолите за прошка и се поставите изцяло на нейните услуги.

— Госпожо, няма нищо на света, което да не сторя, за да си върна нейното благоволение.

— Не виждам какво друго да ви посъветвам, освен да се подчините напълно на волята ѝ, пък аз ще ви заведа при нея.

Боорт облякъл ризата си, нахлул потурите си, взел една мантия, която закопчал на шията си и последвал възрастната жена. Тя го отвела в стаята на девойката. Последната вече си била легнала, но като го видяла да влиза, се изправила. Светлината била достатъчна. Той коленичил пред нея и казал:

— Госпожице, тук съм, за да поправам грешката си, в случай че имам право да ви предложа прошка, която да бъде толкова силна,

колкото оскърблението. Отмъстете си за него, както пожелаете.

Боорт говорел така и плачел, защото такава било поведението, което му внушавал пръстенът, който носел. Преценката му била напълно променена. Като залог за прошка, той ѝ подал края на мантията си. Тя го приела с думите:

— Сеньор, тъй като се подчинявате напълно на волята ми, бих била твърде неучлива, ако не отстъпя. Прощавам ви обидата.

В този момент възрастната жена се намеси:

— Сеньор рицарю, аз ще определя каква да е прошката.

— Така да бъде, госпожо — отвърнал той.

— Ето каква е моята повеля — останете с нея тази вечер. Що се отнася до вас, госпожице, не го отблъсквайте. Приемете го по-скоро като този, който трябва напълно да ви принадлежи, както и вие на него.

Тя ги оставила заедно и затворила вратата след себе си.

---

[1] Плътското желание у Боорт се пробужда едва под магичното въздействие на пръстена. По сходен начин и Ланселот ще преспи с Елена, дъщерята на крал Пелес, след като е пил вълшебно питие и девойката му се привижда като Гениевра. Цистерцианският ригоризъм, който достига връхната си точка в *Търсенето на Светия Граал*, вече е в ход: добрият рицар трябва да живее в пълно целомъдрие, а отклонението от него се допуска само в извънредни обстоятелства, когато въздействието на свръхестествена сила променя за момент волята на героя. ↑

67. ЛЮБОВНАТА НОЩ НА БООРТ И ДЪЩЕРЯТА НА КРАЛЯ. СРЕЩАТА НА БООРТ С ДЕВОЙКАТА ОТ ОНГФОРТ, КОЯТО НЕ ГО РАЗПОЗНАВА

Така двете невинни млади души се слели в едно, син и дъщеря на крале. Природата ги научила на това, за което все още нищо не знаели. Те се допрели толкова близо един до друг, че цветята на непорочността разцъфнали помежду им. По време на този съюз Божията благословия и воля били толкова силни, че девойката заченала Елен Белия, който по-късно станал император на Константинопол и чиято територия надхвърляла тази на Александър, както разказва историята на неговия живот. По-нататък книгата говори за това в *Търсенето на Граала*.^[1] Ето защо, макар и този съюз да бил основан на греха и незнанието на тези млади хора, Бог ни най-малко не се смилил над тях. Не искал тяхната непорочност да бъде покварена напразно. Той посял най-възвишения плод, на който някога са давали живот две млади растения. Както земеделецът може само да посади своята лоза, а Всемогъщият господар да прибави след това всичко останало, тоест плода, така било и с двамата млади. Те посели своя съюз, а Всемогъщият господар му дал плод. При все това дяволът изпитал огромна радост, защото вярвал, че ще ги приобщи към себе си, ала впоследствие осъзнал, че е изигран. Същевременно Дамата от Езерото, която бързо се осведомила за събитията посредством своите магии, се учудила силно. Сега не знаела на кого да се довери. Мислела, че Боорт ще остане непорочен през целия си живот и тази новина я натъжила много. Несъмнено такава било и твърдото обещание на Боорт, ала той загубил тази непорочност, като прекарал цялата нощ с девойката. По някое време дойката влязла отново при тях и накарала щастливия Боорт да се върне в леглото си. Докато си търкал дланите от задоволство, се случило така, че пръстенът, който му бил леко по-широк, се изплъзнал от

пръста му. В този момент той разбрал, че е измамен. Силно натъжен, изчакал търпеливо до сутринта. Станал и отишъл да изслуша богослужението. След това облякъл доспехите си и помолил краля за разрешение да си тръгне. Той му позволил на драго сърце. А приятелката му го дръпнала настрана:

— Сеньор — рекла му тя, — осъзнавате добре какво се случи между нас и искате да си отидете. Тъй като не знаете какво ще бъде, когато се върнете, искам да вземете тази брошка и да я носите на шията си от любов към мен. Освен това, ви умолявам да се върнете тук преди шест месеца, защото ако се случи, че по Божията воля ме оставите бременна, бих искала да се явите пред моя баща, за да му потвърдите, че детето е ваше и да научи той от вас за нашето поведение.

Боорт сложил брошката на шията си и заявил, че ще бъде там, ако може дори преди определения период.^[2] Сетне потеглил, като оставил девойката, потънала в тъга. Пришпорил коня си и се отправил на път сам, тъй като оръженосецът му бил ранен по време на турнира и трябвало да остане.

Яздил и след първия час стигнал до началото на една гора, наречена Глован. Точно когато щял да навлезе в нея, се обърнал и забелязал девойката от Онгфорт, придружена от хората си. Останал силно учуден, като видял, че всички носели дрехите си наопаки, а козината на конете им била пригладена по такъв начин, че предният им кичур липсвал, а опашките им били отрязани до колената.^[3] Изненадал се толкова много, че се поспрял за известно време. Изчакал, докато минат покрай него, и ги приветствал. Девойката се приближила, след като също го била поздравила:

— Сеньор — рекла му тя, — за Бога, знаете ли нещо за един рицар, който носи бял щит и доспехи в същия цвят?

Воалът ѝ я закривал, така че той не могъл да я разпознае.

— Защо питате, госпожице?

— Сеньор, бих искала да го открия.

И му описала цялото си приключение, както вече беше разказано. Така Боорт лесно разбрал коя е девойката, която го търси. Ала заради гнева, който пораждала у него смъртта на сенешала, не пожелал да се разкрие и отговорил така:

— В действителност, госпожице, не познавам изобщо рицар, носещ бели доспехи.

— За Бога — въздъхнала тя, — това ме притеснява ужасно.

Той не ѝ отвърнал повече и след като я благословил, потеглил веднага. Яздил до третия час и стигнал до края на гората. Завил надясно по стар, малък, зле поддържан път и скоро наближил една долина, където течала широка и дълбока река, но не открил нито мост, нито брод, нито друг път. Погледнал към отсрещния бряг на реката и забелязал стабилно разположен замък, изцяло ограден от стена с бойници. Наблюдал дълго време този замък, чийто външен вид му харесал много. После се отправил по реката в търсене на мост или брод, ала напразно. Не знаел какво да стори и не искал да се връща обратно. В този момент видял от замъка да излиза девойка, облечена само по риза и дърпана жестоко от четирима грубияни, всеки с брадва в ръка. Тя крещяла неистово. Мъжете се отнасяли към нея отвратително и унижително. Водели я с ритници към реката. Щом забелязала рицаря на другия бряг, започнала да го умолява:

— Благородни рицарю, помогнете на една девойка, която тези грубияни искат да убият! Великодушни рицарю, не ме оставяйте да загина в ръцете им, ако някога сте изпитвали жал към която и да е благородна дама!

---

[1] В *Търсенето на Светия Граал* се споменава за сина на Боорт, Елиан Белия, (с. 247 от българския превод), но за бъдещото му императорство в Константинопол не става дума. ↑

[2] Боорт няма да спази това обещание. ↑

[3] Вж. бел. 491. ↑

68. БООРТ СПАСЯВА БЛЕВИН ОТ ГЛОСЕДОН ОТ СМЪРТТА

Щом Боорт чул девойката да моли така жално за помощ, не знаел какво да стори. Не би се поколебал да отиде да ѝ помогне, ако може, ала като виждал колко тъмна, дълбока и опасна е реката, преминаването ѝ би било сигурна смърт. От друга страна, при вида на момичето, което го умолявало толкова сърцераздирателно, бил обхванат от състрадание, забравил всичките си страхове и се прекръстил. Сетне пристиснал щита до гърдите си, пришпорил коня си и, без да чака, се хвърлил във водата. Конят бил силен. Когато изгубил опора под краката си, заплувал. Пренесъл мъчително Боорт на другия бряг, като и двамата се нагълтали с вода. Силата на коня ги спасила от удавяне, защото рицарят много натежал от доспехите си. След като прекосил реката, без да слиза на земята, той се спуснал към тези, които държали девойката. Нанесъл такъв удар на първия, когото застигнал, съборил го по гръб на земята и забил копието си в тялото му. Другите веднага побягнали. Вече освободена, девойката паднала на колене пред Боорт:

— Ах! — провикнала се тя. — Благородни рицарю, Бог да ви поживи, задето ме избавихте от смъртта. Благословен да е Господ, че ви доведе дотук, защото тези разбойници със сигурност щяха да ме убият.

— Защо, госпожице?

— Ще ви кажа на драго сърце, сеньор, след като се почувствам в безопасност.

— Как така? Нима се страхувате от нещо?

— Несъмнено, сеньор, никога няма да усетя сигурност, докато зная, че господарят на този замък е тук, защото той е най-вероломният и жесток човек на света.

69. БООРТ ПОБЕЖДАВА НЕПРИЯТЕЛЯ НА БЛЕВИН

При тези думи от замъка излязъл рицар. Едва забелязал Боорт, той го предизвикал:

— Сеньор рицарю, пуснете девойката, няма да я отведете! Бога ми, сбъркахте като й помогнахте!

Той се втурнал стремглаво напред със свалено копие. Боорт издърпал своето от тялото на мъжа, когото убил, и с пълна скорост се нахвърлил срещу своя противник. Ударил го толкова жестоко, че го повалил от коня. Рицарят бил поразен до такава степен, че не могъл да се изправи. Лежал в безсъзнание на земята. Бил паднал много лошо и за малко не си счупил шийните прешлени. Боорт минал с коня си по него, като му изпотрошил костите. Девойката ликувала:

— Сеньор — рекла тя на Боорт, — няма вече от какво да се страхуваме, тъй като не мисля, че тук има друг рицар като него. Сега ще ви разкажа с повече увереност това, за което ме помолихте преди малко.

— Говорете — отвърнал той.

— Честна дума — започнала девойката, — сутринта с моя приятел рицар преминавахме на кон през този укрепен град. Когато братът на мъжа, когото свалихте от седлото, ме видя, поиска да ме отвлече, тъй като от дълго време ме обичаше. Хвана коня ми за юздите и имаше желание да ме отведе насила. Ала приятелят ми се сражава срещу него и го уби. Щом въпросният рицар разбра, че брат му е мъртъв, заповяда на група селяни и въоръжени мъже да хванат моя приятел и го уби, за да отмъсти за брат си. На мен той заяви, че ще отмъсти, без да ми посяга. Накара четиримата грубияни, които видяхте, да ме заловят и да ме удавят, „защото“, рече той, „не искам тя загине от оръжие“. Тъкмо ме бяха повели към реката, когато се притичахте да ми помогнете по Божията и вашата воля. Ето историята ми. Бих желала вече, ако такава е и вашето намерение, да ме заведете на сигурно място в един мой замък наблизко.

— На драго сърце — отвърнал той.

Хванал я за ръка и я качил на шията на коня си.

Сетне, с щит заметнат на гърба, поел по пътя, който му посочила девойката, така че след пладне пред тях изникнал много красив замък. На края на една малка горичка застигнали двама оръженосци, всеки един от които бил привързал на задницата на коня си убит дивеч. Щом видели девойката, слезли от конете и я приветствали като своя господарка, каквато и била, ала много се изненадали да я видят обляна в сълзи. Попитали я какво има. Тя им разказала как приятелят ѝ бил убит „и аз самата нямаше да избягам от смъртта без този рицар, който в добрината си ми помогна и рискува своя живот, за да спаси моя“.

Тогава тя дръпнала настрана единия оръженосец, който оставил дивеча и го поверил на своя спътник, а после се насочил към замъка с коня си в галоп. От своя страна Боорт попитал девойката за името на замъка, където нейният приятел бил убит.

— Казва се Галдон, сеньор, а реката, която прекосихте, се нарича Галид.

70. БООРТ И БЛЕВИН В ЗАМЪКА НА ГЛОСЕДОН

Разговаряйки така, те стигнали до замъка, който се сторил на Боорт силно укрепен и добре разположен. Като изкачили хълма, видели да се задават множество дами и девойки. Едните водели хора и танци, а другите се отдавали на различни игри. Всички били пищно облечени и нагиздени, а десет рицари ги съпровождали и се веселели. Щом забелязали Боорт, приветствали го с думите:

— Добре дошли, вие, който спасихте нашата господарка от смърт и я избавихте от ръцете на нейните неприятели!

Помогнали на господарката си и на Боорт да слязат от коня. Никой не би могъл да опише посрещането, което му устроили. Изпълнени с радост и веселие, те го завели до главната зала. Съблекли му доспехите, ала той се подчинил с нежелание, защото още не било време за почивка. Боорт останал там, радостно приветстван от всички. След като се нахранили, девойката го попитала за името му.

— Казвам се Боорт Заточения — отговорил ѝ той. — А вие, госпожице, как се казвате?

— Блевин от Глоседон, сеньор, по името на замъка, в който се намираме.

71. ДЕВОЙКАТА ОТ ОНГФОРТ ПРИСТИГА В ГЛОСЕДОН. ИЗНЕНАДВАЩОТО ЗАМИНАВАНЕ НА БООРТ

Докато разговаряли така, влязъл един оръженосец, който коленичил пред девойката.

— Госпожо, моята господарка от Онгфорт ви поздравява и ви известява, че тази вечер ще пренощува у вас.

След като чула това, девойката скочила щастлива и радостна попитала оръженосеца къде се намира тя.

— На половин левга оттук, госпожо.

Веднага наредила да ѝ оседлаят коня и заявила, че ще отиде да я посрещне. Потеглила, без да чака повече. Придружили я шест рицари, а четирима останали да правят компания на нейния гост. Ала когато Боорт научил новината за пристигането на девойката от Онгфорт, не знаел какво да прави. Ако останел, нямало как тя да не го види или разпознае, а това не желаел на никаква цена. След като дълго седял и обмислял тази ситуация, изведнъж скочил и поискал бързо доспехите си.

— Сеньор — попитали тези, които били с него, — къде възнамерявате да отидете?

— Искам да облека доспехите си и да направя една обиколка до съседната горичка. Веднага се връщам.

Не се осмелили да му се противопоставят. Донесли му доспехите. Той ги облякъл. Сетне излязъл от замъка през ниската порта откъм горичката, като отказал всякаква компания. Когато се отдалечил на известно разстояние от замъка, пришпорил коня си към една висока гора, която му се струвала обширна и гъста. Навлязъл навътре и яздил до настъпването на нощта. Щом чул камбанен звън, разбрал, че наблизо има отшелническа обител. Свил в тази посока, слязъл от коня си пред вратата и повикал. Отшелникът го посрещнал

приветливо и лично му свалил доспехите. Сетне отишъл да събере трева за коня и за постелята на рицаря.

72. НАПРАЗНИ ОПИТИ ДА БЪДЕ ОТКРИТ БООРТ. НА СЛЕДВАЩИЯ ДЕН ДВЕТЕ ДЕВОЙКИ ТРЪГВАТ ДА ГО ТЪРСЯТ

Боорт си починал при отшелника. А девойката от Глоседон, след като напуснала замъка, яздила, докато срещне девойката от Онгфорт. Те се поздравили. Девойката от Глоседон била стъписана от странното облекло на своята братовчедка и на цялата ѝ свита. Попитала я за причината, а другата ѝ разказала всичко от начало до край. Щяла да продължи пътуването, докато намери рицаря.

— Освен това, братовчедке, той е най-красивият и добър рицар, когото съм виждала, и е все още съвсем млад. Толкова се натъжавам, като си помисля колко лошо постъпих с него, че сърцето ми ще се пръсне.

— За Бога, братовчедке — рекла дамата от Глоседон, — изживели сте невероятно приключение, но аз също.

Тя разказала какво ѝ се случило и как приютила рицаря.

— Знайте, че той е най-красивият рицар на света и е изключително млад.

Описала ѝ как изглежда, колко е висок и какво му е телосложението. Дамата от Онгфорт разбрала, че става въпрос за този, когото търси, и с голямо нетърпение очаквала да го види.

Така яздили, докато стигнали до замъка. Всички започнали да се суетят около гостенката, като я приветствали радостно и с много внимание. Сетне двете дами се качили в главната зала и господарката на замъка попитала за своя гост.

— Честна дума — отвърнали рицарите, — той напусна замъка, напълно въоръжен, но ни увери, че веднага ще се върне, и отказа някой да го придружи.

— Накъде тръгна?

— Госпожо, към тази горичка.

— Бързо тогава — рекла им тя, — на конете! Тръгнете след него и го доведете обратно!

Десетте рицари на мига се метнали на конете и стигнали до горичката. Обиколили я отвсякъде, ала от рицаря нямало и следа.

— За Бога — заявила тя, — няма да останем тук!

Качила се на коня си, както и цялата ѝ свита, и заповядала горичката да бъде претърсена до най-малкото кътче. Така и било сторено, но напразно. Не успели да научат нищо за него. При това положение тя се върнала тъжна и нещастна в замъка и разказала на девойката от Онгфорт как гостът ѝ изчезнал. После попитала рицарите от замъка:

— Сеньори, кога тръгна той?

— Честна дума, госпожо, веднага щом потеглихте, като заяви, че скоро ще се върне.

— Скоро ли? Очевидно се е подиграл с нас!

Девойката от Онгфорт попитала какви оръжия носел той и те ѝ ги описали.

— Боже мой — отвърнала тя, — срещнах този рицар сутринта на входа на една гора, ала доспехите му не бяха същите като на този, когото търся.

— Братовчедке — рекла девойката от замъка, — възможно е да ги е сменил оттогава. Казвам ви, че според мен, това е вашият рицар. Позволете да ви придружа, докато го открием. Тогава най-сетне ще узнаем защо е напуснал така внезапно дома ми.

— Много се радвам, че ще дойдете с мен — промълвила девойката от Онгфорт.

Те прекарали нощта в замъка и на сутринта, още по зазоряване, се отправили на път, за да търсят своя рицар. Ала тук разказът спира да говори за тях и за Боорт и се връща на Ланселот при влизането му в гората Сарпени, както беше изложено по-горе.

73. ЛАНСЕЛОТ РАЗБИРА, ЧЕ СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН Е ОСЪДЕНА НА СМЪРТ

Според разказа, когато Ланселот влязъл в гората Сарпени, денят бил много горещ. Той яздил до деветия час, но не срещнал жива душа чак до вечернята. Ала тъкмо на излизане от гората, която цял ден прекосявал, срещнал силно скърбяща девойка. Тя яздеа богато оседлан черен кон с елегантно седло, английска изработка. Ланселот поздравил девойката и тя му отвърнала.

— Госпожице, кажете ми защо плачете.

— Със сигурност, сеньор, ако виждах смисъл, щях да ви кажа.

— Бога ми, това с нищо няма да ви навреди. Кажете ми и ако мога да помогна за вашата утеха, ще направя всичко възможно.

— Бога ми, сеньор, в такъв случай ще говоря. Истината е, че Мелеаган, синът на крал Бодмагю, отиде в двора на крал Артур, за да отведе кралица Гениевра. През това време една девойка, сестра на Мелеаган, успяла да измъкне Ланселот от кулата, където той го бил затворил, не зная по каква причина. След като го освободила, тя се грижила за него, докато оздравее. Бил сериозно пострадал в кулата. Сетне го изпратила в двора на крал Артур, където той убил Мелеаган. Това вече е добре известен факт. Когато нейните роднини научили, че е избавила Ланселот от плен, решили, че е действала така, за да погуби Мелеаган. Те я отвлякоха насила и я осъдиха на смърт, като заявиха, че ако не си намери защитник, ще се разправят така жестоко с нея, както заслужава жена, убила брат си. Тя отговори, че ще съумее да намери такъв човек. Определи дата, за да открие този шампион и оттогава търси почти навсякъде, но без да успее да попадне на рицар, който да дръзне да се сражава срещу нейния обвинител. Работата е належаща, крайният срок е днес, а тя няма защитник. Затова те единодушно я обявяват за виновна за извършеното престъпление. Осъдили са я, както предполагам, да загине на клада утре сутрин. Именно тази мисъл сега ме кара да плача толкова, защото тя е една от най-благородните и достойни девойки на света.

74. ЛАНСЕЛОТ ОТСЯДА В ЕДИН МОНАСТИР

— Кажете ми сега, госпожице, ако утре тя намери някого, който да я защити, значи ли това, че ще я освободят?

— Не зная, сеньор.

— Много ли сме далеч от мястото, където се намира тя?

— Само на шест английски левги, сеньор. Ако утре станете малко по-рано, ще бъдете там преди първия час.

— И къде бих могъл да я открия?

— В гората Флорега. Този път ще ви отведе направо там, ако го следвате.

— Бог да ви благослови, госпожице — рекъл той.

Ланселот потеглил, без да чака. Девојката също продължила пътя си, все така скърбяща.

Яздейки, той стигнал до края на гората. Видял пред себе си манастир и свил към него, за да се подслони. Пред портата открил трима монаси, които, след като изпълнили последната молитва, излезли да се насладят на вечерната прохлада. Притичали се да помогнат на Ланселот да слезе от коня, поздравили го с добре дошъл, поканили го вътре и го попитали дали е ял през деня. Той отговорил, че не е ял. Веднага заръчали на прислужниците да сложат масата и да сервират хляб върху покривка. Но Ланселот отвърнал, че най-напред иска да влезе в църквата за молитва, тъй като не се бил молил цял ден. Докато стоял коленичил, забелязал вдясно една сребърна решетка, великолепно изработена със златни цветенца, птици и най-различни животни. Във вътрешността на хора имало петима рицари, напълно въоръжени, с шлем на главата и с меч в ръка, които били застанали в отбранителна позиция, сякаш очаквали нападение.

75. ГРОБЪТ НА ГАЛЕО, ПАЗЕН ОТ ПЕТ ВЪОРЪЖЕНИ РИЦАРИ

Тази гледка учудила силно Ланселот. Той се изправил бързо и се отправил натам. Поздравил рицарите, които го приветствали с добре дошъл. Влязъл в хора през малка врата и се полюбувал на решетката. Била толкова изящна, че не си представял как дори крал може да плати цената ѝ. До рицарите се намирал възможно най-пищният гроб на света, целият от чисто злато и украсен със скъпоценни камъни, които стрували повече от някое голямо кралство. И ако гробът впечатлявал с красотата си, тя не била нищо в сравнение с неговия разкош. А и бил най-големият, който Ланселот виждал. Чудел се кой ли принц е положен в него. Попитал рицарите какво правят там:

— Сеньор — рекли те, — пазим тялото, което лежи в този гроб, от страх да не бъде отнесено. През деня сме петима души, а през нощта ни сменят други петима.

— И защо се страхувате да не го отнесат?

— Защото, сеньор, един от братята в този манастир, много мъдър и свят човек, наскоро ни предупреди, че тук ще дойде рицар, който ще измъкне тялото насила от гроба и ще го отнесе извън тези земи. А ние, хората от този край, бихме предпочели по-скоро да загинем, вместо тялото да ни бъде отнето. Ето защо стоим на стража, както виждате, защото светият брат ни каза, че въпросният рицар ще пристигне много скоро.

76. ОТЧАЯНИЕТО НА ЛАНСЕЛОТ

— Сега ми кажете — запитал Ланселот, — тази богата гробница за някой много знатен принц ли е сътворена?

— Сеньор, той беше много могъщ и богат. Освен това, беше и най-доблестният мъж на своето време.

— Господи! Кой е бил той?

— Сеньор — отвърнали те, — ако можете да четете, ще го узнаете лесно, защото името му е изписано в горната част на тази плоча.

Без да чака, Ланселот пристъпил натам и прочел надписа, който гласял: „Тук почива Галео, синът на Великанката, който загина от обич към Ланселот“. Като видял това, Ланселот се свлякъл в несвяст и останал дълго време на земята, без да отрони дума. Рицарите се втурнали да го надигнат и се питали изумени какво се е случило и кой може да е той. Когато дошъл на себе си, простенал:

— Уви! Каква мъка и каква загуба!^[1]

Започнал да удря юмруците си един в друг, да дере лицето си до такава степен, че отвсякъде бликнала кръв, да скубе косите си, да се бие жестоко по челото и гърдите и да издава такива стонове, че всички изпитали жал. Обвинявал се и проклинал часа, в който се е родил:

— Боже мой — ридаел той, — какво страдание и каква гибел! Най-доблестният мъж на света, мъртъв заради най-недостойния, най-презрения рицар, който някога е съществувал!

---

[1] Ланселот вече е научил от Гениевра за смъртта на Галео, но тогава (вж. фрагмент 12) любовното опиянение на героя надделява над тъгата от загубата на скъпия приятел. Авторът умишлено раздалечава тези две чувства, подсказвайки, че редът на събитията и преживяванията в повествованието не следва логиката на мимезиса, тоест на реалистичното изобразяване. ↑

77. ЛАНСЕЛОТ ПОЛУЧАВА ЗАПОВЕД ДА ВДИГНЕ ТЯЛОТО НА ГАЛЕО И ДА ГО ОТНЕСЕ В ЗАМЪКА СТРАЖАТА НА МЪКИТЕ

Стенанията и воплите на Ланселот били такива, че всички присъстващи го наблюдавали изумени. Попитали го кой е, а той, като не бил в състояние да пророни и дума, единствено ридаел, удрял се и се разкъсвал от мъка. След продължително униние погледът му се върнал на надписа, където се казвало, че заради него е загинал Галео. „Е, добре — казал си той, — ще бъде подло и аз на свой ред да не умра за него.“ Втурнал се веднага навън. Щял да потърси меча си и да се самоубие с това оръжие, което преди принадлежало на Галео.^[1] Едва излязъл от църквата, срещнал една от девойките на дамата от Езерото, тази, която разговаряла с Боорт пред замъка Онгфорт. Тя го разпознала на мига. Хванала го за китката и го спряла.

— Какво правите? — попитала тя. — Къде отивате така?

— Ах, госпожице, оставете ме да сложа край на мъките си, защото никога вече няма да позная радост и утеха в този живот.

— Разкажете ми — рекла тя.

Вместо да ѝ отговори, той минал зад нея и се освободил от ръцете ѝ. Щом го видяла да бяга, тя му извикала:

— Сеньор, забранявам ви, в името на човека, когото обичате най-много на този свят, да продължавате напред, без първо да разговаряте с мен.

Той се спрял, огледал я и като я познал, я поздравил с добре дошла.

— За Бога — казала тя, — трябваше да ме посрещнете по-подобаващо, дори и само защото съм изпратена от вашата дама от Езерото.

— Госпожице, не се сърдете, но не мислете, че каквото и приключение да ми е отредено, може да ме зарадва някога!

— За Бога, напротив — отвърнала тя. — Сега чуйте посланието на моята господарка.

— Кажете.

— Тя ви заповядва да вземете оттук тялото на Галео и да го отнесете в замъка Стражата на мъките. То трябва да бъде положено в този гроб, на който видите изписано своето име. Дамата от Езерото желае така, защото знае, че именно на това място ще бъдете погребан и вие.^[2]

Тези думи много зарадвали Ланселот. Казал, че новините са добри и че ще следва нейните напътствия. Сетне попитал как е неговата господарка.

— Честна дума — рекла девойката, — в продължение на осем дни тя много се измъчваше, тъй като нейните магии ѝ бяха показали, че (тя ми го разкри впоследствие) веднага щом откриете гроба на Галео, ще се самоубиете от мъка, ако не ви попречат. Ето защо ме изпрати толкова бързо тук. Заповядва ви да забравите за отчаянието, което може само да ви навреди, и ви умолява в името на човека, когото обичате най-много на този свят, да съберете отново сили за ваше добро. Иначе, знайте, че следващия път, когато имате нужда от нея, тя няма да ви помогне.

Той уверил, че ще добие отново кураж, щом дамата го желае.

— Сега трябва да си облечете доспехите — рекла девойката. — Виждам ясно, че хората от тези земи няма да ви позволят да отнесете тялото и това ще е така, докато могат да го защитават.

Ланселот заявил, че по-скоро ще загине на място, но ще го отнесе. Втурнал се към доспехите си, докато девойката се приближила до рицарите, които пазели гроба:

— Сеньори — рекла им тя, — желаете ли да се противопоставите на това, което ще се случи против волята ви?

— Какво искате да кажете? — попитали другите.

— Говоря за тялото, което пазите. Знаете добре, че то ще бъде отнесено от тази гробница.

— Няма да се случи така, доколкото можем да попречим.

— За Бога, ще стане. Всъщност, този, който трябва да стори това, е тук. Ако се опълчите, всички ще намерите смъртта си. За вас е по-

добре да се откажете, без да се противите, иначе ще загинете.

Те заявили, че докато са живи, тялото ще остане там.

— Нека рицарят, дошъл с тази цел, знае, че дори да е по-храбър и от Ланселот, няма да го отнесе.

— Добре тогава, ще видите какво ще ви сполети! — промълвила девойката.

---

[1] Галео дарява на Ланселот оръжия още в началото на тяхната дружба. ↑

[2] Като новопосветен рицар Ланселот успява да повдигне надгробна плоча в замъка Стражата на мъките. От нейния надпис научава името си, както и че един ден тялото му ще бъде положено в този гроб (вж. бел. бeб). След като Ланселот побеждава всички пазители на порядките в Стражата на мъките, замъкът променя името си. Занапред ще го наричат на Стражата на радостта. В края на *Смъртта на крал Артур* — последната част от цикъла *Ланселот-Граал* — тялото на Ланселот бива положено в същия този гроб заедно с тленните останки на Галео (вж. фрагмент 202 от българския превод на романа, издаден от „Изток-Запад“). ↑

78. ПОБЕДА НА ЛАНСЕЛОТ В ДВУБОЯ СРЕЩУ ПАЗАЧИТЕ НА ГРОБА НА ГАЛЕО

При тези думи Ланселот, напълно въоръжен, прекосил прага, и когато рицарите го видели да идва, го попитали за намеренията му.

— Искам — рекъл той — да взема тялото, което е тук.

— Честна дума, няма да го сторите за нищо на света. Ще загинем на място, преди да го отнесете.

— Вашата смърт е неминуема — отвърнал той, — щом не искате да се разберем с добро!

С един скок Ланселот се озовал зад решетките, а другите се нахвърлили срещу него, за да го принудят да отстъпи, ако не иска да умре. Ударили го там, където можели да го засегнат. Той държал в ръка голия си меч. Нанесъл им тежки удари и блъснал първия, когото застигнал, толкова жестоко, че нито шлемът, нито желязната шапчица попречили да забие острието си в главата му. Притиснал го и го повалил на земята. В този момент всички останали преминали яростно в атака, като го удряли по щита и шлема, и му разкъсали ризницата на няколко места. Ала в дълбоката си скръб той бил безчувствен към нападките. Впуснал се яростно срещу тях и със силни удари на меча си ги принудил да отстъпят. Тогава забелязал един от четиримата, който му се струвал най-опасен — едър и силен мъж. Ланселот се приближил и му нанесъл толкова жесток удар по шлема, че се разхвърчали искри. Страничният удар на меча му се изместил и посякъл лявото рамо на рицаря. Ударът бил ужасен, десеторно усилен от яростта. Това си проличало добре, защото острието се забило в рамото на рицаря, което заедно с ръката му паднало на плочките. Рицарят се свлякъл и от болка загубил съзнание. Другите трима, които се уплашили, не проявили особена решителност да се отбраняват след ужасния удар, на който току-що станали свидетели, и при вида на меча, чието острие всеки един от тях бил усетил до кръв. Ланселот, неуморим, подхванал атаките си. Ударил още един в горната част на шлема и го проснал на земята. Щом видели това, другите двама

побягнали за по-сигурно към вратата. Ланселот застигнал втория. Нанесъл удар между щита и ръката, като му отсякъл китката, а щитът му паднал на земята. Мъжът видял, че е осакатен и побягнал. Ланселот се върнал при другия, който вече се изправял. Нанесъл му удар с меча си, от който шлемът на последния политнал настрани. След като главата му била открита, той поискал милост, като умолявал Ланселот да не го убива, защото е готов да се подчини на волята му.

— Добре — отвърнал Ланселот, — трябва да обещаеш да пренесеш тялото на Галео, моя сеньор, до Стражата на мъките и да осигуриш неговата защита, докато пристигна. Ако те попитат кой те праща, ще отговориш „този, който носеше бели доспехи в деня, когато замъкът беше завладян“.^[1]

Победеният се заклекъл, че ще се подчини. Ланселот грабнал плочата за най-дебелия ѝ край и я отместил с такава сила, че за малко не разкъсал всичките си мускули. От носа и устата му бликнала кръв, а от усилието тялото му се обляло в пот. Страданието не му попречило да надигне плочата. Никога до този момент не бил изпитвал подобна мъка, както когато видял тялото на Галео, облечен с всичките си доспехи, а мечът, толкова силен и красив, бил положен до него. Сигурно щял да си отнеме живота със същия този меч, ако девойката не го била взела бързо от ръцете му. Тогава Ланселот заповядал да построят дървена носилка и да я покрият с най-скъпите платове, които можели да се намерят по тези места. Когато я украсили, както желяел, рицарят пленник му казал:

— Сеньор, по-разумно е да пътуваме през нощта.

— Защо?

— Защото, ако рицарите от този край научат, че се подготвяме да отнесем тялото, ще наредят да се пазят пътищата и ще ни спрат. Ето затова ви съветвам да тръгнем веднага, тъй като преди настъпването на деня ще бъдем поне на десет английски левги разстояние.

Ланселот се съгласил. Положили носилката на два коня, които вървели раван, и така изнесли Галео извън манастира. Монасите били дълбоко опечалени от това заминаване. Ланселот съпроводил тялото през по-голямата част от нощта, като оплаквал през сълзи храбростта и достойнството на Галео. Ако девойката не била до него, той щял да се отдаде на други крайности, но тя отклонявала мислите му от тях. Забранил на рицаря да погребва тялото, преди самият той да пристигне

там. След това се разделили и Ланселот се върнал в абатството. Колкото и да го убеждавали, той отказвал да пие и да се храни, като не спирал да стене и да плаче, изгарящ от нетърпение да настъпи денят. На сутринта станал и отишъл да се черкува заедно с девойката. Сетне си облякъл доспехите, сбогувал се с монасите от абатството и двамата продължили своя път. Именно тогава девойката му разказала за Боорт и му описала какво го видяла да прави пред Онгфорт, от което Ланселот останал много щастлив.

— Сеньор — рекла му тя, — той ви търси и няма да спре, докато не ви открие.

---

[1] В замъка Стражата на мъките Ланселот побеждава последователно десет рицари и така слага край на зловещата магия, която тегне над това място. Успехът си дължи на три вълшебни щитове, които неговата покровителка Дамата от Езерото му е изпратила. Тогава заради белите си доспехи героят получава прозвището Белия рицар. ↑

79. РИДАНИЯТА НА СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН

— Ах, госпожице, ако мислите, че ще го видите преди мен, искам да ви помоля от приятелство към него да му предадете този меч, който е принадлежал на монсеньор Галео. Кажете му от мое име да го носи, защото е много добро оръжие.

— Ще го срещна скоро — заявила тя — и ще му предам това послание.

Сетне девойката го оставила, а той се отправил направо към замъка Флоего, където пристигнал към първия час.

Огледал полята около града. Пред кладата, където трябвало да изгорят сестрата на Мелеаган, се била стекла многолюдна тълпа. При вида на огъня Ланселот изпитал страх за девойката. Веднага пришпорил коня си и се спуснал бързо в тази посока. След като се озовал на мястото, видял девойката, която вече били завели до кладата, за да намери смъртта си там. Облечена била само в една парцалива риза. Държали я шест груби мъже, трима от едната страна и трима от другата. Очаквали единствено заповедта на съдиите, за да я хвърлят в огъня. А тя плачела сърцераздирателно и призовавала за помощ Ланселот:

— Ах, благородни рицарю Ланселот, дано нашият Господ благоволи да узнаете какво се случва в този момент и да сте само на половин левга разстояние! Без съмнение с Божията и с ваша помощ още днес бих могла да бъда освободена въпреки моите неприятели! Ала вие не знаете за случващото се и аз след миг ще трябва да загина, затова че след Бог, аз ви спасих живота. Съсипана съм не толкова заради мен самата, а заради мъката, която ще изпитате, като научите. Едно нещо ме утешава поне — девойките, сигурна съм, ще спечелят от моята смърт и никога няма да искат напразно помощта ви, докато споменът за мен е още жив. Вашето сърце наистина е прекалено благородно, за да не се отнесе щедро към всички, които се осланят на спомена за мен. Затова съм убедена, че ще е по-добре за спасението на

душата си да намеря смъртта, след като постъпих почтено, избавяйки от плен храбрец като вас, вместо да ви оставя да загинете от вероломството на Мелеаган, който ви беше пленил с подлост.

80. ЛАНСЕЛОТ СПАСЯВА ОТ КЛАДАТА СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН

Така нарежда да девойката и плачела жално. Именно тогава се появил Ланселот, пришпорвайки коня си два пъти по-бързо. Наредил на тези, които я държели:

— Пуснете девойката!

— Защо, сеньор? — попитал един рицар в доспехи, който вървял бързо напред. — Защо трябва да я пуснат?

— Понеже нямате право да я убивате — отвърнал Ланселот.

— Напротив — рекъл другият, — имаме пълно право. Убедени сме, че е извършила престъплението, в което аз я обвиних. Тя предложи да се защитава, ала не намери никой, който да грабне щита заради нея. Впрочем, това не е учудващо, тъй като всеки знае добре, че тя е постъпила коварно.

— Защо?

— Защото е освободила Ланселот, за да убие брат си Мелеаган.

— Ако вие самият — отвърнал Ланселот — се осмелите да докажете, че тя е виновна за предателството и убийството, аз съм готов да го оспоря.

— Кой сте вие?

— Аз съм рицар, който идва тук, за да защити тази девойка.

— Повярвайте — отвърнал другият, — няма основание да се бием, от вчера нейната присъда е известна, след като тя не успя да си намери защитник. Но аз считам, че обвинението ми е толкова справедливо, че на света няма рицар, срещу когото да не се осмеля да го докажа с пълно право.

— За Бога — рекъл Ланселот, — ще видим това, защото съм готов да я защита срещу вас!

— Наистина ли? — попитал другият. — Бога ми, ще загинете вероломен и като предател, какъвто сте!

Издърпали девойката от кладата. Двамата рицари отстъпили назад. Нахвърлили се един срещу друг с конете си и си нанасяли удари

с копията толкова жестоко, че ги разпръснали на парчета. Сетне блъснали телата и лицата си така силно, че и двамата останали напълно замаяни и изгубили ориентация. Рицарят бил зашеметен до такава степен, че не могъл да се задържи на седлото и политнал от коня си. При падането върхът на шлема му се забил в земята и той за малко не си счупил шията. След успешния удар Ланселот слязъл от седлото, защото би било срамно да нападне на кон противник, който е на земята. Извадил меча си и като се хвърлил към рицаря, който вече се изправял, му нанесъл такъв удар по шлема, че го повалил по длани и колене на земята. След това с друг удар го разгромил напълно. После го хванал за шлема, влачил го до жарта и го хвърлил вътре. Другият бил толкова изнемощял и безсилен, че не могъл да се надигне. Останал в пламъците и загинал по този начин. В този момент напред пристъпили тези, които пазели заграденото поле. Те заявили на Ланселот, че е сторил достатъчно и му предали девойката жива и здрава. Той я облякъл, а после я попитал какво още очаква от него.

— Сеньор, да ме отведете на сигурно място в моя замък.

— На драго сърце — отвърнал Ланселот.

Помогнал ѝ да се качи на коня и я завел до замъка, където тя се грижила за него в продължение на няколко дни. Замъкът се казвал Галфорт. Намирал се до малка река, разполагал с всичко необходимо и бил отлично укрепен. Когато Ланселот пристигнал там, хората от замъка го приветствали, защото вече знаели, че тяхната господарка е освободена благодарение на рицар, който я придружава. Щом го видели, го посрещнали с такава радост, сякаш ставало въпрос за самия Бог. Докато минавал, всички коленичили пред него и крещели в един глас:

— Сеньор, измежду всички рицари по света бъдете добре дошли, вие, който превърнахте мъката ни в радост!

81. РАЗКАЗЪТ НА СЕСТРАТА НА МЕЛЕАГАН

Такъв бил приемът, оказан на Ланселот. След като помогнал на девойката да слезе от коня си пред главната зала, пожелал да потегли веднага, тъй като още не бил минал третият час, ала тя хванала коня му за юздите и го принудила да слезе:

— В името на Светия кръст, сеньор рицарю — рекла му тя, — няма да ми избягате така!

Без да чака, наредила да му съблекат доспехите и млади момчета се спуснали да изпълнят това. Веднага щом свалил шлема си, тя го разпознала. Затичала се към него с разтворени обятия и понечила да го целуне по устата, ала той се отдръпнал. Тогава го целунала по шията, лицето и брадичката, тъй като останалото било скрито, и плачейки от възмущение, му рекла:

— Ах, благородни рицарю, така желях да ви зърна още веднъж преди да умра! Как се стече животът ви впоследствие?

— Добре, слава Богу.

— Какво ви доведе по тези земи след заминаването?

— Бога ми, едно сериозно дело.

И той ѝ разказал как някакъв рицар, облечен с аленочервени доспехи, го обвинил в предателство в двора на крал Артур заради смъртта на Мелеаган.

— Трябва да се защитя в двора на крал Бодмагю.

— Ах! — възкликнала тя, — разбирам прекрасно за кого става въпрос. Това е Аргодрас Червенокосия, а рицарят, когото завлякохте да загине в пламъците, беше негов брат. При това положение не зная какво бихте могли да сторите, тъй като ако баща ми се увери, че вие сте убили Мелеаган, се страхувам, че може да нареди да ви убият заради мъката от тази новина.

— Как така? — учудил се Ланселот. — Нима той още не знае?

— За Бога, не — отвърнала тя. — Тялото на Мелеаган беше пренесено в този край преди повече от петнадесет дни и положено в

замъка на Четирите камъка. Пазят го там толкова тайно, че кралят не знае още нищо. Трябва да действате възможно най-дискретно. За кога е определена датата за вашата защита?

Той ѝ отговорил, че е за деня на Мария Магдалена.

— Ах, нека Бог ви напътства, защото се боя много от подлостта и вероломството на Аргодрас.

— Не се притеснявайте — отвърнал Ланселот. Да прави каквото ще, няма да ме уплаши.

82. ПРИЯТЕЛКАТА НА РИЦАРЯ ОТ ШАТРАТА СЕ ВЛЮБВА В ЛАНСЕЛОТ

Тази вечер разговаряли дълго за различни неща сред радостта, на която се отдавали хората от замъка. Господарката им, която мислели за обречена, се завърнала жива и здрава. На сутринта, веднага след изгрев-слънце, Ланселот станал и като си облякъл доспехите, напуснал девойката. Тя го благословила от сърце и го помолила да се отбие на връщане при нея, а той отвърнал, че няма да пропусне, ако има възможност. Продължил пътя си и яздил целия ден до вечерта. Тогава наближил една река, наричана Аглонд. Водата ѝ била дълбока и мътна. Стигнал до нея и видял три шатри, опънати недалеч от брега. Едната била голяма и красива, а другите две — средни по размер. От по-голямата излязъл рицар без доспехи, който го поздравил и Ланселот веднага му отвърнал.

— Сеньор — рекъл му той, — струва ми се, че сте странстващ рицар и се възхищавам на всички тези, които прекарват по този начин живота си, защото и аз самият съм такъв. Ето защо ви моля да приемете моето гостоприемство за тази вечер. Ако продължите подалече, ще откриете само гора, толкова дива, че бързо ще се изгубите в нея. Вече е време да си починете, нали? Съветвам ви да останете тук. Ще получите хубав и добър подслон, изцяло на ваше разположение.

— Щом такова е желанието ви, сеньор, ще остана в отговор на вашата молба, а и защото сте, както казвате, странстващ рицар.

Без да чака повече, Ланселот слязъл от коня си. От другите шатри се спуснали оръженосци, които да му свалят доспехите. Донесли му да облече мантия от лека коприна заради силната горещина и го отвели в голямата шатра на рицаря. Сетне разговаряли и се поопознали взаимно, като си задавали въпроси. Рицарят попитал Ланселот откъде идва, накъде отива и за какво приключение язди сам. Ланселот му отговорил за някои неща, за други премълчал. Все пак му споделил, че иска да отиде в двора на крал Бодмагю заради някакъв рицар, който го обвинил в предателство.

Докато приказвали така, оръженосците сложили масата. Отишли да си измият ръцете, а после седнали да се хранят — рицарят, Ланселот и една много красива девойка, която била приятелка на господаря на дома. Тримата вечеряли заедно. Девойката не сваляла очи от Ланселот и не можела да се насити да го гледа. Струвал ѝ се толкова красив, че никога досега не била виждала мъжка красота като неговата. Съзерцавала го с такъв прехлас, че забравила да се храни и само му се възхищавала. Оръженосците отсервирали първото ястие, без девойката да го докосне, изцяло потънала в мислите си. И именно тогава в сърцето ѝ се зародила такава силна любов към Ланселот, че го заобичала, както никоя жена не е обичала. Тя си казала, че ако той ѝ отвърне със същото, ще бъде удовлетворена. Но тук разказът не споменава нищо повече. По-нататък ще научите как тя го обичала безумно и как го умолявала за любовта му. Освен това, ще ви бъде описано изумителното поведение на нейния приятел, когато разбрал за това, и как накрая тя умира заради отказа на Ланселот. Разказът ще прескочи сега всичко това, за да опише едно приключение, което им се случило в шатрата.

83. БРАТЪТ НА РИЦАРЯ ОТ ШАТРАТА Е ОТВЛЕЧЕН ОТ РИЦАР С АЛЕНОЧЕРВЕНИ ДОСПЕХИ (АРАНИАН ДЕБЕЛИЯ)

Тук разказът твърди, че когато им било поднесено второто ястие, пред шатрата с галоп спрял рицар, облечен с аленочервени доспехи и придружен от многобройна свита. Аленочервеният рицар, който вървял най-отпред, прекрачил прага и сграбчил един оръженосец, сервиращ на масата. Това бил братът на господаря на тези земи. Рицарят се хвърлил върху него, хванал го за рамената, качил го пред себе си на седлото и потеглил. След като видял това, рицарят от шатрата извикал на Ланселот:

— Ах, сеньор, ще намеря смъртта си, щом този мъж отвлече така брат ми. Той ще го убие, ако не му помогнем. Затова ви моля, за Бога, направете всичко възможно, за да го измъкнете от тях.

Ланселот скочил от масата и поискал доспехите си. Приблизил се един от оръженосците:

— Честна дума, сеньор — рекъл му той, — те взеха също и доспехите, и коня ви!

— Наистина ли? — попитал той. — Бога ми, това не би ми попречило да ги последвам!

Веднага напуснал шатрата заедно с рицаря и установили, че похитителите са преминали реката по дървен мост. Ланселот попитал рицаря дали ще остане.

— Разбира се, сеньор, ще ви придружа, докато не намерите някой, който да ви даде доспехи.

84. ГРИФОН ОТ МОПАС ПРИЕМА ДА УСЛУЖИ С ДОСПЕХИ И КОН НА ЛАНСЕЛОТ СРЕЩУ ОБЕЩАНИЕТО ДА ПОЛУЧИ НЕЩО В ЗАМЯНА. ЛАНСЕЛОТ ПРЕСЛЕДВА ПОХИТИТЕЛЯ И НЕГОВИТЕ ДРУГАРИ

Без да се бавят, те поели пеш по пътя и стигнали до моста, прекосили го, а после се отправили към някакво възвишение, откъдето минали и похитителите. Едва направили няколко крачки, срещнали рицар, облечен в черни доспехи, който яздил по моста в обратна посока. Щом забелязал Ланселот, той се спрял, защото го познавал добре. Попитал го накъде отива така, пеш и без доспехи.

— Кой сте вие, сеньор рицарю — отвърнал Ланселот, — че ми задавате подобен въпрос?

— Аз съм рицар от друга страна — рекъл той, — но се учудвам, че се придвижвате в това състояние.

Ланселот му разказал как, докато му оказвали гостоприемство и се хранили, се появил някакъв рицар, който отвел насила един от оръженосците и го качил на шията на коня си.

— И не само това — продължил Ланселот, — неговите спътници отнесоха доспехите и отведоха коня ми.

— Каква отплата — попитал чужденецът — мога да очаквам от ваша страна, ако сваля доспехите си и ви ги отстъпя заедно с коня си?

— Такава, каквато определите.

— Ако, при първия случай, когато остана без доспехи, ви намеря, облечен с вашите, ми обещаете, че ще ми ги дадете. При условие че сте съгласен да сторите това, ще ви отстъпя моите.

— Разбира се, съгласен съм, само ако не ме изненадате в разгара на някоя битка.

Другият веднага слязъл от коня, свалил доспехите си и предложил на Ланселот цялото си въоръжение. Ланселот ги облякъл, пришпорил коня, а после посъветвал своя домакин да се върне в шатрата, но той отказал.

— Послушайте ме — рекъл му Ланселот, — защото лесно ще разпозная доспехите на този, когото търся, където и да го срещна.

— Щом желаете така — отвърнал домакинът му, — ще се върна обратно.

Той потеглил, като повел със себе си и рицаря, щастлив, че Ланселот е негов длъжник. А Ланселот се отправил на път след тези, които преследвал. Стигнал до най-високата част на възвишението. Забелязал отсреща гора, наречена Трите изпитания. Защо тя се казвала така, разказът ще опише по-късно.^[1]

---

[1] Въпросната гора се споменава по-късно (фрагмент 121) под названието Гората на Четирите изпитания. Промяната в името така и остава необяснена. ↑

85. ЛАНСЕЛОТ ОТКРИВА СЛЕДИТЕ НА ПОХИТИТЕЛИТЕ БЛАГОДАРЕНИЕ НА ЕДНА ВЪЗРАСТНА ДАМА СРЕЩУ ОБЕЩАНИЕТО ДА ИЗПЪЛНЯВА НЕЙНИТЕ ЖЕЛАНИЯ

Качил се на възвишението и погледнал пред себе си, ала не забелязал нито един от похитителите, защото те вече се били скрили в гората. Вървял по следите на техните коне, които го отвели до нея. Тогава срещнал белокоса дама, която яздела с лекота. Нямала кърпа на главата си, а плитките се развявали по рамената ѝ като на млада девойка. Главата ѝ била окичена с венец от рози, тъй като скоро бил празникът на Свети Йоан.^[1] Ланселот я поздравил, а тя му пожелала Господ да му носи сполука.

— Госпожо, знаете ли накъде тръгна един рицар, облечен с аленочервени доспехи?

— Бога ми, ще ви кажа, ако искам.

— Кажете ми и аз ще бъда ваш рицар на първото място, където ме помолите.

— Ако ми обещаете — отвърнала тя — да ме последвате, веднага щом поискам това от вас.

Ланселот се съгласил, за което впоследствие имал основание да се разкайва горчиво.

— Добре, поемете по този път — казала тя, като му посочила тясна пътека, която пресичала гората. — Следвайте я неотклонно. След около половин левга ще видите в близост до едно блато три шатри. В една от тях ще откриете рицаря, когото търсите. Казва се Араниан Дебелия. Ще го разпознаете по това, че на челото има два белега. Сега можете да тръгвате, но преди това ми кажете името си.

Той нямал никакво желание да се представя, но все пак заявил, че се казва Ланселот от Езерото.

---

[1] Вж. бел. 32 1. ↑

86. ЛАНСЕЛОТ РАЗГРОМЯВА ВСИЧКИ ПОХИТИТЕЛИ

Продължил по посочения път, като пришпорил коня си с всички сили, и успял да настигне рицарите, които преследвал. Викнал след тях достатъчно силно, за да бъде чуто. Един от тях се впуснал моментално срещу него с щит на шията, с копие в ръка и въоръжен от глава до пети. Ланселот го ударил толкова жестоко, че въпреки ризницата, забил върха на копието си в тялото му. Изтласкал го силно като човек, преливащ от енергия и смелост, и го повалил от коня. Докато насочвал към него оръжието си, видял да приближава друг, готов да се сражава. Вместо да се опита да го отбегне, насочил към него коня си. Другият, който приближавал в галоп, му нанесъл такъв удар по щита, че копието му се разпръснало на парчета. Ланселот държал своето по-ниско. Засегнал го над дъгата на седлото с удар, от който бримките на ризницата му не могли да устоят, и пронизал с копието си тялото му. От тласъка конят и рицарят били хвърлени на земята. Тогава тези, начело на групата, си казали, че рицарят, повалил двама от най-добрите им другари, е великолепен боец. Ланселот се впуснал срещу тях с бясна скорост, а те в момента били девет. Извадил меча си, тъй като копието му се било счупило в тялото на последния повален рицар. Разсичал щитовете на две, разбивал шлемовете на парчета, разкъсвал ризниците по ръцете и по рамената. Проявил такава храброст, че всички били изумени. Но щом видял рицарят с аленочервените доспехи, го разпознал веднага, проправил си път към него и му нанесъл толкова жесток удар по шлема, че другият, зашеметен, не успял да се задържи на седлото и политнал към земята. Ланселот минал с коня си през него, така че последният бил напълно обезвреден. В този момент гневът завладял останалата част от групата, защото помислили за мъртъв човека, който бил техен господар. Заели се да отмъстят за него и всички заедно се нахвърлили върху Ланселот. Ала той имал още сили за отбрана. Изложил щита си на ударите им и размахвал страховито меча си навсякъде, където ги застигнал. Така,

въпреки усилията си, те не успели да го принудят да отстъпи, а той не спирал да ги атакува. Справял се толкова добре, че всеки път, когато нанасял пряк удар на някой противник, забивал меч си чак до плътта му или го хвърлял от седлото. Изтръгвал щитовете от вратовете, шлемовете от главите, посичал китки и ръце, нападал с тялото, краката и гърдите на своя кон. Така сразил петима, които лежали на земята, без да могат да се изправят. При тази гледка другите разбрали, че ако се забавят още, живи няма да се измъкнат. Побягнали възможно най-бързо към гората, натам, накъдето им се струвало, че е най-гъста. Ланселот не се спуснал да ги преследва, а се върнал при този, когото бил повалил, рицаря в червените доспехи. Имал намерение да узнае кой е той. Стигнал там и открил оръженосеца, когото търсел. Били го качили на буен кон, с ръце, вързани на гърба. Приближил се до него и развързал въжетата. Веднага щом бил свободен, оръженосецът се хвърлил в краката му и го благословил. Ланселот слязъл от коня си, помолил го да го пази, а после отишъл при рицаря, който вече се бил надигнал до седнало положение. Чувствал се толкова изнемощял, че вече нищо не виждал. Ланселот изтръгнал шлема от главата му така грубо, че другият паднал отново по ръце и забил лице в земята. Носът и челото му кървели обилно. Ланселот заявил, че ще го убие, ако не се признае за победен. Другият възприемал толкова слабо и тъй като не бил в състояние да отговори, не проронил и дума, а лежал в безсъзнание с лице в земята. Ланселот го надигнал и като видял колко е окървавен, го помислил за мъртъв. Започнал да се кае, че се е отнесъл толкова грубо към рицаря, и седнал до него, за да види как ще реагира. Но трима от повалените вече се надигали. Ланселот се спуснал срещу тях. Викнал им, че са мъртви, ако не се предадат. Веднага щом го видели, се уплашили да не ги убие. Подали му мечовете си и заявили, че са готови да му се подчинят. Той приел мечовете. Уверил ги, че няма повече от какво да се страхуват от момента, в който се признаят за победени. Сетне допълнил, че трябва да сторят това, което им заповяда.

Те се съгласили. В този миг рицарят с аленочервените доспехи дошъл на себе си. Изправил се до седнало положение и отворил очи. Ланселот се върнал при него на бърз ход и очевидно безразличен към състоянието му, размахал меч си и заявил, че ще го убие, ако не

признае поражението си. При вида на меча другият се уплашил да не умре и изревал ужасен:

— Ах, благородни рицарю, не ме убивай. Вземи меча ми, обещавам да изпълня волята ти. Наистина се признавам за победен.

Ланселот взел меча и получил честната дума на рицаря, че ще се подчини стриктно на заповедите му. Веднага след това Ланселот изискал от него да му каже защо отвлякъл по този начин младото момче, което им сервирало на масата.

— Ще ви кажа, сеньор.

87. РАЗКАЗЪТ НА АРАНИАН ДЕБЕЛИЯ

— Доскоро имах брат, младо момче, колкото красиво, толкова и смело. Един ден, докато яздел съвсем сам пред шатрата, където бяхте тази вечер, срещнал, както ми каза впоследствие, този млад мъж. Юношата, моят брат, чул новината, че съм убит. До такава степен бил умислен, че пропуснал да поздрави младия мъж пред шатрата. Последният много се засегнал. Той го нападнал на мига и заповядал да ми го доведат, въпреки че бил тежко ранен. Живя само още три дни. Тази случка ме наскърби повече от всичко. Обещах си да отмъстя, каквото и да е потеклото на този млад мъж. Щях да хукна веднага, ала имах много друга работа за вършене. Изчаках до днес, като пузнах преди мен вестносеца си, който добре ви разпозна, и ме информира, че тъкмо се храните. Тъй като се страхувах най-много от вас, наредих да ви вземат доспехите и коня, за да не ни последвате. От уважение към вас не убих рицаря във ваше присъствие. Пък и моето намерение съвсем не беше да убивам младия мъж, за да не му бера срама после. Щях само да заповядам да го затворят в тъмница, от която никога да не излезе. Ето как щях да му отмъстя.

88. ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА РАЗКАЗА НА АРАНИАН ДЕБЕЛИЯ

Отговорих на въпроса ви. Обръщам се към вас за милост като към най-великодушния мъж.

Ланселот го уверил, че няма от какво да се страхува.

— Но кажете дали знаете името ми.

— Да, сеньор, казвате се Ланселот от Езерото. Знаете ли на свой ред кой съм аз? Братовчед съм на един от хората, които ви обичат най-много, Мелиан Веселяка, комуто извадихте парчетата желязо от тялото в Камелот в деня, когато бяхте посветен в рицарство.^[1]

---

[1] Намек за един от първите успехи на Ланселот, от който проличава, че героят е предопределен за необикновени подвизи. Когато Ланселот идва за пръв път в двора на Артур, за да получи рицарски сан, там вече се намира тежко ранен рицар, Мелиан: в главата му е забит меч, а от тялото му стърчат две парчета от копия. Артур, Говен и други рицари опитват да извадят железата от ранения, но безуспешно. След тях Ланселот ги изтръгва с лекота. ↑

89. ПОМИРЕНИЕТО МЕЖДУ АРАНИАН И ЛАНСЕЛОТ

Думите на рицаря изпълнили с радост Ланселот. При спомена за Мелиан, когото обичал много, свалил шлема си и се спуснал да целуне рицаря, като го помолил в името Господне да му прости причиненото зло. Другият го сторил с удоволствие. При тази гледка неговите другари радостно се затичали към Ланселот, за да го прегърнат. Гневът и мъката им отстъпили място на веселието. Двамата, които били в безсъзнание дълго време, се изправили и седнали въпреки жестоката болка. Китката на единия била посечена, а на другия ръката — между рамото и лакътя. Щом ги видял така осакатени, Ланселот много се разчувствал. Било изписано и на лицето му. За да не бъде свидетел на страданието им, заявил на тези, които го били наобиколили:

— Сеньори рицари, ето че нощта настъпи. Имам толкова много работа за вършене и повече не мога да се бавя. Ала преди да тръгна, моля всички да отидете до мястото, където ме намерихте. Помирете се с рицаря и бъдете добри приятели с него. Заведете му този млад мъж, върнете го така здрав, както го отведохте, и го поздравете от мен.

— Що се отнася до вас, сеньор — продължил той, като се обърнал към рицаря с аленочервените доспехи, — видите ли Мелиан, предайте му моите поздрави, най-добри пожелания и желанието ми да го видя повече от всеки друг чуждестранен рицар. Не ми остава друго, освен да ви благословя.

— Сеньор, не може ли по някакъв начин да останете с нас?

— Не — отвърнал Ланселот.

— Добре, тръгвайте тогава — рекъл той. — И дано Господ ви пази, където и да сте.

90. ЛАНСЕЛОТ ОТСЯДА В КЪЩАТА НА ЕДИН ГОРСКИ ПАЗАЧ

След тези думи Ланселот потеглил. Нощта вече се била спуснала отдавна, но луната греела ярко. Той навлязъл в гората, която била толкова гъста, че пътят оставал в мрак. Стигнал до къщата на някакъв горски пазач, разположена насред поляна, добре оградена от здрави стени с бойници и дълбоки ровове. Ланселот извикал и му отворили вратата. Когато господарят на дома видял доспехите му, разбрал, че е странстващ рицар. Втурнал се заедно с хората си да му ги свалят и го попитал дали е вечерял.

— Да — отвърнал той.

Тогава господарят заповядал да му приготвят легло. Предвидили за Ланселот отделна постеля.

91. ЛАНСЕЛОТ ПОЕМА НА ПЪТ КЪМ ДВОРА НА КРАЛ БОДМАГЮ

На следващия ден, веднага след изгрев-слънце, Ланселот станал и тръгнал на път, като благословил всички, които живеели в къщата. Господарят го изпратил донякъде. Когато се озовали на известно разстояние от дома му, той се обърнал към рицаря:

— Сеньор, къде възнамерявате да отидете?

— Бих искал — рекъл Ланселот — да стигна до двора на крал Бодмагю.

— Поради каква причина, сеньор?

— Защото там трябва да се защитя срещу един рицар, който ме обвини в предателство, а датата е определена за деня на Мария Магдалена.

— Това се пада след четири дни, защото тогава ще бъде празникът, за който говорите, и кралят ще свика двора си в Юиндезан на морето. Затова не се бавете, ако искате да стигнете навреме, тъй като дотам има три пълни дни яздене, а може би и повече. Ако желаете, ще ви придружа, защото ми се струва, че притежавате много достойнства.

— Сеньор — отвърнал Ланселот, — и дума да не става да ви причинявам неудобство, но ако знаете някой път, който ще ме отведе направо там, насочете ме.

— Разбира се — рекъл той, — на драго сърце.

Без да чакат повече, разговаряйки, те навлезли в гората и любезният господар го попитал откъде идва.

Принадлежа към двора на крал Артур.

— Наистина ли? Сеньор, бъдете добре дошли! Ала за Бога, кажете ми тогава дали са намерили поне малко утеха заради голямата загуба, която претърпяха?

— Каква загуба?

— Как, нима не знаете?

— Не, разбира се, ако не ми кажете.

— Бога ми, в такъв случай явно не сте част от този двор, защото съм сигурен, че всички хора от двора го знаят. В това няма нищо чудно, тъй като те никога не са понасяли подобна загуба.

Като чул това, Ланселот, силно изумен, го помолил да му разкаже.

— Бога ми, ще ви кажа.

92. ЛАНСЕЛОТ ОТСЯДА ПРИ ДОМАКИНА НА ЕДИН РАНЕН РИЦАР — БАНЕН, КРЪЩЕЛНИК НА КРАЛ БАН ОТ БЕНОИК

— Съдбата стори така, че най-добрият рицар, носил някога щит, дойде тази година в нашия край, за да освободи кралица Гениевра, доведена от Мелеаган по тези земи. Благодарение на своята храброст рицарят успя да премине през всички опасни пътища в района. Докато извършваше такива подвизи, за които ще се усъмните в мен, ако ви ги разкажа, Мелеаган пристигна ненадейно, воден от завист. Заповяда да затворят рицаря в една кула и го остави да загине там. След това се озовах в двора на крал Артур. Той скърбеше, както можеше да се очаква, и целият двор беше обхванат от такова безпокойство, че без да знаят какво ги очаква, всички оплакваха смъртта на добрия рицар.

— Знаете ли за кого става въпрос?

— Да — рекъл той, — за Ланселот от Езерото, сина на крал Бан от Беноик. Той беше такъв човек, че смъртта му трябваше да повлече след себе си гибелта на целия свят. След като го няма вече, всичкото добро на тази земя също трябва да изчезне. След него цялото съвършенство на рицарството така непоправимо угасна, че не остави след себе си нито един добър рицар. Сега можете да разберете каква огромна загуба беше тази и заради това крал Артур имаше право да заяви, че е загубил всичко, а ние от тази страна — много.

— Как така, сеньор?

— Бога ми, ще ви кажа. В тази гора има една кула, наречена кулата на Мерлин.^[1] В нея се срещат най-големите чудеса, които съществуват на света, включително и тези за Граала. Всички рицари отиват там да опитат късмета си, както тукашните, така и чужденците. Ала все още никой, който е стигнал дотам, не се е върнал обратно. Всички загиват или са задържани в плен, не знаем точно. Зная само, че никой не се завръща оттам и че никой не знае какво се случва в тази

кула, освен че пред входа ѝ има гроб, на който пише: „Чудесата на това място няма никога да спрат преди пристигането на Ланселот.“

От този надпис знаем, че приключението беше запазено за него и че той щеше да ни освободи, ако беше жив. След неговата смърт всяка година ще загиват повече от четиридесет рицари, откъдето и да идват те. Това е загубата, която изпитваме заради неговата смърт. Силно съм изненадан, че не сте научили за това толкова дълго време.

— Наистина — отвърнал Ланселот — нямах представа. А тази кула, за която говорите, знаете ли от коя страна се намира?

— Да — рекъл той, — в края на тази гора, по посока на залязващото слънце, между Белия замък и градчето Газан.

— Мислите ли, че ако отида там, бих могъл да стигна в двора на крал Бодмагю до деня, който ми е отреден?

— Не, дори и да яздите ден и нощ.

— Добре тогава, Бог да ви пази — отвърнал Ланселот.

След тези думи се разделили и горският пазач се отправил към дома си.

Ланселот яздил през гората, без да спира. Прекосяването ѝ изисквало поне два дни път и този ден му се случило така, че не попаднал на къща или подслон, където можел да вечеря. Но след вечернята забелязал от лявата си страна двама пастири, които пазели стадо говеда. Той свил към тях, поздравил ги и ги попитал дали има някакъв подслон в близост, за да се приюти.

— Да — отвърнали те.

Веднага след това единият от тях поел по една отъпкана пътека, като помолил Ланселот да го последва. Той се подчинил. Водачът му се отправил на бърз ход към някакъв замък, построен върху скала, обграден от дълбоки ровове и здрави подвижни мостове. Господарят на замъка, възрастен рицар, се бил облакът на един от прозорците. Щом видял приближаващият в доспехи Ланселот, разбрал, че е странстващ рицар. Заповядал да спуснат подвижния мост. Ланселот влязъл в двора и слязъл от коня си. Господарят дошъл да го посрещне с добре дошъл. Сетне наредил да му свалят доспехите и го завел в главната зала, която била толкова разкошна, че в нея можел достойно да бъде посрещнат и крал. Господарят го приел много гостоприемно и го попитал откъде е.

— Принадлежа към двора на крал Артур.

— Наистина ли, сеньор? Бъдете добре дошли! За Бога, изпитвам още по-силно приятелство към вас не само заради един ранен рицар, който е приютен тук и който също е от двора на крал Артур.

— Кой е той, сеньор? — попитал Ланселот.

— Честна дума, зная само, че е най-добрият рицар, когото познавам. Виждал съм го да побеждава за един ден трима рицари, считани за много смели. Той ги разгроми съвсем сам и все още по него има следи нараняванията, които получи. Рицарят почива в моята стая, защото е един от най-храбрите мъже, които някога съм срещал.

— Сеньор — рекъл Ланселот, — в такъв случай позволете да го видя, за да разбера дали ще го разпозная.

— Разбира се, на драго сърце.

Той го завел в стаята, където лежал рицарят. Светлината там прониквала силно през двата отворени прозореца. Ланселот го попитал дали е от двора на крал Артур.

— Да, сеньор, принадлежа към него и съм рицар на Кръглата маса.

Ланселот забелязал по говора му, че не е от кралство Логрия, затова го попитал къде е роден.

— Роден съм в Галия — отвърнал му рицарят, — в кралство Беноик. Крал Бан от Беноик беше мой кръстник и затова нося името Банен.

След тези думи Ланселот потънал в размисъл, по време на който сълзите бликнали от очите му. Рицарят попитал какво му е.

— Домиля ми за вас. Виждам, че сте сериозно ранен и не мисля, че ще оцелеете, а вашата смърт ще бъде голяма загуба, защото, както ми казаха, притежавате голяма храброст.

— За Бога, не се страхувайте, няма да умра. Ако издъхна в състоянието, в което съм сега, душата ми никога няма да бъде удовлетворена. Зная го добре.

— Защо, сеньор?

— Защото няма да съм си отмъстил на мъжа, когото мразя най-много на света.

— Кой е той?

— Това е Мелеаган — отговорил рицарят, — синът на крал Бодмагю, който затворил чрез предателство монсеньор Ланселот от Езерото и причинил смъртта му в този затвор, поне така ми казаха. Не

съм спрял да търся монсеньор Ланселот повече от шест месеца. Всъщност, бих изпитал по-голямо удоволствие да се срещна с него, отколкото с всеки друг човек на земята. Същото важи и за всички хора от неговата страна, които в настоящия момент разчитат на смелостта му, за да бъдат освободени от робството на Клодас. Ала имам усещането, че това никога няма да се случи, тъй като той е мъртъв, и зная добре, че никога няма да има такава болка като тяхната, щом научат новината.

---

[1] Макар че в *Роман за Ланселот Ниниан*, или *Вивиан, Дамата от Езерото*, играе значително по-голяма роля от Мерлин (вж. бел. 12), за прочутия магьосник се споменава на няколко пъти като за строител на забележителни съоръжения. ↑

93. ДВУБОЯТ МЕЖДУ ЛАНСЕЛОТ И АРГОДРАС ЧЕРВЕНОКОСИЯ В ДВОРА НА КРАЛ БОДМАГЮ. СМЪРТТА НА АРГОДРАС

След тези думи в стаята влязъл млад мъж, който заявил на господаря на замъка:

— Сеньор, вечерята е сервирана. Вече е време да седнете на масата, ако желаете.

Веднага след това господарят се изправил и, като оставил ранения рицар да си почива, повел със себе си Ланселот. Последният попитал Банен дали е в състояние да дойде на вечеря.

— Не сега, сеньор, но отивайте, имате благословията ми.

Ланселот излязъл от стаята и седнал на масата с рицаря, един от братята му и две девойки, които били в замъка. На всички било сервирано според желанията. След като се нахранили, отишли да си легнат и спали до следващия ден. На сутринта Ланселот изслушал богослужението в параклиса на местния сеньор, облякъл доспехите си, отишъл да си вземе довиждане с Банен и да го благослови. Довели коня му в двора. Той го яхнал и се сбогувал с домакина си и неговите хора.

Потеглил незабавно и яздил цял ден, без да попадне на приключение, което заслужава да бъде разказано. Движел се с такъв бърз ход, че преди да се свечери, излязъл от гората. Тогава забелязал замъка, който наричали Флеж, и свил към него, за да намери подслон. Преминал през портата и видял, че той е добре разположен, тъй като от едната му страна течал морски пролив, а от другата бил заобиколен от ливади, гори и плодородни обработваеми земи. Но имало малко лози. Те изобилствали във Великобритания, но загинали до една, щом били открити чудесата на Граала, както ще бъде разказано в книгата по-нататък.^[1]

Ланселот влязъл в града с доспехи и копие в ръка. Започнал да обикаля улиците, докато стигнал до главната зала. Преди да слезе от

коня си, срещу него се спуснали повече от десет оръженоосци, които се притичали да му задържат стремето и да му помогнат да стъпи на земята. За да го посрещне, се приближила и една много възрастна дама, която управлявала замъка. Тя го приела радушно и го приветствала с добре дошъл.

— Бог да ви закриля! — отвърнал той.

Тази нощ Ланселот си починал спокойно и бил подслонен, както подобава. На сутринта станал по обичайното за него време и, след като изслушал богослужението, потеглил от замъка и яздил толкова дълго, че в деня на Мария Магдалена стигнал в Юиндезан. Крал Бодмагю бил там и свикал двора си извън укрепения град, на една много красива ливада. Надявал се да организира прекрасно празненство, защото на този ден чествал своето коронясване. Затова събрал всички барони от земите си, наредил да опънат шатрите на ливадата заради горещината, така силна, както е през юли. Всички обядвали. Кралят стоял в един от ъглите на своята шатра, опъната на края на ливадата, в компанията на много от своите барони. Седял в много пищно кресло от слонова кост, а пред него арфист му свирел поемата за Орфей.^[2] Кралят толкова се наслаждавал да го слуша, че никой не се осмелявал да наруши тишината. Ланселот се отправил именно натам. Разпознал лесно шатрата на краля по златния орел на върха ѝ. Едрият му и пъргав кон, който бил положил огромни усилия този ден, изцвил извучно. Повечето хора веднага се втурнали извън шатрите и щом видели Ланселот, се притекли да му задържат стремето, за да му помогнат да слезе от коня. Вече на земята, той пристъпил към краля, без да сваля шлема си, защото не искал да бъде разпознат. Поздравил го и казал достатъчно високо, за да бъде чуто от всички:

— Сир, стана така, че скоро се сражавах срещу един рицар в двора на моя господар крал Артур и го убих. Същия този ден, докато бях на маса, някакъв друг рицар се яви в залата пред крал Артур и заяви пред всички, че съм убил рицаря чрез предателство. Щял да го докаже, ако се осмеля да се оправдая пред вашия двор. Уверих го, че ще сторя това. Той ми определи днешната дата. Ето защо съм тук. Ако въпросният рицар присъства, нека излезе, тъй като съм готов да се защитавам от обвинението, което отпрати срещу мен.

На мига се изправил един рицар, който заявил на Ланселот:

— Васале, аз ви обвиних в предателство към рицаря, когото убихте. Не съм изрекъл нищо, което да не съм в състояние да докажа, ако имате смелостта да се защитавате.

— Разбира се — отвърнал Ланселот, — ако не беше такава намерението ми, нямаше да дойда от толкова далеч.

Той тържествено подал своя залог на краля:

— Вземете, сир! Готов съм да отхвърля обвинението на този рицар.

Другият пък се обявил в защита на своята жалба. Така крал Бодмагю получил залог и от двете страни. Сетне помолил Ланселот да седне до него и го попитал кой е, ала последният отказал да му каже, страхувайки се да не бъде разпознат. Тогаво кралят поискал да научи името на рицаря, заради когото го обвиняват.

— Сир — рекъл му той, — със сигурност няма да съм аз този, който ще ви го разкрие.

Кралят не настоял. Междувременно рицарят се бил облякъл великолепно — с ризница, хем устойчива, хем лека, хубав шлем, остър меч и добър щит. Държал в ръка късо и тежко копие, чието дърво било особено здраво, а острието — пронизващо и остро. Към него било закачено аленочервено знаме. Аленочервени били също и щитът, шлемът и амунициите на коня. Тъй като той винаги носел такива доспехи, тези, които не знаели името му, го наричали Аленочервения рицар. След като бил напълно въоръжен, той пришпорил коня си, който бил едър и бърз, а сетне грабнал щита и копието си. Ланселот също се качил на седлото. Донесли му добро и здраво копие, такава, за каквото ги бил помолил.

Всички се втурнали на ливадата, за да присъстват на двубоя между двамата рицари. Наобиколили бойното поле, като считали за съвсем полудял рицаря, който се сражава срещу Аргодрас, „защото в този край не познаваме — рекли те — по-добър рицар от него“.

Двамата противници се впуснали един срещу друг с цялата бързина, на която били способни конете им. Нанесли си толкова жестоки удари, че всеки забил острието на копието си през щита и ризницата на другия. Ако двете оръжия не се били разпръснали на парчета, и двамата щели да бъдат смъртно ранени. Изправен на стремената, Ланселот блъснал Аргодрас с тяло и с щит. Повалил го от седлото и го съборил на земята по гръб пред погледа на всички

присъстващи. Другият се изправил бързо като силен мъж, какъвто бил. Извадил меч и метнал щита на главата си. Докато след удара си Ланселот вече се завръщал, Аргодрас размахал меч си и ударил коня му толкова свирепо, че забил надълбоко оръжието в главата на животното. Конят се свлякъл на земята, неспособен да удържи тежестта на товара си. Ланселот стъпил на крака:

— Сеньор рицарю — казал му Аргодрас, — вие много изискано слязохте от коня си, за да ми правите компания на земята!

Без да отговаря на подигравките на Аргодрас, Ланселот извадил меч и сложил щита пред себе си, за да се предпази. Другият сторил същото. Врълетели един на друг. Щитовете и ризниците им се разхвърчали на парчета, а от шлемовете им струели искри. Размотавали се взаимно ту тук, ту там, според това дали си поемали въздух, или добивали сила. Рицарят оказвал такава съпротива на Ланселот, че за присъстващите било трудно да различат кой от двамата има превъзходство в битката. Нанасяли си такива удари, че и двамата били покрити с по-леки или по-дълбоки наранявания. Ланселот удрял толкова жестоко, че помитал всяка част от доспехите, до която се досегнел. Другият се задоволявал с това да се предпазва и понасял ударите до такава степен, че щитът му бил надупчен, както в горната, така и в долната си част. Ризницата му била разкъсана почти навсякъде и бримките ѝ осейвали ливадата на бойното поле, а шлемът му — толкова очукан, че вече никак не го предпазвал. Ала Ланселот размахвал оръжието си, без да спира, като човек, преливащ от енергия и сила. Притискал Аргодрас толкова силно, че последният не можел да направи нищо повече, освен да се отбранява. Страхувал се от меч, който бил усетил до кръв на повече от десет места. Ланселот го разкарвал, както пожелае, ту напред, ту назад. Довел го дотам, че за всички станало ясно: часът на смъртта му е настъпил, ако Ланселот не го пощади. Но вместо да прояви и най-малката милост, Ланселот, обратно, притискал го толкова жестоко, че другият трябвало да признае поражението си с меч. Но все пак се надявал на ръкопашния бой (той бил наистина един от най-яките рицари). Захвърлил един след друг на земята щита и меч си и се затичал да нападне Ланселот с голи ръце. Щом го видял да приближава, Ланселот сторил същото. Сграбчили се за ръцете, като си ги извили взаимно. Ланселот, чиято сила била голяма, го надигнал на известно разстояние от земята и го

блъснал така безмилостно, че другият припаднал от болка, а сърцето му за малко не се пръснало в гърдите. Ланселот изтръгнал бързо шлема от главата му, след това взел меча, който видял захвърлен на земята, замахал с него и нанесъл такъв жесток удар в лицето на Аргодрас, че разсякъл целия му отдушник чак до ушите. Другият, който усетил прегръдката на смъртта, се оставил, а Ланселот му отсякъл главата, без да чака повече. Сторил го заради Мелеган, с когото рицарят бил братовчед. Сетне взел главата му и се явил пред крал Бодмагю:

— Сир — попитал го той, — това достатъчно ли е?

— Да, сеньор рицарю — отвърнал кралят. — Ала ви умолявам в името на верността, която дължите на всички благородни рицари по света, да сторите за мен нещо, което няма да ви коства много.

— С удоволствие, сир. Кажете какво желаете.

— Свалете шлема си — рекъл кралят, — за да видим лицето ви.

Той изпълнил това. При вида на Ланселот кралят се втурнал да го прегърне, но рицарят му казал:

— Ах, сир, за Бога, не ме приветствайте така. Наистина не трябва да го правите. Ако знаехте каква вреда ви причиних, щяхте да ме мразите повече от всички хора.

— Ланселоте — заявил кралят, — не говорете така. Досещам се какво искате да кажете, но не искам да го узнавам, защото е възможно да става дума за нещо, което ще помрачи радостта от вашето присъствие. А ми се ще да нямам никакъв повод за печал, докато сте при мен. Все пак, едно-единствено нещо на света би могло да ме потопи в скръб и аз съм почти сигурен, че то вече е факт. Тъй като не желая да научавам истината за него, ви умолявам да разговаряме само за щастливи събития. Когато сте тук, е повече от ясно, че радостите са повече от болките.^[3]

Така крал Бодмагю се утешавал в своето великодушие. Не се съмнявал, че синът му е мъртъв, но се страхувал да не си проличи заради върховната обич, която изпитвал към Ланселот. Би приел всички възможни жертви, без да се опозори, стига той да бъде негов другар всеки ден оттук нататък, но дори не смеел и да си представи, че Ланселот би се съгласил на подобно нещо.

[1] За споменатото явление не се говори нито в следващите епизоди на романа, нито в следващите романи от цикъла. Антиципацията е често използван повествователен похват в артуровския роман, но в случая авторът очевидно пропуска да довърши всички започнати или загатнати събития.

Твърдението, че лозята изобилствали във Великобритания, противоречи на историческата истина. Монаси са правили опити да отглеждат лозя на острова, но безуспешно. От подобни „исторически“ бележки можем да заключим, че авторът не познава условията за развитие на земеделие на острова така, както има и твърде бегла представа за неговата география — аргументи в подкрепа на тезата на Фердинан Ло, че авторът на *Ланселот-Граал* е французин и по всяка вероятност не е ходил във Великобритания. ↑

[2] Френската поема (ле) за Орфей от XII век не е запазена. За нея съдим по английската поема *Сър Орфей*, където Орфей, крал на Англия, успява благодарение на музикалната си дарба да си върне Евридика, отвлечена с магия в Другия свят. В английската творба гръцкият мит се наслаждава с келтската представа за отвъдното. ↑

[3] И тук наблюдаваме пресилено разграничаване на две противоположни чувства. Вж. бел. 76 1. ↑

94. ЛАНСЕЛОТ ПОБЕЖДАВА ПАТРИДЕС СЪС ЗЛАТНИЯ ОБРЪЧ

Щом видните барони на Гор разпознали Ланселот, приветствали го с голяма радост и свалили доспехите против волята му, тъй като той уверявал, че не иска да се бави по никакъв начин. Но крал Бодмагю се заклекъл във всички светци, че Ланселот няма да тръгва същия ден и последният, волю-неволю, трябвало да отстъпи. Вечерта бил посрещнат много добре и бил почетен от всички. На сутринта, след като изслушал богослужението, се сбогувал, защото искал да се върне обратно в двора на крал Артур. Крал Бодмагю заповядал да доведат на Ланселот най-добрия кон от конюшните му, тъй като неговият бил убит. Помогнал му да се качи на седлото и го съпроводил известно време. Сетне Ланселот потеглил на път и, докато се разделяли, кралят му казал:

— Скъпи приятелю, вие сте човекът, който най-много бих желал да ми бъде другар, но зная добре, че не съм достоен за едно толкова възвишено другарство като вашето. Все пак, преди да ни напуснете, дарете ме, моля, с вашата благосклонност, докато сте жив. Ще се почувствам по-богат от това да притежавам най-добрия град на света.

— Сир — отвърнал Ланселот, — ще ви я дам, при условие че ми простите за вредата, която ви причиних.

— Без съмнение — рекъл кралят — дори да ме лишите от земите ми и да убиете впоследствие всичките ми роднини, ще ви простя това в замяна на вашето другарство.

— Сир, Бог ми е свидетел, безкрайно бих ценял вашето другарство, стига да съм в състояние да ви предложа моето. Ала знайте добре, че аз не принадлежа на себе си. Затова не бих могъл по никакъв начин да ви го предоставя на своя глава и ви моля да не ми се сърдите за това. Все пак, знайте, че където и да ме срещнете, можете да ме считате за ваш приятел и ваш рицар.

Кралят пламенно му благодарил.

— Скъпи приятелю — продължил той, — казвате, че сте ми нанесли вреда, така ли?

— Със сигурност, сир, истина е. Съжалявам за това, но е така.

— Добре, умолявам ви — отвърнал Бодмагю — да сторите така, че да узная до три дни за каква вреда става въпрос. Не искам да я научавам от вашата уста от страх мъката да не ме подтикне да се отнеса зле към вас. Сега тръгвайте и нека Бог ви пази. Нека Той закриля душата и тялото ви във всички опасности. И дано не позволява да загина, без да бъда така близко до вас, както бих желал.

Кралят се отдалечил просълзен, а Ланселот се отправил към Стражата на мъките по най-прекия път, който знаел. Вечерта отседнал в едно абатство на монахини. На сутринта, когато трябвало да тръгва, към него се приближила девойка, която също била прекарала нощта там:

— Сеньор рицарю — рекла му тя, — накъде отивате?

— Госпожице, към Стражата на мъките.

— Ах, сеньор, в този случай бъдете така добър и великодушен да изпълните молбата, която бих искала да ви отправя.

— Разбира се — отвърнал той, — с удоволствие, но кажете за какво става въпрос.

— Да ме отведете с вас дотам, сеньор, под вашата закрила.

— Със сигурност, няма от какво да се страхувате, докато съм в състояние да ви защитавам.

— Много ви благодаря, сеньор — рекла тя, — това е всичко, което искам.

Веднага след това тя довела коня си, настанен в конюшнията. Качила се на седлото и се отправила на път заедно с Ланселот. Яздили до пладне. Тогава на входа на една гора срещнали рицар, въоръжен от глава до пети. Когато девойката се озовала близо до него, го поздравила, а той ѝ отвърнал. Приблизил се до нея, хванал я за ръката и понечил да я целуне насила. Тя се отбранявала, както може, и извикала на Ланселот:

— Ах, сеньор, не позволявайте да ме посрамят във ваше присъствие!

Ланселот бил обзет от гняв:

— Назад, рицарю! Бог ми е свидетел, че никак не сте учтив! Проклет да бъде този, който ви е позволил да се отнасяте с насилie

към девойките, които не се интересуват от вас.^[1] Забранявам ви да я докосвате повече!

— Принуден сте да се сражавате — отвърнал другият, — защото или ще я целуна, или ще се бия срещу вас.

— Тъй като сме дошли именно за тази битка, няма да я откажа. Вече се пазете от мен. Предизвиквам ви.

— Аз също.

Те се впуснали яростно един срещу друг толкова бързо, колкото можели конете им, и си разменили най-жестоките удари по щитовете, на които били способни. Рицарят счупил копие то си. Ланселот го ударил толкова безмилостно, че го пронизал със своето през щита и ризницата, и след като забил режещото острие в рамото му, със силен тласък го повалил от коня. Сетне, като се навел, издърпал към себе си цялото си оръжие. По време на тази схватка раненият рицар припаднал от болка. Ланселот изтръгнал шлема от главата му и го захвърлил възможно най-далече. После извадил меча си и щял да го атакува, но другият бил в безсъзнание. При това положение Ланселот седнал близо до него с намерението да узнае кой е той.

---

[1] Тези думи на Ланселот са своеобразен девиз на рицарската куртоазна любов. ↑

95. РАЗКАЗЪТ НА ПАТРИДЕС

Другият останал безжизнен дълго време, преди да започне да стене мъчително. Ланселот му потвърдил, че ще му отсече главата, ако не се предаде.

— Ах, сеньор, за Бога, не ме убивайте. Вземете по-скоро меча ми, давам ви го и така се признавам за победен в тази битка.

Ланселот му обещал, че ще му пощади живота, ако обясни защо на всяка цена иска да целуне девойката.

— Сеньор, бях принуден да го сторя и ще ви кажа причината. Все още не са изминали петнадесет дни, откакто се озовах на един турнир, в който взеха участие редица добри рицари. Дадох наградата на един от тях, когото обявиха за най-добрия от всички въпреки изключителната му младост. След него избрах дванадесет други измежду тези, които, по общо мнение, са се отличили най-много. Сетне сервираха на масите. В този момент настаниха и добрия рицар на златен трон, а дванадесетте избраници седнаха срещу него. След като се нахраниха, дванадесетте рицари дадох по един обет — всеки, какъвто си беше избрал. Първият обяви публично, като даде честната си дума, че ще се сражава срещу всички рицари, които срещне през годината, поставил крака си върху шията на коня. Вторият на свой ред също даде обет, сетне и третият. Когато трябваше и аз да говоря, тъй като бях един от дванадесетте, обещах че тази година няма да срещна девойка, която язди под закрилата на някой рицар, без да я целуна насила, или ще се бия срещу рицаря, докато един от нас победи. Такъв беше обетът, който дадох в плен на лудостта си. Ала някои се оказаха още по-безразсъдни. Един от тях се похвали, че ще отвлече кралица Гениевра, водена под закрилата на четирима рицари, които и да са те.

— Бога ми — обадил се Ланселот, — този рицар не е бил много здравомислещ с подобен обет, както и вие с вашия. Все пак, добре изпълнихте вашия, тъй като се признахте за победен. Затова ви връщам свободата в замяна на следната услуга. Отидете да предадете на крал Бодмагю, че Ланселот от Езерото го моли за прошка, задето е убил

сина му Мелеаган. Сега бих искал да узная вашето име, ако благоволите.

Другият отвърнал, че се казва Патридес със Златния обръч. Ланселот отрязал парче от копринената си одежда и му превързал раната, за да не кърви много. Докато потеглял, Ланселот го попитал за името на младия рицар, който победил в турнира.

— Сеньор — рекъл той, — казва се Боорт Заточения.

При тези думи Ланселот изпитал върховно задоволство. Той помогнал на рицаря да възседне коня си и го благословил. Другият сторил същото. Ланселот качил девойката на седлото, която била слязла от коня, за да си почине. Сетне пришпорил своя и продължили пътя си. Така двамата яздили до Стражата на мъките. Местните хора я наричали Стражата на радостта^[1], ала чужденците знаели замъка със старото му име.

---

[1] Ще напомня, че името на замъка се променя, след като Ланселот побеждава десет рицари и слага край на злата магия. Вж. също бел. 772. ↑

96. ПОГРЕБЕНИЕТО НА ГАЛЕО В СТРАЖАТА НА МЪКИТЕ

Излишно е да питаме дали Ланселот бил натъжен, когато пристигнал там и видял тялото на Галео. Всички присъстващи мислели, че ще издъхне на място. Веднага щом обитателите на замъка го разпознали, започнали да го утешават, тъй като били натъжени от неговата мъка. Той заповядал да издигнат незабавно възможно най-величествения гроб.

— С каква цел, сеньор? — попитали те.

— Искам тялото да бъде положено там.

— За Бога, сеньор — обадила се една възрастна дама, — в този замък се намира най-разкошната гробница на света, ала ние не знаем точното ѝ място. Ако искате да я откриете, трябва да свикате всички възрастни хора тук. По този начин ще научите цялата истина, поне така се надявам.

Ланселот последвал съветите на дамата. Той събрал най-възрастните местни хора и ги оставил да обсъждат заедно. След като приключили, се явили пред него и му заявили, че въпросният гроб се намира под един олтар в главния параклис.

— Знайте, че от него по-пищен няма на света. Той е бил построен за сарацинския крал Нарбадук, на когото е принадлежал този замък преди пристигането на Йосиф Ариматейски. Погребали краля в този гроб, който почитали като свято място. Ала след като християните нахлули в града, тялото било извадено оттам и захвърлено в рововете отвъд стените. Оставили гроба на мястото му и впоследствие той никога не е бил местен.

Историята се харесала много на Ланселот. Той накарал да изровят саркофага от гроба. Щом го видял, започнал да го разглежда внимателно. Истината е, че не бил направен нито от злато, нито от сребро, а бил изцяло изработен от скъпоценни камъни, толкова фино свързани един с друг, че изглеждало невероятно човешко създание да стои в основата на подобно творение. След като го пренесли до

мястото, където Ланселот открил изписано името си, той лично положил в него тялото на Галео, облечен във всичките си доспехи, както повелявал обичаят по това време. След това го целунал три пъти по устата, обезумял до такава степен от мъка, че сърцето му за малко да спре. Завил го с луксозен копринен плат, украсен със злато и скъпоценни камъни, и поставил плочата най-отгоре. Веднага след това потеглил, като благословил хората от замъка. Продължил пътя си и яздил до двора на крал Артур, който тогава бил в Камелот.

97. ЗАВРЪЩАНЕТО НА ЛАНСЕЛОТ В КАМЕЛОТ

Щом кралят научил за пристигането му, излязъл от залата заедно с всичките си барони, както и кралицата и нейните придворни. Радвали се, сякаш посрещали самия Господ Бог. Тогава се приближили Лионел, Хектор и Мелиадук Черния, които го приветствали, както никога досега. След като му свалили доспехите, седнали на масата. Приключили с храненето и кралят наредил да доведат писарите, които описвали приключенията в двора. Те записали приключенията на Ланселот съобразно неговия разказ. Когато кралят разбрал за рицаря, който бил дал обет да отведе кралицата, бидейки под закрилата на четирима рицари, заявил, че в продължение на една година няма да излиза в гората без нея. А тя постоянно щяла да бъде придружавана от четирима рицари в доспехи.

— И ви умолявам — рекъл той на Ланселот — да бъдете един от тях.

Последният се съгласил. Кралят определил като негови другари Сагремор Безмерни, сенешала Ке и Додинел Кръвника. На тях четиримата поверил защитата на кралицата всеки път, когато отиде в гората през тази година. Случило се веднъж след това, че без Ланселот присъствието на другите трима рицари не попречило кралицата да бъде отведена, както разказът ще опише по-нататък.^[1] Ала сега той спира да говори за краля, кралицата и Ланселот и се връща на Боорт, който все още търси Ланселот.

---

[1] Тук бележката е пропусната. — Бел. Фея Моргана. ↑

98. ЛАМБЕГ, ВЪЗПИТАТЕЛЯТ НА БООРТ, Е ОБВИНЕН В УБИЙСТВО

Тук разказът твърди, че Боорт напуснал замъка на Глоседон вечерта, когато пристигнали новините за девойката от Онгфорт, както вече беше казано,^[1] и се спрял в гората при отшелника. Останал да се почине цялата нощ, докато се съмнало. Тук се чувствал по-добре, отколкото в замъка, откъдето избягал. На следващия ден, веднага щом отшелникът казал молитвата, потеглил на път и яздил целия ден, без да срещне приключение, достойно за разказване. През нощта отседнал при една овдовяла дама, която се отнесла към него с много внимание, защото ѝ се струвало, че е от знатно потекло. На сутринта се отправил на път преди изгрев-слънце и навлязъл в една гора, която успял да прекоси по пладне. Ала разказът не споменава за никакво приключение, което можело да му се случи през седмицата, освен че на определения от девойката ден той доближил гората Рован, разположена на брега на морето. Стигнал там в точния час, който му били заръчали. Пред очите му, на по-малко от два лъка разстояние, изникнал много красив параклис. Отправил се към него, за да се помоли. Вързал коня си пред светото място и окачил щита си на едно дърво. Сетне прекрачил прага. Останал там дълго време, докато вниманието му не било привлечено от най-сърцераздирателната скръб, която някога бил чувал. Веднага се обърнал и видял да приближават двадесетина рицари, които прикрепили носилка, разположена върху два парадни коня. На носилката лежал рицар с покрито лице. Отзад, сред другите, пристъпял възрастен мъж, които проливал сълзи и страдал от такава мъка, че нямало как някой да го види, без да се почувства от съжаление. Боорт се изправил веднага и изчакал тези, които водели носилката, да влязат в параклиса и да положат тялото на земята. Мигновено всички потънали в траур, какъвто никой друг рицар не бил предизвиквал досега, дотам, че самият Боорт бил обхванат от състрадание. Пред очите му старецът си скубел косите, дерял си

лицето и челото до кръв. Всички изразявали дълбока печал. Насред стенанията им възрастният мъж извисил глас:

— Скъпи синко, вие притежавахте всички достойнства. Защо смъртта така дръзко ви отнесе, а мен презря, сякаш вече съм мъртъв?

Тогава той паднал в несвяст и останал дълго време на земята. Когато проговорил, заповядал:

— Сеньори, доведете ми предателя, вероломния, който уби детето ми!

Част от присъстващите излезли и се завърнали бързо, като водели някакъв рицар без други дрехи освен потурите и ризата. Боорт, който успял да ги види как пристигат, загледал рицаря и го разпознал. Това бил Ламбег, неговият възпитател.^[2] Веднага го обзел такъв гняв, че без да чака да влязат в църквата, скочил пред тях с гол меч и докато взимал щита си, окачен на дървото, им извикал:

— Назад, сеньори, пуснете рицаря, тъй като няма да го отведете по-далече!

Другите отвърнали, че в никакъв случай няма да се откажат заради него.

— Тогава пазете се от мен. Или ще го пуснете, или ще ви убия!

---

[1] Вж. началото на фрагмент 72. ↑

[2] Ламбег е възпитател на Боорт, докато младежът живее в дома на Дамата от Езерото. ↑

99. БООРТ ПОМАГА НА ЛАМБЕГ

Без да чака, той се спуснал и ударил толкова жестоко първия, когото застигнал, че му разцепил цялото лице до брадичката, поради това че бил без доспехи. Раненият паднал мъртъв на земята. Сетне се хвърлил срещу двамата, които държели неговия възпитател. Убил единия, а на втория отсякъл лявата ръка. Другите се скрили в църквата, ужасени от мъжа, който вече повалил трима от тях. От своя страна Боорт се обърнал към своя възпитател:

— Учителю, качете се на моя кон. Аз ще взема този, с който пренесоха мъртвеца. Да тръгваме бързо, защото сте без доспехи и биха могли да ви ранят и да ви застрашат живота.

Речено, сторено. Ламбег пришпорил бойния кон на Боорт, а той се качил на този, за който говорел и който бил по-черен на цвят от черница — едновременно силен и бърз. Те потеглили, като оставили скърбящите мъже в параклиса. Ламбег не забравил, че Боорт го нарекъл „учителю“. След като навлезли в гората на поне четири лъка разстояние, той му рекъл:

— Бога ми, сеньор, трябва да ви обичам много, защото рискувахте живота си, за да спасите моя, а не мисля, че го заслужих. Тъй като бих искал, ако един ден имам възможност, да ви върна тази услуга, умолявам ви да свалите шлема си, за да ви разпозная по-лесно, където и да ви срещна.

Боорт свалил шлема си. След като го видял, Ламбег се хвърлил към него с разтворени обятия.

— Ах, сеньор — рекъл му той, — за Бога, бъдете добре дошли! Как тече животът ви, откакто напуснахте моята Дама от Езерото?

— Много добре, слава Богу.

— И какво приключение ви доведе по тези земи в един така благоприятен момент?

— Честна дума, сеньор, онзи ден научих, че моята дама ми е заръчала да дойда на всяка цена тук днес по пладне, за да видя какво

приключение ме очаква. И ето какво ми се случи, вие сте спасен от смъртта. Но кажете ми защо ви бяха пленили.

— Бога ми, ще ви разкажа с удоволствие.

100. РАЗКАЗЪТ НА ЛАМБЕГ

„Само преди два дни, след като яздихме цял ден, без да пием и да се храним, с един рицар от кралство Логрия стигнахме до началото на тази гора и слязохме от конете под някакъв бор, за да си починем. Свалихме шлемовете и отдушниците си, легнахме на сянка на зелената трева и докато се опитвахме да заспим, забелязахме как четири хрътки гонят един глиган. Следваше ги някакъв стрелец, който държеше в ръцете си лък с поставена стрела, предназначена за глигана. Когато глиганът ни приближи, стрелецът пусна стрелата, която се заби право в тялото на моя другар. Той я усети и осъзна, че е ранен смъртоносно. Изправи се и като се прицели в този, който го беше пронизал, му нанесе такъв удар с копието си, че металната и дървената част пробиха тялото му и го повалиха мъртъв на земята. Тогава се появи един рицар, комуто принадлежеше стрелецът. Попита кой е убил неговия човек. Моят другар си призна. Другият веднага извади меча и пред очите ми отсече главата му за отмъщение. Това приключение ме наскърби силно, потънах в срам. Исках да се нахвърля на рицаря, но той побягна с бясна скорост. При тази гледка грабнах оръжията си и се метнах на седлото, но положих върху шията на коня пред себе си убития рицар, когото отведох в един манастир, за да погребва. Сетне потеглих на път, като се заклев никога да не спирам да търся, преди да открия рицаря, който ме посрами, като уби моя другар пред очите ми. Съдбата стори така, че тази сутрин го срещнах, пред една кула с бойници. Носеше всичките си доспехи с изключение на шлема. Щом го видях въоръжен, го предизвиках и без да чакам, се спуснах срещу него. Сражавахме се и в крайна сметка го сразих и убих собственоръчно. Именно това беше мъртвецът, когото видяхте в църквата. Ала щом възрастният рицар, неговият баща, разбра, че съм убил сина му, изпрати по петите ми десет въоръжени рицари, които ме плениха и измъчваха много. Сега щях да съм мъртъв, ако не се бяхте озовали там. Но благодарение на Бог и на вас, те не успяха да сторят нищо. Вече знаете всичко за моето преживяване. Сега бих искал да ви помоля, ако имате желание, да ми

кажете какво приключение ви доведе тук и вследствие на какви обстоятелства.“

Боорт му казал, че търси монсеньор Ланселот от Езерото и няма никога да се върне в двора на краля, преди да го открие.

— Къде мислите, че ще научите новини?

— В земите на Гор, в двора на крал Бодмагю.

Така, докато си разказвали за своите приключения, яздили целия ден до вечерта. Тогава излезли от гората и забелязали някаква крепост, разположена на най-високата част на едно възвишение върху твърда скала. Свили в тази посока, за да намерят подслон. Когато стигнали, открили на мястото възрастен рицар, който ги приветствал и ги почел, както можел. Помогнал им да слязат от конете и да си свалят доспехите. Заповядал да донесат на Ламбег красива и пищна одежда. После ги отвел в главната зала и ги попитал откъде са. Те му отговорили. Когато узнал, че пред него стоял Ламбег, не скрил радостта си от приятелство с Фариан,^[1] който дълго време бил негов другар по оръжие.

---

[1] Фариан, чичо на Ламбег, е бил наставник на Лионел, брат на Боорт. ↑

101. ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО ВРЪЧВА НА БООРТ МЕЧА НА ГАЛЕО ОТ ИМЕТО НА ЛАНСЕЛОТ

Тримата рицари разговаряли дълго време заедно. Дошло време за вечеря. Докато се приготвяли да седат на масата, внезапно пристигнала една млада девойка, която принадлежала на дамата от Езерото, тази, на която Ланселот бил поверил меча на Галео, за да го предаде на Боорт. Веднага щом забелязала Боорт, те се поздравили взаимно.

— Сеньор — рекла му тя, — вземете този меч, който ви изпраща монсеньор Ланселот от Езерото. Той ви моли занапред да го носите от обич към него и към Галео, на когото принадлежеше. Знайте, че това е един от най-добрите мечове на света.

Боорт взел оръжието и заявил, че никога друг дар не го е правил по-щастлив. Веднага го извадил от ножницата и той му се сторил толкова красив и бляскав, че изобщо не се усъмнил в превъзходните му качества.

102. ПРИСТИГАНЕТО НА ДЕВОЙКАТА ОТ ОНГФОРТ И НА ДЕВОЙКАТА ОТ ГЛОСЕДОН

Без да чакат повече, седнали на масата, шегували се и се забавлявали от все сърце. Било им поднесено първото ястие, когато влязъл един млад мъж и коленичил на земята пред господаря на дома.

— Сир — рекъл му той, — две от вашите братовчедки са в двора. Струва ми се, че имат намерение да пренощуват при вас.

— Кои са те?

— Девојката от Онгфорт — отвърнал младият мъж — и девојката от Глоседон, която я придружава.

При тази новина господарят станал от масата, за да отиде да ги посрещне. Извинил се на Боорт и му казал, че се връща веднага. Междувременно двете девојки пристъпили в залата. Той се втурнал да ги посрещне сърдечно. Ала когато девојката от Онгфорт забелязала Боорт, го разпознала добре, затичала се и паднала на колене пред него:

— Ах, благородни рицарю, за Бога, простете ми за вредата, която ви причиних. Обещавам да се поправа, както пожелаете.

Той останал толкова поразен, като я видял на колене пред себе си, че не се осмелил да я отпрати и тутакси ѝ дал прошката си. В залата избухнала невиждана радост. Сетне двете девојки разказали как Боорт ги бил спасил. Девојката от Онгфорт свалила странните си дрехи и облякла съвсем нови одежди. След разказа ѝ пред Боорт всички присъстващи останали смаяни от унижението, което си била наложила заради него, а той самият още повече.

— Бъдете сигурен — рекла тя, — че никога нямаше да спра да яздя, преди да ви открия.

— Госпожице — отвърнал Боорт, — тъй като вече приключихте търсенето си, ви умолявам никога повече да не нареждате да убиват който и да било рицар, освен ако не е извършил много сериозно злодеяние.

Тя дала честната си дума да не повтаря повече това. На свой ред девойката от Глоседон се приближила и го попитала защо е избягал от нейния дом. Той ѝ обяснил и всички избухнали в смях.

103. БООРТ И ЛАМБЕГ ПОТЕГЛЯТ НА ПЪТ, ПРИДРУЖЕНИ ОТ ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО

Тази нощ Боорт разполагал с всичко, което можел да си пожелае. Отнесли се към него с толкова почести, че чак се смутил, защото считал, че не ги заслужава. На сутринта по изгрев-слънце той станал и си облякъл доспехите. След като изслушали богослужението, господарят на дома донесъл на Ламбег като подарък много красиви доспехи. Последният ги облякъл възможно най-бързо и двамата с Боорт напуснали замъка, благославяйки двете девойки. Сетне продължили пътя си в компанията на девойката от Езерото и яздили заедно до пладне. Тогава срещнали рицар без доспехи, яхнал голям боен кон и облечен с леки дрехи от тафта заради жегата. Веднага щом го забелязали, поздравили и той им отвърнал.

— Сеньори — рекъл им той, — приличате ми на странстващи рицари.

Те заявили, че в действителност са такива.

— А какво търсите?

— Търсим един рицар, когото много бих искал да открия — отговорил Боорт.

— Кой е той?

— Ланселот от Езерото.

— За Бога, ако пожелаея, мога да ви кажа нещо за Ланселот от Езерото.

104. БООРТ НАПУСКА ЛАМБЕГ И ДЕВОЙКАТА ОТ ЕЗЕРОТО, КАТО ПРОДЪЛЖАВА САМ ПЪТЯ СИ

— Добре, сеньор — рекъл му Боорт, — кажете ни, моля.

— Честна дума — заявил другият, — няма да го сторя, преди да узная защо го търсите.

Боорт отговорил, че намеренията му са напълно доброжелателни.

— Щом е така, знайте, че монсеньор Ланселот дойде в двора на крал Бодмагю и уби рицаря, който го беше обвинил в измяна. Остана при мен снощи и потегли отново на път тази сутрин. На раздяла го попитах къде отива и той ми отвърна, че поема към Стражата на мъките. Ако желаете да стигнете дотам и ако побързате малко, мисля, че ще успеете да го настигнете.

Новината особено зарадвала Боорт и той сърдечно благодарил на рицаря. Те се благословили взаимно и се разделили. Боорт продължил да язди към Стражата на мъките заедно с девойката и Ламбег, ала те не знаели прекия път, отклонили се и се лутали цели два дни. Когато пристигнали, им съобщили, че Ланселот е тръгнал преди повече от три дни. Боорт останал много разочарован. Прекарали нощта в замъка и се отправили на път сутринта. Яздили, докато стигнали до един кръстопът, където девойката се сбогувала с Боорт.

— Как така, госпожице — попитал я Боорт, — къде мислите да отидете?

— Сеньор, искам да се върна при моята Дама от Езерото, тъй като изпълних задачата, която ми беше поверила, и не трябва да се бавя повече в този край.

Боорт я благословил с цялото си сърце и я помолил да поздрави от негово име Дамата от Езерото. Девойката уверила, че ще го стори. Без да чака, потеглила, а Боорт така настоятелно помолил Ламбег да я съпроводи до морето, че неговият възпитател се съгласил. Последният тръгнал с девойката, а Боорт продължил пътя си сам, решен да не се

връща в двора, преди да измине година, и да обикаля навсякъде в търсене на приключения. С това разказът спира за известно време да говори за него и се връща на Патридес със Златния обръч, който се явил в двора на крал Бодмагю, както го изпратил Ланселот.

105. ПАТРИДЕС Е НАТОВАРЕН ОТ ЛАНСЕЛОТ ДА СЪОБЩИ НА КРАЛ БОДМАГЮ ЗА СМЪРТТА НА МЕЛЕАГАН. СКРЪБТА НА БОДМАГЮ

Тук разказът твърди, че когато Патридес напуснал Ланселот, яздил през целия ден въпреки раната си и състоянието на доспехите си, като вечерта стигнал до абатството, където Ланселот бил отседнал. Там имало някакъв възрастен мъж, опитен в изкуството да лекува рани. През нощта разгледал раната на Патридес, намазал я с подходящ мехлем и го настанил да легне възможно най-удобно. На следващия ден Патридес станал много рано и се отправил на път. Яздил, не без затруднения, и стигнал до Юиндезан. Именно там открил крал Бодмагю, заобиколен от приятели и барони, и коленичейки пред него, му заявил:

— Сир, Ланселот от Езерото ме изпраца при вас. Помоли ме да ви предам, че е убил вашия син Мелеаган и чрез мен иска да му простите, след като ми възложи да ви съобщя това.

При тези думи сърцето на краля било пронизано от силна болка, тъй като това бил единственият му син. Не могъл да се задържи в седнало положение и се свлякъл в безсъзнание на земята. Бароните се втурнали да го задържат и целият замък бил огласен от такива ридания, че дори Божият гръм нямало да се чуе. Новината разплакала всички. Веднага щом дошъл на себе си, кралят попитал бароните си дали знаят къде е тялото.

— В замъка на Четирите камъка — отвърнали те.

Кралят заявил, че ще отиде там. Заповядал на всичките си хора да се качат на конете и да го придружат с изключение на ранения рицар, чието състояние било сериозно. Яздил цял ден и цяла нощ и на следващия ден към деветия час стигнал до Замъка на Четирите камъка. Открил тялото на Мелеаган в главната зала. Мигновено хванал в ръце

главата на своя син, покрита с множество рани, и я съзерцавал толкова дълго, колкото можел да се задържи прав. Когато страданието станало непосилно за сърцето му, той паднал в несвяст сред бароните, които се опитвали да го прикрепят. Останал дълго време проснат на земята, преди да проговори. След като дошъл в съзнание, отново изпаднал в толкова отчаяние, че всяка човешка утеха била безсилна. През целия ден нито пил, нито се хранил, а само плачел и стенел. Погребали тялото в една уединена местност с всички почести, полагащи се на кралски син. След края на церемонията кралят си тръгнал, толкова тъжен и наскърбен, че за малко не изгубил разсъдъка си. Щом се завърнал в Юиндезан, видът на всичките му хора съживил така мъчителния спомен за сина му. И скръбта му се възродила до такава степен, че човек не можел да го види, без да се изпълни със състрадание. Това продължило цяло денонощие.

Така ридаел и плачел крал Бодмагю. Зовял сина си Мелеаган, като обсипвал смъртта с най-жестоки упреци:

— Ах, смърт, предателко такава, как се осмели да се приближиш до детето ми?

От друга страна обвинявал бароните си:

— Ако бяхте осигурили добре защитата му, сега той нямаше да е мъртъв. Постъпихте толкова зле, че цял живот ще ви преследва смъртната ми омраза. И не очаквайте, че някога ще намеря утеха, защото тази загуба е непреодолима.

Ала с това разказът спира засега да говори за него и се връща на Ланселот от Езерото и на крал Артур.

106. ГЕНИЕВРА ПОД ЗАКРИЛАТА НА ЧЕТИРИМА РИЦАРИ — КЕ, САГРЕМОР, ДОДИНЕЛ КРЪВНИКА И ЛАНСЕЛОТ

Тук според разказа повече от година след смъртта на Мелеаган, сина на крал Бодмагю, крал Артур отишъл на лов в гората на Камелот. Било осмият ден след Петдесетница. В този лов взели участие множество високопоставени особи. Там били крал Ивон, крал Карадок с Късите ръце, крал Малекен Шотландски, кралят на Ирландия, крал Галегантен на Корнуел и кралят на Северен Уелс. Общо били дванадесет крале, носещи корона, като всички дължали земите си на крал Артур и били негови васали. Освен това, имало и невероятно много графове. Събралото се множество било така значително поради факта, че дворът му не се бил разпръснал още от Петдесетница и нито един благородник не си бил тръгнал. След тях се движела кралица Гениевra, придружавана от многобройна свита от дами и девойки, но само от четирима рицари — сенешала Ке, Сагрeмор Безмерни, Додинел Кръвника, а четвъртият бил Ланселот от Езерото, син на крал Бан от Беноик, който бил изключително храбър. С тях вървял и оръженосец, водещ ловджийско куче, от което кралицата никога не се отделяла в знак на обич към дамата от Езерото, от която ѝ било подарък. Четиримата рицари били въоръжени. Именно в тази компания кралица Гениевra яздела в гората, а дамите се отдавали на игрите си зад ловджиите. Към първия час те срещнали един напълно въоръжен рицар, яхнал силен кон, с щит на шията, копие в ръка и шлем, завързан на главата. Яздел напреки. Когато разпознал кралицата, се спрял и заплакал с горещи сълзи. Тя го поздравила със следните думи:

— Бог да ви пази, сеньор рицарю!

Потънал в плач и мъка, той не могъл да пророни и дума, но все пак не спирал да я съзерцава внимателно през сълзи.

107. КЕ, САГРЕМОР И ДОДИНЕЛ, ПОБЕДЕНИ ОТ ПЛАЧЕЩИЯ РИЦАР (БООРТ)

Кралицата вече била на голямо разстояние, когато рицарят се спуснал с пълна скорост след нея и я настигнал.

— Господарке — рекъл ѝ той, плачейки, — в моето поведение ще откриете доказателство, че съм ви причинил вреда и че ще ви причиня и занапред, защото съм принуден против волята си.

И на мига той грабнал юздите на коня на кралицата:

— Господарке, отвличам ви и вие не ще ми избягате лесно — заявил той, като продължавал да пролива обилни сълзи.

— Сеньор рицарю — отвърнала кралицата, — пуснете ме.

— Господарке, не мога.

— Бога ми — намесил се сенешалът Ке, — трябва да я пуснете или ще си платите твърде скъпо.

— Ке — отвърнал рицарят, — не сте вие човекът, който ще ме откаже, напротив. Ще я отведа, ако не е защитавана от някой друг освен от вас.

— Ако не я пуснете, ще се разкаете още сега.

— Няма да стане.

— Така ли? — попитал Ке. — Сега ще видим.

Той тутакси извадил меча си и се обърнал към рицаря:

— Махнете си ръката оттам или ще я отсека.

— Наистина! Дотук ли стигнахме?

— Да, заклевам се.

— За Бога, тогава вие ще се разкайвате, защото ще се сражавате срещу мен.

— Засега това слабо ме вълнува — рекъл Ке. — Не сте първият, срещу когото ще се сражавам! Така че защитавайте се, предизвиквам ви.

— Аз също — отвърнал другият.

Двамата се отдръпнали назад и се спуснали един срещу друг с цялата бързина, на която били способни конете им. Нанесли си взаимно толкова жестоки удари, че пронизали щитовете си. Ке счупил копие то си в тялото на рицаря, а той го ударил така безмилостно, че го хвърлил на земята от задната страна на коня. Като видял, че Ке е повален от седлото, Сагремор се хвърлил стремглаво към рицаря. При сблъсъка на конете им, тичащи в галоп, щитовете се разцепили и се разделили на две. Сагремор пронизал щита му и разкъсал бримките на ризницата му от лявата страна, без при това да засегне плътта. А рицарят повалил и коня, и ездача му, като минал със своя кон през тялото му. За малко не счупил главата на Сагремор и не му пръснал сърцето. Кралицата била тъжна и ядосана при вида на двамата рицари, повалени заради нея. Додинел Кръвника бил бесен от посрамването на своите другари. Признал, че рицарят е много добър боец, ала му остава да се сражава срещу него. И бил решен, каквото и да се случи, Бог му е свидетел, да доведе докрай схватката с рицаря. Предпочитал да бъде хвърлен от седлото, отколкото да не стори всичко по силите си, за да отмъсти за тях. Пришпорил коня си към рицаря, чието здраво копие било още непокътнато. Бил смел и безстрашен, а конят му — бърз. Нанасяли си ожесточено удари по щитовете, които разцепили и пробили. Остриетата на копията пронизали ризниците, чиито бримки се разкъсали, колкото и устойчиви да били. Рицарят се задържал на седлото, докато Додинел Кръвника политнал към земята от коня си и паднал толкова жестоко под тежестта на доспехите си, че за малко не си счупил врата.

108. ДВУБОЯТ МЕЖДУ ПЛАЧЕЩИЯ РИЦАР И ЛАНСЕЛОТ. И ДВАМАТА СЕ НАРАНЯВАТ СЕРИОЗНО. ЛАНСЕЛОТ Е ПРИНУДЕН ДА ПОСЛЕДВА ВЪЗРАСТНАТА ДАМА, КОЯТО НЕОТДАВНА МУ Е НАПРАВИЛА УСЛУГА

Тази гледка наскърбила силно кралицата, а девойките заплакали с горещи сълзи. Гениевра, която се притеснявала много за Ланселот, помолила непознатия:

— Ах, сеньор рицарю, за Бога, тръгнете си! Уверявам ви, че ако повалите и четвъртия, радостта ще ме напусне завинаги.

— Господарке, Бог ми е свидетел, не мога да се отдалеча, без да ви отведа или аз самият не бъда повален.

— Без съмнение, ако ме отведете, ще се самоубия. В момента, когато хвърлите от седлото четвъртия, повече няма да имам желание да живея.

Без да чака, рицарят се отдръпнал назад, за да започне двубоя с Ланселот. Подготвил се да се впусне, когато пред него изскочила възрастна жена на боен кон и се насочила възможно най-бързо към Ланселот. Тя го хванала за юздите с думите:

— Сеньор рицарю, изпълнете обещанието си.

— Какво обещание? Нима съм ви дал дума за нещо?

— Да, Бога ми! Когато търсехте рицаря с аленочервените доспехи, ми се заклехте, че ако ви дам сведения за него, ще ме последвате без колебание при първия случай, когато поискам. Сега ви моля, трябва да се подчините и да дойдете с мен. В противен случай нарушавате клетвата си и с вашата чест е свършено.

— Госпожо — отвърнал Ланселот, — за Бога, ще ме лишите завинаги от чест, ако ме принудите да си тръгна при настоящите условия. Този рицар ме очаква.

— Наистина ли? — попитала старицата. — Но ако той победи, вие ще бъдете негов пленник и така няма да имам власт над вас, защото ще бъдете подчинен на властта на друг.

— Госпожо, няма да бъда победен. Аз също ви умолявам, за Бога, да ми спестите срама и да ми дадете отсрочка до края на този двубой.

— И дума да не става.

— Защо не, госпожо? Не приемате ли молбата ми?

— Със сигурност не.

— Добре тогава, тръгвайте и не се страхувайте, ще ви последвам. Ала знайте добре, че няма да изминете разстояние и от два лъка и ще ме намерите мъртъв.

— Мъртъв ли? — възкликнала тя. — Кой ще ви убие?

— Лично аз ще се самоубия, защото след като понеса срама, който искате да ми причините, няма да продължа да живея и миг повече.

— Няма да стане така — отвърнала тя. — По-скоро ще ви оставя да се сражавате срещу рицаря. Ала най-напред искам да ми обещаете, че след края на двубоя ще ме последвате.

— На всяка цена, стига само да съм жив.

— Разбираме се при тези условия — рекла тя.

Старицата веднага го оставила. Била толкова възрастна, че може би имала седемдесет години. Но продължавала да носи върху посивелите си коси златен венец. Затова я наричали Госпожицата на преклонна възраст.

Без да чакат, двамата рицари се подготвили за битката, защото всеки изгарял от силно желание за нея. Хвърлили се ожесточено един срещу друг и сблъсъкът бил толкова суров, че щитовете не успели да устоят и били пробити, а ризниците — разкъсани, така че желязната част на копията пронизала бялата плът. Рицарят засегнал Ланселот така жестоко, че забил копието в левия му хълбок, ала за щастие на последния не било дълбоко. От силата на удара копието му се счупило, а голяма част от него останала в раната заедно с желязото и това едва не го съборило от седлото. Ланселот, като се почувствал ранен, го ударил толкова разярено, че забил в тялото му цялото си копие и острието се показало зад гърба му. Успял да го събори на земята, докато копието издържало и не се счупило при падането. Тогава

старицата се приближила толкова бързо, колкото позволявал конят ѝ, и извикала на Ланселот:

— Хайде, бързо! Изпълнете обещанието си!

След като приключил атаката си, Ланселот забелязал старицата, която вече се била отдалечила на повече от лък разстояние, и пришпорил коня си след нея. Без да погледне и раната, която бил причинил на Боорт, нито дори своята собствена, и без да се сбогува с никого, се отправил с бясна скорост след възрастната дама.

— Ах — извикала кралицата на сенешала Ке, — последвайте го! Не виждате ли, че има парче от копие в тялото си? Смъртта му е сигурна, ако измине и най-малкото разстояние!

— Бога ми, ще тръгна на драго сърце, но не мисля, че ще се върне обратно, дори да го помоля.

— Ако вашата молба не сполучи, тогава помогнете му, в случай че можете да сте му полезен!

— С удоволствие — отвърнал Ке.

Сетне веднага потеглил на път след Ланселот. След като изминал близо половин левга в гората, се отправил към някаква долина, където видял Ланселот да се сражава с двама рицари. В началото те били трима, но Ланселот вече бил убил единия от тях и свел другите двама до такова състояние, че те побягнали пеш в гората. Той самият бил стъпил на земята, защото убили коня му.

109. КЕ ПРЕДЛАГА КОНЯ СИ НА ЛАНСЕЛОТ, ТЪЙ КАТО НЕГОВИЯТ Е УБИТ. КРАЛИЦАТА И НЕЙНИТЕ ПРИСЛУЖНИЦИ СЕ ГРИЖАТ ЗА ПЛАЧЕЩИЯ РИЦАР

Това приключение изумило сенешала Ке. Казал си, че късметът се усмихва на Ланселот при всеки случай. Приблизил се към него:

— Сеньор, моята господарка ме изпраца при вас, за да узнае как се чувствате, защото мисли, че сте ранен смъртно.

— Ранен ли? — попитал Ланселот. — Разбира се, че не! Можете със сигурност да предадете на моята господарка, че нямам рана, която да ми попречи да яздя и затова тръгвам. Ала, за Бога, прегледайте вие лично ранения рицар, срещу когото се сражавах. Вижте дали може да се излекува. Ще бъде благородно и почтено от ваша страна, тъй като без съмнение той е смел и притежава големи достойнства.

— Отговорете ми — запитал го Ке — какво искаха тези рицари, срещу които се сражавахте току-що?

— Честна дума, не зная, освен че бяха в гората там долу и ме нападнаха, но аз нанесох смъртоносен удар на първия, а другите убиха коня ми и ми причиниха големи неприятности. Но слава Богу, отървах се.

Без да се бави повече, Ке слязъл от коня си и попитал Ланселот дали е съгласен да извади желязото от хълбока му.

— Сеньор рицарю — намесила се старицата, — със сигурност не сте вие човекът, който ще се заеме с това. Още днес друг ще се погрижи за него много по-добре. Тръгвайте си по-скоро, защото рискувате да му причините болка.

Ланселот щял да продължи пътя си, когато Ке му казал:

— Сеньор, вземете моя кон, няма да тръгвате пеша.

— На драго сърце — отвърнал Ланселот, — но как ще се върнете вие?

— Аз ще се справя.

Ланселот се метнал на седлото и точно когато потеглял, се обърнал към Ке:

— Ке, поздравете от мен госпожа кралицата и всички други, които попитат за мен. И за Бога, предайте на моята господарка да се погрижи за ранения рицар.

— С удоволствие.

Разделили се, без да си разменят и дума повече. Ланселот се отправил след старицата, а Ке се запътил към мястото, където мислел, че ще намери кралицата. Щом го видели да се връща пеш, всички се смаяли. Сагремор отишъл да го посрещне и го попитал какво се е случило, за да пристига така. Другият му разказал как дал коня си на Ланселот, а после се обърнал към кралицата:

— Госпожо, Ланселот ви поздравява и ви моли да се погрижите за ранения рицар.

— Вече правим това много добре — отговорила кралицата.

Ке извърнал глава и видял рицаря, чийто доспехи вече били свалени, а раната му — почистена и превързана. Почивал си на носилка, която Додинел и Сагремор му били направили. Кралицата предупредила прислужниците си никоя от тях да не дръзва да пророни и дума за рицаря — откъде е дошъл, кой е той или кой е сковал носилката.

— Искам новината да остане в тайна, докато седнем на масата на моя господар.

Всички се съгласили.

110. ДОДИНЕЛ И САГРЕМОР ТЪРСЯТ ХРАНА ЗА КРАЛИЦАТА. ДВУБОЯТ МЕЖДУ САГРЕМОР И ЕДИН РИЦАР. ДОДИНЕЛ Е ПОДКАНЕН ДА ПОСЛЕДВА ДЕВОЙКАТА НА МУЛЕТО

Без да се бавят повече, подхванали пътя си през гората по следите на краля. Носилката била покрита с два копринени чаршафа и поръсена със зелена съвсем свежа трева. Стигнали до един извор, разположен под смокиново дърво. Този извор носел името Извора на феите, тъй като обитателите на гората няколкократно били забелязвали около него много красиви дами, за които било невъзможно да научат нещо. Затова казвали, че са феи. Ето защо изворът бил кръстен така. Кралицата се приближила до него и слязла от коня си, следвана от цялата си свита. След като си починали малко, рекла на Сагремор:

— Би било добре да обядваме тук!

— Със сигурност, госпожо, при условие че има какво.

— Намирането на храна — отвърнала кралицата — влиза във вашите задължения.

— Бога ми, не виждам откъде, освен ако не отида в двора на Матамас, съвсем близо до тази гора.

— Там няма да получите нещо особено — казала кралицата, — защото на света не съществува рицар, който да ненавижда монсеньор краля повече от него.

— За Бога — обадил се Додинел, — в този случай бихме сторили добре, ако отидем да го нападнем и му нанесем удар. Ако Сагремор е съгласен, аз съм готов да го придружа, а госпожа кралицата ще остане да ни чака тук.

— Проклет да бъде — възкликнал Сагремор — този, който откаже!

Веднага пришпорили конете си. Всеки взел щита си и по едно копие. Били смазани от предишната си битка, но храбростта им била толкова силна, че нищо не ги спирало. А кралицата ги помолила да се върнат възможно най-бързо. Уверили я, че ще направят каквото могат. След тези думи насочили конете си към тясна криволичеща пътека сред къпинаците. Не след дълго забелязали пред себе си рицар на кон. Бил въоръжен от глава до пети и се подпирал на копието си. Изправен пред входа на една шатра, издигната там, той пеел непозната песен и гласът му отеквал в цялата гора. Сагремор се обърнал към Додинел:

— Този рицар видимо е много щастлив.

— Възможно е — отвърнал Додинел Кръвника, — поне създава такова впечатление.

Щом рицарят ги видял да приближават, заел позиция за сблъсък и понаместил доспехите си.

— Приятелю — рекъл Сагремор, — трябва да се сражаваме.

— Така е — отвърнал Додинел, — позволете ми да отида.

— За Бога, по-скоро ще отида аз, а вие ще ме изчакате тук и гледайте какво ще се случи.

Веднага след това той насочил коня си към рицаря, а другият се впуснал срещу него с пълна скорост. Нанесли си взаимно такива удари по щитовете, че копията се начупили на парчета, но и двамата се задържали здраво на седлата си. Сетне извадили мечовете си и така се ударили по шлемовете, че от тях се разхвърчали искри. Изпотрошили напълно щитовете си, като се ранявали един друг, както могат. Двубоят продължил дълго време, без някой от двамата да успее истински да надделее. Ето че съдбата довела тук една девойка, яхнала муле. Тя наблюдавала известно време битката, а после се приближила до Додинел Кръвника. Последният я поздравил:

— Добре дошла, млада госпожице!

— Бог да ви закриля, сеньор рицарю, ако не сте от тези страхливци, които не биха се осмелили да отведат със себе си една млада девойка.

— Разбира се, че не — уверил Додинел. — На света няма девойка, която да не последвам или придружа без колебание.

— Не го вярвам. Не бихте се осмелили да дойдете там, където ще ви заведе, дори и от кумова срама!

— Напротив, за Бога, ще дойда дори ако трябва да намеря и смъртта си там!

— Сега ще видим тази работа.

— Вървете съвсем спокойно. И в ада да отивате, ще ви последвам!

Девојката потеглила на бърз ход, а Додинел Кръвника — по петите ѝ. Яздили дълго време, без да си разменят и дума. Ала с това разказът спира засега да говори за тях и се връща на Сагремор Безмерни, който се биел срещу рицаря.

111. САГРЕМОР СЕ ПРИТИЧВА НА ПОМОЩ НА ЕДИН ОТ ЛОВДЖИИТЕ НА КРАЛЯ

Според разказа Сагремор се сражавал по такъв начин срещу рицаря от шатрата, че последният, изтощен, не могъл да се отбранява повече. Побягнал през гората, тъй като не виждал друг начин за спасение. Като видял, че не може да го настигне, Сагремор се отказал да го преследва и се огледал наоколо. От Додинел Кръвника нямало и следа. Изумен, той се питал какво може да се е случило с него и го търсел навсякъде. Въпреки че усилията му останали напразни, си казал, че няма да се откаже да отиде при Матамас. Подхванал пътя си, като яздел с пълна скорост. Скоро след това срещнал един от ловджиите на краля, който се приближавал, препускайки в галоп на едър кон. Бил ранен в рамото и главата и покрит с кръв. Щом забелязал Сагремор, го разпознал веднага по доспехите, които носел, и му се провикнал отдалече:

— Сеньор, за Бога, помогнете!

— Какво има? — попитал Сагремор. — Защо бягаш?

— Сеньор, заради двама рицари, които са по петите ми. Не са доволни от това, че само успяха да ме ранят, както виждате, и се опитват да ме убият.

— Каква е причината?

— Едно ловджийско куче, което искаха да ми вземат. След като им отказах, се отнесоха зле към мен. Удряха ме и ме раниха, а сега ме преследват, за да ме убият.

— Не се страхувай — отвърнал Сагремор, — заведи ме при тях по-скоро.

— Няма смисъл да ходим никъде, тъй като ще минат оттук.

— В този случай ще ги изчакам — рекъл Сагремор.

Не помръднали, докато двамата рицари не приближили. Щом ги видял, Сагремор им извикал:

— Оставете кучето, няма да го отведете по този начин!

Те поверили животното на един оръженосец, който ги придружавал, и му наредили да се отдръпне назад, защото щели да опазят кучето от този рицар. Докато оръженосецът се оттеглял, отвеждайки животното, Сагремор се спуснал стремглаво към един от рицарите, ударил го с меча си толкова жестоко по шлема, че той отхвърчал от главата му, и метнал рицаря по корем на земята. Но другият му нанесъл такъв удар, че разсякъл една четвърт от щита му, и те се атакували взаимно. Ето че поваленият рицар се надигнал. Веднага щом го видял изправен, Сагремор се насочил към него и, като го блъснал с гърдите на коня си, го хвърлил отново на земята. Вторият се върнал да го настигне изотзад и го бутнал върху шията на коня му. Хванал го за шлема и се опитал да го събори на земята, но Сагремор, който бил много силен, изобщо не се оставял, а му нанесъл такъв удар с меча си, че му разбил наносника на шлема. Като се впуснал в атака, го ударил толкова силно, че му разцепил главата чак до зъбите, и неговият противник паднал мъртъв от коня си. Сагремор стъпил на земята и се понесъл срещу първия, като му заявил, че ако не се предаде, ще го убие. Другият го помолил за милост и му подал меча си. Сагремор го взел с думите:

— Трябва да ми обещаеш да върнеш кучето и да се подчиниш на този ловджия.

Победеният се съгласил, защото разбрал добре, че няма как да постъпи по друг начин. Сагремор получил честната му дума, че ще стори каквото му повели. Веднага след това прибрал меча в ножницата, яхнал коня си и благословил младия мъж. Сетне подхванал пътя си и поел по малка пътека, обрасла с глогини, шипки и къпини. Тя била толкова тясна, че и четирите крака на коня били изподрани до кръв. Сагремор, ядосан и разярен, проклинал този път, както и бодилите и къпинаците, които само пречели на минувачите.

112. ПРИЯТЕЛКАТА НА МАРГАЛАН ОТПРАВЯ НАПАДКИ КЪМ САГРЕМОР, ЗАДЕТО СЕ Е ОТНЕСЪЛ ЗЛЕ КЪМ ЕДНО КОВАРНО ДЖУДЖЕ

Скоро след това пътеката леко се разширила. Тогава той погледнал пред себе си и забелязал богата шатра, опъната под дъбово дърво и пазена на входа си от грозно и противно джудже. Сагремор си помислил, че никога досега не е виждал толкова отблъскващо същество. Джуджето държало в ръка дълъг и тежък бастун с парче желязо на върха. Когато Сагремор приближил шатрата, джуджето се изпречило пред него, като размахало бастуна си и ударило с него коня право в главата. Животното било силно зашеметено. Сагремор, ядосан от състоянието на пътя и още повече от това, че конят му бил така ударен, рекъл на джуджето:

— Махни се оттам, жалко създание!

Другият надигнал отново бастуна си и нанесъл толкова жесток напречен удар по главата на коня, че животното се свлякло на колене. Сагремор бил бесен. Грабнал джуджето и притиснал слепоочията му. Сетне го надигнал и метнал така безмилостно на земята, че за малко сърцето му щяло да се пръсне. Минал с коня си върху тялото му, като му счупил едното бедро, а джуджето завикало неистово:

— Помощ! Помощ!

От шатрата тутакси излязла една от най-красивите млади девойки, които някога бил виждал. Тя бързо се приближила към него и рекла:

— Ах, сеньор, честна дума, не сте много благороден, щом си изпробвате ударите и силата над един беззащитен гном. Това с положителност би ви струвало скъпо, ако неговият господар беше тук. Проклет да бъде всеки подъл рицар, където и да се намира той!

— Нека бъде, както казвате, госпожице — отвърнал Сагремор, — но защо изричате тези слова?

— Казвам го заради вас — заявила девойката, — защото един достоен рицар не би се осмелил да стори това. Несъмнено постъпихте долно и никоя проява на благородство не ще ви изкупи. Ако джуджето притежаваше вашата физическа сила, със сигурност вие нямаше да можете да му отвърнете със същото.

— Госпожице, говорете си каквото щете, но Бог ми е свидетел, че дори и монсеньор Говен или Ланселот да ме бяха оскърбили и напаkali по този начин, щях също да им отмъстя, както мога. Впрочем, не се ядосвайте, готов съм да се поправа.

— Относно поправката — отвърнала тя, — не я отказвам.

Сагремор огледал девойката. Тя му се сторила много красива и привлекателна. Пленен от голямата ѝ хубост, си казал, че в никакъв случай не трябва да се разделят така и я изпратил до шатрата ѝ. Щом стигнали, открил вътре Калогренан,^[1] един от рицарите на Кръглата маса, който лежал тъжен и отчаян на едно легло. Бил с оковани крака. Сагремор го разпознал веднага, поздравил го и го попитал какво прави там.

— Заповядайте, сеньор! В плен съм.

— В плен ли? Кажете ми как стана това.

— Бога ми — рекъл той, — на драго сърце.

---

[1] В романа на Кретиен дьо Троя *Ивен, Рицаря с лъва* (1180) Калогренан е братовчед на Ивен. Тук за тази връзка не се споменава. ↑

113. ДВУБОЯТ МЕЖДУ САГРЕМОР И МАРГАЛАН. ОТВЛИЧАНЕТО НА ПРИЯТЕЛКАТА НА МАРГАЛАН. САГРЕМОР ПРЕСЛЕДВА ПОХИТИТЕЛЯ

Тази сутрин, когато монсеньор^[1] дойде в тази гора, аз се отправих на път, за да го последвам, но се забавих, така че по волята на съдбата се озовах напълно сам в местността. Попаднах на девойката и джуджето в тази шатра. Тя държеше великолепен рог от слонова кост и ме попита дали съм достатъчно смел, за да изсвирия с него. Аз ѝ отговорих положително. Взех го и изсвирих, без да се страхувам. Почти веднага се появиха двама рицари в доспехи. Нападнаха ме и ме плениха лесно, защото бях невъоръжен, както виждате.

— Без съмнение — рекъл Сагремор — постъпили са твърде подло и ако мога да ги принудя да дойдат само като надуя този рог, ще го сторя на мига.

— Бога ми — отвърнал Калогренан, — напълно съм сигурен, че сигналът от рога ще има този ефект.

— Ще опитам веднага.

Без да чака, Сагремор взел рога, който другият му посочил, поднесъл го към устата си и изсвирил възможно най-мощно. Сетне грабнал някакво копие от шатрата, застанал на входа и зачакал, докато не забелязал да приближава рицар на едър боен кон. Той бил облечен в кървавочервени доспехи и му крещял отдалече с все сила:

— Бог да ви убие, нещастнико, задето тръбите с този рог!

Като разбрал, че трябва да се защитава, Сагремор окачил щита на шията си и се понесъл срещу рицаря. Разменили си такива удари по щитовете, че взаимно се хвърлили от седлата, като се озовали под конете си. Рицарят се надигнал първи, като храбър и сръчен мъж, и извадил меча от ножницата си. Сагремор сторил същото. Впуснали се един срещу друг, като посекли навсякъде щитовете си, и разкъсали

ризниците си с лъскавите си и остри мечове. Битката между тях била толкова тежка и жестока, че човек можел само да се възхищава на издръжливостта им. Двамата рицари се сражавали дълго време, без единият да може да надделее над другия. И ето че пред тях изникнал въоръжен рицар, яхнал петнист кон. След като продължително наблюдавал двубоя, той се приближил до девойката, грабнал я, качил я пред себе си на коня и потеглил заедно с нея. Обхваната от ужас, тя започнала да крещи:

— Маргалане, не го оставяйте да ме отведе!

Рицарят, към когото се обърнала, надигнал живо очи и видял другия да отвежда приятелката му. Не знаел какво да стори. Ако реши да се спусне да ги преследва, ще бъде възпрепятстван от Сагремор, който го притиска отблизо. Но ако я загуби при тези условия, радостта ще му бъде отнета завинаги. Дилемата го обсебила до такава степен, че не можел да мисли за друго. Сега се биел много по-зле, отколкото в началото. Сагремор лесно забелязал това, тъй като неговият противник гледал в друга посока и се подчинявал на волята му. Вече само понасял ударите, като се покривал с щита си. Когато му било невъзможно да продължи, Маргалан се помолил:

— Ах, благородни рицарю, за Бога, имайте жал към мен, защото дори да ви нападнах налудничаво, вие си отмъстихте като смел човек.

— Какво искате да ми кажете, рицарю?

— Искам да сложим край на този двубой — отвърнал той. — Подчинявам се изцяло на вашата воля, само имайте добрината да ми позволите да тръгна след този, който отвежда приятелката ми.

— Разбира се — рекъл Сагремор, — на драго сърце. Дори ще ви последвам, ако желаете, или още по-добре — ще се отправя сам след него, докато вие останете, за да освободите от плен окования тук рицар.

— Бога ми — заявил той, — предпочитам това решение.

Сагремор се съгласил. Яхнал коня си, който бил завързал за едно дърво, и се впуснал да преследва похитителя на девойката. След като изминал левга разстояние, срещнал оръженосец на изнемощял боен жребец, толкова изтощен, че едва се движел. Сагремор го поздравил и го попитал дали е виждал рицар, отвеждащ девойка.

— Да — отговорил оръженосецът, — в долината там долу. Ала той препуска с бясна скорост и няма да успеете да го настигнете днес.

---

[1] Става дума за крал Артур. ↑

114. ЕДИН РИЦАР НАСОЧВА САГРЕМОР ПО СЛЕДИТЕ НА ПОХИТИТЕЛЯ

Тези думи не зарадвали Сагремор. Отдалечил се от оръженосеца и пришпорил коня си. Когато доближил долината, забелязал пред себе си рицаря на най-високата част на възвишението и се отправил натам. Стигнал до върха, видял десетина шатри, опънати насред ливада, където бликал много красив извор. На всяка една от тези шатри висели по четири щита и били подпрени десет копия с остриетата нагоре. Когато се приближил, видял да излиза някакъв рицар, който му заявил, че трябва да се сражава или да се предаде. Сагремор му отвърнал, че от двубоя има наистина смисъл и го предпочита вместо да се предаде.

— Но нямам копие.

— За това не се притеснявайте, ще ви дам чудесно копие.

Той му подал едно и на мига от шатрите наизлезли тридесет рицари, за да присъстват на двубоя между Сагремор и рицаря.

Сагремор се спуснал срещу своя противник, въпреки че бил силно изтощен от многобройните подвизи, които извършил този ден. Рицарят счупил копието си в него, а Сагремор го повалил от седлото. Сетне го помолил да се качи обратно на коня. Заявил, че намерението му е да не го напада повече. Другият го попитал кой е той.

— Аз съм рицар от този край.

— И какво търсите?

— Търся друг рицар, който отведе една девойка.

— Ако искам, мога да ви дам сведения.

— Кажете, ако обичате — отвърнал Сагремор.

— Ще го сторя, при условие че ми обещаете първия дар, който ви поискам.

— Обещавам — отвърнал Сагремор, — стига това да е нещо, което имам право да ви дам.

— Приемам това условие.

— Тогава ви давам честната си дума. Сега говорете.

— Ще поемете по този път — рекъл рицарят. — След време ще видите една шатра със златен орел на върха. Вътре са рицарят и девойката, които търсите. Внимавайте да не се отклонявате от пътя. Той ще ви отведе направо. Ако девойката не е там, ви освобождавам от обещанието. Ала намерите ли я, ще поискам своя дар, когато реша.

115. САГРЕМОР ОСВОБОЖДАВА ПРИЯТЕЛКАТА НА МАРГАЛАН. ДВУБОЯТ МЕЖДУ САГРЕМОР И БРАНДЕЛИС, ХЕРЦОГ НА ТАНЕНЖ

С тези думи се разделили и Сагремор поел по пътя, без нито един от рицарите да го спре или повика. Той минал пред тях и яздил чак до шатрата, която разпознал добре по указанията, които му дали. Прекосил прага. Четирима рицари вътре се хранили на една маса. Девойката седяла сред тях и плачела с горещи сълзи. Щом я забелязал, Сагремор се отправил към нея, без да поздрави рицарите:

— Госпожице — рекъл ѝ той, — отведоха ви несправедливо, затова е редно да ви върна обратно.

В този момент един от рицарите заразмахвал някаква кама пред лицето му с намерение да я хвърли срещу новодошлия.

— Спрете, рицарю — предупредил Сагремор. — Бог ми е свидетел, че ако мръднете, ще ви отсека главата!

Без изобщо да възпре своя удар, другият хвърлил камата към Сагремор с такава сила, че разкъсал ризницата му точно на рамото. Острието се забило наполовина в голата му плът. Щом Сагремор се почувствал ранен, издърпал камата от рамото си, извадил меча и с него нанесъл такъв удар по главата на нападателя си, че я разцепил на две чак до зъбите. Последният паднал мъртъв на земята. Веднага след това другите трима рицари скочили, за да вземат оръжията си, ала Сагремор им препречил пътя. Ударил първия по главата, така че мозъкът му се разтекъл. Рицарят се свлякъл на земята. Другите двама побягнали възможно най-бързо от шатрата. Когато Сагремор се освободил от тях, хванал девойката и я качил на шията на коня си.

— Къде възнамерявате да ме отведете? — попитала тя.

— При вашия приятел, който ме изпрати тук.

Тя бързо се съгласила и двамата потеглили. При все това Сагремор не спирал да я оглежда. Тя му харесвала толкова много, че ако рицарят не му се бил доверил напълно, за да му я върне, щял да поиска любовта ѝ, но тази причина го принудила да се откаже. Стигнали до десетте шатри, там, където Сагремор се сражавал срещу рицаря. Тъкмо ги преминавал, когато се появили десет въоръжени рицари. Те настояли, че не може да отведе девойката.

— Как така?

— Нашият господар от Таненж иска да знае коя е тя.

— За Бога — отвърнал Сагремор, — и дума да не става.

— Напротив, или ще влезете тук, или ще ви я отнемем насила и ще я заведем при него.

— Ще можете спокойно да ми я отнемете, ако не успея да я защитя от вас. Но, честна дума, докато съм жив, няма да я отведете, щом искате да прибегнете до сила.

— Добре тогава, защитавайте се — казали те, — битката вече започна.

— Ще се отбранявам, както мога — уверил той.

Без да чака, свалил девойката от коня и заявил достатъчно високо, за да го чуят всички:

— Хайде, приближете се, ако имате куража. Дори и да сте четиридесет на брой, нека Бог никога не ми дава своята подкрепа, ако успеете да я отведете, докато в тялото ми има живот и не съм пленен!

След като чул тези думи, един от рицарите се приближил към него и го попитал кой е.

— Аз съм от двора на крал Артур — отвърнал той.

— Как се казвате?

— Името ми е Сагремор Безмерни.

— Бог ми е свидетел, първият, който ви е нарекъл така, е сторил това с право! Наистина сте ужасно сприхав и горделив, щом заявявате, че ще се биете срещу всички нас заради тази девойка!

— Честна дума, по-скоро ще се бия, отколкото да ви позволя да я отведете, защото един рицар ме изпрати да я търся и ме помоли да му я върна. По-добре да загина, отколкото да не изпълня задачата си, тъй като той разчита на мен.

При тези думи към тях се присъединил рицар, облечен в доспехи, чиито цветове били като тези на шахматна дъска. Щом видял,

че Сагремор е решен да защитава девойката срещу всички тях, си казал, че този рицар трябва да е много смел, за да им говори по този начин. Забелязал щита му, който бил изцяло надупчен от удари с копие или меч, ризницата му — със скъсани бримки на няколко места, той самият — покрит с кръв от свои и чужди рани. Изпълнен бил с такава почит към него, като към никого другико досега. Все пак му заявил, за да изпробва силата на неговия характер:

— Сеньор рицарю, трябва да предадете девойката, каквото и да ви задържа.

— Сеньор — отвърнал Сагремор, — ако го сторя, няма да бъде доброволно. Но ако нещата могат да се решат между вас и мен, не мисля, че би трябвало да ви я предавам днес, каквато и сила да притежавате.

— Така ли? Честна дума, именно това ще разберем веднага! За Бога, налага се да се сражавате срещу мен.

— Срещу вас ли? — попитал Сагремор. — Това не ме плаши. Не сте първият, с когото ще си меря силите.

Грабнал веднага някакво копие, което забелязал пред себе си. Ала когато рицарят го видял да се приготвя за двубой, се обърнал към него:

— Бих искал да узная името ви, преди да започнем да се сражаваме — рекъл му той.

— Казвам се Сагремор Безмерни.

— Сеньор — възкликнал другият, — бъдете добре дошли! Без съмнение най-много исках вас да срещна.

— Кой сте вие всъщност? — попитал Сагремор.

— Името ми е Бранделис, херцог на Таненж, заради когото се сражавахте срещу Модюи Черния на Сухия остров.^[1] Повярвайте, бях толкова опечален от вашето тайно заминаване, че в себе си бях решил да не видя мир, докато не ви открия. Днес мислех дори да се отправя към двора на крал Артур и да се опитам да получа сведения за вас, докато моето търсене приключи. Няма нищо учудващо в поведението ми, защото ми направихте услуга, за която никога няма да мога да ви се отблагодаря достатъчно по какъвто и да е повод. Слава Богу, че ви намерих така бързо!

[1] В предишните части на романа въпросното сражение не е описано. ↑

116. САГРЕМОР Е НАПАДНАТ ОТ ДВАДЕСЕТ РИЦАРИ ПО ЗАПОВЕД НА МАТАМАС

— Ах, сеньор — попитал Сагремор, — това вие ли сте? Със сигурност вие ме почитате и ми служите повече от всички хора на земята. За Бога, кажете как сте. Наистина изпитвам голямо желание да разбера.

— Мога само да ви кажа добре — отговорил херцогът, — тъй като вашето присъствие ме изпълва с огромна радост. Нямате друг избор, освен да слезете от коня и да се нахраните с мен в моята шатра, където масата е сервирана.

— Ах, сеньор, наистина не мога. Трябва да заведа тази девойка при приятеля й, а след това да стигна до едно място, където ме изпраща госпожа кралицата.

— Сагремор — настоял херцогът, — не отказвайте. Трябва да отстъпите.

— Сеньор — отвърнал Сагремор, — това е невъзможно. Дори с риск да ми отсекаат главата, няма да го сторя, защото госпожа кралицата ме чака при Извора на феите и аз трябва да се върна там възможно най-скоро. При други обстоятелства, Бог ми е свидетел, щях да изпълня всичките ви желания. Не ми се сърдете за този път.

Когато за херцога станало ясно, че молбите му са безполезни, наредил да доведат красив кон на девойката и заявил на Сагремор, че приема неговите желания. Последният му благодарил и се отдалечил заедно с девойката. Яздили, докато разговаряли за разни неща, и най-накрая стигнали до шатрата, където Сагремор бил оставил Калогренан и приятеля на девойката. Тя много се учудила след като не го намерила там и Сагремор я попитал какво може да се е случило.

— Наистина нямам представа.

— Така ли? Не разбирам.

— Защо?

— Защото обещах на вашия приятел да ви доведе и поверя на него.

— Относно това — уверила го девойката, — изпълнихте задачата си, защото ме върнахте, и не е ваша вината, че не можете да ме предадете на него. Поне вече съм под неговата закрила, тоест в шатрата му. Тръгвайте напълно спокойно, ако желаете и ако ви зове друга работа. Тук се чувствам в безопасност, все едно вие ме защитавате.

— Не е така — отвърнал той, — защото ако сега пристигнат двама рицари и ви насилят, кой ще ви се притече на помощ?

— За това — рекла тя — нямайте страх. Отивайте без угризения там, където решите.

— Щом такова е вашето желание, давам ви благословията си.

— Нека Бог ви закриля по пътя — пожелала му тя.

След тези думи Сагремор се отдалечил. Било между третия час и пладне. Без да спира да язди, стигнал до дома на Матамас. Той представлявал внушителен укрепен замък. Дяланите камъни в основите били от мрамор. Бил ограден от обширни и дълбоки ровове, над които се издигала здрава ограда от високи остри колове. Този замък имал един-единствен вход под формата на пищно изработено преддверие, изцяло от метал и мед. Сагремор се отправил натам по най-краткия път. Навлязъл в преддверието. Разглеждал го дълго време, защото му се струвало много красиво. Сетне, все още на кон, се качил в главната зала, където открил Матамас, който се подготвял да вечеря в компанията на своите рицари, наброяващи повече от тридесет. Щом видели рицаря, облечен в доспехи, всички млъкнали, за да чуят какво има да им каже. Последният се насочил направо към Матамас, когото познавал добре, и заявил без друг поздрав:

— Матамас, кралица Гениевра ти заповядва чрез мен да ѝ изпратиш нещо за ядене при Извора на феите. Именно там се намира тя със своите девойки.

— Какво е това? — попитал Матамас. — Щом си един от хората ѝ, с какво позволение влезе тук?

— С нейно.

— Добре, ще видим каква защита ще ти осигури тя! Той извикал веднага на хората си:

— Хайде, на оръжие!

Те хукнали, кой от една страна, кой от друга, да обличат доспехите си и се върнали много скоро. Сагремор се приближил до Матамас:

— Сега се защитавай от мен — рекъл му той, — защото те предизвиквам!

И като извадил меча си, се устремил срещу него. Другият побягнал към една стая, влязъл, и затворил вратата след себе си. Сагремор се обърнал и видял да прииждат около двадесет рицари, всичките в доспехи, които заковавали с дъски двата входа към залата и към стаята, за да не може никой да излезе. Сагремор разбрал, че ситуацията е сериозна. Съжалявал, че се е застоял, след като преди можел спокойно да си тръгне, ако иска. Все пак не загубил самообладание, въпреки че осъзнавал сериозната опасност. Другите му крещели, че е направил грешка като влязъл там, и го нападали с брадви и мечове. Убили коня му и Сагремор се озовал на крака близо до някакъв стълб, който се издигал наред залата. Отбранявал се със сетни сили. Разсичал шлемове и щитове и ранил няколко рицари, като не щадил усилията си до такава степен, че мечът му се счупил на нивото на дръжката.

117. САГРЕМОР Е ХВЪРЛЕН В ЗАТВОРА И ОСЪДЕН НА ХЛЯБ И ВОДА

После вече не знаел какво да прави, защото другите го притискали и не спирали да го атакуват, така че два или три пъти го съборили на колене. Ударите се сипели върху него от всички страни и той едва задържал щита си. Ако не се намирал в близост до стълба, вече щели да са го убили. В това време Матамас влязъл в залата и го подканил да се предаде. Той отказал.

— В този случай ще те убият.

— Убеден съм в това, ако успеят.

— Ако ми вярваш — рекъл Матамас, — ще се предадеш, както те умолявам.

— Бога ми, няма да сторя нищо и още по-малко да ви се предам, защото сте неприятел на монсеньор крал Артур.

Изпълненият с ярост Матамас не удържал вече хората си:

— Хайде, давайте!

Щом Сагремор ги видял да настъпват, побягнал към вратата на някаква стая, на която бил окачен щит. Грабнал го, хванал една брадва, заразмахвал я с две ръце и повалил мъртъв първия, който му се изпречил. Приближил го друг рицар, който го обгърнал за кръста. Той сторил същото и двамата паднали на земята. Веднага след това останалите се нахвърлили срещу Сагремор и го заловили, преди да може да се надигне. Щели да го убият, но Матамас извикал:

— Оставете го жив! Ще му отмъстя по-добре, отколкото си представяте. Затворете го.

Те се подчинили, като преди това свалили доспехите му, и го хвърлили в една тъмница близо до овощната градина. Бил хубав затвор, грижливо заграден с метални решетки от всички страни. Тъмницата била построена така, че минувачите лесно можели да видят кой лежи в нея. Затворникът също виждал хората отвън. Заповедта забранявала той да бъде хранен с друго освен с хляб и вода и то веднъж на ден. Именно в този затвор бил отведен Сагремор. Но

неговият организъм бил такъв, че ако вследствие на някоя битка или по друга причина той се разгорещял, започвало да го втриса. Мъчел го такъв глад, че за малко не го обземала дива лудост. Всеки път изпадал в несвяст от отчаяние. Същото се случило и сега. Останал в затвора до деветия час и почувствал такъв глад, че сериозно си помислил как ще загине на място, без да се изповяда. Измъчвала го такава тревога, че трудно се въздържал да не закрепци. Точно в този момент в градината се появила красива и привлекателна девойка. Тя била дъщерята на Матамас, който я обичал много, тъй като нямал друго дете.

118. ДЪЩЕРЯТА НА МАТАМАС, ЗАПЛЕНЕНА ОТ КРАСОТАТА НА САГРЕМОР, МУ НОСИ ТАЙНО ХРАНА

Щом видяла затворника, го попитала кой е. Той ѝ отговорил със затруднение, до такава степен бил уморен и изтощен, че е от двора на крал Артур.

— А как се казвате?

— Името ми е Сагремор Безмерни.

— Сагремор! — възкликнала тя. — Чувала съм много да се говори за вас. Затова съм ядосана да ви видя в този затвор.

— И защо, госпожице?

— Защото ще бъдете хранен само с хляб и вода и то само веднъж дневно.

— Наистина ли е такъв обичаят?

— Да, такъв е.

— Бога ми, този режим не е много добър за мен.

Девојката го огледала внимателно. Той ѝ се сторил много привлекателен и изключително добре сложен. Със сигурност бил един от най-красивите рицари от двора на крал Артур. Изпитвала безкрайно удоволствие да го съзерцава и колкото повече го гледала, толкова по-красив ѝ се струвал той. След като разговаряли известно време, Сагремор ѝ заявил директно:

— Госпожице, аз умирам.

— Как така? — провикнала се тя.

— Честна дума, изпитвам такъв глад, че ще загина на мига.

— Ах, сеньор, за Бога, потрайте малко, докато се върна.

— Бих искал, но знайте, че ако се забавите, ще ме намерите мъртъв.

Скоро девојката се върнала:

— Сеньор, там има храна.

— Къде?

— Погледнете зад вас.

Той се обърна и забелязал на перваза на един прозорец бяла покривка, върху която имало хубав голям сладкиш, пълна кана с вино и огромно парче месо от петел между две паници.

— Сеньор, това е яденето ви, а този прозорец гледа към стаята, в която спя. Занапред ще можем да разговаряме, когато решим, без никой да ни види. Не се съмнявайте в думите ми. Чувала съм толкова хубави неща за вас, че бих искала да ви оградя с най-голямо внимание.

Благодарил ѝ от все сърце. Тя го приканила да се храни. Сагремор започнал, защото умираше от глад. Останал в тази тъмница. Ала с това разказът спира засега да говори за него и се връща на Додинел Кръвника.

119. НАГЛОТО ДЖУДЖЕ. ДВУБОЯТ МЕЖДУ ДОДИНЕЛ И МАРУК ЧЕРВЕНОКОСИЯ. ДОДИНЕЛ ИЗЛИЗА ПОБЕДИТЕЛ

Тук разказът описва как Додинел Кръвника яздил толкова дълго време след девойката, която го водела, че бил изминал около половин левга или повече, когато срещнал напълно въоръжен рицар, придружен от девойка на богато оседлан параден кон. Пред тях на пътя яздено джудже на голям ловен кон. Джуджето било хилаво, съвсем гърбаво и толкова грозно, че Додинел бил поразен. Той го поздравил, ала без да му отвърне и дума, джуджето се приближило до девойката, хванало я за рамената и понечило да я целуне насила. Разгневена и засрамена, тя вдигнала ръка и му ударила такава плесница, че го проснала на земята в несвяст:

— Махни се от пътя ми, нищожна твар! — викнала му тя. — Проклет да бъде този, който ти е заповядал да докосваш девойка!

Тогава рицарят скочил:

— Какво е това, госпожице? Защо ударихте джуджето ми?

— Защото имах желание да го сторя, пък ако това не ви харесва, хич не ща да знам!

— Наистина ли? Честна дума, допуснахте грешка като му посегнахте!

В този момент той надигнал копието, което държал, и го хвърлил към нея с намерение да я засегне в тялото, ала тя се отдръпнала и той не успял. Додинел веднага се спуснал срещу него, силно ядосан и със свалено копие:

— Малко ми коства да не ви ударя, коварни рицарю! — извикал му той. — Проклет да бъде часът, в който сте се родили, защото сте най-страхливият и най-поквареният човек, когото съм виждал, щом посягате на девойка! И Бог ми е свидетел, че заслужавате да изгубите юмрука, който държеше копието.

Тези думи силно раздразнили рицаря и той отговорил ядосано на Додинел:

— Рицарю, честна дума, вие ме обидихте повече от всеки друг рицар, който някога съм виждал или срещал, а на всичко отгоре и не знаете кой съм. Можете да ме считате за страхлив, ако не ме познаете по друг начин, преди да се разделим. Впрочем, не зная защо трябва да се обяснявам повече. Защиатавайте се от мен, предизвиквам ви.

— Аз също — отвърнал Додинел, — защото не ви харесвам.

Те веднага се отдалечили един от друг. Всеки разполагал с добър устойчив щит и солидно копие с режеща метална част. Понесли се един срещу друг, водени от еднакво желание да си причинят болка. Блъснали се взаимно с бясна скорост на конете си, така че пробили щитовете си, чиито дъски се разпаднали. Додинел се задържал на седлото, а другият политнал към земята от коня си. Паднал толкова лошо, че за малко не си счупил врата. Като го видял на земята, Додинел слязъл от седлото, защото не искал да го атакува на кон. Поверил коня си на девойката, която бил последвал, и след това с гол меч се спуснал към своя противник. Последният се изправил и се подготвил да се защитава, като се предпазвал с щита си. Додинел му нанесъл толкова жесток удар, че разцепил щита му чак до халката. В момента, когато се опитал да измъкне меча си, не успял, така здраво се бил забил той в щита. Като видял това, рицарят свалил ремъка от врата си и захвърлил щита на пътя, а сетне се устремил бясно към Додинел. Мислел си, че другият няма да може повече да му оказва съпротива, след като останал без меч. Така започнал да му нанася силни удари там, където можел да го засегне. Додинел, който бил опитен, се задоволявал да се покрива с щита си и оставил рицарят да се измори до пълно изтощение. Когато изпаднал в това състояние, целият облят в кръв, Додинел го блъснал с щита си в лицето, като го проснал по длани на земята. Мечът полетял от ръката му и Додинел го уловил, тъй като имал огромна нужда от него. Като видял, че е без оръжие, другият хукнал към щита си, който бил захвърлил, взел го, но докато се подготвял да се изправи, Додинел нанесъл удар по шлема му и рицарят паднал по коляно на земята. Тогава първият изтръгнал шлема от главата му и го захвърлил възможно най-надалеч. Щом другият се почувствал освободен от товара на шлема си, станал бързо и грабнал щита си, натежал от меча на Додинел.

— Ето ме в много по-удобно положение, отколкото преди малко — захвалил се той, — защото шлемът така ме загриваше, че щях да се помина.

В този момент Додинел Кръвника се устремил към него с бясна скорост, а другият се отбранявал, както може, покривайки се с щита. Додинел не спирал да му нанася страхотни удари. Разцепил щита му и така го насякъл на парчета, че от него не останало и следа. Другият направил странично движение и му оказал отчаяна съпротива, уплашен от това, че главата му останала незащитена. Додинел размахал високо оръжието си. Като го видял да приближава, другият не се осмелил да го изчака, а отстъпил така, че паднал по гръб. Додинел скочил отгоре му, надигнал меча си и му заявил, че е мъртъв, ако не се предаде. Изплашен, рицарят му подал меча си и заявил, че е готов да стори всичко, което поиска. Заклел му се и след това обещание Додинел го оставил.

— Ето заповедта ми — ще отидеш незабавно при госпожа кралицата, която се намира с девойките си при Извора на феите, ще ѝ се предадеш от името на Додинел Кръвника и ще ѝ съобщиш, че не успях да отида при Матамас, защото една девойка ме отклони от пътя. Кажи ѝ, че ще ѝ разкажа това приключение и я поздравя от мен.

Другият уверил, че ще го стори на драго сърце. Отишъл да вземе шлема си от мястото, където Додинел го бил захвърлил, и го завързал на главата си. Додинел го попитал за името му. Другият отвърнал, че се казва Марук Червенокосия.

120. РАЗКАЗЪТ НА ДЖУДЖЕТО

След тези думи Додинел се отдалечил в компанията на младата девойка, потънала в сълзи, и джуджето отново яхнало коня си, от който девойката го била повалила. Рицарят също се отправил на път. Тогава Додинел се обърнал към джуджето:

— Нека Бог те закриля, но как има дързостта да се опиташ да целунеш насила тази девойка в мое присъствие?

— Честна дума — отвърнало джуджето, — трябваше да постъпя по този начин.

— Как така — попитал Додинел, — от къде на къде?

— За Бога, моят господар ми заповяда да целувам всички девойки, които срещна, когато се намират под закрилата на който и да е рицар, и аз му се подчинявах. Случеше ли се някой рицар да се противопостави, моят господар се сражаваше с него и накрая го побеждаваше. По този начин той разгроми повече от стотина в този край и не си е мислел, че някога ще попадне на противник, способен да го победи с оръжие. Това е отговорът на вашия въпрос. С ваше позволение, ще се оттегля.

— Тръгвай и поздрави от мен кралица Гениевра.

Джуджето заявило, че ще го стори на драго сърце. Отдалечило се, без да се бави повече, а Додинел поел по своя път.

Марук яздил до Извора на феите, където кралицата чакала заедно със своите девойки. Щом стигнал там, слязъл от коня си на известно разстояние от кралицата, както сторили също девойката и джуджето. Той поздравил Гениевра и ѝ се предал от името на Додинел, както му бил заповядал той, а кралицата го приела драговошно като пленник. Но с това разказът спира засега да говори за кралицата, за него и за Додинел Кръвника и се връща на Ланселот.

121. ГРИФОН ОТ МОПАС ИСКА ДОСПЕХИТЕ НА ЛАНСЕЛОТ, КАТО НАСТОЯВА ТОЙ ДА УДЪРЖИ НА ОБЕЩАНИЕТО СИ

Тук се казва, че след като напуснал сенешала Ке, който му дал коня си, Ланселот продължил да следва старицата, но парчето копие, забито в тялото му, го измъчвало много. Все пак не спрял да язди. Толкова кървял, че целите му дрехи били напоени с кръв, която се стичала до кръста му. Въпреки това старицата продължавала пътя си и така яздили до третия час, без да си разменят и дума. Тогава срещнали рицар на едър черен боен кон, който нямал друго оръжие освен меча си, а на дъгата на седлото му била закачена главата на друг, скоро убит рицар. Той бил висок, силен, добре сложен и изглеждал необикновено ожесточен и решителен. Щом доближил Ланселот, те се поздравили взаимно. Ала едва се отдалечили един от друг и рицарят се върнал при него:

— Сеньор рицарю — рекъл му той, — в името на човека, когото обичате най-много на този свят, кажете ми името си.

— Сеньор, наричат ме Ланселот от Езерото.

— Бога ми — отвърнал другият, — именно вас търся!

— Ето че ме открихте. Какво желаете?

— Искам да свалите доспехите си, за да ми ги дадете.

— За Бога — възразил Ланселот, — все още не сте ме довели до тази крайност. Но и не мисля, че един ден ще бъда принуден да ги сваля, докато мога да се защитавам, защото ще бъде твърде позорно за мен да се движа без оръжия.

— Все пак трябва да го сторите — отговорил рицарят — или ще нарушите обещанието си.

— Обещанието си? Обещал съм ви това?

— Да — отвърнал другият, — не ме ли разпознахте?

— Не — рекъл Ланселот, — ако не ми кажете кой сте вие.

— Ще ви кажа на драго сърце. Името ми е Грифон от Мопас. Именно аз ви отстъпих неотдавна моите доспехи на входа на гората на Четирите изпитания.^[1] Вие не носехте вашите, тъй като ми бяхте казали, че са откраднати. Това беше същата вечер, когато търсихте рицаря с аленочервените доспехи, който беше отвялкъл оръженосеца от шатрата, където сте се хранили. В замяна на тази услуга ми обещахте да ми дадете доспехите си при първия случай, когато ви срещна, при условие че не се сражавате в момента. Сега не се биете и затова искам доспехите, които носите. Ако откажете, ще нарушите думата си.

— Ах, сеньор — отвърнал Ланселот, — истина е, че ви ги обещах. Все пак ви умолявам, за Бога, да отложите това задължение за някой друг път. Ще постъпите благосклонно и любезно. Виждате добре, че бързам да помогна на тази дама.

— И дума да не става.

— Така ли, сеньор? Много добре, в този случай ще ги получите, дори ако трябва да умра на място, защото Бог знае, няма смисъл да живея, ако не спазвам обещанията си.

---

[1] Във фрагмент 84 гората се споменава под името Гората на трите изпитания. Сегашната промяна в името не се обяснява. ↑

122. ГЕНИЕВРА ПРИПАДА ПРИ ВИДА НА ГЛАВАТА, ОКАЧЕНА НА СЕДЛОТО НА ГРИФОН, КОЯТО ТЯ ВЗЕМА ЗА ТАЗИ НА ЛАНСЕЛОТ. КЕ Е ПОБЕДЕН И ПЛЕНЕН ОТ ГРИФОН

Веднага след това си свалил доспехите с много трудности. Дал ги на рицаря с изключение на меча си. Когато съблякъл всичко, рицарят го огледал внимателно и видял, че навсякъде е покрит с кръв. Разкалял се силно, но все пак се облякъл, а сетне казал на Ланселот:

— Сеньор, къде отивате?

— Не зная къде възнамерява да ме заведе тази дама.

— Сеньор, ще отида на ваше място, ако желаете, а вие се върнете обратно, защото сте в много лошо състояние.

— За Бога, сеньор — намесила се старицата, — не се нуждая от вас и само той ще ме съпровожда.

— Госпожо — отвърнал Грифон, — както кажете.

Без да се бави повече, Ланселот продължил пътя си, въоръжен само с меча си.

От своя страна Грифон потеглил през гората толкова бързо, колкото можел конят му. Скоро стигнал до извора, където кралицата се забавлявала със своите девойки. Щом го видели отдалеч, го взели за Ланселот и се радвали много, докато той ги приближавал. Когато бил съвсем близо, те познали по коня, че това не е Ланселот. Погледът на кралицата бил привлечен от главата, която била окачена за дъгата на седлото му. Тя си помислила, че е на Ланселот и на мига паднала в несвяст. Щом дошла на себе си, започнала да издава сърцераздирателни жалби:

— Уви, клетата аз, ето че загина цветето на цялото земно рицарство!

После отново изгубила съзнание и всички се отдали на голямата си мъка, като удряли ръце, скубели си косите и обсипвали с хули Грифон:

— Ах, рицарю, нямаш ли срам от Бога!

Спуснали се към него, за да го убият. Щом ги видял да прииждат, не разбрал причината и като се опитал да ги изпревари, завил обратно и се отдалечил толкова бързо, колкото можел конят му. Тогава кралицата заповядала на сенешала Ке и на рицаря в плен да се качат на конете си:

— Последвайте го — провикнала се тя — и внимавайте да не ви избяга!

Веднага тръгнали след него, като галопирали бързо, и го забелязали пред себе си. Извикали му, че е загубен, ако не се изправи срещу тях. Рицарят се обърнал с копие в ръка. Ударил Ке, когото срещнал първи, и го хвърлил на земята заедно с коня му. Сетне извадил меч си, като много смел рицар, и нападнал другия по такъв начин, че нито шлемът, нито металната шапчица му попречили да забие меч си чак до мозъка. Повалил го мъртъв. Ке тъкмо се изправял, когато Грифон го блъснал с гърдите на коня си толкова жестоко, че го съборил на земята. После минал отгоре му с коня си и му строшил костите. Ке изпитал такава болка, че повече от четири пъти се задушил и изгубил съзнание. Рицарят, който бил много силен, го грабнал с все доспехите и го качил на седлото си. Сетне седнал зад него и го повел през гората до едно сигурно свое убежище. Щом стигнал там, затворил Ке в тъмница, като преди това заповядал да свалят доспехите му. Но с това разказът спира засега да говори за тях и се връща на кралицата и нейната свита.

123. ОТЧАЯНИЕТО НА БООРТ, КОГАТО МУ СЪОБЩАВАТ ЗА ПРЕДПОЛАГАЕМАТА СМЪРТНА ЛАНСЕЛОТ

Тук се казва, че кралицата чакала дълго при извора завръщането на някой от своите рицари. През цялото време не спряла да плаче и да показва болката си, като проклинала часа и деня на идването си в гората, защото никога не била понасяла такава загуба като този ден. Девойките около нея също ронели горещи сълзи, но след деветия час се случило едно събитие. Раненият рицар, който бил хвърлил от седлото тримата другари, успял с цената на огромно усилие да проговори и попитал защо ридаят така.

— Сеньор рицарю — отговорила му кралицата, — в това няма нищо чудно, тъй като цветето на цялото рицарство увехна днес.

— Увехна? Кой всъщност е това „цвете на цялото рицарство“?

— Този, който ви победи.

— Как се казваше той?

— Той беше — отговорила кралицата — Ланселот от Езерото, синът на крал Бан от Беноик. Един рицар току-що отнесе главата му, окачена на дъгата на седлото си.

При тази новина рицарят паднал в несвяст и превръзката на раната му се отворила. Започнал да кърви толкова обилно, че цялата носилка се покрила с кръв и дамите изтичали да го задържат. Когато се съвзел, той се провикнал:

— Уви, къде е смъртта, че се бави да ме вземе? Без съмнение сега желанието ми е да не живея повече, щом е мъртъв този, който бе способен на всички подвизи.

Рицарят отново загубил съзнание и останал толкова дълго в несвяст, че дамите се страхували да не издъхне в ръцете им. След като дошъл на себе си, заровил ръце в косите си, като ги скубел с пълни шепи, и удрял чак до кръв лицето си с юмруци:

— Уви, колко жалко! — оплаквал се той. — Подобна загуба никога няма да бъде възстановена от жив човек!

Рицарят изразявал огромна болка, дълбоко потресен от това, което преди малко научил. А кралицата го попитала:

— Сеньор рицарю, познавахте ли го?

Той се изразявал трудно, но все пак отговорил:

— Познавах го толкова добре, че ако е мъртъв, и дума не може да става да се опитвам да го надживея.

Дамите се заели с рицаря. Те му превързали наново раната и се погрижили за него, както могат, водени от една прислужница на кралицата, най-опитната измежду всички в изкуството за лекуване на рани. В такова състояние на униние кралицата останала там чак до деветия час. Сетне се върнала в Камелот и при влизането си в града изрично забранила на хората си да говорят за Ланселот.

— Аз самата — рекла тя — няма да пророня дума до момента, в който рицарите на Кръглата маса не седнат на вечеря. Тогава ще им разкажа всичко, което ни се случи днес. Всяка радост в тях ще помръкне, зная го добре.

Ала с това разказът спира засега да говори за кралицата и за нейните дами и се връща на Ланселот след раздялата му с Грифон, на когото беше дал доспехите си.

124. ЛАНСЕЛОТ И СТАРИЦАТА ОТСЯДАТ ПРИ ЕДИН ГОРСКИ ПАЗАЧ, ДОКАТО ЛАНСЕЛОТ ОЗДРАВЕЕ

Тук разказът твърди, че след като Грифон се отдалечил, както беше описано, Ланселот продължил пътя си със старицата, която цял ден го водила след себе си. Язденето му причинило такова страдание, че със сигурност щял да намери смъртта си, ако възрастната дама не му била превързала раната, която в началото кървяла обилно. Около деветия час те срещнали една девойка, яхнала бяло муле. Тя се спряла, веднага щом разпознала Ланселот:

— Ах, сеньор — провикнала се тя, — бъдете добре дошъл измежду всички хора, като най-храбрия рицар на света!

— Госпожице, Бог да ви закриля, но какво знаете за мен?

— Зная добре — отвърнала тя, — че вие сте Ланселот от Езерото, рицарят, с когото всички изгарят да се срещнат.

— Госпожице, щом го казвате, няма да оспорвам. Ала тъй като всички искат толкова да се срещнат с мен, кажете, моля, къде предявяват такова желание да ме видят.

— Сеньор, това няма да го кажа, но зная една страна, където очакват пристигането ви повече от това на всички рицари на земята.

— Къде е това, госпожице?

— В земите на Естрангор, сеньор. Ако приключението ви води натам, отидете, за да научите причината. Аз само ви повтарям, че те не желаят нищо толкова на този свят, колкото вашето пристигане.

С тези думи девойката се отдалечила, без да му разкрива повече, като поела по пътя, откъдето дошъл Ланселот.

Той продължил да язди със затруднение чак до вечернята, когато стигнали до дома на един горски пазач, който приветствал старицата, водеща Ланселот. Ала когато разпознал последния, изпитал едновременно щастие и тъга.^[1] Щастие от пристигането му, защото желяел да го види повече от всеки друг рицар, и тъга заради раната,

която забелязал и която не мислел, че някога може да бъде излекувана. Покрусата му била ясно изписана на лицето. Все пак не се осмелил да сподели мислите си. Щом Ланселот слязъл от коня старицата го сложила да легне в една спокойна стая далеч от хората. Там тя се погрижила за раната му по-добре от всеки друг, защото била обучена в това изкуство. Издърпала парчето копие от тялото му. Ланселот страдал толкова от раната, че останал три седмици на легло, преди да може да язди отново. С тази подробност разказът спира да говори за него и се връща на Додинел Кръвника след раздялата му с Марук Червенокосия, когото беше победил.

---

[1] Мотивът за две противоположни чувства, изпитвани едновременно, е симетричен на мотива за тяхното максимално раздалечаване в пространството на романа. Вж. също бележки 761 и 933. ↑

125. ДОДИНЕЛ Е ВЗЕТ В ПЛЕН ОТ ЕДИН РИЦАР, СЛЕД КАТО ЗА МАЛКО НЕ СЕ УДАВИЛ

Тук разказът описва, че след като Марук Червенокосия потеглил, Додинел Кръвника продължил да язди след девойката до вечернята. Тогава стигнали до река с бързи, дълбоки и тъмни води. Грета свързвала двата бряга. Била твърде тясна и затова изключително опасна.^[1] Девойката слязла от коня си и го вързала за едно дърво на брега. Додинел я попитал какво да прави със своя.

— Трябва — отвърнала му тя — да го оставите тук. Рицарят я послушал и девойката се качила смело на гредата, която по навик прекосила с лекота. Сетне наредила на Додинел да я последва. Той се съгласил. Стъпил на гредата, но тя била толкова тясна, че рицарят се вцепенил. Качил се, но се ужасил, защото никога не бил пробвал да се придвижва по този начин. Като виждал под себе си тъмната, дълбока и бърза вода, тръпки го побивали. Без да се спира, стигнал до средата на гредата. И там я усетил така да поддава, че имал силното усещане как ще рухне под него. Тя цялата се клатела, но това било от тежестта на неговите доспехи. Страхувал се до такава степен, че паднал в реката. Толкова се нагълтал с вода, че щял да се пръсне. С много усилия успял да освободи ръцете си и хванал гредата с длани. Ала въпреки силата си не могъл да се изтегли от водата, толкова много тежали доспехите му. Тогава погледнал към брега и забелязал някакъв селянин, който се готвел да премине:

— Хей, друже — викнал му той, — помогни ми да се изправа и да стигна до брега. Ако остана тук още време, течението ще ме понесе и ще се удавя под тежестта на доспехите си.

— Сеньор рицарю — възкликнал селянинът, — кой дявол ви доведе тук? Въобразявали сте си, че ще откриете приключения в тази река ли?

— Приключения — отговорил другият, — открих, но с удоволствие бих минал без тях. За Бога, приятелю, вместо да ми даваш акъл, помогни ми.

— От къде на къде селяните трябва да помагат на рицарите да водят докрай приключенията си. Така рицарите ще бъдат опозорени. Ето защо няма да ви се притека на помощ. Вие сте дошли тук и трябва да се измъкнете сам!

— Няма съмнение — рекъл Додинел, — че си долен селяк! Проклет да бъде този, който чака добро от селянин. Селянинът си е селянин!^[2]

Без повече да чака, селянинът си тръгнал, като оставил рицаря в опасната ситуация. Но Додинел бил толкова здрав в ръцете, че в целия двор на крал Артур нямало по-силен рицар от него. А и страхът от смъртта му влял толкова сила, че успял да се измъкне от водата и да легне по корем на гредата. Било чудо, че не я счупил от движението, което направил, за да се измъкне, и стигнал не без затруднения до брега. Но девойката, която следвал, била изчезнала. Това го ядосало много. Забелязал в началото на някакъв гъсталак малък замък с хубав външен вид. Оттам излязъл рицар, въоръжен от глава до пети, който се устремил право към Додинел. Последният се чувствал толкова зле от всичката вода, с която се бил нагълтал, че не можел да се изправи. Другият му заповядал да се предаде, ала на Додинел му било много лошо и не могъл да отвърне и дума. Тогава рицарят му изтръгнал шлема, свалил му отдушника и го заплашил да му отсече главата, но Додинел нямал сили да говори. Щом видял това, рицарят наредил на прислужниците си да го заловят и да го хвърлят в тъмница. Но разказът спира засега да говори за него и се връща на кралицата при пристигането ѝ в Камелот.

---

[1] Тази греда напомня за Моста на Меча, по който Ланселот трябва да мине, за да влезе в Гор, страната на Мелеаган (вж. фрагмент 9). ↑

[2] Класовото противопоставяне между рицарската аристокрация и селячеството е общо място в артуровския роман. То води началото си от романите на Кретиен дьо Троя. Например в *Ивен, Рицаря с лъва четем*: „Да, мъртъв рицар, знам все пак / е по-добре от жив селяк“ (ст. 31–32, превод Атанас Сугарев). ↑

126. ЗАВРЪЩАНЕТО НА КРАЛИЦАТА В КАМЕЛОТ. НЕЙНАТА СКРЪБ ПРИ МИСЪЛТА, ЧЕ Е ЗАГУБИЛА ЛАНСЕЛОТ

Тук разказът гласи, че след като се върнала в покоите си, кралицата наредила да сложат ранения рицар да легне на земята и да го отведат в една стая далеч от хората и шума, за да може да си почива. Сетне влязла в стаята, където Ланселот обикновено спял, и затворила вратата след себе си. Приближила се до леглото на своя приятел и се отдала на такава мъка, че от рождението на Бог никой не бил виждал по-сърцераздираща. Скубела си плитките, деряла си лицето, така че кръв шурнала по бузите ѝ, докато зовяла пламенно Ланселот.

— Ах — шепнела тя, — благородни рицарю, вие казвахте, че ще предизвикате на двубой смъртта, само и само да не съм ви ядосана, защото моя гняв не бихте могли да преживеете. Ланселот, господар и учител на всички рицари, измежду всички можехте да бъдете най-благодарният и доброжелателният. Скромни и жалостив спрямо тези, в които откривахте любов, лъв към горделивите и предателите, свиреп като леопард срещу всички освен към мен. Бяхте състрадателен с всички и същевременно усърден да подкрепяте всеки, воден от славата на подвизите си. Но спрямо мен проявявахте такова подчинение, че по-скоро щяхте да се оставите да бъдете раздробен на парчета или убит, отколкото да сторите нещо против волята ми.

Така кралицата започнала да скърби за Ланселот и щяла да изрече още други прекрасни възхвали, ако кралят не се бил появил. При връщането си от лова той слязъл от коня в двора, придружен от многобройна свита от барони. Сетне се качил в главната зала, щастлив и весел като някой, който не е имал през деня никакъв повод за недоволство или огорчение. Щом влязъл в залата, попитал за Ланселот и за кралицата. Предали му това, което знаели. Той веднага изпратил да потърсят кралицата и тя се явила бледа, дълбоко опечалена и замислена. Все пак пред него направила най-доброто изражение, на

което била способна. Преди това сложила воала си и измила окървавеното си лице. Кралят разбрал добре по изгледа ѝ, че тя скърбяла и я попитал за причината.

— Нищо ми няма, сир.

— Напротив, има ви нещо — отвърнал той.

— Не — рекла тя.

— Кажете ми, в името на верността, която ми дължите.

— Ах, сир, така ме умолявате, че ще ви кажа, но знайте не и преди да се нахраните. Тогава ще го узнаете от моята уста или от тази на някой друг.

Кралят не настоял и наредил да сложат масите. Конетаблите изпълнили заповедта му и рицарите се настанили в залата. Щом кралят забелязал отсъствието на Ланселот и на тези, които участвали в ескорта на кралицата, се попитал учудено какво може да е станало с тях. Започнал да се опасява от някое нещастие. В сърцето му се зародило такова безпокойство, че загубил всякакъв апетит. Продължил да седи на своята маса, разположената по-високо от другите, без да пие, нито да хапне от някое ястие. След края на вечерята кралят заповядал да приберат покривките и да раздигат масите. Наредил да повикат кралицата.

127. АРТУР РАЗБИРА ОТ ГЕНИЕВРА ЗА НЕЩАСТИЯТА НА ЧЕТИРИМАТА Й ПАЗИТЕЛИ — КЕ, ДОДИНЕЛ, САГРЕМОР И ЛАНСЕЛОТ

— Господарке — рекъл крал Артур на кралица Гениевра, — сега искам да чуя отговора на въпроса ми отпреди малко.

— Сир, щом такава е волята ви, ще говоря аз или пък някой друг на мое място, ако пожелаете.

— Господарке, желая да го узная единствено от вас, защото на вас вярвам повече от на всеки друг, а и вие ще можете да ми разкажете по-добре.

Несъмнено тя умеела да се изразява по-добре, с повече лекота от всяка друга жена. Без да се бави повече, започнала разказа си:

— Сир, когато ни оставихте в началото на гората, ние поехме по прекия път след вас. Докато яздехме, срещнахме един рицар, който искаше да ме отведе насила. Сенешалът Ке се спусна да ме защити. Той се сражава срещу него, но беше хвърлен от седлото. Сетне дойде ред на Сагремор и на Додинел Кръвника. Рицарят повали и тях. Щом видя това, Ланселот също се изправи срещу него. Те си размениха толкова жестоки удари, че забиха копията чак до жива плът. Накрая Ланселот събори рицаря от седлото и се отправи веднага след една старица, към която беше поел задължение да я последва. Изпратих след него сенешала Ке, за да го върне, но той не пожелал да чуе и дума. Това приключение вцепени всички и ние тръгнахме по вашите дири с надежда да ви настигнем. Пътят ни отведе до Извора на феите. Слязохме от конете на това място, за да си починем малко. Сагремор предложи да отиде да потърси нещо за ядене. Тръгна заедно с Додинел Кръвника, като заяви, че ще се явят пред Матамас. Така потеглиха и след тяхното заминаване не научихме никакви новини за тях, освен че Додинел ми изпрати впоследствие като пленник някакъв рицар, когото

беше победил. Ала малко след това пред нас мина още един рицар, облечен в доспехите на Ланселот, който носеше на дъгата на седлото си главата на друг, току-що убит рицар. Косите му бяха красиви и къдрави като тези на Ланселот. Помислихме, че това е главата на Ланселот и започнахме да режем, като се насочихме към рицаря, но щом ни видя да приближаваме, той побягна. Изпратих след него сенешала Ке, както и рицаря пленник, но оттогава не сме виждали нито единия, нито другия. Изчакахме да настъпи деветият час и се върнахме тук. Това е краят на разказа за случилото се днес.

128. ГОВЕН И ОЩЕ ДЕВЕТ РИЦАРИ ТРЪГВАТ ДА ТЪРСЯТ ЛАНСЕЛОТ

— Честна дума — отвърнал кралят, — това е огромно нещастие и ако наистина Ланселот е мъртъв, през живота си не съм познавал по-велик от него — нито аз, нито който и да е друг от тази страна!

Кралят потънал в дълбок размисъл, а очите му се налели със сълзи. Изпитвал такава мъка, че не можел да каже и дума. Сърцето му замирало от мъката, която го задушавала. Лицето му побледняло и посърнало. Накрая паднал в несвяст. Бароните наскачали от столовете си и се притичали да го задържат. Когато дошъл на себе си, кралят заридал:

— Ах, Ланселоте, скъпи приятелю, какво се случи с вас?

Целият дворец потънал в траур, за какъвто никой никога не е чувал. Монсеньор Говен също зажалил и простенал:

— Ах, Ланселоте, благородни рицарю, най-доблестният измежду всички, каква загуба претърпяваме заради вас!

Кралят и всички графове си удряли дланите и скубели косите си. Рицарите на Кръглата маса скърбели за смъртта му, като издавали силни викове. Казвали, че никога няма да загине рицар като него. Ала най-много от всички страдала кралицата. Като нейната печал друга нямало. Останалите болки били радост и нежност в сравнение с нейната. Никой, колкото и прозорлив да е той, не би могъл да долови силата на скръбта, която изпитвала тя. Страданието ѝ било толкова силно, че едва не сложила край на живота си. И несъмнено щяла да го стори, ако не била решила да изчака, за да се увери напълно в смъртта му. Единствено това благоразумие я въздържало. Риданията и жалбите на всички изпълвали залата, цялата опечалена от тази новина. Кралят бил толкова съсипан, че не вярвал някога да намери утеха. Изведнъж монсеньор Говен обявил, че още на следващия ден потегля на път и няма да спре, докато не се убеди напълно, че Ланселот е жив или мъртъв. Имало най-малко тридесет измежду най-храбрите рицари на Кръглата маса, които обещали същото. Ще тръгнат да го търсят и ще

се върнат в двора само след като го открият жив или мъртъв. Така всички се наели да търсят Ланселот, но кралят не можел да позволи да се включват толкова много рицари.

— Ще тръгнат не повече от десет — заявил той. — Достатъчно е, ако са смели.

Оставил на монсеньор Говен да избере тези, които иска да вземе със себе си. От тези десет първият, когото избрал монсеньор Говен, бил монсеньор Ивен, вторият бил неговият брат Герехет, третият — Гахериет, също негов брат, четвъртият — Мордред, най-малкият в семейството, този, когото впоследствие крал Артур убива със собствените си ръце в полето на Солсбъри, а същият този Мордред го ранява смъртоносно^[1]. Мордред бил наскоро посветен в рицарство. Петият бил Хектор от Мар, шестият — Агловал, по-големият брат на Персевал, когото по-късно довел в двора. Седмият бил Храбрия Грозник, осмият — Гозенан, деветият — Брандалис и с одобрението на всички монсеньор Говен бил десетият. Веднага след това той им наредил да си подготвят доспехите и да имат готовност да потеглят сутринта. Те уверили, че са готови. Тази вечер скръбта в Камелот била голяма. На следващия ден, след като кралят изслушал богослужението, в залата влезли десетте рицари, които трябвало да предприемат търсенето. Всеки бил добре въоръжен по свой начин. Сетне донесли реликвите и според обичаите в двора всички те дали клетва, че в продължение на година и един ден ще търсят Ланселот, ако той не бъде намерен преди това, и че в края на годината всеки от тях ще се върне да разкаже приключенията си, независимо дали са му донесли слава или срам.

---

[1] Сцената е описана от Вас в неговия *Роман за Брут*, както и от псевдо-Робер дьо Борон в *Роман за Граала* (частта „Персевал“). Впоследствие тя стои в основата на трагичната развръзка в *Смъртта на крал Артур*. ↑

129. ДЕСЕТТЕ РИЦАРИ СПИРАТ ПРИ ЧЕРНИЯ КРЪСТ. ПРОИЗХОДЪТ НА ТОВА ИМЕ. ПОКРЪСТВАНЕТО НА САРАЦИНСКИЯ НАРОД В КАМЕЛОТ ОТ ЙОСИФ АРИМАТЕЙСКИ

Това била клетвата, която полагал всеки рицар, щом напускал двора, за да предприеме някое търсене или друг важен поход. Когато всички се заклели, както вече разбрахте, потеглили. Изтекли повече от три години преди тяхното завръщане и това станало причина за много сълзи и страдания. На сбогуване кралицата отишла при монсеньор Говен и му заявила в присъствието на всичките му другари:

— Монсеньор Говен, вие тръгвате да търсите Ланселот, без да знаете дали е жив или мъртъв. Отговорността за това търсене пада основно на вас. Затова направете така, че при завръщането си да сте запазили честта си и да ни донесете сигурни новини.

— Разбира се, госпожо — отвърнал монсеньор Говен, — обещавам ви да не спирам, докато не узная истината. Ако е мъртъв, както вие твърдите, ще преследвам неговия убиец, докато го открия, и ще вложа всичките си усилия да отмъстя за смъртта му. В противен случай никога няма да се върна в двор, ръководен от монсеньор крал Артур.

С тези думи монсеньор Говен се разделил с кралицата и със своя вуйчо и се отправил на път с другарите си. Яздили само направо към гората на Камелот. Щом стигнали до нея, се спрели да си починат до един кръст, наречен Черния кръст. Държа да ви изложи причината за това наименование, защото ако пропусна да ви разкажа, ще се разминете с една поучителна история, която си струва да слушате внимателно.

Истината е, че когато Йосиф Ариматейски, благородният рицар, който обичал толкова Иисус Христос, дошъл във Великобритания с

християнския народ, който водел от чуждите земи, се запътил направо към Камелот. Градът бил управляван от крал Агрест, най-вероломния крал, който живеел тогава. Щом пристигнал, Йосиф започнал да проповядва името на Всевишния. По това време във Великобритания живеели само сарацини. Случило се така, че в същия ден, когато била проповедта на Йосиф, хиляди сарацини се покръстили в християнската вяра по волята на нашия Господ и се отказали от измамния закон, който дотогава били следвали. Когато видял, че народът му се покръства така поголовно, крал Агрест се ядосал много, защото бил най-безчестният и жесток човек на земята. Осъзнал, че ако се опита да ги откаже, няма да успее, защото другите вече били привлекли повече последователи, отколкото той можел да има. Хрумнала му идеята да се престори, че се покръства. Казал си, че, когато Йосиф си тръгне, ще му бъде лесно да върне народа си към първоначалния им закон. Изпълнил плана си. Покръстил се в християнската вяра за голямо нещастие на душата си, защото постъпвал единствено, воден от измамата. Народът бил изпълнен с радост. Всички били убедени, че техният господар ще стане добър християнин и ще се държи като такъв, ала това далеч не се случило. Напротив, той се преструвал на християнин, а подслонявал в сърцето си дявола, който не му позволил никога да извърши и най-малкото добро дело. Народът му не подозирал, че той се опитва да ги заблуди. На часа всички жители на тази страна се покръстили — и богатите, и бедните. След като пребивавал осем дни в града, Йосиф си тръгнал като оставил там дванадесет от своите приближени. Те не спрели проповедите си, за да припомнят на хората от града Божието слово. Йосиф знаел колко несигурност има по света и се страхувал, че Неприятелят може да вложи всичките си сили, за да ги заблуди и принуди да се върнат към предишната си нищета. Ето защо оставил най-обучените свои хора.

След заминаването на Йосиф за Шотландия един вторник сутрин крал Агрест пристигнал и наредил да повикат най-благородния му барон, за когото знаел със сигурност, че не е истински християнин. Разкрил му същността на мислите си:

— Ландоан — рекъл му той, — трябва да ми помогнете да успея в това, което съм намислил.

— За какво става въпрос, сир? На ваше разположение съм да помогна за осъществяването на плановете ви, независимо дали са

мъдри или не.

130. ОТМЪЩЕНИЕТО НА КРАЛ АГРЕСТ. ЖЕСТОКАТА СМЪРТ НА ДВАНАДЕСЕТТЕ СПОДВИЖНИЦИ НА ЙОСИФ ПРИ ЧЕРНИЯ КРЪСТ

— Добре тогава, ще ви кажа какво съм наумил. Намерението ми е да върна всички наши хора към първоначалния закон, в който те вярваха. Този, който наскоро получих, не ми харесва, напротив, презирам го повече от всичко на света. Понеже мога да ги принудя да променят вярата си само със сила, ще свикам тук всичките си барони един след друг и ще се срещна поотделно с тях в моята стая. Ще сложа образите на нашите богове от едната страна и кръста от другата, този кръст, чрез който християните твърдят, че ще бъдат спасени решилите да го приемат. И ще убием всички, които откажат да почитат нашите богове. Тези, които приемат да го сторят, ще останат живи, но ако получим ясно обещание, че ще ни съдействат.

Веднага след това Ландоан заявил на краля, че планът му е много добре замислен и че ще участва в него на драго сърце. Свикали аристокрацията по тези земи според решенията, които взели. Този, който не искал да почита техните богове, щял на мига да загуби главата си. По този начин загинали неколцина. Ала тъй като тяхната вяра все още не се била затвърдила, защото била съвсем нова, повечето се върнали към предишната си лудост от страх да не умрат. Бил упражнен такъв натиск над клетите хора, че последните върнали вярата си в Мохамед и станали отново също толкова неверни, както и в миналото. След като начинанието завършило, кралят заповядал да заловят дванадесетте приближени на Йосиф и им заявил своето намерение да ги убие, ако не започнат да почитат същите богове като народа. Те отвърнали, че никога няма да се съгласят, каквито и средства да бъдат използвани, за да ги принудят. При този отговор кралят наредил да ги съблекат чисто голи и да ги влачат из града,

завързани за опашката на коне. Сетне ги завели до един кръст, който Йосиф бил издигнал в началото на гората. Заповядал да завържат за него първия и да го ударят силно с боздуган по главата, така че да му пръснат мозъка точно срещу кръста. Дванадесетте другари били подложени на едно и също мъчение. Така целият кръст станал аленочервен от пролятата кръв, която бликала силно от всички страни. След това кралят се оттеглил, като мислел, че добре си е отмъстил. Оставил телата пред кръста и се върнал в града. По пътя, на края на едно гробище, намерил дървен кръст. Веднага заповядал да го подпалят, но преди това го влачил из града. Ала едва дал тези заповеди, на мига потънал в умопомрачение и започнал да хапе ръцете си. Когато попаднал на един от синовете си, го удушил. Сторил същото и с един от братята си и със съпругата си. Прекосил с викове улиците на града. До градските порти имало някаква пещ, която тъкмо се канели да запалят. Той скочил в огъня като човек, обладан от лудост, и загинал там.

Тази случка изплашила толкова много местните хора, че те не знаели какво да правят, защото добре разбрали, че въпросната лудост идвала от извършения грях и че Господ Бог се е разгневил от това. Побързали да проводят вестносец до Йосиф, като му споделили всичко, което ги било сполетяло. Помолили го да дойде възможно най-бързо, защото имали належаща нужда от него. Тези новини наскърбили силно Йосиф. Той пристигнал в града, целият в сълзи. Наредил да вдигнат мъчениците, изоставени пред кръста, и да ги погребат в параклис. Сетне заповядал да измият кръста, целия почернял от кръв, защото кръвта винаги чернее навсякъде, където се пропие. Ала Бог сторил голямо чудо. Никога след това камъкът на кръста не сменил цвета си. Той останал все така черен от кръвта, пролята по него. Ето защо впоследствие бил наречен Черния кръст от тези, които знаели историята. Ала с тези думи разказът спира засега да говори за него, тъй като изложи онова, което искаше да каже, и се връща на мъжете, които се били спрели пред кръста, тоест монсеньор Говен и неговите спътници.

131. ПЪРВОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ НА ДЕСЕТТЕ РИЦАРИ. ЕЛИЗЕР, СИН НА БОГАТИЯ КРАЛ РИБАР. ЧУДОТО СЪС СЧУПЕНИЯ И ОКЪРВАВЕН МЕЧ

Тук според разказа, когато монсеньор Говен и неговите спътници стигнали до кръста, спрели да си поговорят и монсеньор Говен се обърнал към тях с думите:

— Сеньори, считат ви за много смели. Тръгнахте на път, за да търсите Ланселот и да научите новини за него, така че ще се посрамите, ако не успеете. Ето защо ви предлагам следното: да посветим цялата седмица в претърсването на тази гора и на околните замъци, както и на отшелническите обители, манастирите и други уединени места, за които разберете, че са посещавани от рицари. Необходимо е да съберете евентуално някаква информация за него. Умолявам ви да дойдете всички след седмица, по пладне, при Белия кръст, който се издига на края на тази гора към замъка на саксонците.

Рицарите го уверили, че ще дойдат, освен ако не им попречи затвор, смърт или някоя особено важна работа.

Докато разговаряли така, доловили някакъв глас, издаващ остри и тревожни викове. Монсеньор Говен задържал коня си и попитал другарите си дали са чули нещо:

— Да, безспорно — отвърнали те.

— Да отидем да видим какво има — рекъл монсеньор Говен.

Пришпорили конете си в тази посока и не след дълго срещнали девойка на параден кон, която не можела да изразява по-силна болка. Монсеньор Говен се приближил до нея и я поздравил.

— Госпожице, защо плачете?

— Сеньор — отговорила тя, — заради един от най-добрите рицари на света, когото убиват в момента там долу в долината.

— Наистина ли! Госпожице, заведете ни на това място!

— Да ви заведе ли? Това е прекият път към долината. Отивайте бързо да му помогнете.

Те се устремили веднага натам. Докато се спускали по могилката, забелязали в най-ниската част на долината рицар, който се биел срещу поне десет противници, но се отбранявал забележително. Вече бил осакатил или убил неколцина, други били на крака, както и той самият, защото убили коня му. Монсеньор Говен се спуснал с бясна скорост към всички тези рицари и предизвикал нападателите достатъчно отдалече, за да бъде чул. Когато тези, които били на крака, видели да приближава групата ездаци, побягнали натам, накъдето мислели, че ще могат най-добре да се притаят. Монсеньор Говен ударил жестоко първия, когото застигнал, забил копието си в рамото му и го хвърлил от коня на земята. Монсеньор Ивен и Хектор пък повалили двама други от седлата. Тези, които успели да избягат, се укрили в гората, там, където им се струвала най-гъста. След като разбрал, че не може да ги настигне, монсеньор Говен се върнал при рицаря, когото бил освободил, и го поздравил. Другият сторил същото.

— Сеньор — рекъл монсеньор Говен, — не зная кой сте, но в момента имате спешна нужда от помощ.

— Истина е, сеньор, бъдете сигурен, че щях да загина без вашата намеса.

В този момент монсеньор Говен забелязал, че рицарят носи два меча. Останал много изненадан от това, както и всички останали. След като поговорили дълго, монсеньор Говен му казал:

— Сеньор, ако не се страхувах да ви досадя, щях да ви поискам един дар.

— В действителност — отвърнал рицарят — не бих могъл да ви предоставя нищо, преди да узная името ви.

— Бога ми — рекъл монсеньор Говен, — никога не съм криел името си от всеки, който ме е попитал. Няма да го сторя и сега. Казвам се Говен, син на краля на Оркни.

— Ах — възкликнал рицарят, — вие сте монсеньор Говен?

— Да, така е.

— За Бога, в такъв случай можете да ми поискате този дар без притеснение. Ще удовлетвори всяка ваша молба, стига да мога.

— Хиляди благодарности — отвърнал монсеньор Говен. — Кажете, моля ви, защо носите тези два меча. Това не е обичайно.

— Бога ми, ще ви кажа на драго сърце.

Той веднага свалил от колана си двата меча. Закачил за ремъка единия от тях на някакъв дъб и положил другия на тревата. Коленичил пред него и целунал пламенно дръжката му. Сетне го извадил от ножницата, но се показала само половината му част, тъй като бил счупен по средата.

Това приключение изумило монсеньор Говен и всичките му другари. Монсеньор Ивен се обърнал към рицаря:

— Какво е това, сеньор? Разполагате ли и с другата част на меча?

— Да — отговорил той, — ще видите другата му половина сега.

Обърнал ножницата и останалата част от меча паднала на тревата. Крайно учудени, присъстващите видели от острието му да се стичат бавно капки кръв. Монсеньор Говен се прекръстил пред това чудо. Така сторили и всички останали.

— Сеньор — попитал рицарят монсеньор Говен, — как ви се струва тази част от меча?

— Как така — реагира той, — струва ми се цялата окървавена!

— За Бога, никога не сте виждали подобно чудо!

— Със сигурност не и ви умолявам да ми кажете истината за него.

— Разбира се, ще ви я кажа с удоволствие, но най-напред трябва вие и всеки един от вашите другари да опитате да съедините двете части на този меч.^[1]

— Ще го опитаме на драго сърце — заявил монсеньор Говен.

Рицарят се изправил и взел парче аленочервена коприна, което девойката му подала.

— Сеньор — рекла тя на монсеньор Говен, — трябва да обвинете ръцете си с този плат, защото ако се случи да се докоснете до този меч с гола ръка, без да успеете да съберете двете части, може бързо да ви сполети нещастие.

Монсеньор Говен обвинил ръцете си и попитал рицаря:

— Сеньор, възможно ли е да се съединят напълно?

— Разбира се, могат да се слепят съвършено, ако вие сте този, който трябва да доведе до край великите приключения на Светия Граал.^[2]

След тези думи монсеньор Говен потънал в размисли, сърцето му се късало и сълзите потекли от очите му.

— Направете го, сеньор — казал му рицарят, — в името на Иисус Христос.

---

[1] Изпитанието по съединяването на двете части на счупен меч е описано за пръв път от Кретиен дьо Троя в *Персевал или Разказ за Граала* (ст. 3662–3683 от българския превод). В римуваните продължения на романа от XIII век на това изпитание бива подлаган рицар, посетил замъка на Граала. Тогава съединяването на двете части на меча е задължително условие героят да научи за тайнствата на Граала. Вж. също бел. 13. Според Жан Маркс (вж. цит.съч. в бел. 24, с. 127) мотивът има келтски произход: счупеният меч от Другия свят може да бъде възстановен от герой, дошъл от тукашния. Така ще се възвърне славата на Другия свят. ↑

[2] Най-често пред това изпитание е изправен Говен. Артуровият племенник е образцова илюстрация на рицарската куртоазна етика, но провалите му със счупения меч показват, че му липсват качества да бъде посветен в истината за Светия Граал. Мотивът се вписва в общото противопоставяне между светското и „небесното“ рицарство, въз основа на което е изградена фабулата на цикъла *Ланселот-Граал*. ↑

132. ИЗПИТАНИЕТО СЪС СЧУПЕНИЯ МЕЧ. НЕУСПЕХЪТ НА ГОВЕН И НА НЕГОВИТЕ ДРУГАРИ

Монсеньор Говен взел двете части на меча и ги приближил с известен страх, но не успял да ги притисне достатъчно една в друга, за да се съединят напълно. Щом видял това, той ги поставил отново на земята така, както били преди, изпитвайки толкова скръб и срам, че не знаел къде да се дене. Тогава рицарят заплакал горчиво и казал на монсеньор Говен:

— Ах, сеньор, несъмнено, след като не успях с вас, сега не зная вече към кого да се обърна.

— Сеньор, не мога да сторя повече, защото не такава е волята Божия. Моите усилия не струват нищо.

Без да чака, рицарят помолил монсеньор Говен да се изправи и предложил изпитанието на монсеньор Ивен, който също не успял. Сетне поканил Хектор, Герехет, Гахерият, Мордред и един след друг всички останали рицари, но никой не постигнал успех. Тогава рицарят попитал всеки за името му и те се представили.

— Честна дума, сеньори — рекъл им рицарят, — сега знаете, че не притежавате толкова добродетели, колкото се говори. Бог ми е свидетел, мислех, че ще открия повече добродетел в един от вас, колкото няма във всички ви заедно.

И той пак избухнал в сълзи.

— Сеньор — заявил Хектор, — сега имате доказателство, че тези, които ни считат за доблестни хора, са се заблудили.

— Вие всички сте доблестни — отвърнал другият, — но не сте се съхранили във всяко отношение така, както би трябвало.

— Сеньор — казал монсеньор Говен, — обяснете ни чудото с този меч. Защо той кърви по този начин и защо е счупен така? Нетърпелив съм да го узная.

— Разбира се — заявил рицарят, — ще ви разкажа на драго сърце, щом ме молите. Слушайте как се случи това.

133. РАЗКАЗЪТ НА ЕЛИЗЕР. ЙОСИФ АРИМАТЕЙСКИ И САРАЦИНЪТ АРГОН

— Монсенъор Говен — започнал рицарят, — многократно сте чували в древните истории за тази страна да се разказва за Йосиф Ариматейски, благородния рицар, който свалил тялото Христово от Светия кръст. Той дошъл на тази ивица земя, наречена Великобритания, по заповед на Твореца. Останал тук известно време със сина си и останалите си роднини и покръстил с проповеди редица езичници. Един ден, докато се разхождал, се озовал в гората Броселианда.^[1] Било петък сутрин преди пладне. Яздейки по една тясна пътечка, срещнал някакъв сарацин, яхнал едър кон и въоръжен от глава до пети с копие в ръка, щит на шията и меч, препасан на кръста. Рицарят сарацин поздравил Йосиф, който сторил същото. След като яздили известно време заедно, рицарят попитал Йосиф откъде е родом.

— Аз съм от Ариматея — отвърнал му Йосиф.

— От Ариматея ли? — попитал сарацинът. — И кой те доведе тук?

— Доведе ме — отговорил Йосиф — Този, който познава преките пътища и който е водил народа на Израел през морето — народът, преследван, за да бъде избит. Той ме доведе тук.

— И какъв си по професия?

— Лекар съм — отвърнал Йосиф.

— Лекар ли? — учудил се сарацинът. — А можеш ли да лекуваш рани?

— Разбира се.

— В такъв случай ще дойдеш с мен — рекъл той — в един мой замък, който се намира пред нас. Един от братята ми лежи там болен повече от година след нараняване в главата и така не успяхме да открием лекар, който да може да го излекува.

— За Бога — заявил Йосиф, — ще съумея да го изцера с Божията помощ, ако той пожелае да ми се довери.

— Кой Бог? Ние винаги сме имали четирима — Мохамед, Терваган, Юпитер и Аполон^[2] и нито един от тях не прие да му се притече на помощ. А ти, как мислиш, че ще успееш и благодарение на кой от тях ще добиеш силата да го излекуваш?

— Благодарение на кой ли? И дума не може да става, че ще помоля за съдействие някой от тях, защото тяхната помощ няма никаква стойност. Ако си представяш, че те могат с нещо да са полезни, значи някой те заблуждава и ти се присмива.

— Да ме заблуждават ли? — попитал сарацинът. — С положителност не. Това не може да се случи, стига само да вярвам силно в тяхната подкрепа, защото те са всемогъщи богове, които ще властват, докато свят светува.

Думите на сарацина ядосали много Йосиф. Лицето му почервенияло от гняв и той веднага отвърнал:

— Какво означава това? Твърдиш, че образите, които хората сътворяват с ръцете си, са богове и че те имат по-голяма власт над теб, отколкото ти над тях?

— Точно така — отвърнал сарацинът. — Наистина казвам, че образите притежават власт не заради тях самите, а заради тези, чиито черти и лик възплъщават, тоест боговете, по подобие на които са създадени и в чест на които ги почитаме и издигаме в култ. Зная отлично, че образът сам по себе си няма никаква сила, но всеки един получава такава сила от този Бог, който олицетворява. Това се отнася както за образа на Мохамед, така и за всеки друг образ в зависимост от Бога, който възплъщава.

— За Бога — отвърнал Йосиф, — ако ме заведеш до твоя замък, още днес ще ти покажа, че тези образи не са способни на нищо, нито сами по себе си, нито чрез някой друг и че си се намирал в непрестанна заблуда, затова че винаги си вярвал в тях.

— Много добре, ще ви заведа там! Но, честна дума, ако сте ме излъгали в нещо, чака ви сигурна смърт.

---

[1] В романите на Кретиен дьо Троя и в по-късните разкази на рицарска тема гората Броселианда (в континентална Бретан) е привилегировано пространство на приключения и свръхестествени явления. Тук езическата чудна реалност и християнското чудо са взаимосвързани. ↑

[2] Редица средновековни творби, включително и най-завършените в художествено отношение (например *Песен за Роланд*, *Действо за Свети Никола*), представят сарацините като изповядващи някаква смесица от гръко-римската езическа традиция и исляма — красноречиво доказателство, че не познават и двете. ↑

134. АРГОН Е УБИТ ОТ ЕДИН ЛЪВ. ЙОСИФ Е РАНЕН В БЕДРОТО ОТ УДАР С МЕЧ

Докато разговаряли така, яздили до деветия час, когато пристигнали в замъка на сарацина, изграден на едно възвишение. Замъкът се казвал Ледехе и бил обграден от масивна крепостна стена и дълбоки ровове, а градът бил снабден с всичко, необходимо за един укрепен град. След като прекрачили портата, Йосиф и сарацинът срещнали лъв, който бил освободен от веригите си и препускал по главната улица. Щом видял сарацина напълно въоръжен, лъвът се нахвърлил към него, съборил го от коня и го удушил. Хората от замъка, които бягали след него, при вида на мъртвия сарацин започнали да тъжат и да ридаят колкото им глас държи, защото той бил техният феодал. Хванали Йосиф и му завързали ръцете на гърба. Докато го водили към двора, сенешалът извадил меча си и пронизал Йосиф в бедрото, така че оръжието се забило в него до дръжката. Докато се опитвал да го извади, мечът се счупил по средата и едната част останала в бедрото му. Така той бил ранен, а тези, които го завързали, го затворили в тъмница. Стояли пред входа на кулата, когато Йосиф се обърнал към тях с думите:

— Сеньори, защо се отнасяте към мен по този начин?

— Защото такава е волята ни.

— Без да има друга причина ли?

— Това ни е предостатъчно.

— И къде възнамерявате да ме отведете?

— На едно място, откъдето никога няма да излезете.

— Сеньори — заявил Йосиф, — преди да ме накажете, доведете ми всички болни от този замък.

— Защо?

— За да ги излекувам.

— Това означава, че сте лечител ли?

— Да — отвърнал Йосиф, — и се наемам още днес да излекувам всички, ако ми се доверят.

— Честна дума, ще видим това.

Първият, когото му представили, бил братът на тамошния господар. Той имал нараняване на главата, което никой не можел да излекува. Щом го видял, Йосиф го попитал откога има тази рана.

— Сеньор — отговорил му сарацинът, — болен съм повече от година и все не мога да оздравея. Ако с вашите умения можете да постигнете резултат, ще ви направя вечно богат.

Йосиф се усмихнал:

— Как — попитал го той — ще ме направиш богат? Ти самият си толкова беден, че не притежаваш нищо!

— Напротив! — отговорил сарацинът. — Притежавам много злато и сребро, както и скъпоценни камъни в изобилие и множество златни и сребърни съдове, че не желая повече. Не е ли това голямо състояние?

— Съвсем не — рекъл Йосиф, — сега можеш добре да го установиш по себе си. Кажи ми всъщност, ако в този миг пред теб бяха струпани златото, среброто, съдовете, скъпоценните камъни, всички тези богатства и ако някой ти предложеше здраве в замяна на това съкровище, истина е, че щеше да платиш тази цена, нали?

— Без никакво съмнение — отвърнал сарацинът — ще му отстъпя всичко, без да се поколебая.

— В такъв случай ясно разбираш, че си беден — заявил Йосиф. — Липсва ти едно-единствено нещо и заради него си готов да дадеш всичко, което притежаваш! Следователно имам основание да твърдя, че нито златото, нито среброто, нито скъпоценните камъни не се равняват на ценност като здравето. Тъй като не си в състояние да го получиш чрез богатството си, трябва да прибегнеш до друго нещо, ако държиш да го притежаваш.

— Вярно е — признал сарацинът — и ако можеш да узнаеш как да достигна до това нещо, щях да започна да го търся възможно най-бързо.

— За Бога — отвърнал Йосиф, — ако желаеш, готов съм да ти помогна да го постигнеш.

— И как?

— Ако прегърнеш вярата в Бога, ти обещавам, че ще оздравееш напълно.

— По дяволите — възкликнал сарацинът, — вярвам силно в Бог и то не само в един, а в четирима.

— Ти си заблуден и опозорен още повече — рекъл Йосиф, — тъй като тези богове не могат да помогнат нито на теб, нито на друг и не е трудно да установиш това.

— Как така?

— Лесно ще ти го обясня. Отнеси пред тези богове тялото на мъжа, когото лъвът удуши. Ако те го възкресят, тогава можеш да бъдеш убеден в силата им да връщат мъртвец към живота. Ако не успеят, можеш да считаеш, че си заблуден и осмян, задето вярваш в тях.

— Честна дума — заявил сарацинът, — едно възкръсване не е лесна работа. Никога не съм чувал да се говори за Бог, способен на такова нещо. При все това ще опитам, щом като ме съветвате.

Наредил веднага да развържат Йосиф. Никой от тях не знаел за парчето меч, което се намирало в бедрото му. Сетне се запътили към джамията. Сарацините отнесли тялото на езичника пред Мохамед и пред другите им богове, като ги помолили да се смилят над мъртвия. След като се молели дълго време под внимателния поглед на Йосиф, последният ги прекъснал:

— Ах, заблудени хора, клети хора, защо сте стигнали дотам да вярвате в образи?^[1] Колко сте неразумни, щом не знаете, че те не могат да ви помогнат по никакъв начин. Не са в състояние да говорят, нито да ви чуят, нито да ви слушат, знаете го добре, както и че не могат нито да се движат, нито да действат! Сега възхищавайте се на това как този мъртвец възкръсна благодарение на тях!

Тогава Йосиф паднал на колене:

— Ах, скъпи Боже, баща на Исус Христос, Който ме изпратихте в този край, за да провъзгласяя свящото Ви име. Господи, умолявам Ви, не заради мен, а за Ваша възхвала и за прослава на Вашия закон, покажете сега пред очите на този клет народ колко е заблуден да почита тези демони.

Той целунал земята, след което се изправил и заявил със силен глас:

— Сеньори, сега със сигурност ще видите могъществото на вашите богове!

Непосредствено след това се разнесъл ужасен гръм. Светкавици прорязали небето, земята се разлюляла и се смрачило. Сарацините

наистина повярвали, че е дошъл последният им час. Мълнията поразила образите на боговете, възпламенила всички тях и ги разхвърляла в безпорядък. Отделил се толкова гъст дим, че тези, които го вдишали, почувствали, че ще паднат в несвяст. Всички в джамията загубили съзнание с изключение на Йосиф. След известно време, когато се поуспокоили и посъзвели, Йосиф заговорил:

— Сеньори — рекъл им той, — сега можете да оцените могъществото на вашите богове! Знайте наистина, че както не са способни да си помогнат един на друг, така няма да помогнат и на вас самите. Затова ви казвам, че Този, които ги унищожи, ще унищожи и вас, ако не промените живота, поведението и вярванията си.

---

[1] През Средновековието християнският Изток (византийското православие) се вълнува много повече от християнския Запад от въпросите за истинността и неистинността на образите (на Бог, Христос, светиите). ↑

135. ВЪЗКРЪСВАНЕТО НА АРГОН, ПОКРЪСТВАНЕТО НА САРАЦИНИТЕ И ОЗДРАВЯВАНЕТО НА МАТАГРАН, БРАТ НА АРГОН. ЙОСИФ ОЗДРАВЯВА ОТ РАНАТА СИ

Когато Йосиф свършил своята реч, Матагран, братът на мъртвия, взел думата:

— Сеньор, кажете ми името си.

— Казвам се Йосиф Ариматейски.

— Сарацин ли сте?

— Ни най-малко, Бога ми, християнин съм. Вярвам в Отца, Сина и Светия дух, които представляват един и същи Бог. Могъществото Му е безгранично. Именно Той повелява смъртта на живите и възкресява мъртвите. Тези, които са били страхливи и подли, Той може да превърне в добри и справедливи хора. И никой не е грешен, ако се помири с Него, и Той го принуждава да се справя с всички свои изпитания. Добре е показал пред всички Своето всемогъщество, с което никоя сила не може да се мери. Убедихте се чрез тези образи, които обявявате за богове и в които вярвате. Той така ги унищожи, че станаха на пепел.

— Няма съмнение — рекъл Матагран, — че е много по-могъщ, отколкото си го представях и ако успее да възкреси моя брат и да го накара да ми проговори, никога няма да вярвам в друг Бог освен в него.

При тези думи на Матагран, Йосиф паднал на колене:

— Господи, ти, който сътвори света — помолил се той, — ти, който създаде луната и слънцето, както и четирите елемента, ти, който даде живот на блажената Дева Мария, ти, който беше разпънат на кръста, позволи да те бичуват на стълба и вероломните евреи да те оплюват. Ти, който пожела да изпиташ смъртта на кръста, за да

откупиш народа си от мъките на ада. Господи, щом е вярно, че възкресяваш от смъртта, стори това явно чудо с този мъртвец в присъствието на всички, които са тук.

Йосиф се изправил и почти веднага мъртвецът се надигнал от земята в отлично здраве. Затичал се право към Йосиф и му целунал краката, като му заявил достатъчно високо, за да бъде чуто от всички:

— Това е светият мъж, който свали Божия син от Светия кръст. Бог го изпрати сред нас, за да ни покръсти, защото иначе не бихме могли да избегнем смъртта в ада.

При вида на възкръсналия мъртвец Йосиф заплакал от вълнение, като благодарил на Бог от все сърце. Сетне рекъл на тези, които били около него:

— Сеньори, сега можете да се съгласите, че Този, за когото ви говоря, е Бог, по-могъщ от всички останали.

— Без съмнение — отвърнал Матагран — това е истината и никога няма да повярвам в друг Бог освен в него. Сега зная, че той върна към живота моя брат Аргон и че като Него друг няма.

При тези думи присъстващите паднали до един в краката на Йосиф, като заявили на висок глас:

— Сеньор, ние се подчиняваме напълно на вашите решения. Ако сме действали налудничаво, водени от грешните си вярвания, сме готови да променим поведението си според вашите съвети и в бъдеще няма да сторим нищо против волята ви. Научете ни на закона, който трябва да следваме, и ни кажете как да правим това.

По този начин хората от замъка били въведени във вярата и били покръстени. Когато сеншалът, който ранил Йосиф в бедрото, видял, че всички се покръствали, споделил публично как му бил нанесъл удар и как мечът му се счупил.

— И аз мисля — заявил той, — че ще откриете другата половина в бедрото му.

Матагран веднага прегледал раната му и наистина намерил парчето от меч. Това силно го впечатлило и той го попитал:

— Сеньор, как може да се излекувате?

— Лесно, ако Бог реши, но най-напред вие самият ще се възстановите от раната в главата.

Тогава наредил да донесат останалата част от меч — дръжката и топката — изрисувал знака на истинския кръст върху раната на

Матагран, която се затвори мигновено, и после извадил от собственото си бедро другата част. Присъстващите на тази сцена били удивени, защото не видели от раната да бликва нито капка кръв. Мечът бил толкова чист и бляскав, сякаш никога не бил пронизвал плът. Удивлението обхванало и целия народ. Когато видял двете части на меча, Йосиф се провикнал:

— Ах, меч, добър и красив, никога няма да бъдеш отново цял преди да те вземе в ръце този, който ще доведе докрай великите приключения на Светия Граал. Щом попаднеш в ръцете му, двете ти части ще се съединят веднага.^[1] Дотогава от частта, която прониза плътта ми, винаги ще се стича кръв.

Такова било предсказанието на Йосиф по повод меча. По-късно сарацините в укрепения град били въведени във вратата и покръстени. Аргон и Матагран били последни, което задържало Йосиф известно време в града. След като си тръгнал, те скрили меча в тези земи и го пазили ревниво. Аз го извоювах тази година по най-трудния начин. Знайте, че понесох много изпитания, преди да го завладея. От момента, в който го притежавам, мога да ви заявя, че той досега не е бил изваждан от ножницата си. Нося го винаги със себе си с мисълта, че съдбата може би ще ме срещне с човек, който ще бъде в състояние да върне целостта му. За вас дори таях най-големи надежди, защото в настоящия момент никой рицар не е почитан толкова. Щом вие не успяхте, не виждам кой може. Сега вече научихте защо той кърви и защо нося два меча. Ала знаете ли защо паднах на колене пред него? Защото съм убеден, че той е свещен, тъй като с него ще бъдат извършени приключенията на Светия Граал. Видях го да прави не едно чудо, откакто го нося със себе си.

— А защо го целунахте? — попитал Хектор.

— Защото, когато го целуна, той ме предпазва от всякакво смъртоносно нараняване за деня. И когато преди малко заявих на монсеньор Говен, че ми спаси живота, бях забравил за меча.

— Кажете ми всъщност — заинтересувал се монсеньор Говен — как се казвате.

— Името ми е Елизер и съм син на Богатия Крал Рибар, който пази в дома си Светия Граал.

— И какво търсите?

— Истината е, че търсех вас, за да съедините частите на този меч, убеден, че ще се справите. Понеже не успяхте, не вярвам дълго време да се появи някой рицар, който да го стори.

— Тук ще ви кажа — отвърнал монсеньор Говен — какво да направите. Що се отнася до нас, ние сме тръгнали да търсим най-добрия рицар на света, за когото не знаем дали е жив или мъртъв. Затова искрено бих ви посъветвал да се присъедините към нас, докато го открием, ако това е възможно. Сигурен съм, че той ще доведе това приключение до неговия край, тъй като за него е нужен човешки подвиг.

— Кой е — попитал Елизер — този толкова храбър рицар?

— Това е Ланселот от Езерото — отговорил монсеньор Говен.

— Бога ми, не бих могъл да участвам във вашето търсене, тъй като не ми е позволено, и ще се върна там, откъдето идвам. Но щом го откриете някъде, можете спокойно да му предадете следното послание, че ако желае да види този меч, нека отиде при Богатия Крал Рибар и именно там ще го намери.

След тези думи той ги благословил и се отдалечил с младата девойка и оръженосеца. Монсеньор Говен пък се разделил с другарите си и всеки един от тях поел по пътя си. Но тук разказът спира да говори за другите и се съсредоточава върху Агловал.

---

[1] В *Търсенето на Светия Граал* единствен Галаад, синът на Ланселот, ще успее да съедини двете части на меча. ↑

136. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА АГЛОВАЛ. ПРЕСТОЯТ МУ ПРИ ГРИФОН ОТ МОПАС. ОСВОБОЖДАВАНЕТО НА КЕ. ВКЛЮЧВАНЕТО МУ В ТЪРСЕНЕТО НА ЛАНСЕЛОТ

Тук разказът твърди, че след като Агловал напуснал другарите си, яздил целия ден, без да попадне на приключение, което да заслужава да бъде споменато в книга. В крайна сметка стигнал до дома на един свят мъж, отшелник, който направил всичко възможно да му осигури удобства за през нощта. На следващия ден станал рано и прекосил на дълж и на шир цяла една гора, така че на петия ден стигнал до тясна пътечка. Било малко преди вечернята, когато срещнал препускащ рицар на едър кон в пълно бойно снаряжение. Щитът му бил надупчен навсякъде, ризницата му — напълно разпокъсана, шлемът му — много похабен и очукан, а кръвта му се стичала от главата и ръцете, така че ризницата му била цялата червена. Щом забелязал Агловал, той се спуснал към него възможно най-бързо:

— Ах, благородни рицарю — извикал му той, — имайте милост към мен! Не позволявайте да ме убият пред очите ви!

— Сеньор — рекъл Агловал, — в момента не виждам никой, който да желае да ви стори зло!

— Сеньор, скоро ще го видите. По петите ме гони рицар, който иска да ме убие без причина. Вече успя сериозно да ме рани, както можете да го установите.

— Добре, не се безпокойте — отвърнал Агловал, — нека се приближи. Давам ви честната си дума, че най-напред ще си има работа с мен.

След тези думи те се обърнаха и забелязали рицар, препускащ стремглаво.

Рицарят веднага предупредил Агловал:

— Ето го, сеньор!

Агловал се спуснал към него с пълна скорост. При вида на нападателя си, новодошлият обърнал към него своя кон и те взаимно си нанесли удари, на които щитовете им не устояли. При сблъсъка рицарят счупил копие то си. Що се отнася до Агловал, той го ударил толкова жестоко, че го хвърлил на земята заедно с коня му. Ала рицарят бил много храбър и се надигнал бързо. Извадил меч от ножницата си и като покрил главата си с щита, показал добре, че е решен да се отбранява. Агловал се спуснал срещу него, както бил на коня си. Блъснал го толкова безмилостно с гърдите на коня си, че го хвърлил отново на земята. Сетне също слязъл от седлото, защото не искал да продължава нападението си на кон, докато другият е на крака. Вързал коня си за едно дърво, извадил меч си и се нахвърлил срещу него. Но намерил последния в такова състояние, че той нямал сили да се изправи. Тогава изтръгнал шлема му и след като му надигнал отдушника, заявил, че ще му отсече главата, ако не признае поражението си. Другият отворил очи, въпреки че бил в много лошо състояние. При вида на меч, с който съперникът му искал да го обезглави, изпитал страх от смъртта и поискал милост:

— Ах, благородни рицарю — помолил го той, — пощади ме, признавам се за победен! — и му подал меч си.

Агловал го взел, а после го попитал защо иска да убие този рицар.

— Ами понеже завчера той уби един от моите оръженосци, не знам защо, и аз бях готов да го убия, ако имах надмощие над него. Именно това щеше да се случи, ако не ви бях срещнал.

— Бога ми, намерението ви е било несъразмерно, щом като заради смъртта на един оръженосец сте искали да убиете рицар.^[1] Ала по този въпрос няма да ви отмъщавам. В замяна искам да се подчините напълно на този рицар.

— Ще го сторя — заявил той, — тъй като не бих могъл да постъпя другояче.

Приближил се до рицаря, коленичил пред него и го помолил да му прости за злината, която му причинил. Последният му простил. Тогава победеният рицар се качил на коня си и рекъл на Агловал:

— Сеньор, вече е време да се приютите, нощта настъпва. Имам подслон много наблизко. Моля ви да ме придружите. Там ще се

почувствате по-добре, отколкото на всяко друго място, до което може да стигнете тази вечер.

Агловал нямал нищо против. Сетне попитал рицаря, когото бил освободил, откъде е.

— От замъка Рогедон, на една английска левга оттук — отговорил му той. — Ако склоните да дойдете, ще ви отрупам с най-големи почести. Длъжен съм да го сторя, защото ми спасихте живота.

— Предлагам ви друго — намесил се победеният рицар. — Ще дойдете и двамата да пренощувате при мен. Така ще празнуваме по-добре, отколкото ако всеки потегли поотделно.

Агловал и другият се съгласили.

Веднага след това тримата се върнали обратно и стигнали до една поляна насред гората. В центъра на поляната се издигала висока укрепена кула, оградена от стени и ровове. Доближили кулата и влезли вътре. Обитателите се спуснали да ги хванат за стремената, за да им помогнат да слязат от конете и за да им свалят доспехите, тъй като имали голяма нужда от отдих и почивка. След като това било сторено, тамошният господар ги въвел в главната зала. Агловал го попитал за името му:

— Казвам се Грифон от Мопас — рекъл му той. — А вие, сеньор, как се казвате и от кой край идвате?

Той му отговорил, че принадлежи на двора на крал Артур.

— И какво търсите? — попитал Грифон.

Агловал му разказал за приключението на кралицата и за Ланселот и как кралицата видяла някакъв рицар да отнася главата на последния.

— Затова всички ние се заклехме, че ако разберем кой е той и го открием, ще предадем главата му на краля. Тъкмо затова тръгнахме на път десет рицари, решени да не слагаме край на нашето търсене, докато не успеем.

След като чул разказа на Агловал, Грифон се замислил какво поведение да предприеме. Сигурен бил, че ако Агловал узнае кой е той, няма да повярва, че не е убил Ланселот. Така, ако другият научи нещо, смъртта му е сигурна. Побързал да заяви, че би било наистина голямо нещастие, ако Ланселот е мъртъв, „но, впрочем, сеньор, загубихте ли и други рицари освен него“?

— Бога ми, да — сенешала Ке, както и Сагремор Безмерни и Додинел Кръвника. Все пак смъртта на тримата не ни наскърбява толкова, колкото тази на Ланселот.

— Наистина ли, сеньор? — попитал Грифон. — И ако някой ви каже къде е сенешалът Ке, значи ли това, че няма да сте му признателен?

— Напротив, ще съм благодарен, Бог ми е свидетел — уверил Агловал, — и ще се радваме много.

— Добре тогава — отвърнал рицарят, — ако отидете утре до отшелническата обител Живия плет, ще го откриете там.

— Господ да ви благослови — рекъл Агловал.

Агловал прекарал нощта в кулата. На следващия ден веднага след изгрев-слънце станал, облякъл доспехите си, пришпорил коня си и потеглил на път. Яздил направо към обителта, за която му споменал неговият домакин. Щом Агловал се отдалечил, Грифон отишъл при сенешала Ке, когото държал като заложник:

— Сеньор Ке — заявил му той, — връщам ви свободата — и му обяснил по какъв начин.

— Искам да се отправите директно към обителта Живия плет и да се предадете на Агловал. Ако ви попита кой ви изпраща при него, кажете му, че не знаете. Тъй като държа никой да не получава сведения за мен, изисквам вашето обещание да не разкривате никому, където и да отидете, че сте били тук.

Сенешалът се съгласил, много щастлив, че е на свобода. Грифон наредил да му донесат нещо за ядене, а после и доспехите, както и било сторено. Сенешалът потеглил на път и яздил бързо, така че около третия час пристигнал на посоченото място. Там срещнал Агловал, който го приветствал и първият въпрос, който му задал, бил откъде идва, но сенешалът Ке не му казал нищо, за да спази обещанието си. Тогава Агловал му разказал как десетте другари поели на път да търсят Ланселот, решени да не се спират, преди да получат сигурни сведения.

— А вие, монсеньор Ке — продължил той, — какво ще правите? Ще се включите ли към нас в това търсене от любов към Ланселот? Несъмнено той би го сторил за вас, без да се замисли.

Монсеньор Ке заявил, че със сигурност ще се присъедини. Пред един дървен кръст дал веднага същата клетва, която били произнесли и другите. Сетне двамата поели заедно на път. Но с това разказът спира

засега да говори за тях и се връща на монсеньор Говен след раздялата му с неговите другари.

---

[1] Както качествено противопоставяне на рицаря и селяка, така и строгата йерархия между рицаря и оръженосеца са показателни за амбициите на рицарското съсловие да се утвърждава като военен и социален елит. Тази тенденция, отчетливо изразена в романите, ще доведе постепенно и до промяна в социалния статус на рицарското съсловие. От края на XIII в. то вече е напълно еманципирано по отношение на феодалната аристокрация. ↑

137. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ГОВЕН. ДВУБОЯТ МУ СРЕЩУ МАТАМАС

Тук разказът твърди, че след като се разделил с другарите си, монсеньор Говен яздил сам, много загрижен и наскърбен от приключението с меча, при което се провалил. Яздил така целия ден, без да яде и пие, и без да срещне приключение, което заслужава да бъде споменато. През втория и третия ден — също. На четвъртия по волята на съдбата минал покрай дома на Матамас, който държал Сагремор в плен. Изпитвал такова желание за сън, че не знаел накъде върви. Минал с коня си пред Матамас, който стоял пред портата си, без да му каже и дума, докато другият го приветствал. Щом видял това, Матамас си помислил, че от високомерие другият не благоволил да го поздрави. Прибрал се у дома и поискал доспехите си по най-бързия начин. Един оръженосец се втурнал да му ги донесе. Хората му го попитали къде възнамерява да отиде.

— След най-горделивия рицар на света — отвърнал той. — Аз го поздравих, а той не благоволи да ми отвърне и дума. Бих изпитвал силен гняв, ако не отнема още тази вечер голяма част от гордостта му.

Без да чака, той се качил на седлото си и поел по следите на монсеньор Говен. Забелязал го в началото на един гъсталак. Извикал му от максималното разстояние, от което го виждал:

— Обърнете насам щита си, сеньор рицарю, или ще ви нанесе удар отзад. Ще понесете повече срам, отколкото ако го сторя отпред!

138. ПОБЕДАТА НА ГОВЕН. ОСВОБОЖДАВАНЕТО НА САГРЕМОР. ВКЛЮЧВАНЕТО МУ В ТЪРСЕНЕТО НА ЛАНСЕЛОТ

При това подвикване монсеньор Говен излязъл от своята сънливост и видял да приближава рицарят, готов да го атакува. Не разбирал причината. Веднага грабнал щита, свалил копието си и свил обратно към него. Ударил го толкова безмилостно, че го повалил от седлото. Сетне стъпил на земята, защото не искал да го напада, яздейки. Вързал коня за едно дърво, а после извадил меча от ножницата си и се впуснал към своя противник, който вече се изправял. Нанесъл му такъв удар, че го съборил на земята, победен. Изтръгнал шлема от главата му толкова грубо, че за малко не му отнесъл носа. Матамас кървял обилно. Монсеньор Говен му заповядал да се предаде или ще му отсече главата, без да чака повече. Другият останал проснат на земята дълго време: страдал силно от болката, причинена от монсеньор Говен, когато му изтръгнал шлема. Той настоял — да се предаде или ще го убие. Другият, след като мъчително се съвзел, го помолил за милост:

— Ах, сеньор рицарю, пощадете ме! Няма да спечелите нищо, ако ме убие, освен че с това ще извършите смъртен грях. Наистина не мисля, че съм ви причинил толкова злини, за да ме убивате.

— Как ви е името? — попитал монсеньор Говен.

— Казвам се Матамас.

— Ах — възкликнал монсеньор Говен, — вие сте Матамас, при когото отидоха Сагремор и Додинел Кръвника! Бога ми, или ще ви убия на мига, или ще ми кажете какво знаете за тях!

— Ах, сеньор, за Бога, милост! Уверявам ви, ако приемете да ме освободите, ще ви предам Сагремор преди настъпването на нощта.

— Наистина ли? — попитал монсеньор Говен. — Ще ви освободя, но искам да ми обещаете, че ще удържите на думата си и ще се предадете в плен там, където ви изпратя.

Другият се съгласил. Без да чака, монсеньор Говен се метнал на седлото. Така сторил и рицарят, но с цената на огромно усилие, тъй като бил на ръба на изтощението. Поели отново по пътя, по който били дошли, и стигнали до замъка на Матамас. Щом хората му научили за поражението на своя господар, понечили да нападнат монсеньор Говен, но Матамас им забранил категорично да му посягат. Там имало около тридесет или повече рицари, така че монсеньор Говен не би могъл да устои на тяхната атака. Матамас накарал да изведат Сагремор от затвора му и го предал на монсеньор Говен в цветущо здраве. Щом го видял, последният заключил, че Сагремор не е изтърпявал тежък плен. И бил прав, защото дъщерята на Матамас му помагала много и се грижела усърдно за него по време на пленничеството. Когато Сагремор се срещнал с монсеньор Говен, те се приветствали взаимно. Сетне пожелал доспехите си, защото искал да тръгва. Донесли му ги. Оставало единствено да се качи на коня, но преди това се приближил към девойката, за да се сбогува с нея. Благословил я от сърце и я уверил, че навсякъде ще бъде неин рицар. Тя му благодарила горещо. След това потеглили, като монсеньор Говен се обърнал към Матамас:

— Трябва да се предадете в двора на монсеньор крал Артур и да се обявите за негов пленник от името на неговия племенник монсеньор Говен. Кажете на госпожа кралицата, че съм открил Сагремор. И ако тя ви попита какво прави той, отговорете й, че се е присъединил към групата на рицарите, които търсят монсеньор Ланселот от Езерото.

В действителност вече бил разказал на Сагремор за тяхното начинание и последният произнесъл същата клетва както другите. Матамас уверил, че с готовност ще изпълни всичко това, а двамата другари поели по пътя си и яздили заедно. Но с това разказът спира засега да говори за тях. Отдели им достатъчно време досега и ще се върне към тях в по-подходящ момент. Сега предава едно друго приключение, случило се на Хектор. Далеч не маловажно, то заслужава да бъде припомнено в тази книга.

139. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ХЕКТОР. СРАЖЕНИЕ СРЕЩУ ТЪМНИЧАРЯ НА ДОДИНЕЛ. ОСВОБОЖДАВАНЕТО НА ДОДИНЕЛ. ВКЛЮЧВАНЕТО МУ В ТЪРСЕНЕТО НА ЛАНСЕЛОТ. ГОВЕН СРЕЩА СВОИТЕ ДРУГАРИ ПРИ БЕЛИЯ КРЪСТ. НОВА РАЗДЯЛА

Тук разказът описва, че когато Хектор се разделил със своите другари, яздил из гората в продължение на цели осем дни, без да срещне значимо приключение. Не спирал да пита за Ланселот, където и да отидел. Ала не открил никого, от който да научи и най-малка вест. На деветия ден пътят му случайно го отвел до мостчето, където Додинел паднал във водата. Когато стигнал там, му станало ясно, че не може да прекоси реката, освен ако не поеме по гредата. Слязъл от седлото и вързал коня си за едно дърво, като си казал, че загубата на един кон няма да го откаже да мине на отсрещния бряг, „защото виждам добре, че този мост е създаден единствено, за да препречва пътя на странстващите рицари“.

Веднага след това стъпил върху гредата с всичките си доспехи и я преминал с безстрашието на човек, който не се спира пред никое изпитание. Щом стигнал до отсрещния бряг, забелязал замъка, който се издигал наблизо, и се отправил към него, защото искал да намери подслон за през нощта. Докато гледал натам, от замъка излязъл рицар в доспехи на едър боен кон, който се устремявал към него с вдигнато копие. Извикал му да се предаде или смъртта му е сигурна. Ала без да се трогне, Хектор свалил копието си и поставил щита пред гърдите си. Щом застанали в близост един до друг, рицарят не се осмелил да му се противопостави и се върнал обратно, впечатлен от силата му. Тогава Хектор, както бил стъпил на земята, го ударил толкова жестоко, че го

повалил от седлото. Сетне извадил меча си и му нанесъл такъв удар по шлема, че другият, замаян, не могъл вече да различи деня от нощта. Паднал с лице към земята, а Хектор го сграбчил за шлема и го влачил едно копие разстояние, толкова били здрави връзките на шлема. После го ударил безмилостно с дръжката на меча си по такъв начин, че забил в главата му бримките на металната му шапчица. Свел го до такова състояние, че кръвта се стичала от носа и ушите му. Хектор срязал връзките на шлема му и заявил, че ще му отсече главата, ако не се признае за победен. Другият не отговорил, защото в този момент изгубил съзнание. Хектор го оставил на мира, докато дойде на себе си. Когато проговорил, рицарят помолил Хектор да го пощади. Признал се за победен. Докато изричал тези думи, се поизправил незабелязано и повдигнал края на ризницата на своя победител с намерение да го пониже с меча си в корема. Ала Хектор го сграбчил за китката и изтръгнал меча от ръцете му:

— Ах, подли страхливецо — изрекъл гневно той, — вашето вероломство изобщо няма да ви помогне и избави от смъртта!

Веднага след това Хектор размахал меча си и му отсякъл главата. Тогавата от замъка излезли около двадесет оръженосци, които вкупом паднали в краката му и го приветствали възторжено:

— Сеньор, бъдете благословен, затова че отмъстихте на мъжа, когото презирахме най-силно на този свят! Влезте с нас в замъка. Занапред той е ваш, защото победихте господаря му. Знайте, че когато хората от този край научат, ще изпитат към вас повече любов и ще ви бъдат по-признателни, отколкото ако бяхте дали на всеки един от тях по сто златни монети.

Без да чакат повече, четирима от тях се върнали бързо обратно в замъка и разгласили тази така приятна вест, която зарадвала всички, научили за нея. Хората излезли извън стените, за да посрещнат Хектор. Водели хубав кон за него, а после го отвели възможно най-бързо в замъка. Рекли му, че ще остане с тях и ще бъде техен господар. Той отговорил, че за това и дума не може да става. Не съблекли доспехите му, преди да го заведат в главната зала. Там попаднали на девойката, която Додинел бил следвал до мостчето. Когато видяла Хектор, поздравила го и той ѝ отвърнал. Девойката била приятелката на рицаря, ала той бил толкова вероломен и коварен, че нищо не можело

да я принуди да го обича. Вечерта, след като се нахранили, тя попитала Хектор откъде идва:

— От двора на крал Артур — отвърнал той.

— Бога ми, очарована съм, защото тук има друг рицар, който също е от този двор.

— Наистина ли? — възкликнал Хектор. — Наредете да го доведат, за да видим кой е той.

Тя заповядала. Веднага щом го видял, Хектор разпознал Додинел Кръвника. Станал и се затичал към него с разтворени обятия и те бурно се приветствали.

— Додинеле — попитал го Хектор, — какво прекеждие ви доведе тук?

Той му разказал как следвал по петите една девойка до мостчето, където за малко не се удавил. Щом стигнал до отсрещния бряг, някакъв рицар го пленил и заповядал да го хвърлят в тъмница. Тогава девойката се явила пред него. Додинел я разпознал и я попитал защо го е привлякла насам.

— Честна дума, това ще ви кажа на драго сърце. Истината е, че моят приятел, който вече е мъртъв, ви мразеше най-много от всички хора заради една рана, която сте му били нанесли по време на турнир. Заяви ми, че никога не бих го разубедила да ме убие, ако не сторя така, че да ви доведе в този край. Трябваше да отида до двора на крал Артур, за да ви потърся с изричната заповед да не се връщам без вас. По този начин изпълних задачата си. Придружихте ме и преминахте през реката. Когато той узна, че това сте вие, облече доспехите си, спусна се да ви атакува, плени ви, нареди да ви хвърлят в тъмница, както видяхте, и увери, че няма никога да излезете оттам. Ала сега имахте късмет, защото този рицар ви избави, като отсече главата му. Това е отговорът на вашия въпрос.

— Сеньор — рекъл Додинел Кръвника на Хектор, — сега е ваш ред да разкажете защо сте дошли по тези земи.

Хектор му разказал как рицарите от двора тръгнали да търсят Ланселот от Езерото и за сведенията, които кралицата била дала за него.

— Затова се заклехме да не спираме странстването си, преди да узнаем със сигурност дали той е жив или мъртъв.

— Щом е така — заявил Додинел, — честно ви обещавам никога да не стъпя в двора на краля преди завръщането на другите. И в този час се присъединявам към търсенето.

Хектор много се зарадвал на това.

Тази вечер хората от замъка му предложили да стане техен господар, но той никак не бил изкушен да приеме и на сутринта поел на път с Додинел Кръвника. Яздили дълго време, за да стигнат на определения ден до Белия кръст в края на гората. Случило се нещо изключително: в уречения час всички рицари пристигнали там. Посрещнали се едни други с голяма радост и приветствали сърдечно тримата другари. Мислели, че са ги загубили, а ето че те се появили в отлично здраве. Всеки разказал за срещите си през изминалата седмица, но никой нямал и най-малката вест за Ланселот. Всички били много тъжни и нещастни. Монсеньор Говен заявил, че щом като нямат никакви новини, вече нищо не ги задържа да се разделят напълно. Всеки свалил шлема от главата си, като монсеньор Говен бил първи. Прегърнали се, развълнувани до сълзи при мисълта, че дълго време няма да се съберат заедно както са в този миг. Монсеньор Говен първи се отдалечил, като скърбял сякаш другарите му били мъртви. Дванадесетте^[1] рицари също били потънали в сълзи и всеки поел по своя път. Но с това разказът спира засега да говори за другите, за да проследи пътя най-напред на монсеньор Говен.

---

[1] До този момент броят на рицарите, тръгнали да търсят Ланселот, е десет (вж. фрагменти 128, 129, 131, 136). Тук и впоследствие се казва, че те са дванадесет: още едно от многото конкретни противоречия в текста. ↑

140. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ГОВЕН. ПРЕСТОЯТ МУ В ЗАМЪКА НА ДЕВОЙКАТА С ПАРАДНИЯ КОН

Тук се казва, че след като се разделил с другарите си, както беше изложено в книгата, монсеньор Говен потеглил съвсем сам и прекосил много земи. Навсякъде, където минавал, питал за Ланселот, но не срещнал човек, който да му даде и най-малката вест за него. Яздил около петнадесетина дни, без да се натъкне на приключение, което заслужава да бъде споменато в книга. Една събота вечер съдбата го отвела до абатство на бели монаси.^[1] Той оставил там доспехите си и поразпитал за сведения. Следващия ден прекарал в абатството, защото било неделя. В понеделник сутринта се отправил на път, тъй като не искал да се бави повече. След като изслушал богослужението, тръгнал и поел по най-краткия път, който познавал, към кралство Естрангор.^[2] Така стигнал до един извор, чиято вода била много бистра, чиста и свежа. Пясъкът се отразявал в нея като сребро. Навсякъде имало зелена трева в изобилие. Изворът бил напълно засенчен от дръвчетата, които хвърляли гъста сянка наоколо, така че водата била пощадена от слънчевите лъчи и от това изворът ставал още по-прекрасен. Монсеньор Говен се приближил. Изворът му се сторил толкова красив, че изпитал желание да утоли жаждата си. Слязъл от коня, свалил си шлема и пил от водата с голямо удоволствие. Докато си почивал, по пътя се задала девойка, яхнала параден кон, който вървял раван. Като забелязала монсеньор Говен, тя го поздравила, защото го познавала добре, а и той все още не бил завързал шлема си. Монсеньор Говен също ѝ пожелал добър ден.

— Монсеньор Говен; къде възнамерявате да отидете?

— Бог да ми е на помощ, госпожице, не зная.

— А какво търсите?

— Всеки, който може да ми каже нещо за Ланселот от Езерото — отвърнал ѝ той.

— Какво — възкликнала тя, — къде е той?

— Честна дума — рекъл той, — в двора го считат за мъртъв и ние с дванадесет рицари тръгнахме да се уверим в това, като си наложихме забрана да не се връщаме, преди да узнаем истината.

— Без съмнение — рекла девойката — не зная нищо за съдбата му, но смъртта му би била голямо нещастие и се надявам с Божията помощ това да не се случва, защото рицарството ще претърпи огромна загуба. Умолявам ви с най-добри чувства да отседнете при мен тази нощ. Ще разполагате с всичко, което можете да си пожелаете.

— С удоволствие ще остана — рекъл той — някой друг път, защото все още не е време за почивка.

— Бога ми, в името на човека, когото обичате най-много на света — настояла тя, — останете.

Той заявил, че щом така силно го умолява, няма да откаже. Без да чака, се метнал на седлото и поел след девойката. Изминали две английски левги, когато пред тях изникнал малък замък, разположен на края на едно благо.

— Сеньор — рекла девойката, — това е замъкът, където ще прекарате нощта.

Стигнали дотам. Когато спрели пред главната зала, им помогнали да слязнат от конете, като ги приветствали. Сетне качили горе монсеньор Говен и му съблекли доспехите. Девойката го завела в една стая, която били покрили със свежа трева заради силната горещина. След като седели известно време, влязъл млад мъж и казал на девойката:

— Господарке, моят господар се върна с поне тридесет рицари.

— Отивай и му кажи да дойде при мен, за да види кой гост съм му довела.

Монсеньор Говен попитал защо господарят е пристигнал с толкова многобройна свита.

— Ще ви кажа, сеньор.

---

[1] Бели монаси — прозвище на членовете на цистерцианския орден, който под ръководството на Бернар от Клерво (1090–1153) се утвърждава като най-влиятелният религиозен орден в Западна Европа. Влиянието на цистерцианския ригоризъм се чувства в целия цикъл, най-осезателно в *Търсенето на Светия Граал*. ↑

[2] Кралство, чиито жители очакват с надежди идването на Ланселот (вж. фрагмент 124). ↑

141. УЧАСТИЕТО НА ГОВЕН В ТУРНИРА НА КРАЛ МАРБОАС. ГОВЕН Е ПОВАЛЕН ОТ СЕДЛОТО ОТ РИЦАРЯ С АЛЕНОЧЕРВЕНИТЕ ДОСПЕХИ (ХЕКТОР). ХЕКТОР И ГОВЕН СЕ РАЗПОЗНАВАТ. ЗАБРАНЕНОТО ГРОБИЩЕ

Истината е, че съвсем наблизко, на две левги, пред замъка Мулен утре ще се проведе турнир, толкова значим, че ще надмине най-добрия, за който сте чували да се говори тази година. Организира го крал Марбоас. Той беше роднина на Галео, сина на Великанката. Взето е решение, че който бъде избран за най-добър от всички, ще спечели един ястреб и един сокол като награда за своята победа.^[1] Ако е придружен от своята приятелка, тя ще получи най-прелестния венец от цветя на света. Тъй като моят приятел би искал много да постигне тази чест, той призова всички рицари от този край да бъдат до него утре. В действителност само един рицар не е достатъчен за турнир от този мащаб, освен ако не е много храбър. Той обеща да ме вземе със себе си и евентуално да спечели венеца за мен. Затова ви умолявам, монсеньор Говен, заради верността, която дължите на своя вуйчо крал Артур, да отидете утре на турнира и да помогнете на моя приятел. Сигурна съм, че ако приемете, ще спечелим, а вие ще бъдете почетен, защото благодарение на вас той ще стане победител в турнира.

Веднага щом го помолила за това, монсеньор Говен обещал на драго сърце помощта си и девойката пламенно му благодарила.

141a. През това време господарят влязъл в стаята. Той бил висок и добре сложен рицар с приветливо лице и коси с цвят на лен. Казвал

се Танаген Русия, тъй като бил един от най-русите рицари в този край. Щом приятелката му го видяла, че се задава, станала да го посрещне:

— Сир — рекла му тя, — това е монсеньор Говен, който ще ви предложи помощта си на турнира утре.

При тази новина рицарят се затичал към монсеньор Говен с разтворени обятия и му заявил, че е добре дошъл измежду всички рицари по света. Сетне седнали и заразказвали за себе си, за да се опознаят по-добре. Монсеньор Говен го попитал за името му. Другият му отговорил и му казал за предстоящия турнир, като повторил думите на девойката, тъй като не знаел, че гостът му вече е в течение, и също го помолил настойчиво за подкрепата му.

— С удоволствие — отвърнал монсеньор Говен.

— Благодаря ви — рекъл рицарят. — При тези условия не се съмнявам, че ще оберат почестите в турнира, щом вие сте готов да ми помогнете. Бог ми е свидетел, че съм ви по-признателен от това да ми бяхте подарили най-добрия замък на вашия вуйчо крал Артур.

Без да чакат повече, седнали да вечерят и се хранили в добро настроение. Хората от замъка били много щастливи от обещанието, дадено от монсеньор Говен, защото имали доверие в него, че ще спечели турнира.

На следващия ден, когато били готови, девойката се пременила така пищно, че превъзхождала всяка съперничка. Знаела добре, че ще привлича погледите на благородните и влиятелни барони и без никакво съмнение била една от най-красивите девойки на света. Напуснали замъка и яздили до върха на един хълм. В подножието му турнирът вече бил започнал на една прекрасна равнина седем левги дълга и една широка. Този ден крал Марбоас не носел доспехите си, но заповядал наред бойното поле да бъде издигната дървена трибуна, където неговата съпруга кралицата и другите дами от страната да застанат, за да наблюдават турнира. Сред тях била и една племенница на кралицата, която заявявала на висок глас, че със сигурност ще получи венеца, защото нейният приятел се сражавал най-добре от всички засега присъстващи рицари. Ала когато се появила приятелката на Танаген и чула девойката да се хвали така, ѝ заявила, че е в заблуждение.

— Че защо? — попитала тя.

— Защото има по-добър рицар от него. Той току-що пристигна.

— И кой е той? — попитала тя.

— Бога ми, името, му няма да узнаете сега, но ще го научите скоро.

Веднага след това девойката, силно ядосана, заповядала на своята съперничка да застане до нея и да ѝ покаже рицаря, за когото говори. Последната се подчинила и загледала рицарите, които препускали във всички посоки. От своя страна монсеньор Говен попитал Танаген в кой лагер възнамерява да застане.

— Срещу хората на краля — отвърнал той.

Когато се присъединили към лагера, който били избрали, пришпорили конете си, за да помогнат на другарите си, и монсеньор Говен се включил в редиците на сражаващите се. Веднага към него се спуснал един много храбър рицар. Те се понесли един срещу друг с цялата бързина, на която били способни конете им. Монсеньор Говен хвърлил рицаря от седлото толкова грубо, че при падането последният си счупил ръката. Без да се оттегли, монсеньор Говен се устремил срещу другите с гол меч в ръка. Удрял и разгромявал пред себе си всичко, което застигал, като повалял коне и ездачи с копие или с меча си и препускал навсякъде из бойното поле, без да пощади никого, който се осмели да му излезе насреща. Извършил такива подвизи, че по мнението на всички заслужавал да бъде провъзгласен за най-добрия. Приятелката на Танаген рекла на племенницата на краля, застанала до нея:

— Госпожице, не ви ли казах истината? Рицарят, който носи белия щит, побеждава всички.

— За Бога — възразила тя, — много бързате. Ако в момента се сражава добре, съдбата може да промени нещата. Не е във ваш интерес да изпреварвате събитията по този начин, защото вашите претенции може да не се потвърдят и да се разкайвате.

— И дума не може да става, че някога ще се разкайвам, защото съм сигурна, че неговата храброст ще нараства постоянно. Ако го познавахте така добре както аз, нямаше да се осмелявате да го оспорвате.

1416. Докато си разменяли тези думи, от замъка излезли поне двеста въоръжени рицари, които се спуснали да помагат на хората на

краля, показващи вече сериозни признаци на слабост, защото монсеньор Говен ги разгромявал. Щом се включили в турнира, те проявили такъв плам, че пред желязото на копията им не останали рицари, които да не са повалени от седлата си. Преследвали толкова плътно по петите хората на графа, че последните се видели принудени да отстъпят, защото били изправени срещу твърде многобройни противници. Всички те щели да побегнат с изключение на монсеньор Говен. Той удържал така добре на положението, че присъстващите били възхитени. Посредством упоритите си усилия задържал до себе си своите другари. Именно тогава братът на графа се присъединил към турнира, като водел със себе си триста рицари. Когато се приближили на такова разстояние, че да нямат друг избор освен да се включат в битката, се събрали в гъсти редици и отблъснали хората на краля чак до техните ограждения. Ала последните се биели добре като храбри рицари, каквито били, въпреки по-малката си численост, и устояли известно време на тези, които ги притискали отблизо. Докато се намирали в такова затруднение, от бойното поле се задал рицар, облечен с аленочервени доспехи, включително и щита, без да бъде придружаван от оръженосец или от слуга. Наблюдавал турнира и забелязал впечатляващия бой на хората на графа. Тогава взел решение да помогне на хората на краля и веднага щом последните го забелязали, започнали да крещят:

— Насам, благородни рицарю! Елате да помогнете на тези, които имат по-голяма нужда!

Той веднага застанал срещу лагера на тези, които подкрепяли монсеньор Говен. Впуснал се срещу тях и хвърлил от седлото първия, който му се изправил, после втория и третия, като се сражавал така, че с едно и също копие повалил четирима. Сетне сложил ръка на меча си и като се втурнал наред битката, проявил такава мощ при първата атака, че принудил противниците си да отстъпят с повече от стрела на арбалет разстояние. Щом го виждали да приближава, всички изпитвали ужас, защото той не нападал рицар, без да го метне от коня му. Притиснал по такъв начин противниците си, че благодарение на храбростта му хората на краля се съвзели. Що се отнася до тези от лагера на монсеньор Говен, те били поразени до такава степен, че за малко не напуснали бойното поле. В този момент зрителите по прозорците на трибуната обявили, че големият победител е рицарят с

аленочервените доспехи, този, който носи аленочервен щит с бял лъв. Мълвата достигнала до монсеньор Говен, който бил отишъл да събере сили извън мястото на турнира. Един слуга го осведомил, че там се сражава някакъв рицар, най-добрият, който някога е виждал. Бил разгромил хората на графа и осигурил преимущество на хората на краля, като до преди малко първите били толкова притиснати, че се намирали в безизходица. Щом чул това, монсеньор Говен се запитал с учудване кой може да е той. Завързал шлема си и грабнал най-здравото копие, което намерил. Сетне с гръм и трясък се присъединил към турнира и се изправил срещу рицаря с аленочервените доспехи, който отново държал копие. Веднага щом се видели, се понесли един срещу друг. Конете били силни и бързи, а и рицарите се движели с бясна скорост. Нанесли си толкова жестоки удари по щитовете, че копията им се разхвърчали на парчета. Но никой не паднал от коня си и завършили своя ход, добре закрепени за стремената.

141в. Монсеньор Говен бил ядосан, че не успял да хвърли от седлото своя противник. Последният бил още повече, затова че също не го сторил. Изпитвал такъв срам, че не знаел как да постъпи. Наблюдаващите битката признали голямата храброст и на двамата. Те взели нови копия и се отправили един срещу друг из пространството, което им отстъпили. Нанесли си взаимно такъв удар, че острите копия пронизали щитовете и ризниците им чак до плътта. Все пак, никой не бил сериозно ранен. Блъснали се един в друг с тяло и лице толкова жестоко, че всичко в главите им се размътило, а те се задържали трудно на седлата си. Рицарят, много по-малко засегнат от монсеньор Говен, излязъл бързо от своето зашеметяване. Грабнал някакво копие, най-здравото, което можел да намери. Все още напълно замаян, монсеньор Говен сторил същото. Устремили се един срещу друг за трети сблъсък. При удара на копията по щитовете монсеньор Говен счупил своето. Рицарят от своя страна го блъснал с такава сила, че го съборил по гръб на земята. После продължил своя набег, извадил меча си и се хвърлил сред хората на графа, които преследвал с удари чак до трибуната, където дамите се били подпрели. Изтласкани дотам, жертвите му побягнали, като не били в състояние да понасят повече атаката. Започнало едно преследване, което продължило дълго и

хората на краля дали множество пленници. Щом видял пълното поражение на противниците си, рицарят с аленочервените доспехи подхванал пътя си и стигнал до близката гора. Що се отнася до монсеньор Говен, той се качил на седлото си, но бил толкова огорчен и изпитвал такъв срам, че не се осмелил да остане на бойното поле, а се отправил по следите на рицаря, който го бил хвърлил от коня. Казал си, че няма да спре, докато не го открие и освен ако не е от двора на крал Артур, ще се бие срещу него до смърт или до поражение. Не било възможно да остане там. Ако знаел, че Ланселот е жив, би предположил наистина, че това е той. Но тъй като бил убеден в смъртта му, не знаел какво да мисли. Така, силно ядосан, се запътил на бърз ход към гората и оплаквал неуспеха си, който на два пъти вече го сполетял по време на търсенето.

141г. В такова състояние на тъга и гняв яздил монсеньор Говен. Не губел от поглед следите на рицаря пред себе си и знаел, че го следва в правилната посока. Стигнал до някакъв горски пазач, който живеел близо до блато. Нощта вече почти настъпила. Влязъл в двора и тутакси се притичали прислужници, които да му задържат стремето и да му помогнат да слезе от коня. Сетне му съблекли доспехите и го отвели в просторната и красива къща. Вътре открил Хектор от Мар, седнал на едно легло. Щом го видял, последният се хвърлил на врата му и го посрещнал с добре дошъл. От своя страна монсеньор Говен изразил такава радост, каквато сърцето му трудно би изпитало сега. Хектор го попитал откъде идва в този час:

— От турнир — отговорил той, — който се проведе на края на една близка гора. Цял ден следвах един рицар с аленочервени доспехи, който извърши подвизи. И трябва силно да се оплача, защото той ми причини най-големия срам в живота ми.

— Как така? — попитал Хектор.

— Бога ми, ние се сражавахме един срещу друг пред погледите на всички, без да успеем да се повалим от седлата. Той ме рани под мишницата, а при третото сражение се случи така, че ме събори на земята. Толкова съм огорчен, че сърцето ми скоро ще се пръсне. Оттогава не съм спрял да яздя по следите му, за да го откроя, защото не може единият от нас да не победи другия на оръжие.

141д. Думите на монсеньор Говен изпълнили Хектор със смут, защото знаел с положителност, че другарят му търси именно него. Чувствал се толкова наскърбен, че предпочитал по-скоро да го ударят с меч между краката, отколкото да е хвърлил монсеньор Говен от коня, защото се страхувал да не си навлече завинаги неговата враждебност. А да предизвика омразата му, не желал в никакъв случай. Веднага коленичил пред него:

— Ах, сеньор, за Бога, моля ви за прошка, защото наистина не ви разпознах. Заклевам ви се във всички светии, че не бих го сторил за нищо на света, ако знаех, че сте вие. Подчинявам се изцяло на вашата воля и ви предлагам да определите каквато решите отплата.

Щом монсеньор Говен разбрал, че това е той, му простил благосклонно. Прекарали нощта много удобно и на сутринта, веднага щом се зазорило, напуснали мястото, като си обещаваха да яздят заедно, докато съдбата ги раздели. Стигнали до някаква пустош, далеч от най-малкия заслон, без град, нито замък наблизо. След като изминали около половин левга път, се натъкнали на храсталаци и забелязали от дясната си страна, близо до пътя, стар параклис. Отправили се натам, за да изслушат богослужението, тъй като все още не бил настъпил третият час. Когато приближили, слезли от конете си и ги вързали за едно дърво, а после влезли. Ала там не открили жива душа. Параклисът им се сторил стар и разнебитен. Стените му били напълно напукани и нацепени, сякаш изгнили. Отишли до олтара, който бил порутен и разрушен, и забелязали зад него малка вратичка, водеща към голямо гробище. Между олтара и гробището се издигал внушителен гроб от аленочервен мрамор, върху който с бели букви много изкусно бил издълбан надпис. Съзерцавали дълго време буквите. Не били минали напразно отгук, рекли си те, защото нямало да си тръгнат този ден без някое приключение. Хектор прочел надписа, който гласял: „Слушай, рицарю, който странстваш в търсене на приключения, пази се и никога не влизай в това гробище, за да извършиш приключенията, които крие то. Напразни ще са усилията ти, освен ако не си клетият рицар, който, воден от сладостлюбие, не успя да доведе до край приключенията на Светия Граал, до които няма да може повече да се докосне.“

---

[1] И този мотив навлиза в рицарската литература благодарение на Кретиен дьо Троя (вж. *Ерек и Енида*, ст. 760–895). ↑

142. ПРИКЛЮЧЕНИЕТО СЪС ЗАПАЛЕНИЯ ГРОБ И ИЗПРАВЕНИТЕ МЕЧОВЕ. ГОВЕН И ХЕКТОР НА КРЪСТОПЪТЯ, БЕЛЯЗАН С ДЪРВЕН КРЪСТ. ХЕКТОР ИЗБИРА ПЪТЯ ВЛЯВО ВЪПРЕКИ ПРЕДУПРЕДИТЕЛНИЯ НАДПИС

Това приключение изумило двамата другари. Те си признали, че не разбират добре смисъла на надписа, защото посланието е твърде неясно. Въпреки това монсеньор Говен заявил, че няма да се въздържа да види какви са приключенията на гробището. Дватамата с Хектор се приближили до малката вратичка и на края на гробището забелязали запален гроб, който горял толкова силно, че пламъкът се издигал на повече от копие разстояние. Други дванадесет гробове наоколо не били засегнати от огъня. На всеки един от тях имало по един изправен меч. Това чудо удивило двамата рицари. След като дълго време се взирали в гроба, монсеньор Говен рекъл на Хектор:

— Бога ми, това е най-необикновеното приключение, което някога съм срещал! Сега сме принудени да премерим сили с него, ако искаме да напуснем с чест това място. Затова ви моля да ми позволите да отида и да узная какво означава всичко, а вие ме изчакайте тук. Не мърдайте, каквото и да ме видите да правя, чак до моето поражение или пълния ми успех.

— На драго сърце, сеньор — съгласил се Хектор.

Без да чака, монсеньор Говен пристъпил в гробището с щит на шията и препасан меч. Докато приближавал гробовете, изумлението му нараствало. Забелязал, че мечовете отгоре стоят изправени сами. Те се насочили право срещу него и му нанесли такива ужасни удари по шлема, че биха подложили на изпитание и най-здраво стъпилия човек. Бил зашеметен до такава степен, че паднал по колене и ръце на земята.

Когато опитал да се изправи, усетил върху главата си да се стоварва такъв порой от удари, че бил напълно обезсилен. Свлякъл се в безсъзнание на земята и останал дълго време в това състояние.

Когато дошъл на себе си, отворил очи и осъзнал, че се намира в края на гробището, пред вратата на параклиса, там, където го чакал Хектор. Монсеньор Говен изпитал голям срам. Изправил се, решен да отиде при гроба, дори с риск да загине. Покрил главата си с щита, извадил меча от ножницата си и се отправил към гробовете. Едва се доближил до тях и мечовете се насочили срещу него. Опитал да се отбранява, както може, но напразно. Този път бил много по-притиснат от предишния. Намирал се в такова състояние, че кръвта шуртяла от носа, устата и ушите му. Страдал толкова силно и си мислел, че ще загине на място. Изпаднал в несвяст и останал дълго време така. Щом дошъл в съзнание, се намерил отново пред вратата на параклиса, но бил толкова уморен и изтощен, че едва можел да говори и да се движи. От тази гледка сърцето на Хектор се разтуптяло силно и той го попитал как е.

— Със сигурност много зле — отвърнал той. Тялото ми страда неимоверно, а сърцето ми е безутешно. Не съм мислел, че някога ще изпитам такава мъка, както в този момент. И скърбя също така, че съм най-злочестият човек, аз, който съм свикнал да бъда най-почитан от всички.

— Сеньор — възразил Хектор, — все още не се е родил такъв рицар, който да не е претърпял един или друг път неуспех в някое начинание. Затова не трябва да унивате.

Той свалил шлема му, за да му позволи да диша, и го оставил да лежи близо до параклиса. Сетне грабнал щита си, извадил меча от ножницата си, влязъл в гробището и поел с големи крачки към горящия гроб. Ала не успял да стигне далеч. Усетил такъв порой от удари по шлема и щита си, че паднал зашеметен на земята. Надигнал се със силата на смел рицар, какъвто бил, но в мига, когато мислел да се изправи напълно, се свлякъл отново, неспособен да устои на ударите, които валяли върху него. Бил толкова замаян, че по никакъв начин не могъл да стане на крака и останал да лежи като мъртъв на земята. Ако монсеньор Говен бил смазан от ударите, положението при Хектор било още по-лошо, защото той останал повече време в гробището от своя другар, преди да се озове на свой ред пред вратата

на параклиса. Изумлението му било прекалено силно, но не реагирал по никакъв начин, защото бил толкова изтощен, че едва можел да си отвори очите. В крайна сметка се изправил, огледал се наоколо, като току-що станал от сън, и видял над вратата надпис: „В това гробище никога няма да влезе човек, който да не си тръгне посрамен до пристигането на сина на кралицата на Скръбта.“^[1] Хектор показал надписа на монсеньор Говен, който го прочел и заявил, че нищо не разбира от смисъла на всички тези послания, толкова неясно били формулирани те. Добавил, че трябва да се насочат в друга посока, след като това приключение завършило с неуспех за тях. Отчаянието на Хектор било такова, че без да може да отвърне и дума, напуснал параклиса, обхванат от дълбока тъга и очи, пълни със сълзи. Без да се бавят повече, отишли при конете си, метнали се на седлата и се отдалечили с наведена глава под шлемовете си, замислени и натъжени от лошия си късмет. Яздили в това състояние до след пладне, без да разменят и дума. Така стигнали до вековна гора със стари, високи и гъсто разположени дървета. На входа ѝ открили разклонение, белязано с дървен кръст, чийто надпис гласял: „Слушай, странстващи рицарю, който минаваш оттук, пред теб има два пътя, единият отдясно, другият отляво. Ала внимавай, ако държиш на живота си, не поемай по този отляво, защото знай, че няма да се измъкнеш оттам без срам. За пътя отдясно не казвам същото нещо, тъй като той не води до такава опасност.“^[2]

След като прочели надписа, Хектор заявил на монсеньор Говен:

— Сеньор, давам ви благословията си. Ще хвана този път отляво, поради това че надписът ми го забранява, а вие ще потеглите по другия.

— И дума да не става — отвърнал монсеньор Говен, — вие ще поемете по него, а аз по този отляво.

— Бога ми — рекъл Хектор, — няма да се откажа от това, което казах.

Без да чакат, те свалили шлемовете си и преди да се разделят се прегърнали със сълзи на очи. Сетне всеки тръгнал по своя път. Но с това разказът спира засега да говори за Хектор и се връща на приключенията на монсеньор Говен.

[1] Така е наречена майката на Ланселот в началото на *Роман за Ланселот*. ↑

[2] В *Персевал или Разказ за Граала* Кретиен дьо Троя предлага алегорично тълкуване на лявото и дясното в контекста на християнския морализъм: така лявото е признак за лицемерие и притворство, а дясното — за добродетелност и смирение (вж. ст. 37–47 от българския превод). ↑

143. ГОВЕН ПОЕМА ПО ПЪТЯ ВДЯСНО. ЛОШИТЕ ДОМАКИНИ. ДЕВОЙКАТА, ПОТОПЕНА В КОРИТО С ВРЯЩА ВОДА. БЕЛИЯТ ГЪЛЪБ, НОСЕЩ В ЧОВКАТА СИ ЗЛАТНА КАДИЛНИЦА

Тук разказът твърди, че след като напуснал Хектор, монсеньор Говен яздил до деветия час из гората, без да се отклонява от пътя си. И ето че от дясната му страна изникнала шатра близо до ручей, изтичащ от извор. Насочил се към нея, за да разбере кой я обитава. Когато се озовал пред входа ѝ, видял шестима мъже, които се хранили. Монсеньор Говен не бил слагал нищо в уста целия ден. Вързал коня си за някакво дърво и окачил щита си за един от клоните му. Влязъл в шатрата и поздравил сътрапезниците. Ала вместо да му отговорят, всички го загледали враждебно. Въпреки мълчанието им, той не отказал да седне с препасан на кръста меч. Свалил си шлема от главата, поставил го близо до себе си и започнал да се храни с охота, тъй като бил много прегладнял. Рекъл на своя съсед:

— Приятен апетит, сеньор, и отдайте почит на храната си!

— За Бога, сеньор рицарю, трудно бих могъл да ѝ отдам почит, когато я ядете пред очите ми! По случайност също като вас изпитвах неотложна нужда да се нахраня. Затова ви забранявам повече да ядете, защото, честна дума, ще си платите много скъпо!

Другарите му отишли още по-далеч. Ако натрапникът не си тръгнал, щели да го убият. Монсеньор Говен отвърнал, че заплахите на всички тях няма да го принудят да мръдне оттам, „но се притеснявам за коня си, който не е ял“.

Тези от шатрата с един скок се изправили и се спуснали към мечовете и брадвите, които там били в изобилие. Щом видял това, монсеньор Говен завързал шлема си и изтичал да вземе щита си. Другите хукнали след него, като размахвали мечовете си, за да го

убият. Той не отбягвал никого, който му се явявал, но първият, когото срещнал, бил без доспехи. Ударил го толкова жестоко, че му разцепил главата на две и го повалил мъртъв на земята. Сетне се нахвърлил срещу другите, които се опитвали на всяка цена да го убият. Застигнал един, на когото отсякъл ръката между рамото и лакътя. При вида на другарите си рицарите, намиращи се в опасност, побягнали. Монсеньор Говен не благоволил да ги преследва. Пришпорил коня си, потеглил отново на път и яздил чак до след вечернята. Стигнал до една просторна долина. Пред себе си забелязал укрепен замък, добре разположен, обграден от река и здрави зъбчати стени от всички страни. Повел коня си в тази посока, тъй като искал да пренощува там. Щом стигнал до началото на реката, открил дървен мост към замъка. Озовал се на главната улица и продължил пътя си до основната кула. Колкото повече се приближавал, толкова се изпълвал с възхищение, защото това бил най-богатият, добре укрепен и най-величествен замък, който бил виждал. Изведнъж доловил съвсем близо до себе си викове, които сякаш издавала жена. Насочил се към мястото, откъдето идвали, и попаднал в зала, където девойка се къпела на земята в мраморно корито и отправяла молитви:

— Света Дево, кой ще ме избави оттук?

Монсеньор Говен изтичал при нея. Малко повече от половината корито било пълно с вода, така че девойката била потопена в него до пъпа. Щом видяла монсеньор Говен, тя се провикнала:

— Сеньор, за Бога, изведете ме оттук!

Монсеньор Говен протегнал веднага ръце и я хванал за хълбоците, но не успял да я накара да помръдне въпреки всичките си усилия. Опитал два или три пъти и когато клетницата разбрала, че той полага напразни усилия, му рекла:

— Ах, сеньор рицарю, не успяхте! Сега може да бъдете сигурен, че няма да напуснете този замък, без да бъдете опозорен!

— Госпожице, съжалявам, че не ви освободих. Все пак направих всичко по силите си, така че не заслужавам укор. Сега искам да ви помоля да ми кажете как сте попаднали в коритото, какво приключение ви е довело и дали може човек да ви измъкне оттук.

— Бога ми — рекла тя, — тук съм, за да изтърпя хиляди болки и тревоги и дума не може да става да се избавя, преди да бъда освободена от най-добрия рицар на света. Ала от мен няма да научите

защо ме поставиха в това корито, нито вие, нито някой друг, преди да пристигне моят спасител.^[1] Той ще дойде скоро, още тази година.

— И защо страдате толкова много?

— Защо ли? Вижте колко е топла тази вода и ще разберете.

Монсеньор Говен потопил веднага едната си ръка, но помислил, че няма да може да я извади навреме. Водата му се сторила толкова вряща и имал усещането, че е загубил ръката си завинаги.

— Сеньор рицарю, сега знаете мъчението, което понасям.^[2]

— Наистина, госпожице — отвърнал той, — не виждам как можете да издържите дълго.

— Бога ми, ако можех да загина от изтощение, щях отдавна да съм мъртва, но за момента Божията воля не е такава. Господ не ми е отмъстил достатъчно за един грях, който извърших някога и който сега изкупувам с постоянно страдание. Вече сте свободен да се оттеглите, когато решите. Относно измъкването ми от това корито, всъщност няма смисъл да говорим, защото не успяхте, а за моята история няма да узнаете повече.

Щом разбрал, че няма да може да научи нищо друго, той се отдалечил и се запътил към главната зала. Дотичали повече от двадесет оръженосци, които му помогнали да слезе на земята. Отвели коня му в конюшнията, а него качили в главната зала, за да му свалят доспехите. Монсеньор Говен открил там множество рицари. Когато го видели, те се изправили да го посрещнат и го приветствали с добре дошъл. Той също ги поздравил, като се поклонил. Махнали му доспехите и му дали да облече пищна дреха. Сетне го настанили да седне пред тях и го попитали от коя страна е.

— От кралство Логрия, от двора на крал Артур — отговорил той.

Всички много се зарадвали. Питали го за новини от двора и той разказвал това, което знаел. Междуременно от една от стаите излязъл висок рицар, който водел със себе си многобройна свита. Той бил един от най-красивите мъже, които монсеньор Говен бил виждал някога, а по всяка вероятност и от много благородно потекло. Докато приближавал, хората осведомили монсеньор Говен, че това е кралят. Монсеньор Говен станал и го приветствал с добре дошъл. Кралят го поздравил много любезно и го помолил да седне до него. Попитал го кой е той и рицарят му казал истината. Кралят се зарадвал, защото искрено желяел да се запознае с него. Те разговаряли заедно и станали

приятели. Докато приказвали така, монсеньор Говен извърнал глава и видял през един от прозорците на залата да влиза бял гълъб, който носел в човката си прекрасна златна кадилница. Едва долетял и залата се изпълнила с най-приятните благоухания на света.^[3] Последвала пълна тишина. Веднага щом гълъбът се появил, всички паднали на колене, без никой нещо да продума, а той се устремил направо към една стая. Тутакси се стекли прислужниците, които постлали покривки на масите, и всички седнали безмълвно.

---

[1] Става дума за Ланселот, който в по-късен епизод от цикъла ще освободи девойката при идването си в Корбеник, замъка на Граала. Тогава героят преспива с Елена, дъщерята на крал Пелес, която зачева Галаад — Непорочния рицар. В *Търсенето на Светия Граал* Галаад ще охлади врящата вода (епизода в *Опасната гора*, с. 380 от българския превод). В християнски контекст врящата вода символизира похотливостта. Напълно логично Галаад слага край на тази аномалия.

↑

[2] За неназовано прегрешение на подобно мъчение е подложен и Симеон в Пламтящия гроб (вж. фрагмент 63). ↑

[3] Сцената анонсира друга, която ще бъде разказана няколко страници по-късно в *Търсенето на Светия Граал*. Там свещеният съд се появява в една банкетна зала в резиденцията на Артур. Граалът, забулен в копринена кърпа, изпълва залата с благоухания (вж. *Търсенето на Светия Граал*, с. 42). Гълъбът с кадилницата и Граалът са християнски символи на Светия дух. ↑

144. КРАСИВАТА ДЕВОЙКА С РАЗКОШНИЯ СЪД

Монсеньор Говен бил силно озадачен от случилото се. Седнал заедно с другите и се зарадвал като ги видял, потънали в църковни слова и молитви. Малко след това от стаята, накъдето отлетял гълъбът, излязла девойка, най-красивата, на която се бил любувал през живота си. Нейните коси били не вързани, а сплетени под формата на венец. Имала най-прекрасната глава и била надарена с всички прелести на женската красота. Излязла от стаята, като носела в ръце най-разкошния съд, който човешки очи са съзърцавали. Той имал формата на потир и девойката го държала над главата си, така че щом го видели, всички се поклонили. Монсеньор Говен се взрял в съда и оценил дълбоко неговото великолепие, но не успял да разбере от какъв материал е изработен. Не бил нито от дърво, нито от метал, още по-малко от камък, рога или кости. Монсеньор Говен бил напълно смаян. Сетне погледът му се върнал на младата девойка. Нейната хубост го удивлявала още повече от тази на съда, защото никога не бил виждал по-красива девойка. Потънал в толкова дълбоко съзерцание, че останал безразличен към всичко останало.^[1]

---

[1] Както вече отбелязах, Говен олицетворява светското рицарство. Артуровските романи описват множество галантни връзки на кралския племенник. Верен на своя обществен образ, Говен се вълнува повече от прелестите на девойката, отколкото от красотата на Граала. Така той пропуска шанса да проникне в тайнствата на свещения потир. По-късно читателят научава, че въпросната девойка е дъщеря на крал Пелес и бъдеща майка на Галаад от Ланселот. ↑

**145. МАСИТЕ, КОИТО СЕ ОТРУПВАТ С
ХРАНА. ОПАСНОТО ЛЕГЛО. ГОВЕН Е
РАНЕН С КОПИЕ, ЧИЕТО ОСТРИЕ Е В
ПЛАМЪЦИ. ЗМИЯТА, ЗМИЙЧЕТАТА И
ЛЕОПАРДЪТ. ДВУБОЯТ МЕЖДУ ГОВЕН И
ВЪОРЪЖЕНИЯ РИЦАР. НЕБЕСНИЯТ ХОР.
ЗАВРЪЩАНЕТО НА КРАСИВАТА ДЕВОЙКА,
ПРЕД КОЯТО ИМА ДВЕ КАДИЛНИЦИ.
ГОВЕН СЕ СЪБУЖДА В ЕДНА
ОТВРАТИТЕЛНА КАРУЦА, ТЕГЛЕНА ОТ
НЕВЗРАЧЕН КОН**

При преминаването на девойката всеки коленичил пред светия съд. Изведнъж масите се отрупали с най-вкусните ястия, които можем да си представим, а залата се изпълнила с най-упойни ухания на подправки. Щом девойката свършила първата си обиколка пред масите, се върнала в стаята, откъдето дошла. Монсеньор Говен я проследил с очи възможно най-дълго. Когато се скрила напълно, погледнал към масата пред себе си, но не забелязал нищо, с което би могъл да подкрепи силите си. Масата била празна, докато всички останали имали пред себе си изобилие от храна, която сякаш се била появила отникъде. Тази гледка го озадачила. Не знаел какво да каже, нито какво да стори, тъй като не вярвал да е допуснал някаква грешка, обясняваща защо няма какво да яде за разлика от другите.^[1] Въздържал да попита, докато не раздигали масите.

145a. След като приключили да се хранят и масите били прибрани, всички излезли от залата и се разпръснали едни тук, други там, така че монсеньор Говен не разбрал какво се случва. Когато пожелал да слезе в двора, не успял, защото се натъкнал на здраво затворени порти. Щом установил това, отишъл да се облегне на един от прозорците и потънал в дълбок размисъл. Тогава видял от една стая да излиза джудже с бастун в ръка. То забелязало монсеньор Говен и се обърнало внезапно към него:

— И какво, недостойни рицарю, проклет да сте щом се облягате на нашите прозорци! Бягайте оттук, това не е вашето място, има прекалено много низост у вас. Отидете по-добре и се скрийте в една от тези стаи, за да не ви видят!

В този момент размахало бастуна си, за да удари монсеньор Говен. Последният опънал ръка, за да предотврати удара, и го уловил. Щом видяло това, джуджето заявило:

— Ах, рицарю, не си помагаш с нищо. Ясно е, че не можеш да си тръгнеш оттук, без да се опозориш.

После влязло обратно в стаята, а монсеньор Говен се загледал към един ъгъл на залата, където забелязал изключително пищно легло. Втурнал се към него, защото искал да си почине. Тъкмо щял да седне и някаква девойка му извикала:

— Ах, рицарю, ще загинеш наистина, ако легнеш в тази постеля без доспехи, защото това е Опасното легло. Но виж, там има доспехи. Облечи ги и после лягай, щом имаш желание за това.

Монсеньор Говен изтичал, взел доспехите и ги облякъл. Вече въоръжен, отишъл да седне на леглото, но едва понечил и се чул някакъв писък, най-ужасният, стигал някога до ушите му. Не се усъмнил, че е някой дявол. Веднага след това от една стая излетяло копие, чието острие било в пламъци. То го ударило толкова жестоко, че въпреки щита и ризницата желязото пронизало рамото му. Монсеньор Говен изгубил съзнание. По някое време усетил, че му измъкват копието от тялото. Кървял силно, без при това да е ставал от леглото. Казал си, че това е или студената прегръдка на смъртта, или ще бъде свидетел на още неща. Чувствал, че е ранен твърде сериозно.

1456. Монсеньор Говен останал там дълго време. Нощта паднала, така че мракът би бил голям без лунната светлина, която се разливала в залата през повече от четиридесет прозорци, всичките отворени. Монсеньор Говен обърнал глава към една съседна стая. Там забелязал най-огромната змия, която някога бил виждал и която без съмнение можела да ужаси всяко човешко същество. Всички цветове на Сътворението се сливали по тялото ѝ. Тази необикновена твар запълзяла насам-натам из стаята, като размахвала опашка и удряла пода. След като приключила с палуването си, змията се обърнала по гръб и започнала да стене, да пици и да се извива по най-отвратителен начин. Движела се така известно време, после се опънала, сякаш била мъртва, и за голяма изненада на монсеньор Говен изхвърлила от пастта си около петстотин живи змийчета. Сетне змията напуснала стаята и дошла в главната зала. Там попаднала на изключително свиреп леопард.^[2] Те се нахвърлили един срещу друг в най-ожесточената битка на света. Змията всеки път мислела, че ще победи леопарда, но не успявала. По време на тази борба монсеньор Говен за момент спрял да вижда въпреки ярката лунна светлина. Скоро погледът му се избистрил и той отново съзрял ясно леопарда и змията, които още се биели.

Борбата между двете твари продължила дълго време по такъв начин, че монсеньор Говен не знаел кой има надмощие над другия. Когато змията осъзнала, че не може да победи леопарда, се върнала в стаята, откъдето била дошла. Едва влязла там, змийчетата се спуснали да я нападат и тя сторила същото. Първите се отбранявали ожесточено и се подкрепяли, както могат. Битката продължила така през по-голямата част от нощта, докато накрая голямата змия и змийчетата се убили взаимно. Изведнъж всички прозорци в залата започнали да се блъскат един в друг, да се тряскат толкова шумно, сякаш цялата зала щяла да рухне. Проникнал свиреп вятър с такава сила, че помел всичката трева, която покривала пода на залата. Това приключение поразило монсеньор Говен. Той не помръдвал. Очаквал какво ще последва. Дълго време след удрянето на прозорците надал ухо и доловил най-сърцераздирателни ридания. Струвало му се, че са от жени. Ала като понечил да се надигне, за да разбере какво се случва, видял от една стая да излизат не по-малко от дванадесет девойки,

потънали в дълбока скръб. Те вървели една зад друга и отправяли молитви през сълзи:

— Мили Боже, кога ще се избавим от това мъчение?

Щом стигнали до прага на стаята, където предната вечер бил влязъл гълъбът, паднали на колене. Започнали да се молят и да изричат молитвените си слова, без да спират да плачат горчиво. Минало дълго време и те се върнали там, откъдето били дошли. След като си тръгнали, монсеньор Говен видял от една стая да излиза въоръжен рицар с щит на шията и меч в ръка, който му заявил:

— Сеньор рицарю, станете и отидете да спите в някоя от тези стаи, защото това място не е за вас.

Монсеньор Говен отвърнал, че ще остане там, дори и да намери смъртта си.

— Ако отказвате, сеньор, ще се бия срещу вас.

— Да се бия — отвърнал монсеньор Говен, — бих отказал на драго сърце. Все пак по-скоро ще го сторя, отколкото да се оттегля.

— Честна дума — рекъл рицарят, — тъй като не отстъпвате по мирен път, ще бъдете принуден чрез сила. Отбранявайте се, защото ви предизвиквам.

Рицарят се впуснал срещу него с опънат меч и щит, положен на главата. Монсеньор Говен се изправил и се защитавал, както може, но другият го преследвал безмилостно. Изпотрошили си щитовете и шлемовете, разкъсали си ризниците по рамената, хълбоците и бедрата и кръвта рукнала от телата им. Монсеньор Говен бил омаломощен от раната на рамото си, защото тя непрекъснато кървяла. Заради нея бил в по-лошата позиция. Понасял болката, колкото можел, и се предпазвал с щита си като опитен боец. Рицарят го притискал с острия си меч, като го разкарвал ту тук, ту там и като показвал изключителните си качества. Но монсеньор Говен устоявал, след като успял да си поеме дъх. Устремил се с нова сила срещу рицаря и му нанесъл жестоки удари по шлема и щита. Другият му отвръщал подобаващо. Двубоят продължил толкова дълго, че двамата почти били на края на силите си и едва се движели. Били толкова замаяни и тъй като не можели да се задържат изправени, се свлекли на земята. Борбата им била жестока, залата била покрита с бримките на ризниците им и с парчета от щитовете им. Изтощението им стигнало дотам, че не можели да надигнат глава и лежали проснати на земята, сякаш били в несвяст.

Останали в това състояние дълго време. Монсеньор Говен се свлякъл пред леглото, а рицарят — недалеч от него. В този миг цялата зала започнала да се тресе, а прозорците да се удрят едни о други. Загърмяло, засвяткало и станало страховито. Но дъжд не ваял. Това приключение изпълнило монсеньор Говен с ужас, ала той бил толкова изтощен, че не можел да си надигне главата. Освен това, шумът от гръмотевиците бил размътил мозъка му до такава степен, че не осъзнавал вече дали е жив или мъртъв. Именно тогава в залата проникнал нежен и приятен ветреца. Чули се множество гласове. Те пеели пленително и нищо на света не можело да се сравни с тях. Възможно било да наброяват двеста. Монсеньор Говен почти не разбирал какво казвали те, освен че понякога напявали:

— Хвала тебе, Царю на небесата, слава и чест!

Малко преди да се чуят гласовете, в залата се разнесли най-приятните благоухания. Монсеньор Говен долавял ясно гласовете. Те звучали толкова нежно и приятно. Мислел, че са не на земни същества, а на небесни. Несъмнено било така. Отворил очи, но не видял нищо около себе си. Така се уверил, че това не са човешки същества, тъй като са невидими. В този миг щял да се изправи с удоволствие, но не можел, защото краката му изгубили напълно сила, а тялото му — цялата си мощ. И ето че от една стая излязла красивата девойка, същата, която вечерта носила светия съд пред масите. Пред нея имало две кадилници. Щом стигнала до средата на залата, поставила светия съд върху една сребърна маса и монсеньор Говен забелязал наоколо десет кадилници, които кадели тамян. Изведнъж всички гласове запели заедно толкова обаятелно, че нито човешко сърце можело да сътвори песента им, нито човешки език да я изрази. Всички казвали в хор:

— Слава на Небесния отец!

145в. След продължителното песнопение девойката взела съда и го отнесла в стаята, откъдето била дошла. После гласовете се отдалечили и заглъхнали. Прозорците на залата веднага започнали да се отварят и затварят. В залата се смрачило, така че монсеньор Говен не виждал нищо. Поне започнал да се чувства толкова добре, сякаш никога не бил изпитвал болка или мъка. Що се отнася до раната на рамото, не се безпокоял за нея, тя напълно заздравяла. Изправил се

безкрайно щастлив и тръгнал да търси рицаря, който му бил обявил битката, но не можел да го открие. Заслушал се и чул към него да се приближава тълпа от хора. Усетил как го хванали за ръцете, рамената, краката и главата и как го извели извън залата. Вързали го здраво на една каруца наред двора. На сутринта, когато слънцето изгряло, монсеньор Говен се събудил. Намирал се в най-отвратителната каруца на света. Щитът му бил закачен за една от стръките, а конят му — впрегнат наобратно. Между стръките бил впрегнат и друг кон, толкова хилав и мършав, че изглеждал купен за пет пари. Монсеньор Говен се намирал в много унизително положение. Чувствал, че е опозорен повече от всеки друг и предпочитал да е мъртъв. На всичкото отгоре се появила някаква старица с камшик, която подхванала да бие коня и да препуска с каруцата по улиците на града. При вида на рицаря на каруцата дребните търговци започнали да го преследват с хули и крясъци. Хвърляли по него в изобилие кал, екскременти и стари обувки. Като го замеряли по този начин с всички боклуци, които можели да намерят, го съпроводили чак до стените на града. След като преминали подвижния мост, старицата се спряла, развързала го и му заповядала да слезе от каруцата, тъй като бил останал там дълго време. С един скок той се оказал на земята и пришпорил коня си, като попитал старицата за името на замъка. Казвал се Корбеник. Така се отправил на път, потопен в безкрайна скръб. Проклинал часа на своето раждане и този на встъпването си в рицарство, тъй като бил живял толкова дълго само за да стане най-долният и най-поруганият човек!

---

[1] И тази сцена е организирана около символната опозиция земна храна/небесна храна, като втората се явява предпоставка за първата. ↑

[2] Леопардът може да се тълкува като алегоричен образ на Ланселот. По-ранен епизод на романа описва сън на Галео, в който леопардът е недвусмислена фигура на Ланселот. Схватката между леопарда и змията е заимствана от романа на Кретиен дьо Троя *Ивен, Рицаря с лъва*. Там героят Ивен присъства на битка между змия и лъв и решава да помогне на лъва, който от този момент става негов спътник и предан помощник. ↑

146. ЕДИН ОТШЕЛНИК ОБЯСНЯВА ЧУДОТО СЪС СВЕТИЯ ГРААЛ И С МАСИТЕ, ОТРУПАНИ С ХРАНА

В това състояние монсеньор Говен се отправил на път, като ридаел и плачел горчиво. Яздил през целия ден, без да пие или яде. Вечерта стигнал при някакъв отшелник на име Сегре. Светият човек все още не бил изпял вечернята и монсеньор Говен я изслушал на драго сърце. След като богослужението свършило, отшелникът изчакал монсеньор Говен да се прибере вкъщичката. Попитал го кой е той и откъде идва. Последният му отговорил без заобикалки.

— Ах, сеньор — провикнал се отшелникът, — бъдете добре дошли! Без съмнение вие сте рицарят, когото искам да срещна най-много на този свят. Ала, за Бога, къде сте прекарвали нощта!

Монсеньор Говен бил толкова изнемощял, че не могъл да му отвърне и дума. Очите му се налели със сълзи. Светият човек разбрал веднага, че нещо го измъчва. Не настоял повече и само му казал:

— Сеньор, за Бога, не бъдете тъжен за това, което ви е сполетяло, защото няма човек, било то и с големи качества, който да не е преживял нещастие в един или друг момент.

— Разбира се — отвърнал монсеньор Говен, — осъзнавам добре, че такава е участта на много доблестни хора, но доколкото зная никой не е изтърпявал сам толкова много, колкото аз в последните петнадесет дни.

Разказал всичките си приключения, които му се случили през нощта. Отшелникът го слушал толкова слисан, че дълго време не могъл да пророни и дума. Когато проговорил, му рекъл:

— Сеньор, Бог ми е свидетел, наистина сте злочест, защото сте го видели и при все това не сте го разпознали.

— Сеньор, за Бога, ако знаете за какво става въпрос, кажете ми.

— Със сигурност зная — отговорил отшелникът, — това е Светият Граал, свещеният съд, в който е изтекла и съхранявана кръвта

на нашия Господ! При вашето поведение нито смирено, нито покорно, е било нормално неговата храна да ви е отказана, така е и станало. Уверили сте се добре, когато са сервирали на всички, а само на вас не.

— За Бога — помолил монсеньор Говен, — разкрийте ми значението на приключенията, на които присъствах.

— И дума не може да става, че ще научите нещо от мен. Все пак скоро ще бъдете добре осведомен.

— Сеньор, кажете ми поне какво означава тази змия, ако знаете.

— Ще ви кажа, ала после не ме питайте повече. Няма да ви издам нищо.

147. ЗНАЧЕНИЕТО НА ПРИКЛЮЧЕНИЕТО СЪС ЗМИЯТА, ЗМИЙЧЕТАТА И ЛЕОПАРДА, КОЕТО ПРЕДВЕЩАВА ТРАГИЧНАТА КОНЧИНА НА АРТУР

— Това, което сте видели в стаята, е змия, палувала и изхвърляла от устата си змийчета. Сетне е излязла оттам и е отишла в главната зала. Веднага след това попаднала на леопарда, с когото се е сбила. Ала, тъй като не била в състояние да го победи, се върнала в стаята. Змийчетата се впуснали срещу нея и я нападнали. Накрая взаимно се убили. Били сте свидетел на това, нали?

— Истина е — рекъл монсеньор Говен.

— Добре, ще ви разкажа тогава — заявил отшелникът — какво означава случката. Змията, внушително голяма и силна, олицетворява вашия вуйчо крал Артур, който ще се отдалечи от земите си, както змията се е отдалечила от стаята, и ще изостави хората си, роднините и приятелите си, както змията е сторила със своите змийчета. Подобно на змията, която се е нахвърлила срещу леопарда и се била срещу него, без да може да го победи, така и кралят ще нападне един рицар, когото няма да може да надвие въпреки всичките си усилия. И както змията, щом видяла, че не може по никакъв начин да добие надмощие над леопарда, се върнала обратно в стаята, така и кралят ще се завърне в земите си, веднъж установил, че няма да успее да подчини рицаря. Тогава ще се случи едно невероятно приключение, защото както зрението ви е било отнето, докато змията се биела срещу леопарда, така в този момент ще угасне светлината на вашата неустрашимост. Сетне, след завръщането на краля в земите му, подобно на змията, върнала се в стаята, неговите хора ще му обявят битка, както змийчетата са сторили със змията. Сражението ще продължи дълго време и ще свърши с взаимното им убиване.^[1] Това е разказът за

значението, което носи змията. Изпълних желанието ви. Искам сега пък вие да изпълните моята молба.

Монсеньор Говен му обеща.

— Добре тогава, трябва да се закълнете в реликвите, че никога през живота си няма да говорите за това, което ви разказах, и няма да го разкривате нито на мъж, нито на жена.

Монсеньор Говен се закълел, дълбоко смутен от това, което току-що бил научил, но се постарал да изглежда добре, за да не проличат чувствата му. Останал там за през нощта, като разполагал с всички удобства, които можел да му предложи светият човек. На сутринта, веднага щом изслушал богослужението, облякъл доспехите и пришпорил коня си. Благословил отшелника и поел на път, както предния ден. Ала разказът спира сега да говори за него и се връща на Хектор, който продължава търсенето си.

---

[1] От обяснението на отшелника става видно, че епизодът със змията, леопарда и змийчетата е алегоричен разказ за битката на Артур срещу Ланселот, римските войски и Мордред. Фактът, че тези събития са описани едва в края на *Смъртта на крал Артур*, показва, че авторът на *Роман за Ланселот* следва общ план за цикъла *Ланселот-Граал*. ↑

148. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ХЕКТОР. ДВУБОЯТ МУ СРЕЩУ МАРГАРИ ЧЕРВЕНОКОСИЯ И СМЪРТТА НА ПОСЛЕДНИЯ. ОСВОБОЖДАВАНЕТО НА ГОСПОДАРКАТА НА ЗАМЪКА, ОРГАЛ ОТ ЖИНДИЕЛ, ЗАТВОРЕНА В ИЗБА И ПАЗЕНА ОТ ДВА ЛЪВА. РАЗКАЗЪТ НА ОРГАЛ

Тук се разказва, че след като се разделил с монсеньор Говен, Хектор яздил целия ден из гората, докато наближил часът за вечерня. Тогава срещнал някакво джудже на едър жребец, което препускало с бърз тръс. Когато джуджето доближило Хектор, му рекло:

— Сеньор рицарю, отишли сте твърде далеч!

— Какво означава това?

— И дума не може да става, че ще научите повече от мен.

То се върнало обратно, без да пророни и дума. Обаче Хектор продължил да язди, слабо засегнат от предупреждението на джуджето. Попаднал на два каменни блока, които препречвали пътя и върху които бил издялан следният надпис:

„Никой не може да мине по този мост, без да бъде опозорен“.

Прочел надписа и разбрал ясно смисъла му, но въпреки това нямало да се върне назад, защото си казал, че никой не бива да се поддава на страха, преди да узнае причината. Така продължил да язди през гората, докато стигнал до края. Бил свалил шлема си заради горещината. Тогава срещнал две девойки, поздравил ги, а те му рекли:

— Ах, сеньор рицарю, колко жалко, че сте дошли в този край!

— И защо?

— Защото — отвърнали те — няма как да не срещнете смъртта и това ще бъде голяма загуба, понеже сте толкова красив!

Хектор изобщо не се развълнувал от думите им и след като ги благословил, се отправил директно към някакъв замък, който забелязал пред себе си. Когато се приближил до него, видял много дълбока река, над която минавал мост, дълъг четири туаза.^[1] Насочил се към един бряст, под който седяла девойка. Поздравил я, а тя му рекла:

— Ах, сеньор рицарю, допуснали сте грешка като сте дошли в този замък. Със сигурност ще загинете удавен!

— Как така, госпожице?

— Няма да премълча и ще ви кажа. Виждате ли онзи рицар от другата страна на моста, откъм замъка?

— Да, много добре.

— Знайте — заявила тя, — че той е толкова добър боец и доколкото зная няма по-добър на света от него. Ще трябва да се сражавате. Сигурна съм, че ще ви изпрати там, където изпраща и другите.

— И къде ги изпраща?

— Бога ми — отговорила девойката, — няма рицар, когото да не е хвърлил във водата заедно с коня му. Ето защо бих ви посъветвала да не се отправяте натам, защото, когато се сбиете с него, няма да спечелите абсолютно нищо.

— Госпожице — отвърнал Хектор, — точно това ще проверя още сега.

Той я благословил и стигнал до моста. Стъпил на него и видял някакво копие, опряно до едно дърво. Взел го, защото нямал друго. Поел по моста, а рицарят от другата страна му извикал да се защитава. Хектор му отговорил, че ще направи всичко възможно. Тогава се устремили стремглаво един срещу друг с наведено копие и нанесли по щитовете си най-ужасните удари, на които били способни. Рицарят счупил копието си. Хектор пък ударил толкова жестоко, че повалил на земята коня и ездача му и ги хвърлил във водата. Ако рицарят не бил открил едно колче, за което да се задържи, несъмнено щял да се удави. Без да го поглежда повече, Хектор продължил направо към портите на града, но в мига, когато мислел да влезе, ги затворили под носа му. Попитал някакъв мъж, застанал на крепостната стена, защо портите са залостени.

— За да не може — отвърнал мъжът — чужденец да влезе в този замък, освен ако не се закълне най-напред в реликвите, че ще го избави

от лошите порядки, които властват тук, и че ще посвети на това всичките си усилия. Поемате ли отговорността?

— Да — рекъл Хектор, — давам честната си дума.

Отворили му веднага портите. Той преминал през тях и попитал какви са порядките в замъка.

— Ще ви кажем на драго сърце — отвърнал другият.

148a. — Истината е, че между тези стени се намира най-вероломният и най-жестокият рицар на света. Той властва в този замък и толкова смело борава с оръжията, че не познаваме по-добър от него. Тъй като е сигурен в своята храброст, предизвиква на двубой всички рицари, които приключението води насам. Сетне нарежда да съблекат дрехите на този, когото победи, и да го влекат гол из улиците на града. Това е една от порядките в този край и тя засяга чуждестранните рицари. Съществува и друга — още по-унизителна — която се отнася до нас. Всеки ден от годината той отвлича по една от нашите девойки, при условие че е девствена. Спи насила с нея, а после я подхвърля в ръцете на прислугата. Вече опозори повече от четиридесет девойки. Чувстваме се толкова огорчени и посрамени, че бихме предпочели да сме мъртви. Такива са сегашните порядки в този град. Трябва да се опитате да ги премахнете, за да не нарушите своята клетва.

Хектор го уверил, че ще направи всичко по силите си.

— Ала как — попитал той — можем да открием рицаря?

— Много лесно — отвърнал другият. — Ще ви съпроводим при него.

Без да чакат, завели го в прекрасна градина, цялата засадена с малки дръвчета, с изключение на едно пространство в средата, което било един арпан^[2] дълго и толкова широко. Било заградено със здрави остри колчета. Посочили му някакъв рог от слонова кост, окачен на един бор, като му казали, че трябва да го надуе, ако иска рицарят да се появи. Хектор го грабнал и го надул толкова мощно, че се чуло много надалеч. На мига от една кула излязъл едър рицар без доспехи, яхнал внушителен бял боен кон. Рицарят бил риж и покрит с лунички. Имал нисък и чип нос и показвал зъбите си. Изглеждал вероломен и подъл човек. Щом видял Хектор, се спуснал да го приветства с думите:

— Бог да ви закриля, сеньор рицарю!

Хектор го поздравил с нежелание.

— Сеньор — попитал рицарят, — откъде сте?

— Какво ви интересува — отвърнал Хектор. — Няма да го научите от мен в близко бъдеще, освен ако не ми обещаете да изпълните волята ми.

— Вашата воля няма никакво значение за мен. Би била важна само ако открия изгода и почести за себе си. Ала кажете ми каква е тя.

— Без съмнение, ако ми се закълнете в реликвите, че никога няма да посрамвате или опозорявате рицар, когото завладеете, ще удовлетворите волята ми. Ако освен това ми обещаете никога да не посягате на честта на хората от този замък в лицето на дъщерите им, ще изпълните волята ми още повече. Тогава ще се сдобря с вас и ще ви разкрия кой съм и откъде идвам.

— Няма ли да ми го кажете иначе?

— Със сигурност не.

— Е добре, знайте, че никога няма да унижа някой рицар, преди първо да унижа вас!

1486. Без да чака, той се отдалечил, за да си облече доспехите. Хората, които били там, казали на Хектор:

— Сеньор, знаете ли защо той се яви без оръжия? Мислеше да ви измами с думите си, да ви накара да сключите мир с него и да съблечете доспехите си. Едва сторили това, щеше да заповяда да ви пленят и да ви причини най-страшния позор. Така е постъпвал с много достойни мъже и добри рицари, като скоро, ако Бог реши, ще бъде отмъстено за тях.

Докато разговаряли така, рицарят излязъл от кулата, великолепно въоръжен с аленочервени доспехи. Бил окачил на шията си щит със същия цвят и държал копие в ръка. Щом видял Хектор, му извикал да се защитава от него, „защото не ви обещавам сигурност“.

— Аз също — отвърнал Хектор, — тъй като никога не съм срещал рицар, когото да мразя повече от вас.

Веднага след това те влезли в затвореното пространство, както ви казах, и се впуснали стремглаво един срещу друг с насочени надолу копия. Нанесли си толкова жестоки удари по щитовете, че копията им се разтрошили на парчета. Сблъсъкът на телата и лицата им бил така

жесток, че и двамата паднали на земята под конете напълно зашеметени. Хектор се изправил първи на крака и извадил меча от ножницата си. Другият, който бил много силен, сторил същото. Разменили си удари по шлемовете, от които се разхвърчали искри, а те самите получили световъртеж. Изпотрошили щитовете и ризниците си и се сражавали по цялото пространство, като кръвта им струяла от рамената, ръцете и главата, а шлемовете им били разбити от бляскавите и остри мечове. Били равни по сила и трудно можело да се определи кой е по-добър, до такава степен по-слабият от двамата проявявал храброст и мъжество.

148в. Сражавали се продължително време и били на ръба на изтощението. Все пак рицарят от замъка се загрял толкова много, че за малко да загине от задушаване. При това Хектор го притискал така жестоко, че се наложило да отстъпи, за да избегне меча, чието острие бил почувствал до кръв на няколко пъти. Затова се покрил с щита си, колкото може, докато Хектор увеличил атаките си, като човек с неизчерпаема сила. Нанесъл му удар по ръката, с която държал меча си, и му отсякъл китката и оръжието, което държал. Другият надал кански вик. Хектор върнал обратно меча в ножницата си, сграбчил противника си за шлема и го изтръгнал от главата му. Рекъл му, че ще го убие, ако не се признае за победен. Последният се закле в Бога, че няма да го стори. Хектор извадил меча си и го ударил толкова жестоко, че главата му отхвърчала на повече от копие разстояние. Тогава попитал хората, които го заобикаляли, дали трябва да стори още нещо:

— Да — отвърнали те, — трябва да освободите дамата от замъка. Тя е затворена в една изба и е пазена от два лъва.

Хектор заявил, че е напълно готов да изпълни това, което желаят.
— Добре тогава, последвайте ни.

Така и направил, без да сваля доспехите си. Завели го до една изба под кулата и му посочили входа:

— Сеньор — казали те, — тук е затворена дамата. Два лъва я пазят, тъй че никой не се осмелява да се доближи до нея.

Щом разбрал, че дамата е там, без да им каже и дума повече, Хектор отправил молитва към Бога, прекръстил се по челото и влязъл в избата. Виждало се много ясно, защото земята там се била сринала

на няколко места и дневната светлина прониквала навсякъде. Стигнал долу и видял двата лъва, оковани в две здрави метални вериги — едната отдясно, другата отляво. Те пазели толкова добре входа, че никой не би могъл да стигне до дамата, без да мине покрай тях.

148г. Като преценил положението, Хектор притиснал щита до себе си, метнал го на главата си и извадил меча. Сетне тръгнал към разярените лъвове, които драскали с нокти по земята и удряли с опашки, за да се раздразнят още повече, защото такава е поведението на това животно в подобни случаи. Хектор се насочил към лъва, който бил по-близо, като държал щита пред себе си, а животното извадило ноктите си, за да го нападне. Хектор размахал меча си и му нанесъл удар, с който отсякъл предните му две лапи.^[3] После, като се върнал към атаката, го ударил по главата, която разцепил на две половини, и лъвът паднал мъртъв на земята, тъй като не могъл да устои. Без да губи нито миг, Хектор се отправил към другия лъв, защото изгарял от нетърпение да освободи дамата. Щом го видяло да приближава, животното се изправило на задните си лапи, сграбчило щита със зъби и нокти и го изтръгнало от ръцете на Хектор толкова жестоко, че го съборило на земята. Ала когато лъвът понечил да махне ноктите си от щита, не успял да ги помръдне, толкова бил здрав.^[4] Хектор се изправил, замаян от падането си. Спуснал се да нападне лъва толкова безстрашно, че всеки щял да го признае за храбрец. Ударил го право в главата, като отнесъл цялата му муцуна. Лъвът понечил да го нападне, но бил възпрепятстван от щита, в който бил забил ноктите си. Хектор се нахвърлил срещу него с меча си, отсякъл му главата и частта от ноктите, останали в щита. Сетне се отправил към дамата. Щом го видяла да идва, тя го приветствала с добре дошъл. В отговор той я поздравил. После счупил една метална верига, в която била окована, и я извел извън избата, където ги очаквали нейните хора. При вида на своята господарка те се зарадвали неописуемо и на нея, и на Хектор. После ги завелия църквата, за да благодарят на Господ за благодатта, която Той милостиво им бил изпратил. Щом излезли от църквата, към тях се присъединили жителите на града, пременени в най-хубавите си одежди. Втурнали се да ги посрещнат, за да отпразнуват събитието.

Хванали се на хоро, танцували и се забавлявали с всички игри, които знаели. Щом забелязали Хектор, се провикнали:

— Добре дошъл на цветето на рицарството, освободил ни от ужасния позор, в който живеехме!

148д. Сред радост и ликуване съпроводи Хектор до главната зала, цялата застлана с различни копринени платове и обилно посипана със свежа и ароматна трева.^[5] Когато се качили там, свалили доспехите на рицаря и му донесли да облече одежда от лека коприна заради горещината. Хектор и дамата седнали встрани и той я попитал за името ѝ.

— Казвам се Оргал от Жиндиел — отвърнала му тя, — наречена съм на замъка, в който се намирате. Ала за Бога, сеньор, кажете ми какво стана с Маргари Червенокосия. Истина ли е, че сте го убили?

— Кой е този, за когото ми говорите?

— Господарят на този замък.

— Със сигурност е мъртъв.

— Видяхте ли как го убиват?

— Несъмнено. Именно аз сторих това със собствените си ръце.

— За Бога, сеньор, благословени да са ръцете, които са го убили. Бъдете и вие най-благословеният от всички хора! Благословен да е и Господ, който ви доведе по тези земи, защото доставихте на сърцето ми възможно най-голямата радост, като отмъстихте за мен на човека, който ми беше причинил най-много незаслужен срам. Истината е, че той ме обичаше пламенно, когато бях млада девойка, и поиска любовта ми, но аз го чувствах толкова вероломен, че нищо не беше в състояние да ме накара да го обикна. Той ми отпрати на няколко пъти своето искане, пряко или чрез посредници, и ми изпращаше всеки ден един свой брат, за да ми предаде някое съобщение. Последният ми додяваше до такава степен със своите обяснения и му казах, че ако не ме остави на мира, ще сторя така, че да страда. Той беше лош и горделив човек. Обиди ме в присъствието на моите хора. Един от братовчедите ми чу нападките. Побесня толкова много, че го уби.

---

[1] Туаз — приблизително два метра. ↑

[2] Един арпан е равен на 58 метра. ↑

[3] Начинът, по който Хектор убива лъва, напомня за подобна сцена с Говен от *Персевал или Разказ за Граала* (ст. 7859–7871). ↑

[4] И този детайл е заимстван от последния роман на Кретиен дьо Троя. Вж. предишната бележка. ↑

[5] Относно средновековната практика подът да се покрива с трева вж. бел. 13г1. ↑

149. ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА РАЗКАЗА НА ОРГАЛ, ПЪРВА БРАТОВЧЕДКА НА ЛАНСЕЛОТ. РАЗКРИВАНЕТО НА ПРОИЗВОЛА И ЖЕСТОКОСТИТЕ НА МАРГАРИ

Когато научи тези новини, Маргари Червенокосия свика всички рицари и военни, които можеше да събере. Със свитата си влезе през нощта в този замък. Нареди да бъдат убити всички, които не искаха да се присъединят към хората му. Ала повечето спасиха живота си, като се сдружиха с него, разбирайки, че не могат да му се противопоставят. Тогава връхлетя направо в стаята, където бях легнала, и ме отведе насила. След като извърши злодеянието си, не благоволи да ме направи негова съпруга, а заповяда да намерят два лъва и ме затвори с тях в избата, където ме открихте. Увери ме, че за да отмъсти за брат си, няма да изляза никога оттам, преди някой рицар да ме освободи против волята му. Освен това изиска от всички обитатели на замъка да положат клетва да ме оставят в този затвор, ако намери смъртта си преди мен. Моето страдание продължи близо три години, през които живях само на хляб и вода. Вече знаете защо бях затворена на мястото, където ме открихте. От ваша страна сега ви моля да ми кажете кой сте и как се казвате. Изпитвам огромно желание да го узная.

Той ѝ отвърнал, че името му е Хектор от Мар, че е от двора на крал Артур и е рицар на Кръглата маса.

— Наистина ли? — възкликнала тя. — Бъдете добре дошли, щом като сте от двора на крал Артур! Сега мисля, че ще ми кажете вести за един рицар, който също е от този двор.

— Как се казва той? — попитал Хектор.

— Ланселот от Езерото — отговорила тя.

— Бога ми — рекъл Хектор, — почти нищо не мога да ви кажа, защото в двора нямат новини за него. Ние, дванадесет рицари, дори

тръгнахме да го търсим, решени да не се връщаме никога в двора, преди да узнаем със сигурност дали е жив или мъртъв.

— Сеньор — запитала девойката, — къде е той всъщност?

Хектор ѝ повторил дословно разказа на кралицата в двора. Когато го чула, девойката паднала в несвяст. След като дошла на себе си, се провикнала:

— Уви! Каква мъка и каква загуба, ако е мъртъв! Нямахше по-достоеен човек от него!

Тя изразила изключително силна скръб и Хектор я попитал откъде го познава.

— Сеньор, не го познавам лично, защото не съм го виждала, откакто беше на два месеца, въпреки че ми е първи братовчед. Ала впоследствие толкова съм слушала да говорят за него в затвора, където бях, и знаех, че е жив, а неговата изключителна храброст ме караше да го обичам повече от всеки друг човек.

— Как сте чували това? Било е невъзможно да се разговаря с вас, без да се мине покрай лъвовете!

— Беше напълно възможно — възрази тя, — защото имаше един друг вход, използван от тези, които ми носеха храна.

— И как така той е ваш братовчед?

— Бога ми — рекла тя, — това мога лесно да ви обясня. Майка ми беше сестра на крал Бан от Беноик, бащата на Ланселот.^[1] Кралят я омъжил в този край, но тя не живяла дълго. Всъщност починала помалко от две години след пристигането си тук, така че съм била само на шест месеца, когато това се е случило. Баща ми живя седем години след нея. Заради нейната смърт загубих всичките си земи с изключение на този замък. Все пак можех да бъда много богата и властна дама, ако моят баща беше жив, но неговата смърт ме доведе до бедност и немотия.

Тази вечер всички много се веселили, мъже и жени, в замъка и в града, които били бляскаво осветени. Хектор заявил, че в знак на обич към монсеньор Ланселот от Езерото девойката може да го счита за неин рицар и тя силно му благодарила. През нощта Хектор се радвал премного на удобствата, с които разполагал и които били необходими за неговия уют. На сутринта, веднага щом новият ден настъпил хубав и чист, той станал, приготвил се и след като изслушал богослужението, си облякъл доспехите. Сетне напуснал замъка и продължил пътя си,

както бил сторил и предния ден. Но с това разказът спира засега да говори за него и за дамата и се връща на монсеньор Ивен.

---

[1] Никъде другаде в цикъла *Ланселот-Граал* не се споменава за тази първа братовчедка на Ланселот. Въпросният пасаж премълчава и факта, че Хектор, полубрат на Ланселот от връзка на крал Бан с друга жена, също е първи братовчед на девойката. ↑

150. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ИВЕН. ЕДНА ДЕВОЙКА ПОЛУЧАВА КОНЯ НА РИЦАР, КОЙТО СЕ ОПИТАЛ ДА ОТНЕМЕ НЕЙНИЯ. ДРУГА ДЕВОЙКА СИ ВРЪЩА ЯСТРЕБА, ЗАДИГНАТ ОТ НЯКАКЪВ РИЦАР

Тук разказът твърди, че когато монсеньор Ивен се разделил с другарите си, както бе казано, той яздил цели четири дни, без да попадне на значимо приключение. На петия ден съдбата го отвела в една гора точно около първия час. Той свалил шлема си заради вече силната горещина и тогава срещнал някаква девойка, която яздела съвсем сама параден кон. Когато се приближила, той я поздравил и тя му отвърнала. Ала веднага щом разпознала чертите му, започнала да се усмихва. Той си казал, че това не е без причина и я заговорил:

— Госпожице, в името на човека, когото обичате най-много на този свят, кажете ми защо се усмихвате, ако ви е възможно или позволено да го споделите.

— Ще ви кажа — отвърнала тя, — при условие че ми предоставите един дар, който ви поискам и който ще ви струва много малко.

— Разбира се, приемам с удоволствие. Ще ви дам този дар.

— Тогава ще отговоря на вашия въпрос.

— Истината е, че току-що минах покрай една шатра, която се намира в началото на тази гора. Там бяха някакъв рицар и неговата приятелка. Поспях се за малко и чух как девойката го пита какво е готов да стори за нея. Той отвърна, че днес покрай шатрата няма да мине нито един рицар или девойка, които да не му дадат коня си. Тя се съгласи. И докато продължавах пътя си, той се спусна към мен с намерението да вземе коня ми и щеше да го направи, ако девойката не се беше намесила и не му беше наредила да ми го върне. В момента, когато потеглих, казах на рицаря, че би могъл да се появи някой, който

да го принуди да излъже за това, за което се е похвалил. Той ме помоли да сторя всичко възможно, за да стане така. Отговорих му, че няма да пропусна и с тези думи го оставих. Щом ви разпознах, се усмихнах, защото знаех добре, че вие ще го принудите да излъже, ако реша да ви помоля за това. Сега вече имате обяснение за моето поведение. А знаете ли какъв дар искам аз от вас?

— Не, кажете.

— Искам неговия кон, за да му се отблагодаря затова, че поиска да вземе моя.

Монсеньор Ивен я уверил, че ще направи всичко възможно, за да изпълни желанието ѝ.

— Тогава ще се върна обратно и ще ви заведа при рицаря.

Така и сторила. Монсеньор Ивен я попитал:

— Госпожице, знаете ли кой съм аз?

— Вие с положителност сте от двора на крал Артур и сте рицар на Кръглата маса. Казвате се монсеньор Ивен, син на крал Уриен.^[1]

Той не отвърнал нищо и те потеглили. Докато разговаряли, стигнали до една гора и девойката му посочила шатрата:

— Тук се намира рицарят.

Монсеньор Ивен веднага си сложил шлема, притиснал щита до гърдите си, навел копие то си и се насочил към мястото. При шума на коня, който приближавал към него, рицарят бързо излязъл от шатрата. Пришпорил чевръсто бойния си жребец, грабнал щита и копие то си и, отлично въоръжен с всичките си доспехи, извикал на монсеньор Ивен възможно най-отдалече:

— Сеньор рицарю, трябва да продължите пътя си пеш, защото моята приятелка иска коня ви!

— Сеньор, ако тя трябва да притежава моя, следователно аз следва да взема вашия, защото и дума не може да става да ходя пеш.

— Ще го отстъпите — настоял другият — или ще се биете срещу мен и тогава ще го получа със сигурност, без изобщо да съм ви признателен, както и тя.

— Бога ми — отвърнал монсеньор Ивен, — лесно ще се лиша от нейната и вашата признателност, но няма да постъпя по начин, който ще ме посрами. Освен това, всеки с право би ме порицал и би ме счел за обезумял, ако ви оставя коня си, за да тръгна пеш. Колко глупаво от ваша страна да си въобразявате, че ще ви го отстъпя без съпротива!

— Няма ли да изпълните молбата ми?

— Със сигурност не — рекъл монсеньор Ивен.

— Тогава сте принуден да се биете, тъй като няма как да стане другояче.

Те веднага се оттеглили назад, за да се нахвърлят едни срещу друг с цялата скорост, на която били способни конете им. Рицарят ударил монсеньор Ивен толкова жестоко, че разцепил и счупил щита му, но ризницата била здрава и нито една бримка не се отронила. Копието му, мощно размахвано, се пръснало на парчета. Монсеньор Ивен, който държал своето ниско, му нанесъл такъв удар по средата на щита и ризницата, че го пронизал от лявата му страна. Вложил в атаката цялата си физическа сила и хвърлил своя противник на земята. Сетне издърпал все още непокътнатото си копие, хванал коня за юздите и го поверил на девойката, дошла с него:

— Дръжте, госпожице — рекъл ѝ той. — Изпълних ли обещанието си към вас?

— Да, сеньор.

— Добре тогава, Бог да е с вас.

И той се отдалечил веднага, като оставил девойката от шатрата съкрушена заради пострадалия си приятел, за когото мислела, че е ранен смъртоносно.

Монсеньор Ивен продължил пътя си и яздил до часа за вечернята. Тогава се озовал извън гората, в която яздел от сутринта. На излизане от нея срещнал силно скърбяща девойка. Монсеньор Ивен я поздрави и я попитал защо плаче.

— За Бога, сеньор — отвърнала тя, — заради голямата мъка, която изпитвам. Моят приятел ми беше поверил да пазя най-красивия ястреб. Той държеше безкрайно на него и аз тъкмо го водех към нашия дом съвсем наблизко. Докато минавах пред една уелска шатра, оттам излезе някакъв рицар и ми го отне. А моят приятел ще ме убие, толкова обичаше тази птица. Сигурна съм в това, защото по-скоро ще повярва, че съм направила дар на рицаря, отколкото че ми го е взел. Това е причината за сълзите, които ме виждате да проливам.

— Госпожице — заявил монсеньор Ивен, — сега спрете да плачете, завийте обратно и ми покажете човека, който ви е отнел птицата. Обещавам да ви я върна, освен ако не изпадна в състояние, в

което да не мога да помогна на когото и да било, на себе си или на друг.

— Ах, сеньор — рекла девойката, — Господ да ви благослови!

Младата дама веднага свила обратно, като повела монсеньор Ивен по пътя, откъдето била дошла. Стигнали до долината. Тя му показала шатрата, малко встрани от пътя вляво, откъдето бил излязъл рицарят, от когото се оплаквала.

— Приближете се — казал ѝ монсеньор Ивен — и ако видите вашия ястреб, вземете го. Не позволявайте на никого да ви попречи. Аз ви давам честната си дума, че ще ви помогна, както мога, за да го предпазя от всички, които поискат да ви го отнемат. Ако ястребът не е вътре, посочете ми рицаря, който ви го е взел, и ще го принудя да изкупи грешката си, както вие пожелаете.

— Сеньор, Господ да ви поживи, но бих предпочела да ми го върне с мир, а не насила.

— Бога ми — отвърнал монсеньор Ивен, — само ако не успея да го извоювам по мирен път, ще прибягна до сила.

Ето че стигнали до шатрата. Монсеньор Ивен влязъл първи, а девойката след него. Без да поздрави тези, които били вътре, той заявил на достатъчно висок глас, за да бъде чул от всички:

— Госпожице, приближете се, вземете своя ястреб толкова основателно, колкото несправедливо ви е бил отнет.

— С удоволствие, сеньор, виждам го там.

Тя се запътила към една пръчка, на която стояла птицата. Развързала ѝ връзките и понечила да я отведе, когато някакъв рицар скочил и ѝ казал:

— Спрете, госпожице! Бога ми, няма да се докоснете до ястреба! Напразно се върнахте тук, защото няма да го отнесете нито с едната, нито с другата си ръка! Ако искате птица, отидете другаде. Тази можете да я оплачете, тъй като никога няма да ѝ бъдете господарка!

— Оставете я, сеньор рицарю — намесил се монсеньор Ивен. — Ще постъпите зле, ако ѝ отнемете птицата. Върнете я на девойката, на която принадлежи, или ще бъде твърде късно за вас да се разкаете.

— И какво — попитал рицарят, — тук сте, за да я защитавате ли?

— Ще разберете това веднага, защото тя ще вземе птицата против волята ви.

Другият тутакси протегнал ръка, за да улови птицата от ръцете на младата девойка. А монсеньор Ивен извадил меча си. Заплашил, че ще му отсеке ръката, ако се докосне още веднъж до ястреба или до девойката.

— Наистина ли? — отвърнал другият. — Бога ми, тези думи ще ви струват скъпо!

Той изтичал да си вземе шлема и си го сложил на главата. Вече си бил облякъл и останалата част от доспехите. Без да се бави, пришпорил коня си, а после грабнал щита и копие и предупредил монсеньор Ивен да се пази. Понесъл се на коня с копие, насочено надолу. Монсеньор Ивен сторил същото. Разменили си такива удари по щитовете, че ги пробили и разцепили, а също счупили и разкъсали бримките на ризниците си. Забили си взаимно в телата остриетата на оръжията. Гърдите и лицата им се блъснали едно в друго и те, пронизани от копията, се сгромолясали на земята. Монсеньор Ивен бил ранен в дясната страна. А рицарят бил така безмилостно ударен в тялото, че не можел да се надигне от мястото, където лежи. Монсеньор Ивен се изправил с парчето копие, забито наполовина в десния му хълбок. Извадил меча от ризницата си и понечил да се нахвърли срещу рицаря, ударил го с все сила. Мислел си, че другият ще бъде готов да се защитава. Открил го безжизнен. Тогава се спуснал срещу него и изтръгнал шлема от главата му, като го уверил, че ще я отсеке на мига, ако не се предаде. Другият, сериозно ранен, се изразявал трудно. Помолил го за милост:

— Ах, благородни рицарю, не ме убивай, остави ме да живея, докато Господ ме прибере, защото зная добре, че съм ранен смъртоносно. Също така те моля, за Бога, да отидеш до близката могилка и да потърсиш един свят мъж. Той е свещеник и отшелник. Кажи му да донесе със себе си светото причастие.

Монсеньор Ивен се съгласил на драго сърце, наредил на девойката да си тръгва и тя го сторила. Ала била още по-съкрушена отпреди, щом видяла единия рицар убит, а другия ранен само заради една птица. Монсеньор Ивен потърсил отшелника, както пожелал рицарят, и го довел. След като се върнал, открил пред шатрата някакъв оръженосец и една девойка, приятелката на рицаря. Те скърбели дълбоко. Когато болният се изповядал и получил последното причастие, го положили в шатрата. Сетне монсеньор Ивен потеглил

заедно с отшелника, като водел с ръка коня си, защото не искал да язди до господар, който служел на нашия Спасител. Стигнали до обителта на Монт и трима монаси свалили доспехите на монсеньор Ивен. Единият от тях бил опитен в лекуването на рани. Той се заел с монсеньор Ивен и се погрижил за него. Раните задържали монсеньор Ивен там петнадесет дни, преди да може да язди отново. Но с това разказът спира засега да говори за него и се насочва към Мордред, най-малкия брат на монсеньор Говен.

---

[1] В цикъла *Ланселот-Граал* Ивен е преди всичко опитен рицар на Кръглата маса, който напътства и насърчава младия Ланселот. Тук не се говори за нито едно от приключенията, от които Кретиен изгражда фабулата на своя роман *Ивен, Рицаря с лъва*. ↑

151. ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА МОРДРЕД, БРАТ НА ГОВЕН. ПОРТРЕТИ НА ГОВЕН И НА НЕГОВИТЕ БРАТЯ АГРАВЕН, ГАХЕРИЕТ, ГЕРЕХЕТ И МОРДРЕД

Тук разказът описва, че когато Мордред се разделил със своите другари, продължил пътя си и яздил целия ден, без да спре и без да хапне или пийне нещо. Това го измъчвало поради силната горещина и поради факта, че не бил свикнал да понася напрежение, тъй като бил само на двадесет години. Иначе бил висок, строен и снажен. Косите му — руси и къдрави. Би имал много приятен вид, ако чертите на лицето му не били крайно изкуствени. По това не приличал на брат си монсеньор Говен, който изглеждал скромен и благодушен, а погледът му — състрадателен. Истина е също така, че монсеньор Говен притежавал чара да бъде най-висок на ръст от всичките си братя, но не с много. Тъй като засега все още не съм ви описвал как изглеждат братята му, ще го сторя тук според това, което научаваме от разказа.

Монсеньор Говен бил най-голям от всички, много красив рицар на ръст и много добре сложен. Не бил нито прекалено едър, нито прекалено дребен. Притежавал очарователна осанка и храброст за възрастта си, каквато нямал никой от братята му. Все пак историята разказва, че неговият брат Гахериет понасял почти толкова често тежестта на оръжията, но без никога да проявява усърдието на брат си. Ето защо бил по-малко известен от него. Ала качеството, което прославяло най-много монсеньор Говен, била любовта му към бедните хора, спрямо които проявявал снизходителност и състрадание. Най-вече му доставяло удоволствие да прави добро на прокажените. Именно с това той се славел, защото относно храбростта му в двора на крал Артур имало и по-добри от него — поне докато били в разцвета на силите си. Ала той имал една особеност — около пладне силата му се удвоявала. Затова никой не можел да го надвие и победи тогава.^[1]

Когато обявявал двубой на някой рицар, обикновено си казвал, че по-скоро би понесъл ледената прегръдка на смъртта, отколкото да бъде победен. Монсеньор Говен бил рицар със съразмерно тяло и проявявал неизменна преданост към своя господар. Никога не злословил или завиждал. Той бил винаги най-вежливият от всички рицари. Тази негова вежливост печелела сърцата на дамите и девойките повече от храбростта му по време на битки. Не се хвалел пред другарите си, каквото и да предприемел. Бил винаги разумен и сдържан, чужд на всяка клевета или обида и никога не величаел подвизите, които извършвал.

Следващият по възраст от неговите братя се казвал Агравен. По-едър от монсеньор Говен, той бил отличен рицар. Ала бил и много горделив. От устата му бълвали злостни, вулгарни и низки слова. Испитвал завист повече от всеки друг. Именно тази негова черта довела по-късно до смъртта му, причинена от ръката на самия Ланселот, както ще разкаже историята по-нататък.^[2] Лишен от всякакво чувство на състрадание и любов, той не притежавал друго качество освен красота.

Третият брат се казвал Гахериет. От всичките братя на монсеньор Говен той притежавал най-много добродетели. Доблестен, смел и ловък, Гахериет бил красив и приветлив, с по-дълга дясна ръка. Бил извършил множество подвизи, без да говори никога за тях, освен ако не го принуждавали. За сметка на това бил най-избухлив и невъздържан от всички, когато се разгневял. И най-малко говорел.

Четвъртият брат се казвал Герехет. Добър рицар, смел и предприемчив, той цял живот търсил приключения. Притежавал голяма физическа сила и прелестно лице. Винаги бил най-елегантен от братята си. Бил дарен с такава енергия, че можел да понесе всяко крайно усилие или умора. Все пак храбростта му не се равнявала на тази на монсеньор Говен. Той обичал жените, които му отвръщали подобаващо. Раздавал с лекота и докато бил жив, сторил много добрини. От всичките си братя монсеньор Говен обичал най-много него, а и той му отвръщал със същото.

Най-младият от братята се казвал Мордред. Той бил най-едър от всички, но по-лош рицар. Не му липсвала смелост, ала била насочена повече към злините, отколкото към добрините. Все пак извършил няколко добри дела. Завистлив и коварен, той не се сприятелил с нито

един изявен рицар, откакто встъпил в рицарство. Убил много хора. През живота си сторил повече злини, отколкото благодеяния извършили всичките му роднини. Заради него по-късно само за един ден загинали четиридесет хиляди души, а и той самият намерил смъртта си, както и неговият вуйчо — кралят, което била огромна загуба.^[3] Не сторил никога и една добрина, като изключим първите му две години като рицар. Все пак притежавал красиво и хармонично телосложение. Започнал добре рицарския си живот, но това не продължило дълго.

Такива били монсеньор Говен и неговите братя.^[4] С тези думи ще спра засега да говорим за тях, тъй като е крайно време да се съсредоточа върху същността на разказа си.

---

[1] Вж. бел. 141. ↑

[2] В *Смъртта на крал Артур* Агравен подклажда конфликта между Артур и Ланселот. Неговото убийство от Ланселот е една от причините Говен да обяви на Ланселот война на живот и смърт. ↑

[3] И тук разказът подготвя читателя за трагичната развръзка в *Смъртта на крал Артур* — битката при Солсбъри между войската на Мордред и войската на Артур; смъртоносната схватка между Мордред и Артур. ↑

[4] Авторът на *Роман за Ланселот* не се придържа до традиционното описание на героите. Към физическия портрет — сам по себе си по-разчупен по отношение на реторическите канони по онова време — той добавя и особености на характера, и действия на съответния персонаж. ↑

**152. ДЖУДЖЕТО, ИЗМЪЧВАНО ОТ
МОРДРЕД, ЗАДЕТО УБИЛО КОНЯ МУ.
ДЕВОЙКАТА ОТ ШАТРАТА ОТСТЪПВА
ПРЕД УХАЖВАНЕТО НА МОРДРЕД.
ЗАВРЪЩАНЕТО НА ПРИЯТЕЛЯ НА
ДЕВОЙКАТА, ЩАСТЛИВ ДА ПОСРЕЩНЕ
БРАТА НА ГАХЕРИЕТ**

След като се разделил с другарите си, Мордред яздил целия ден, без да пие или хапне нещо. Вечерта отседнал при една млада дама в началото на някаква горичка и през нощта се радвал на много уютен подслон. На сутринта подхванал отново пътя си и яздил до следобед. Тогава стигнал до една гора и забелязал покрай пътя две много красиви шатри. Пред входа на едната имало напълно оседлан кон и изправено копие с острието нагоре. На него висял бял щит. Мордред пришпорил коня си в тази посока и докато приближавал шатрите, видял под един бряст джудже, което държало опънат лък с вече поставена стрела. Прицелило се в Мордред, който му извикал:

— Спри, джудже, не стреляй, ще убиеш коня ми!

Вместо да отговори, джуджето пугнало стрелата, която улучила коня в тялото. Животното се свлякло безжизнено на земята. Щом стъпил на земята, Мордред изтичал до коня, който стоял пред шатрата, метнал се на седлото и обещал на джуджето, че ще съжалява, задето е убило неговия. Устремил се срещу него, сграбчил го за косите и започнал да го влачи, като едва се сдържал да не го обеси на някое дърво. Щом почувствало, че го измъчват така, джуджето закрепяло толкова неистово, че от една от шатрите излязъл невъоръжен рицар. Когато видял как Мордред влачи джуджето му, така че краката му не докосвали земята, извикал:

— Какво е това, сеньор? Не сте добре дошли! В какво упрекувате джуджето ми?

— Упреквам го толкова, че не съм далеч от мисълта да го обеса — заявил Мордред, — понеже уби коня ми без причина.

— Честа дума — рекъл рицарят, — ако продължавате да му посягате, ще платите с живота си.

— Правете каквото искате — отвърнал Мордред, — но аз ще си отмъстя на вас за злодеянието и за срама.

Другият се съгласил. Мордред веднага пуснал джуджето, за да тръгне срещу рицаря. Казал му, че ако не бил без доспехи, щял да му отсече главата.

— Наистина ли? — попитал другият. — Бога ми, в този случай ще ги облека и тогава правете каквото пожелаете!

Без да чака, рицарят влязъл в шатрата и надянал доспехите си възможно най-бързо. Завързал шлема си, метнал се на един кон, който джуджето му довело, взел щита и копие то си и предизвикал Мордред:

— Сеньор рицарю, сега може да вложите всичко от себе си, за да ми отсечете главата! А аз мисля, че след като свършите с мен, повече никога няма да имате желание да биете което и да е джудже!

Препуснали веднага с бясна скорост един срещу друг, като си нанесли толкова тежки удари по щитовете, че ако копията им не се били счупили, щели да се хвърлят взаимно от седлата. Блъснали си телата, щитовете и лицата до такава степен, че и двамата останали зашеметени. По време на тази атака нито единият, нито другият не изгубил равновесие. Извадили мечове от ножниците си и си разменили силни удари там, където могли да се засегнат. Изпотрошили щитовете си, парчетата от които се пръснали на земята. А кръвта рукнала от телата им вследствие ударите с остри мечове. Сражението продължило толкова дълго, че накрая рицарят не можел повече да издържа. Бил получил седем рани, най-малката от които му се струвала фатална. Отстъпил, колкото може, като се покрил с щита. Мордред надигнал меч си и го стоварил върху него с всички сили. Ударът бил толкова жесток за рицаря, че въпреки шлема му, оръжието го пронизало чак до мозъка. Неспособен да се задържи, той паднал мъртъв. При тази гледка джуджето хукнало да бяга към гората натам, накъдето му се струвала най-гъста. Страхувало се, че Мордред може да го убие, ако го настигне. Ала последният не се интересувал от него.

Навлязъл в гората и продължил пътя си до приближаващата вечерня. Загледал се към гората и забелязал шатра, издигната близо до един извор. Насочил се натам, за да си намери подслон, защото вече било време. На входа на шатрата видял една изключително красива девойка, легнала върху легло, покрито с алена пухена завивка. Слязъл от коня си и, без да чака, го вързал. Поздравил девойката и тя му пожелала добър ден.

— Госпожице — попитал я Мордред, — бихте ли ме приютили за тази вечер?

— Със сигурност, сеньор, ако не се страхувах да бъда порицана за това.

— И кой ще ви порицае?

— Моят приятел, сеньор, който отиде в гората ей там и ще се прибере много скоро.

— Госпожице, подслонете ме, пък аз обещавам да си тръгна, когато той се върне, ако не му се понрави да остана.

Тя се съгласила. Мордред веднага свалил шлема си и надигнал отдушника. Девойката открила в него един млад и красив рицар и го съзерцавала с удоволствие и възхищение. От своя страна той виждал млада девойка с голяма красота, облечена богато и елегантно. Поискал любовта ѝ, ала тя го отхвърлила. Заявила му, че не е с толкова леки нрави, за да се отдава на двама мъже едновременно. Но той настоял толкова, че тя отстъпила. Оказали се един до друг, той я желаел, а тя още повече. Скоро вече нямало какво да им попречи. Нищо не ги спирало да разговарят и да палуват заедно. Когато свършили, единственият, който разбрал за това, бил Този, от когото никой не може нищо да скрие. След известно време приятелят на девойката се завърнал. Щом видял Мордред, го поздравил много вежливо.

— Сеньор — рекла му девойката, — този рицар е приютен тук, при условие че ще си тръгне, ако не желаете да остане.

— Госпожице, съгласен съм да остане и го приветствам с добре дошъл!

Помолил Мордред да седне до него. Подхванали разговор и рицарят го попитал откъде е. Мордред му отговорил, че е от двора на крал Артур и е брат на монсеньор Говен, както и че се казва Мордред. Рицарят много се зарадвал:

— Наистина, сеньор, от обич към един от вашите братя, ще ви служи навсякъде, защото това е човекът, който е сторил най-много за мен на този свят.

— Сеньор, за кого от братята ми говорите?

— За Гахерият — отвърнал другият. — Уверявам ви, че той е най-добрият рицар, когото познавам. От обич към него бих желал да разчитате на мен и да се разполагате с това, което ми принадлежи, както пожелаете.

Мордред му благодарил. Тогава влезли двама оръженосци, както и едно момче без коня си, което носело сръндак, завързан с връв около шията. Без да се бавят, приготвили вечерята. Когато привършили, наредили да сложат масите. Тримата седнали и се хранили заедно. След вечерята отишли да се разходят из гората — рицарят, неговият гостенин и девойката. Когато стигнали до едно маслиново дърво, рицарят се отдалечил малко и девойката останала сама с Мордред. Той ѝ казал, че иска по-късно да спи с нея.

— Сеньор — отвърнала тя, — невъзможно е, трябва да легна с моя приятел.

— Ще ви кажа как да постъпите.

— Добре, кажете.

— Ще легнете до него и когато се уверите, че е заспал, ще станете и ще дойдете при мен. Така ще действате, без той да разбере.

— Сеньор, ако се събуди, какво мислите, че ще направи? Бог ми е свидетел, че ще убие и мен, и вас.

— Според мен няма да се събуди. А ако го стори, ще съумея добре да ви защитя от него, дори да му помагат и още двама рицари с неговата сила.

Мордред настоял толкова много, че тя склонила и се развеселила. Тогава рицарят се върнал от разходката си и отвел Мордред в шатрата. Като стигнали там, видели, че оръженосците си били построили колибка от клонаци, за да прекарат нощта в нея. Леглата били застлани и приготвени. Рицарят легнал с приятелката си, докато Мордред се изпънал сам, а оръженосците отишли в колибката. След време девойката станала от постелята, убедена, че приятелят ѝ спи и това наистина било така. Отишла при Мордред, който бил буден и я приел много щастлив в обятията си.

153. ДЕВОЙКАТА ОТНОВО ИЗНЕВЕРЯВА НА СВОЯ ПРИЯТЕЛ. ОБИДАТА И ГНЕВА НА РИЦАРЯ. ДВУБОЯТ МЕЖДУ МОРДРЕД И РИЦАРЯ, ПРЕТЪРПЯЛ БЪРЗО ПОРАЖЕНИЕ

След като останали заедно, се дарили с взаимна радост — утеха за тези, които водят подобен живот. В шатрата се виждало много ясно, защото били запалени два факела. Девојката забравила да ги угаси, а Мордред също не се сетил, защото мислите му били насочени единствено към тази, от която очаквал своята радост. Така се наслаждавали един на друг, колкото могли.

Били заедно дълго време, докато приятелят на девојката не се събудил. Протегнал ръце и опипал около себе си, като мислел да докосне приятелката си. Щом усетил празното пространство, го обзели гняв и болка. Бил убеден, че е легнала с Мордред. Веднага скочил от леглото да си вземе доспехите. Докато си обличал ризницата, Мордред, който бил заспал, се събудил. Щом видял рицарят да се приготвя, се отправил към мястото, където бил оставил доспехите си. Успял да си метне ризницата на гърба и да си сложи шлема, преди рицарят да свърши с въоръжаването си. Когато последният забелязал Мордред, му извикал:

— Ах, подъл предател, тези доспехи няма да ви предпазят от смъртта! Толкова сте безчестен и вероломен! И смеете да се наречете брат на монсеньор Говен! Без съмнение, ако бяхте такъв, никога нямаше да извършите подобно предателство спрямо мен! По-скоро сте някой развратник, който странства из този край, предрешен като рицар!

След това изтичал да си вземе шлема, сложил го на главата си, грабнал меча и щита си и се впуснал срещу вече напълно въоръжения Мордред:

— Васале, приех ви в дома си с толкова почести, колкото можех, а вие ми причинихте възможно най-големия срам. Затова искам да знаете, че ви обричам на смърт. Стигнахме дотук, че един от двама ни трябва да намери смъртта си.

Нанесъл му толкова тежък удар по шлема, че мечът му се забил на пръст разстояние в него. В замяна Мордред му отвърнал с най-жестокия удар, който могли да нанесат ръцете му. Причинявали си все повече и повече болка с голите си и остри мечове до такава степен, че и единият, и другият били на края на силите си. Ала Мордред имал преимущество в двубоя. Размотавал рицаря насам-натам, както пожелаел, и успял да му наложи мощта си. Свалил шлема от главата му и го уверил, че ще го убие, ако не обещае да се подчини на волята му. Рицарят протегнал ръка и се съгласил. При това положение Мордред изискал той да спре да се гневи срещу него. Освен това, го накарал да обещае, че ще прости и на девойката. Другият уверил, че ще го изпълни на драго сърце, тъй като е принуден. Ала за това рицарят не удържал на обещанието си, защото впоследствие повече никога, каквото и да се случило, не могъл да обикне девойката.

154. МОРДРЕД ПОТЕГЛЯ ОТНОВО НА ПЪТ

На сутринта Мордред потеглил на път, като яхнал коня си, оседлан от оръженосците. Последните останали съвсем смаяни от двубоя. Не били чули нищо, което не е чудно, защото колибката им била прекалено отдалечена от воюващите, за да могат да доловят кавгата. След като се метнал на седлото, Мордред се разделил с рицаря и девойката и продължил пътя си, както предния ден. Но тук разказът спира засега да говори за него и се връща на брат му Агравен.

ПОКАЗАЛЕЦ

Показалецът съдържа всички собствени и географски имена, споменати в настоящия роман. Цифрите препращат към съответните страници.

А

Агловал — по-голям брат на Персевал; един от рицарите, предприели търсенето на Ланселот 298, 317–321

Аглонд — река 220

Агравен — брат на Говен 113, 180, 182–184, 371, 372, 379

Агрест — цар на Камелот по времето на Йосиф Ариматейски 300–301

Агрикол Сладкодумния — един от победителите в турнира в Крайграничния замък 192

Агюп — крал, баща на девойката, пристегната с метални пластинки 175

Аленочервения рицар — прозвище на Аргодрас Червенокосия 237

Алус 145

Алфазар Дебелия 191

Амида 143, 148, 150–151

Аполон 308

Араниан Дебелия 221, 224, 227–228

Аргодрас Червенокосия 123, 219, 234

Аргон 308, 313, 315–316

Ариматея 308

Артур 27–28, 30, 34, 52, 62, 64, 70, 72, 82, 88, 101, 103, 105, 109, 116, 119–120, 122, 126–127, 129, 131, 135, 139, 141–142, 177, 179, 181, 207, 219, 230–231, 233, 236, 240, 245, 256–257, 275–276, 279–281, 293, 296, 298–299, 320, 324, 327, 331–332, 336, 344, 353–354, 363, 366, 371, 376

Б

Банен 231, 233–235

Бан от Беноик — бащата на Ланселот 128, 231, 233, 257, 289, 364

Бедингран — замък на Артур близо до Ирландия 87

Бедоайе Конетабъла 107

Белия замък 232

Белия кръст 303, 325, 328

Блевин от Глоседон 200, 203

Богатия Крал Рибар 303, 316–317

Бодмагю от Гор 27, 30, 50, 74, 79, 81, 86, 89, 101, 103, 117, 124–125, 141, 207, 219, 229–230, 232, 234–235, 237, 239–241, 244, 250, 254–256

Боорт Заточения — братовчед на Ланселот 103, 110, 113, 120, 125–126, 141, 143–145, 147–174, 177–190, 193–206, 211, 215, 244, 246–254, 257, 261, 289

Брангоар 178–179, 184, 187, 195

Брандалис 298

Бранделис 113, 273, 276

Броселианда 308

Брюйер 145

В

Вадалон 175–177

Вандеанш 50

Великобритания 50, 60, 167, 235, 300, 308

Водата на мъките 76

Възнесение 27–28, 46

Г

Газан 232

Газоен д'Естранго 113

Галаад 57–58, 80, 115

Галдон 203

Галегантен 256
Галео — най-преданият приятел на Ланселот 27–29, 33, 84, 96, 124, 209–211, 213–215, 244–245, 251, 331
Галид 203
Галиде 145–146, 148, 151–157, 159, 161–166, 169–171
Галия 233
Галфорт 218
Гаргалан Силния 192
Гардор Другоземеца 113
Гахериет — брат на Говен 298, 307, 371–373, 376
Гениевра 28, 45, 81, 89, 93, 103, 111, 130–134, 141, 193, 207, 231, 244, 256–257, 259, 278, 285, 287, 296
Герехет — брат на Говен 113, 298, 307, 371–372
Глован 199
Глоседон 200, 203–205, 246, 252
Говен 29, 33, 36, 38–45, 72, 91, 99–104, 106–110, 114, 118, 120, 123, 125, 181–183, 269, 297–299, 303–308, 316–317, 321–325, 328–355, 370–373, 376, 378
Гозенан 298
Големите камъни 45, 66–67
Гон 166
Гор 27, 30–31, 36, 64–65, 80, 101, 104, 111, 116, 124, 141, 144–145, 168, 240, 250
Горон 80, 93, 102
Горския брод 107, 192
Грифон от Мопас 222, 286, 317, 320

Д

Дамата от Езерото 27, 33, 104, 110, 198, 211, 254
Дева Мария 189, 314 До 107
Додинел Кръвника 32, 113, 130, 246, 256–257, 259, 265–266, 281–282, 284–285, 292, 296, 320, 323, 327–328

Е

Елен Белия 198

Елизер 303, 308, 316
Еловата гора 127
Ерлин Червенокосия 113
Естрангор 291, 329

Ж

Живия плет 320–321
Жиндиел 355, 362
Жирфлет 107–108
Жодебор 136

З

Замъка на дамите 130, 136–138, 140–141
Замъка на девиците 130, 136–137, 139
Земя на чужденците 50

И

Ивен 122, 298, 307, 365–370
Ивен Копелето 113
Ивон 256
Извора на феите 264, 277–278, 284–285, 296
Израел 308
Иисус Христос 57, 61, 300, 306, 312
Ирландия 256

Й

Йосиф Ариматейски 57, 60, 245, 299–300, 308, 313

К

Калеас Дребния 191
Калогренан 269–270, 277
Камелот 28, 103–104, 228, 245–246, 256, 290, 294, 298–300

Карадок с Късите ръце 256
Кардуел 134
Катоноа 120
Ке 28–29, 31–36, 43, 85, 87, 89–91, 93–98, 103, 107–108, 116, 122,
246, 256–258, 261–263, 286–289, 296–297, 317, 320–321
Кларанс 70, 130
Клодас от Пустошта 114
Корбеник 352
Корнуел 27, 256
Крайграничния замък 178–179, 184–186
Кралицата на Скръбта 340
Красивия свенливец 190
Кръглата маса 57, 106, 110, 179, 233, 269, 290, 297–298, 363, 366

Л

Ламбег 246, 248–249, 251, 253–254
Ландоан 144, 301
Ланселот от Езерото 27–30, 33–50, 52–53, 55–60, 62–63, 66–67,
70–104, 106, 109–144, 155, 164–166, 168, 178, 182–184, 193, 206–246,
250–251, 253–257, 259–263, 269, 285–292, 294–299, 303, 317, 320–322,
324–325, 327–329, 336, 363–364, 372
Ледехе 310
Лионел 28–30, 109–110, 126, 138–141, 143–144, 166, 246
Логрия 50, 55, 64, 69, 75, 111, 113, 116, 233, 249, 344
Лондон 94, 103
Лукан Виночерпеца 107–108

М

Малакин Уелски 192
Малекен Шотландски 256
Малео 29, 114
Малиор Трънливия 191
Марадок Мургавия 168
Марбоас 330–332
Маргалан 268, 270–271, 273

Маргари Червенокосия 355, 362–363
Маргондър 126, 128, 130, 136, 141–143
Мария Магдалена 125, 219, 230, 235
Марук Червенокосия 282, 284, 292
Матагран 313–316
Матамас 264, 266, 276–280, 284, 296, 322–324
Мелдон Шегобиеца 192
Мелеаган 27–28, 30–31, 33–37, 69, 71–72, 74, 76, 79, 84–91, 93,
96–99, 101–103, 116–122, 124–125, 206–207, 215–219, 231, 234, 239,
244, 255–256
Мелиадук Черния 133, 135, 246
Мелиан Веселяка 228
Мерлин 57, 231
Модюи Черния 276
Мойсей 57
Монт 370
Моргана 46, 94
Мордред — брат на Говен 298, 307, 370–371, 373–379
Моста на Меча 44, 71, 73–75, 80, 92
Мохамед 302, 308–309, 312
Мулен 330

Н

Нарбадук 245
Новия замък 145
Нортумберландия 113

О

Обетованата земя 60
Огер Вероломния 191
Онгфорт 149–151, 153, 156–157, 166, 169, 171, 197, 199, 204–206,
211, 215, 246, 252
Опасния мост 72, 76
Опасното легло 346–347
Оргал от Жиндиел 355, 362

Оркни 305
Оскюр 136

О

Патридес със Златния обръч 192, 240, 244, 254
Персевал 298
Петдесетница 104, 109, 256–257
Петроан 157, 159
Плесие 130, 143
Подводния мост 44, 91, 102
Помегле 111, 113

Р

Рован 166, 247
Ровельон 104, 107
Рогедон 319
Рош Набон 175

С

Сабилор с Жестоките ръце 191
Сагремор Безмерни 246, 257, 266, 275–276, 280, 320
Сардюк Белия 191
Сарпени 141, 206
Свети Йоан 144, 224
Светия Граал 60, 306, 315–316, 338, 352
Светото гробище 45, 57, 61, 64–65, 67, 69
Северен Уелс 175, 257
Сегре 352
Симеон 57, 59–62
Солсбъри 298
Сорелис 57–58
Сорелоа 27
Сретение Господне 27
Стражата на мъките 58, 210–211, 214, 241, 244, 254

Сухия остров 276

Т

Танаген Русия 331

Таненж 273–274, 276

Терваган 308

Тинтагел 27

У

Уелс 57–59, 65, 74, 127, 175, 257

Уриен 366

Ф

Фариан 251

Флеж 235

Флоего 215

Флорега 208

Х

Хектор от Мар — полубрат на Ланселот 138–139, 298, 336, 363

Храбрив Грозник 192, 298

Ч

Черния замък 126, 130

Черния кръст 299–301, 303

Ш

Шотландия 301

Ю

Юиндезан 230, 235, 255–256
Юпитер 308

Издание:

Заглавие: Отвлечането на Гениевра

Издател: Издателство „Изток-Запад“

Година на издаване: 2013

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7721>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.